

Smotra projekata – 2013.
iz građanskog odgoja i obrazovanja

NAKLADNIK
Agencija za odgoj i obrazovanje
Donje Svetice 38, 10000 Zagreb
www.azoo.hr

ZA NAKLADNIKA
Vinko Filipović, prof.

@ Agencija za odgoj i obrazovanje

UREDNIK
Miroslav Mićanović

ZBORNIK PRIREDILI
Nevenka Lončarić-Jelačić
Andreja Silić
Tomislav Ogrinšak

Pripremljeno u Agenciji za odgoj i obrazovanje

Smotra projekata – 2013.
iz područja građanskog odgoja i obrazovanja

priredili
Nevenka Lončarić-Jelačić, Andreja Silić, Tomislav
Ogrinšak

Agencija za odgoj i obrazovanje
Zagreb, 2013.

Nevenka Lončarić-Jelačić,
viša savjetnica za nacionalne programe
Agenzija za odgoj i obrazovanje

Osnovni građanski pojmovi, razumijevanje pravne države i vladavine prava

Načelo pravne države znači da su i vlast i oni kojima se vlada predmet djelovanja zakona. Odluke vlasti i postupci događaju se na temelju donesenih zakona, a ne samovoljnih radnji ili dekreta. **Glavni vidovi pojma „pravne države“ uključuju sljedeće:**

Pravna država *bitna* je komponenta svakog slobodnog društva. Zakonita prava pojedinaca ne mogu se učinkovito zaštititi ako ona ne postoji. Kaže se da tamo gdje prestaje zakon, počinje tiranija.

Pravna država razlikuje se od „vladavine ljudi“ ili proizvoljnih pravila pojedinaca kada nisu sigurna prava nijednog čovjeka. Pravna je država stoga suprotnost:

- vladavini na osnovi trenutnog hira ili inata, osobne sklonosti prema samovoljnem presuđivanju onih koji imaju političku moć ili provode zakon;
  - pravilima izmišljenim za one koji su na vlasti;
  - pravna država štiti prava pojedinaca. Ona to čini tako što osigurava da moć u rukama javnih dužnosnika i onih koji postupaju u njihovo ime, poput policije i vojske, bude ograničena.
- Država mora slijediti *utvrđene, pisane zakone* – zakone koji su donijeti prije njihove primjene – koji su *opće poznati, nisu pretjerano općeniti i lako su razumljivi*.
  - U pravnoj državi zakon u potpunosti obvezuje državu i državne dužnosnike, uključujući vojsku i policiju, u jednakoj mjeri u kojoj obvezuje i širu javnost.
  - U pravnoj državi svi su pred zakonom jednaki i svi se zakoni na isti način odnose na sve ljudе. Jednaka primjena prava jest ono što odvjetnici i suci nazivaju „jednakom pravnom zaštitom“.
  - Pravna država osigurava red, predvidivost i sigurnost pojedinaca i društva. Ako oni koji su na vlasti poštuju zakone, svi koji žive u nekom pravnom sustavu mogu predvidjeti postupanje javnih dužnosnika jer se ono događa u granicama koje su utvrđene zakonom.
  - Primjena zakona mora biti *općenita i nepristrana*. Ne mogu postojati ljudi na koje se zakon primjenjuje, kao što su, na primjer, obični ljudi, i oni drugi na koje se on ne primjenjuje, kao što su članovi vlade, pripadnici vodećih političkih stranaka, vojske i nekih drugih skupina.
  - U pravnoj državi pravila se donose u skladu s načinom donošenja zakona zapisanim u Ustavu i pravosudnom sustavu jer se jedino tada smatraju zakonima.
  - Pravna država nije isto što i vladavina *zakona*. „Pravna država“ znači više od same upotrebe zakona da bi se vladalo – diktatori su često upotrebljavali „zakone“ da bi ugnjetavali društvo. „Pravna država“ uključuje uvjet da svaki zakon mora ispuniti minimalne standarde pravde i pristojnosti. Ona podrazumijeva i da je zakone donijeli zakonodavno tijelo ili parlament koji predstavlja građane jedne države.
  - Pravna država zahtijeva da suci i sudovi – pravosuđe – budu neovisni od političke manipulacije ili kontrole.

Pojmovi pravde, vlasti i odgovornosti

Pojmovi pravde, vlasti i odgovornosti temelji su na kojima počiva pravni sustav. Njihovo savladavanje potiče učenike na razmišljanje i nudi mogućnost primjene demokratskih načela u svakodnevnom životu.

Korektivna pravda bavi se pravičnim i ispravnim odgovorima na *prijestupe i povrede*. U svim društvima postoje situacije u kojima neki pojedinac ili skupina pojedinaca nanese nepravdu ili zlo drugom pojedincu. U nekim su slučajevima takav prijestup ili povreda slučajni, a u nekima namjerni. Od najranijih civilizacija pa do danas ljudi smatraju da svaki prijestup ili povreda, odnosno štetu nanijetu drugoj osobi, treba na neki način ispraviti.

U nekim se situacijama vrijednosti i interesi, osim onih koji se tiču korektivne pravde, mogu korisno uzeti u obzir kod odlučivanja o odgovorima na počinjene prijestupe i povrede. U nekim situacijama ispravan odgovor može poslužiti svrsi korektivne pravde i istovremeno štititi i druge vrijednosti i interese. U drugim pak situacijama ispravan odgovor može zahtijevati prevagu drugih vrijednosti i interesa nad interesom da se ispravi prijestup ili povreda. Na primjer:

- **Odvraćanje, prevencija, red i sigurnost.** U društvu u kojem postoje pravedna i učinkovita institucionalna sredstva ispravnog odgovaranja na prijestupe i povrede veća je vjerojatnost da će se s prekršiteljima postupati na ispravan način, veća je vjerojatnost da će prijestupi i povrede biti spriječeni i onemogućeni, ljudi će biti manje skloni uzimati stvari u svoje ruke i kršiti prava drugih, a društvo će u cjelini biti uređenije i sigurnije.
- **Ljudsko dostojanstvo.** Neki odgovori na probleme koji se tiču korektivne pravde mogu vrijeđati nečiji osjećaj ljudskog dostojanstva. Primjeri uključuju mjere koje krše, u slučaju američkog Ustava, zabranu „okrutnih i neobičnih kazni“ kao što je mučenje koje vrijeđa moralne osjećaje društva ili koje, ako je u široko rasprostranjenoj primjeni, degradira društvo.
- **Ljudski život.** Neki tvrde da svaki ljudski život treba smatrati svetim i nepovredivim pa stoga smrtna kazna nije ispravan odgovor na prijestupe i povrede. Drugi pak tvrde da smrtna kazna ne samo što je pravedna i ispravna već ona promiče vrijednosti ljudskog života jer odvraća potencijalne ubojice i ostale prekršitelje.
- **Milost.** Ponekad ispravan odgovor traži od društva da „pravdu ublaži milošću“.
- **Rehabilitacija.** U nekim slučajevima ispravan odgovor može biti pokušaj da se prekršitelja (ili prekršitelje) rehabilitira.
- **Distributivna pravda.** S pojedincima ili skupinama koje se smatraju odgovornima za počinjenje sličnih prijestupa i povreda treba postupati na isti način, osim ako postoje dobri razlozi za drugačije postupanje.
- **Troškovi.** U nekim situacijama troškovi ispravljanja stvari mogu biti nepristupačni ili premašivati korist koja se očekuje od ispravljanja.

Koja je uloga vlasti i kako je koristimo?

Opće je uvjerenje da je glavni cilj vlasti štititi osnovna ljudska prava i promicati zajedničku dobrobit.

1. **Sigurnost.** Vlast se može koristiti da bi se ljudi osjećali sigurnije, i to tako što će se osigurati red i predvidljivost (spoznaje o tome što se može očekivati). Npr.:

- prometni propisi mogu zavesti red u vožnji i hodanju po ulicama i učiniti ih predvidljivim, pomažući ljudima da se osjećaju sigurnije.
- policijske ophodnje u vašem susjedstvu mogu smanjiti i sprječiti kriminal. Susjedi će se osjećati sigurnije.

2. **Pravednost.** Vlast se može koristiti radi promicanja pravednosti. Npr.:

- zakoni nalažu poslodavcima da radnike ne diskriminiraju na osnovi godina, spola, religije, etničke ili rasne pripadnosti, ili na osnovi tjelesnih nedostataka.
- suci osiguravaju jednaku primjenu postupaka u sudnicama kad su ljudi optuženi za kršenje zakona.
- ustav zabranjuje okrutno kažnjavanje ljudi koji su osuđeni za kršenje zakona.

3. **Slobode i druga prava.** Vlast se može koristiti kako bi se zaštitala individualna sloboda i ostala prava. Npr:

- pravo na slobodu vjeroispovijesti, slobodu govora, izražavanja te zaštita od nerazumnog uplitanja vlasti.
- policija mora poštovati vaše pravo na privatnost i slobodu, nema pravo uhititi vas ili pretražiti bez valjana razloga.

4. **Djelotvornost (razborita uporaba sredstava).** Ljudi koji se nalaze na položajima vlasti mogu promicati djelotvornost tako što će dodjeljivati odgovornost za određene poslove kvalificiranim ljudima. Npr.:

- upravitelj poslovne tvrtke može različite dužnosti dodijeliti različitim radnicima prema njihovoј stručnosti i sposobnosti kako bi osigurao razvoj, očuvao zaposlenje i plaće sebi i radnicima.
- ravnatelj škole može nastavnike upućivati u različite razrede ovisno o tome koje su predmete kvalificirani podučavati.

5. **Osiguravanje nužnih usluga.** Vlast se može koristiti za osiguravanje nužnih usluga. Npr.:

- mi ovlašćujemo poštu da isporučuje poštu.
- mi dajemo sudovima i agencijama za primjenu zakona ovlasti da održavaju red i zakon

6. **Poboljšavanje kvalitete života.** Vlast se može koristiti da se zaštiti i poboljša način na koji ljudi žive. Npr:

- zakoni vas mogu zaštiti od opasne hrane i lijekova, nečiste vode, zagađena zraka i opasnih otpadaka.
- zakoni o zonama i sprječavanju buke mogu povećati užitak vašeg boravka u kući.

Zašto je potrebna trodioba ili ograničenje vlasti?

Montesquieu (1689-1755) je vjerovao da je najbolji način kojim će se osigurati da vlast služi zajedničkoj dobrobiti ako se učini sljedeće:

- **razdvoje ovlasti državne vlasti** na različite dijelove ili ogranke, tako da ni jedan nema sve ovlasti. Svaki ogrank treba predstavljati interese različite skupine u društvu.
- **ujednači količina ovlasti** između ovih dijelova tako da ni jedan ne može nadzirati ostale dijelove.

- omogući svakom dijelu da **nadzire** način na koji se drugi dijelovi koriste vlašću, da nijedan dio ne može kontrolirati cijelu vlast ukoliko su njene ovlasti podijeljene, ujednačene, nadzirane.

Tako ni jedan ogrank neće moći iskoristiti vlast za vlastite, sebične interese. Bitan korak ka takvoj vlasti je **osnivanje ustavne državne vlasti**.

Ustavna državna vlast postoji kad su ovlasti osobe ili skupine koja vodi državu, ograničene. Ova ograničenja moći državne vlasti dio su ustava. U ustavnoj vlasti, ljudi koji odlučuju moraju poštovati ograničenja utvrđena trodiobom vlasti na:

1. zakonodavni dio, koji ima vlast donositi zakone (Sabor Republike Hrvatske – zakonodavac je narod preko zastupnika u Saboru),
2. izvršni dio, koji ima ovlast provoditi i predlagati donošenje novih zakona (predsjednik RH i Vlada RH), i
3. sudbeni dio, (Ustavni sud, Vrhovni sud, županijski i općinski sudovi) koji ima ovlast rješavati nesporazume glede tumačenja, primjene i djelovanja zakona.

Ustav ili vrhovni zakon ima tri važna obilježja:

1. Propisuje osnovna prava građana na život, slobodu i vlasništvo.
2. Određuje odgovornost državne vlasti da zaštitи ta prava.
3. Određuje ograničenja uporabe ovlasti članova državne vlasti.

Ustavna zaštita prava građana

Pravo slobode govora: Članovi državne vlasti ne mogu nas lišiti prava slobode govora.

Pravo na privatno vlasništvo: Članovi državne vlasti ne mogu prisvojiti nečije vlasništvo, bez odgovarajuće novčane nadoknade.

Pravo na pravedno suđenje. Način na koji se rješavaju sukobi. Onima koji su optuženi za zločin mora se ponuditi korektni sudski postupak.

Područja zaštite privatnosti. Područje privatnosti je dio privatnog života pojedinca i ne tiče se državne vlasti. Pojedinac ima pravo na privatnost.

Odredbe Ustava mogu se izmijeniti jedino uz suglasnost većine građana i prema određenom nizu procedura.

Ustavna vlast proizlazi iz suglasnosti naroda

Potrebno je poznavati izvore vlasti da bismo mogli utvrditi imaju li predstavnici vlasti pravo činiti ono što čine. Ako, na primjer, znamo da Ustav jamči određena prava Saboru, možemo pogledati u Ustavu je li zakon koji je Sabor donio u sklopu njegove nadležnosti. Također možemo postaviti sljedeće pitanje: Što je izvor ustavne vlasti?

U Republici Hrvatskoj ustavna vlast proizlazi iz suglasnosti naroda. *Predstavnička demokracija* označava oblik demokracije u kojem vlast i dalje pripada narodu kao nekom apstraktnom ustavnopravnom subjektu, samo se obnaša kroz predstavničko tijela kao izražaj volje naroda (Sabor, predsjednik Republike).

Što moramo razumjeti da bismo postali aktivni i zauzeti građani u ustavnoj demokraciji?

Ma kako da je definirana, aktivna uporaba prava i odgovornosti u ustavnoj demokraciji zahtjeva izvjesna znanja, uvjerenja i vještine. Možemo ih opisati na sljedeći način:

Gradiške vrednote izražavaju naša najdublja uvjerenja o ulozi državne vlasti unutar društva i ciljevima za koje očekujemo da će ih ta vlast ispuniti. To su ideali iskazani u osnovnim dokumentima naše države. Tu su obuhvaćeni ideali poput osobnog dostojanstva, jednakosti i pravde, temeljnih ljudskih prava. Iako se mi kao građani ne moramo slagati u svezi značenja i relativne važnosti svake od posebnih vrednota, svjesni smo njihovog značaja u određivanju krajnjih ciljeva društva u kome živimo.

Gradiška načela su načela državne vlasti koja na najbolji način omogućuju društvu da ostvari svoje građanske vrednote. U ova osnovna načela spadaju zakonski propisi, suverenitet naroda i sloboda izraza. Ova načela određuju i našu obvezu prema ustavnoj državnoj vlasti i demokraciji.

Gradiške vještine odnose se na sposobnosti koje su nam potrebne da kao pojedinci ostvarimo svoje građanske vrednote i građanska načela. Moramo poznavati povijest razvoja naše državne vlasti i način na koji ona djeluje. Također moramo razviti svoje intelektualne sposobnosti: analitičke vještine za rješavanje problema i komunikacijske vještine da bismo izrazili svoje mišljenje i razumjeli mišljenja drugih.

Gradanska kultura

Da bismo se mogli aktivno uključiti u život društva moramo imati razvijenu demokratsku građansku kulturu; građanska znanja i razumijevanja, građanske vještine i sposobnosti, građanske vrijednosti i stavove te primjerenu kvalitetu ponašanja koja će svjedočiti građansku kulturu u demokratskom društvu. Građanska kultura, između ostalog, zahtjeva tolerantnost, poštovanje mišljenja drugih i obvezu na istinu.

Rad na projektima i rješavanju građanskih problema vodi učenika razumijevanju osnovnih građanskih pojmove i stjecanju demokratske gradanske kulture.

mr. sc. Andreja Silić
viša savjetnica za predškolski odgoj
koordinatorica *Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Republike Hrvatske na području predškolskog odgoja*

Projekti iz područja građanskog odgoja u predškolskim ustanovama

Uvod

Održavanje kontinuiteta u sudjelovanju predškolskih ustanova na Državnim smotrama projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo vlade Republike Hrvatske iznimno je važno. Učenje o ljudskim pravima i stjecanje vještina demokratskog građanstva ne počinje s osnovnom školom već puno ranije – u obitelji i posebice predškolskim ustanovama koje imaju mogućnosti i obvezu posvetiti se ovoj problematici sustavno. Ove će godine po deveti put predškolske ustanove imati priliku na državnoj razini izložiti kvalitetne projekte iz područja građanskog odgoja. Naravno, rad na projektima u ovom području ne isključuje sve druge oblike i strategije koje predškolske ustanove provode i primjenjuju u svom kurikulumu. No projekti mogu dobro odražavati sustavni pristup, promišljeno planiranje, a ponajprije stupanj do kojeg djeca uistinu sudjeluju u rješavanju za njih životno važnih pitanja i to u kontekstu koji omogućava razvoj građanskih vještina. Projektno učenje oblik je aktivnog učenja a upravo uključenost i aktivnost svih sudionika ključna je za razvoj humanih vrijednosti i vještina nužnih za učinkovito djelovanje u zajednici.

Od posebne važnosti smatramo organiziranje regionalnih smotri projekata, koje su ove godine po drugi put bile održane na šest lokacija: u *Virovitici, Zaboku, Splitu, Koprivnici, Rijeci i Zagrebu*. Održane regionalne smotre su pružile mogućnost sudjelovanja svim dječjim vrtićima na području Republike Hrvatske i povezivanje praktičara, odgojitelja i stručnih suradnika na međuzupanijskoj razini. Bilo je prijavljeno 119 projekata, od kojih je prezentirano 118. Sudjelovalo je 609 odgojno-obrazovnih radnika iz predškolskih ustanova: odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja. Izloženi projekti na osobit način govore o promicanju kvalitete života, temeljnim ljudskim vrijednostima i njihovom življenju u svakodnevnoj praksi dječjih vrtića.

Regionalne smotre pružaju izvrsne prilike za susret stručnjaka iz teorije i prakse predškolskog odgoja i obrazovanja. Raspravljalo se o različitim problemima i konkretnim situacijama iz svakodnevne odgojno-obrazovne prakse u dječjim vrtićima usko povezanim s problemima ostvarivanja dječjih prava. Svaki od prijavljenih projekata vrijedan je na poseban način. Kako bismo omogućili kvalitetnu analizu, raspravu i učenje na temelju izloženih primjera iz prakse nastojat ćemo organizirati za sve županije više redovitih stručnih skupova iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo vlade Republike Hrvatske, u organizaciji Agencija za odgoj i obrazovanje. U razdoblju od rujana 2012. do lipnja 2013. godine planirano je i ostvareno devet stručnih skupova i šest regionalnih smotri projekata iz područja građanskog odgoja. Prema povratnim informacijama sudionika stručnih skupova u evaluacijskim listama istaknuta je potreba za dalnjim sustavnim radom i planiranjem niza manjih stručnih skupova u kojima bi sudionici imali još više prilike za raspravu i rad na pojedinim elementima za uspješno planiranje, ostvarivanje, praćenje i vrednovanje odgojno-obrazovnog rada iz ovog područja.

Projekti iz područja građanskog odgoja polaze od stvarnih potreba djece koje proizlaze iz života u zajednici (vršnjaka, ustanove i šireg okruženja) i njihova iskustva. Djeca uz pomoć odraslih iniciraju, planiraju i sudjeluju u projektnom procesu. Zato se i u vrednovanju projekata naglasak stavlja na sagledavanje doprinosa djece u procesu odvijanja projekta. Cilj je da djeca iskazuju inicijativu te zajedno s odraslima stvaraju situacije interakcijskog učenja i usvajaju demokratske vrijednosti koje omogućuju da uistinu žive svoja prava, što pridonosi poboljšanju kvalitete života sve djece u ustanovi i zajednici. Stoga je prema kriterijima za vrednovanje, osim izbora relevantne teme za život djeteta, posebno važna razina aktivne uključenosti djece, odnosno stupanj njihova sudjelovanja u iniciranju, planiranju i realizaciji projekta i to ne na način da slijede upute u raznim ritualima već da razumiju zašto i s kojim ciljem nešto rade i kako svojim akcijama utječu na zbivanja i promjene u okolini.

Tijekom predstavljanja projekata na regionalnim smotrama nastojali smo iz priloženih materijala i načina izlaganja procijeniti strategije djelovanja odgojitelja, njihovo podržavanje aktivne uključenosti djeteta, uvažavanje dječjih potreba i mogućnosti sudjelovanja (s obzirom na dob ili sposobnosti), poznavanje strategija aktivnog učenja i organiziranja rada na projektu, dakle upravljanja projektom. Također smo nastojali procijeniti na koji su način odrasli uključeni u projekt pristupili problemu stvaranja materijalnog i interakcijskog okruženja. To je podrazumijevalo procjenu opsega i relevantnosti pedagoških poticaja za ostvarivanje cilja projekta, kvalitete postignutog zajedničkog istraživačkog rada djece i odraslih te interakcijskog konteksta. Procjena se odnosila i na uspješnost odraslih u osiguravanju i organizaciju pedagoških poticaja, pružanje pomoći kada je ona doista potrebna, dijeljenje moći s djecom i uspostavljanje suradničkih odnosa s drugima.

Posebna pozornost pri procjeni projekata usmjerena je na kvalitetu stvaralačkog izražavanja i konstruktivnog ponašanja djece. U tom je smislu bilo važno dokumentiranje usvojenosti znanja, stavova, vještina te kvalitativno novih oblika ponašanja, komunikacije i njihove primjenjivosti u svakodnevnom životu, podržavajući pozitivno ozračje u kojem se odvijaju pojedine aktivnosti. Sa stajališta odraslih nastojali smo procijeniti na koje načine potiču i podržavaju različite načine stvaralačkog izražavanja djece i iskazivanje prosocijalnih vještina. Sveukupno vrednovanje projekata ovisilo je o razini iskazanih postignuća sa stajališta djece, odgojitelja i drugih suradnika. Također je ono ovisilo o ukupnom doprinosu promjenama koje utječu na kvalitetu cijelokupnog ozračja i klime ustanove te koliko je projekti bio poticaj za uvođenje novih istraživačkih tema. Pritom važnost ima način vrednovanja postignuća sa stajališta svih sudionika, kako tijekom projektnog procesa tako i po završenom projektu. Posebno se vrednovala kvaliteta pratećih materijala o projektu, odnosno raznovrsna dokumentacija, kao i način predstavljanja projekta na smotri jer se očekuje da ono bude sažeto, jasno i tečno na hrvatskome standardnome jeziku.

Održane regionalne smotre su pružile priliku za stjecanje uvida u potrebe praktičara, aktualno stanje u odgojno-obrazovnoj praksi te također priliku za određivanje načina pružanja stručno-pedagoške pomoći u narednom razdoblju i organiziranje novih seminara, radionica, rasprava itd. iz područja građanskog odgoja. Otvorena su brojna pitanja na koja je potrebno dati odgovore. Pitanja su još jednom potvrdila da nije dovoljno jednokratno organizirati seminare po određenim područjima i temama, već da je potrebno sustavno stvarati mrežu suradnika koji bi omogućavali organiziranje većeg broja stručnih skupova i većeg broja praktičara koji bi na taj način imali odgovarajuću podršku i priliku za razgovor o aktualnim i za njih važim pitanjima.

Osobitu dobrobit regionalnih smotri vidimo u mogućnosti uvida u primjere različitih projekata i odgojno-obrazovne prakse iz područja građanskog odgoja te mogućnosti analize i rasprave o njima. Često se pojavljuje pitanje što su to projekti iz područja građanskog odgoja, na koji se način razlikuju od nekih drugih, tematskih projekata ili primjera svakodnevne dobre prakse. Moguća pojašnjenja i odgovore najbolje je tražiti i davati na temelju poznavanja suvremenih

strategija učenja i djelovanje te stvarnih primjera iz odgojno-obrazovne prakse. Iz tog razloga svakako valja poticati stvaranje kvalitetnih uvjeta za sustavno održavanje stručnih skupova i regionalnih smotri, ali i za stvaranje mreže odgojitelja i stručnih suradnika mentora i savjetnika koji će biti osposobljeni za voditelje i nositelje različitih aktivnosti.

Namjera nam je djelovati poticajno na nastavak rada i kontinuiranog učenja *o pravima u pravima* u predškolskim ustanovama, podići razinu razumijevanja i kompetencija praktičara te utjecati na njihovo profesionalno zadovoljstvo radom u području predškolskog odgoja. Stoga, kao i ranijih godina ističemo zadatak poticanja važnosti ostvarivanja regionalnih i županijskih smotri projekata čiju dodatnu vrijednost vidimo u boljem povezivanju pojedinih segmenata odgojno-obrazovnog sustava, posebice onog predškolskog i osnovnoškolskog, što bi svakako pridonijelo boljem razumijevanju i suradnji predškolskih i školskih ustanova, odgojitelja, učitelja, stručnih suradnika i ravnatelja. Bez kvalitetno osposobljenih odgojno-obrazovnih radnika i timskoga rada nije moguće osigurati kvalitetne uvjete za svakodnevnu praksu i življenje dječjih prava u ustanovama ranog odgoja i kasnije osnovne škole. Smatramo da će stvaranje mreže stručnih suradnika – voditelja budućih regionalnih i županijskih smotri biti od velike važnosti za unapređivanje sustavnog stručnog usavršavanja i ostvarivanje kvalitetne odgojno-obrazovne prakse, poticanja, praćenja i vrednovanja projekata iz područja građanskog odgoja.

Povjerenstvo za smotre projekata zaprima projekte i o njima stječe potrebne informacije na osnovi sažetih prijedloga i prijava. Tematski se projekti vrlo razlikuju jer moguće je izdvojiti niz tema iz života djeteta i njegove okoline koje su polazište za rješavanje za dijete životno važnih pitanja, za učenje *o* i *u* pravima, za razvoj humanih vrijednosti i građanskih vještina, dakle tema koje su poticaj za sudjelovanje djeteta i stvaranje konteksta – i materijalnog i interakcijskog. Tek pri samom izlaganju na smotrama postaje vidljiv cijeli kontekst iz kojeg je moguće rad na projektu doživjeti kao cjelinu. Smatramo važnim omogućiti sudjelovanje na državnoj razini što većem broju kvalitetnih i raznovrsnih projekata iz područja građanskog odgoja. Iz tog smo razloga osmisili dvije kategorije kako bi projekti bili predstavljeni širem auditoriju: *izlaganja i postera/ plakata*. Odabir projekta za državnu razinu nije bio jednostavan, no prema kriterijima za vrednovanje projekta, procjeni uspješnosti predstavljanja na regionalnoj razini i detaljnih analiza, povjerenstva su nakon održanih regionalnih smotri predložila sljedeće projekte po pojedinim kategorijama:

Izlaganja:

1. Uvažavanje kulturne različitosti obitelji, Centar za predškolski odgoj Osijek, Osijek
2. Vanjski prostor kao važan dio kvalitetnog konteksta za razvoj djeteta, Dječji vrtić Cvrčak, Virovitica
3. Pčele i pčelari, DV Naša radost, Pregrada
4. Naš zajednički rast, DV Dječji svijet, Varaždin
5. Novi prijatelj, DV Čakovec, Čakovec
6. Moj tata kaže da muški ne plaču, Gradski vrtići Šibenik, Šibenik
7. Palac gore za knjižnicu Voštarnica, DV Radost, Zadar
8. Lepi moj vrtek ograjeni, DV Markuševec, Zagreb
9. Svi smo različiti, a jednako vrijedni, DV Vjeverica, Zagreb
10. Dječja priča, novi mediji i dječje filmsko stvaralaštvo, DV Olga Ban, Pazin, PV Tinjan
11. Interaktivno dvorište po mjeri djeteta, DV Rijeka, CPO Maestral, PPO Kvarner

Posteri/ plakati:

1. Ave, Cibaličani – Centar za predškolski odgoj Vinkovci, Vinkovci
2. Stednja – smjer za održivi razvoj – Centar za predškolski odgoj Osijek, Osijek
3. Daj 5 za bolji svijet, DV Zipkica, Zabok
4. Međimurje, DV Fijolica, Prelog
5. Koprivnica u srcu, DV Tratinčica, Koprivnica
6. Moje tijelo govori, DV Bjelovar, Bjelovar
7. Tradicionalne igre, DV Dubrovnik, PO Pčelica, Mokošica
8. Djeca imaju pravo na mir i tišinu, DV Dubrovnik, PO Palčica, Dubrovnik
9. Novi prijatelj, DV Čarobni pianino, Split
10. I ja želim jesti med, DV Cvit Mediterana, Split
11. Djeca svijeta, DV Sunčana, Zagreb
12. Otpad nije smeće, DV Mali princ, Zagreb
13. I na dvoru vlada bonton, DV Maslačak, Zaprešić
14. Tijelo u svijetu i razumu djeteta, DV Rijeka, CPO Zamet, PPO Srdoči
15. Što je Europska Unija?, PU DV i jaslice Pula, OJ Monte Zaro.

Izlaganja:

1.

Naziv projekta: Uvažavanje kulturne različitosti obitelji

Tematsko područje: Prava sudjelovanja

Cilj projekta: Stvoriti okruženje u kojem svako dijete i njegova obitelj ima osjećaj pripadnosti.

**Dječji vrtić: Centar za predškolski odgoj Osijek, Dječji vrtić– Pčelica, Gacka 1a,
31 000 Osijek**

Tel./faks: 031 271 472

E-mail: vekickljaic.visnja@gmail.com

Voditeljice projekta: Višnja Vekić-Kljaić, prof., odgojiteljica mentorica

Djeca: 24 djece u četvrtoj i petoj godini života.

Sažetak projekta: Projekt je započeo na poticaj četverogodišnje djevojčice Dore koja je na zamolbu kolegice da ju zove *Teacher* (skupina s integriranim engleskim jezikom u programu), rekla: Ako si ti *Teacher*, onda sam ja *međimurka*.

Polazeći od ove izjave djevojčice, pozvali smo njenu majku da nam u skupini predstavi osobitosti svog zavičaja i kulture. Pozvali smo i ostale roditelje da dođu u skupinu i upoznaju nas sa svojim zavičajem ali i sa svojom kulturom, zanimanjem i sposobnostima.

Roditeljima je ovo bio poticaj da svoju obiteljsku kulturu i svoja iskustva i znanja prenesu u vrtičko okruženje putem raznih aktivnosti: priča, brojalica, pjesama, fotografija, slikovnica, razglednica, foto-albuma. Aktivnosti smo nastavili praveći slikovnice o osobitostima kulture pojedine obitelji a poslije i slikovnice o svakoj obitelji.

Na ovaj način njegovali smo identitet svakog djeteta u skupini i osjećaj pripadnosti u vrtičkom okruženju. U okruženje za učenje i aktivnosti integrirali smo osobnu povijest i kulturu obitelji kojoj dijete pripada. Koristili smo fotografije, karte, plakate, slikovnice, foto-albume da bi predstavili osobitosti identiteta djeteta i obitelji. Pronalazili smo načine da članovi obitelji zajedno s djecom sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu te gradili

poučavanje na obiteljskim iskustvima. Djeca su se učila uvažavati drugu djecu i roditelje, razvijati sposobnost jezičnog izražavanja govoreći o svojim iskustvima, stjecala pozitivna iskustva vezana uz vrtić jer postoji bliska povezanost s roditeljskim domom i bila ponosna su zbog sudjelovanja članova njihovih obitelji. Djeca su se osjećala cijenjena i prihvaćena onakvima kakvi jesu, bila su spremnija iskušati nove stvari i upoznati nove ljudi te postajali otvoreniji prema različitostima.

Roditelji su se osjećali cijenjeno i poštovano jer se uvažava njihovo porijeklo i obiteljska kultura. Osjećali su sigurnost i podršku odgojitelja. Imali su pozitiva iskustva o boravku njihovog djeteta u vrtiću. Razvijali su osjećaj povjerenja, pripadnosti zajednici i skupini jer povezuju svoja znanja sa životom zajednice.

Odgojitelji su razvijali poštovanje za obitelj, društvo, kulturu, tradiciju i nasljeđe. Održavali su odnose koji se temelje na uzajamnom uvažavanju i jednakim mogućnostima (roditelj-partner, inicijator i organizator aktivnosti). Učili su prilagođavati materijale i strategije poučavanja prema potrebama djece i roditelja (fotografije na cd-u, usb-u, prezentacije, računalo, Facebook) te u svoj rad uvodili nove pristupe koje prilagođavaju sastavu skupine, potrebama i iskustvima djece i njihovih obitelji te lokalnom kontekstu. Odgojitelji su uviđali da ljudi uče zajedno i da učenje nije samostalan put i uvažavali roditelje kao izvor za vlastito učenje.

Radeći na ovom projektu potvrdili smo tezu znanstvenika (Vandenbroeck, M., 2012) o nepredvidivosti odgojno-obrazovnog procesa i vrijednosti rizika i organiziranja prilika za učenje i istraživanje. Spoznali smo užitak čuđenja i zadivljenosti u vlastitom poslu i preuzeli odgovornost za rizik, diskusiju i promjenu u shvaćanju roditelja kao partnera u učenju.

2.

Naziv projekta: Vanjski prostor kao važan dio kvalitetnog konteksta za razvoj djeteta

Tematsko područje: Pravo na razvojne poticaje

Cilj projekta: Obogatiti vanjsko okruženje vrtića raznim materijalima i poticajima, povećati raznolikost aktivnosti na zraku i tako na drugačiji način potaknuti razvoj motoričkih, kognitivnih i socijalnih vještina kod djece

Dječji vrtić: Dječji vrtić Cvrčak Virovitica, Pejačevićeva 1, 33000 Virovitica

Tel./faks: 033 801 545/033 729 000

E-mail: djecji-vrtic-cvrcak@vt.t-com.hr

Voditeljice projekta: Nikolina Ćorković, pedagoginja pripravnica i odgojiteljice: Marina Per, Jasmina Puljić, Irena Gros, Đurđa Vizek, Ružica Vedrinski, Ana Zagorac, Sandra Moslavac i Vlatka Černi

Djeca: Različak, 26 djece u dobi od 4 do 6 godina; Ivančice, 22 djece u petoj godini života; Zvjezdice i Zvončići, 45 djece u šestoj godini života

Sažetak projekta: Projekt je potaknula pedagoginja koja je uočila da postoji veliki nesklad u oblikovanju prostornog konteksta vrtića. Dok se s jedne strane, odgojitelji svjesni važnosti materijalnog okruženja trude osigurati obilje materijala i poticaja za aktivnosti u unutrašnjim prostorima vrtića, dotle su aktivnosti na zraku stereotipne, siromašne poticajima i materijalima. Najčešće aktivnosti kojima se djeca bave na dvorištu su spuštanje niz tobogan, ljunjanje, trčanje i igre u pijesku sa svakodnevno istim materijalima.

Odgojiteljice četiriju odgojnih skupina formirale su *Tim za promicanje kvalitete boravka na zraku* s ciljem bogaćenja aktivnosti djece u vanjskom okruženju. Započele su obogaćivanjem uobičajenih motoričkih aktivnosti. Dodavale su im nove poticaje: lopte različitih veličina i

materijala, vijače, štule, užad raznih vrsta, dimenzija i namjena, raznovrsne platnene i plastične trake, palice, kolute i obruče. Osmislile su različite pokretne igre, igre s pravilima, vožnju biciklima, kupanje u plastičnim bazenima, „ laserske poligone“ i natjecateljske igre. Djeca su osmislila i neke nove igre od neobičnih materijala (limenke i štapovi) kao npr. „piksomet“. U sljedećoj su fazi odgojiteljice u vanjski prostor preselile aktivnosti koje su se inače uobičajeno odvijale u unutrašnjem prostoru – likovne aktivnosti svih vrsta, praktične aktivnosti (doručak, pranje igračaka), istraživačke i simboličke. Na dvorištu se pojavio centar za istraživanje, terasa se pretvorila u kreativne kutije, a hrpa neobičnog neoblikovanog materijala u pijesku izazivala je djecu na nova istraživanja. Ispod stabala osvanuli su baldahini, preko cijelog dvorišta protezali su se slikarski zidovi od kartona, u hladovini se postavila pozornica za lutkarske improvizacije i još jako puno toga. Djeci je vanjski prostor pružao daleko veće mogućnosti i slobodu u istraživačkim i kreativnim aktivnostima nego unutrašnji prostor.

U trećoj fazi inicijativu su pokazali roditelji koji su potaknuti zadovoljstvom djece željeli dati vlastiti doprinos. U suradnji s „Elektrom“, „T-comom“, „Florom“ i nekoliko vulkanizerskih radionica, na dvorištima vrtića konstruirali su poligone od otpadnih drvenih elemenata i guma. Svoj doprinos vanjskom uređenju dala su i djeca sadnjom svojih malih vrtova.

Djeca su obogatila svoje aktivnosti na zraku u doticaju s raznovrsnim, dinamičnim i fleksibilnim neoblikovanim materijalima. Motoričke aktivnosti postale su češće i smislenije. Stekla su naviku svakodnevnog vježbanja na svježem zraku. Sloboda koju su djeca osjećala u vanjskom prostoru učinila je njihove istraživačke i kreativne igre kvalitetnijima. Stupanj osobne uključenosti djeteta u aktivnost postao je puno veći. Sukobi su nestali, a interakcije djece su postale puno češće, kako između djece odgojne skupine tako i sve druge djece u zgradici.

Roditelji su spoznali važnost boravka na otvorenom i bogatstvo mogućnosti organiziranja različitih aktivnosti. Porasla je grupna kohezija. Otkrili su prednosti vlastite uključenosti u vrtičke aktivnosti. Odgojiteljice su timskim radom ponajprije osnažile svoje komunikacijske i stručne kompetencije. Uvidjele su da vanjski prostor nudi mogućnost za konstruiranje različitih posebnih centara, manipulaciju neoblikovanim materijalima, potiče kretanje i razvoj slike o sebi gdje dijete otkriva svoju slobodu, ali i povezanost s prirodom.

Projekt je trajao od ožujka do listopada 2012. godine, kada je prezentiran na Odgojiteljskom vijeću. Odgojitelji koji nisu bili uključeni u projekt značajno su promijenili svoja shvaćanja o važnosti vanjskog okruženja. Prihvatali su stav da je vanjsko okruženje izuzetno važan dio cjelokupnog prostornog konteksta vrtića i u skladu s time su djelovali.

3.

Naziv projekta: Pčele i pčelari

Tematsko područje: prava sudjelovanja i zaštitna prava

Cilj projekta: upoznati udrugu koja brine o pčelama u našem gradu; proširiti znanja o pčelama i pčelinjim proizvodima u zdravoj prehrani i liječenju, na primjeru pčela naučiti kako podijeliti poslove i odgovornost u zajedničkom radu, te kako zaštititi njih i sebe.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Naša radost, Stjepana Škreblina 1, 49 218 Pregrada

Tel./faks: 049 377489; 049 377489

E-mail: dv-nasa-radost@kr.t-com.hr

Voditeljice projekta: odgajateljice Natalija Vrhovski, Brankica Krsnik, Anđela Blažun i Gordana Krizmanić (odgajateljica, ravnateljica)

Djeca: djeca odgojne skupine „Loptice“, 18 djece u petoj godini života i djeca odgojne skupine *Zvjezdice*, 14-oro djece u šestoj i 16-oro djece u sedmoj godini života.

Sažetak projekta: Projekt je započeo u proljeće, boravkom djece na dvorištu i u voćnjaku. Djeca su na cvijeću ugledala pčele, promatrala ih i počela postavljati pitanja: što one rade i zašto, gdje spavaju, što ako nas ubodu i dr. U razgovor se uključila djevojčica Sara koja sa svojim tatom pčelarom brine o pčelama. Njihova radoznanost potaknula nas je da zajedno krenemo u istraživanje. Ciljevi postavljeni na početku projekta su ostvareni. Djeca su upoznala Udrugu pčelara *Medeni* u Pregradi i važnost njihovog rada. Neposrednim istraživanjem stekla su znanja o pčelama i njihovo ulozi u svijetu biljaka, životinja i ljudi. Na primjeru pčelinje zajednice naučila su da možemo zajedno živjeti bez sukoba, uz međusobno poštivanje, dogovaranje i podjelu poslova. Većina djece je prihvatile med i proizvode od meda u svakodnevnoj prehrani. Naučila su kako se ponašati u blizini pčela i prema pčelama te kako sačuvati vlastito zdravlje. Roditelji su osviješteni o prednostima korištenja meda, propolisa i matične mlječe u liječenju djece. Ovim projektom djeca su pokazala svoju radoznanost, kreativnost, dobro logičko zaključivanje i spremnost na suradnju i međusobno pomaganje.

Projekt je prezentiran široj zajednici putem radija, na internetskoj stranici vrtića i Udruge pčelara, na velikoj božićnoj svečanosti pred uzvanicima iz našeg grada te pred roditeljima, odgajateljima i djecom iz DV Izvir iz Rogaške Slatine, na Županijskoj dječjoj maškaradi i putem novina (Pregradske dječje berbarije).

4.

Naziv projekta: Naš zajednički rast

Tematsko područje: predškolski odgoj i obrazovanje, afirmacija pojedinca.

Cilj projekta: Privremeni upis dvoje djece s posebnim potrebama, na rok najduže od 3 mjeseca, radi procjene o sposobljenosti odgajatelja i procjene mogućnosti osiguravanja potrebnih uvjeta za inkluzijom djece, s posebnim potrebama, u redovi odgojno obrazovni program.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Dječji svijet, Anina 2, 42000 Varaždin

Tel./faks: 042 310753

E-adresa: vrticdjecjisvijet@gmail.com

Voditeljice projekta: Jelena Kežić, Tea Pirker i Kristina Škoranec odgajiteljice u suradnji s pedagoginjom i ravnateljicom Ljubimkom Hajdin.

Djeca: 25-oro djece u dobi 4 god (6-satni program) i 28-oro djece u dobi 5– 6 godina (10-satni program) Varaždin Skupine su organizirane prema principima otvorenog programa.

Sažetak projekta: Specifične potrebe dvoje dječaka bile su nam poznate i nismo se s tim specifičnostima sreli prvi puta kao vrtić (naš vrtić je do sada polazilo dvoje djece sa selektivnim autizmom, te troje djece specifičnih tjelesnih teškoća). Novi izazov bio istovremen upis dvoje dječaka različitih specifičnih potreba.

Projekt je započet na inicijativu roditelja, koji su došli u naš vrtić s iskazanom potrebom za uključivanje djeteta u redovan primarni program vrtića. Vrtić se susreo prvi puta s potrebom dviju obitelji, za upis u redovi program, djece različitih posebnih potreba. To je bila jedna obitelj dječaka u dobi od tri godine, koji ne govori te selektivno komunicira i druga obitelj dječaka u dobi od šest godina koji ima sindrom hipoplastičnog lijevog srca (HLSL sindrom). Jednostavno govoreći HLSL djeca imaju pola srca. Roditelji djece su nas informirali u koje

sve oblike stručnog rada je svako dijete uključeno individualno, u organizaciji njih kao roditelja. Stoga je dogovoren da će vrtić pokušati provesti uspješnu prilagodbu dječaka na vrtić. Roditelji nisu imali posebnih očekivanja niti zahtjeva, osim svakodnevnog dolaska djeteta u redovni program od 3-5 sati dnevno, radi druženja i socijalizacije s drugom djecom, te razvoja djeteta u skladu s realnim mogućnostima.

Odgojitelji su o dolasku oba dječaka razgovarali s djecom u obje skupine, kako bi ih upoznali sa zdravstvenim stanjem dječaka prema kojem svi trebaju biti oprezni i nikako se ne smije dogoditi udarac u prsni koš dječaka, a za drugog dječaka smo rekli djeci kako će se sporazumijevati na neki drugi način a ne govorom. Također smo dogovorili kako ćemo svoj metodičko didaktički pristup prilagoditi individualnim potrebama djece, bilježiti naše dileme i potrebe, kao i nedoumice te vršiti zajedničku refleksiju o tijeku razvoja adaptacije, kao i eventualnim teškoćama koje će nastajati tijekom boravka dječaka u programu vrtića. Oba dječaka upisana su u redovni program vrtića. Njihov razvoj je u svakodnevnom napretku. Nastavlja se suradnja s roditeljima dječaka. Svi roditelji i djeca surađuju međusobno bez ikakvih posebnih izdvajanja. Oba dječaka su bila, pojedinačno, pozvana i na privatne proslave dječjih rođendana u krugu obitelji djece, jednakim pristupom kao i prema svakom drugom djetetu. Projekt je predstavljen na razini vrtića roditeljima te na mrežnim stranicama Udruge *Veliko srce malom srcu*.

5.

Naziv projekta: Novi prijatelj

Tematsko područje: pravo na različitost s obzirom na razvojne teškoće zbog oštećenog sluha i poremećaja glasovno-govorne komunikacije kao i pravo na aktivno sudjelovanje u svim aktivnostima skupine.

Cilj projekta: Uključivanje djece u stvaranju socijalne sredine u svrhu razvoja senzibilnosti, prihvaćanja i uvažavanja različitosti te omogućiti djetetu stjecanje iskustva i znanja vezanih za konkretnu poteškoću u razvoju putem različitih istraživačkih aktivnosti i aktivnosti po centrima.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Čakovec, PO Cipelica, Lavoslava Ružičke 2,

Tel./faks: 040/ 312 182; 040 391 510

E-mail: hizman.duka@gmail.com

Voditeljice projekta: odgojiteljice Helga Hertelendi i Đurđa Hižman i logopedinja Lidija Varošanec, prof.

Djeca: 25-oro djece (3-6 godina) u mješovitoj odgojnoj skupini Ogledalce

Sažetak projekta: Tijekom dana povremeno se pokazivala potreba za igrom tišine koju smo koristili kao poticaj za djeće verbalno izražavanje svog iskustva o tišini, zvukovima, glasnoći što nas je dovelo do razgovora o osobama sa sluhom.

Daljnji slijed aktivnosti omogućio nam je da dovedemo lutku Anu s oštećenjem sluha prema priručniku *Novi prijatelj* čime želimo omogućiti djetetu proširivanje znanja i stjecanje novih. Uključivanjem lutke Ane u skupinu te pozitivnom reakcijom djece Ana je postala ravnopravni člana naše skupine. Prezentacijom djece u obiteljskim domovima o našem novom članu skupine, roditelji uvjereni kako imamo upisano novo dijete u skupinu željeli su je i upoznati. Nakon upoznavanja s našom novom prijateljicom ujedno i ugodno iznenadeni tako pozitivnom novonastalom situacijom u skupini roditelji su istu vrlo pozitivno prihvatali i sami poticali djecu poticajnim pitanjima: *Kako je Ana? Jesu li se zajedno igrali? Što su se igrali? Treba li Ani pomoći?... na pozitivne oblike ponašanja u dalnjim aktivnostima.* Tako

pozitivnim zajedničkim reakcijam djece i roditelja bile smo potaknute na poticaj za planiranje aktivnosti uključivanja još jedne lutke Ivana s poremećajem u govorno-glasovnoj komunikaciji.

Uvažavajući individualni pristup omogućili smo djetetu da shvati kako se može učiti na različite načine. Da svatko uči drugčije prema svojim sposobnostima koje su u nekim područjima smanjene, a u drugi veće. Poticali smo solidarnost i dogovor među djecom, prijateljstvo, brigu i pomoć Ani i Ivanu, stvarajući dobro raspoloženje i razvijajući u djece smisao za humor. U projekt aktivno su bili uključeni djeca, odgojitelji, član stručnog tima i roditelji.

Projekt je predstavljen na Aktivu djece s teškoćama u razvoju, roditeljima na roditeljskom sastanku i Odgojiteljskom vijeću Dječjeg vrtića Čakovec.

6.

Naziv projekta: **Moj tata kaže da muški ne plaču**

Tematsko područje: prava sudjelovanja.

Cilj projekta: suzbijanje spolnih stereotipa kod djece.

Dječji vrtić: **Gradski dječji vrtići Šibenik, Šibenik**

Tel./faks: 022332324, 022332530

E-mail: gradski-vrtici@si.t-com.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljice Anka Blaće i Ines Livaković, odgojiteljica pripravnica Sanda Kovačić, Anka Barbača, pedagoginja

Djeca: mješovita odgojna skupina *Grada*, 18 djece u 5. i 6. god. života.

Sažetak projekta: Projekt je krenuo od realne situacije kada je dječak Ante došao uplakan u vrtić. Bio kod doktora i bilo ga je strah. Drugi dječak, preuzimajući spolne stereotipe iz kuće, komentira da *muški ne plaču*. Situaciju smo prepoznale kao problemsku i pokrenule prve korake usmjerene na njezino rješavanje. Polazeći od iskustava djece i njihovih promišljanja, koristile smo svakodnevne situacije i poticale raznovrsne aktivnosti uz pomoć kojih smo djecu senzibilizirali za ovaj problem.

Aktivnosti su bile usmjerene kako na djecu, tako i na roditelje. Roditelji su projekt podržali i bili njegovi aktivni sudionici. Osvijestili su da često, u svakodnevnoj komunikaciji, koriste spolne stereotipe čijih posljedica, u konačnici, često nisu niti svjesni.

Projekt je doprinio građenju uloge vrtića kao prvog i nužnog promicatelja ravnopravnosti spolova.

7.

Naziv projekta: **Palac gore za knjižnicu Voštarnica**

Tematsko područje: razvojna prava i prava sudjelovanja

Cilj projekta: slijedeći dječju inicijativu i aktivnosti u stvaranju knjižnice utjecati na razvoj i kvalitetu života u vrtiću i obitelji.

Dječji vrtić: **Radost, Bartula Kašića 3, 23 000 Zadar**

Tel: 023 211 984, 023 224 490

Fax: 023 212 718

E-mail: ibaresic8@gmail.com, pedagog@radost-zadar.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljica Ines Barešić, stručna suradnica pedagoginja Jadranka Maletić

Djeca: sve skupine dječjeg vrtića Voštarnica (5 odgojnih skupina, dob djece od 1 do 7 godine).

Sažetak projekta: Gradska knjižnica Zadar je i ove godine organizirala manifestaciju *Zadar čita* te je pozvala dječje vrtiće na suradnju. Naš vrtić odazvao se tako da je osmislio i organizirao vrtičku knjižnicu Voštarnica. Predškolska skupina djece, naše Zvjezdice, izrađuje plan kako bi knjižnica mogla izgledati, gdje je postaviti, razgovaraju, dogovaraju se, iznose svoja iskustva i znanja vezana za knjižnicu te preuzimaju i dijele odgovornosti za nadolazeće aktivnosti koje ih očekuju: pripremaju prostor uz pomoć odgojitelja, slažu slikovnice, časopise, literaturu za odrasle, označavaju police s knjigama, izrađuju članske iskaznice i iskaznice knjižničara, putem oglasne ploče izvješćuju roditelje o ovom značajnom događaju za naš objekt te ih pozivaju na suradnju. Od samog početka mijenjali su se planovi, aktivnosti, ideja je bilo neizmjerno puno, no kao najveći dobitak za dijete istaknut ćemo njegovu osobnu intervenciju u kontekstu življenja u vrtiću, i u svojoj obitelji jer je čitanje izabralih slikovnica postalo svakodnevnim ritualom kvalitetnog druženja roditelja i djeteta kod kuće. Dignut palac za knjižnicu Voštarnica dala su sva tri subjekta u predškolskoj ustanovi, dijete, roditelj i odgojitelj. Knjižnica nas je nadalje odvela, uz suradnju i uključenost roditelja, i u druge kulturne ustanove našeg grada, pa smo ostvarili suradnju s Gradskom knjižnicom Zadar, Znanstvenom knjižnicom te Muzejom antičkog stakla u Zadru. U ovom projektu svi smo se mijenjali i učili: djeca u odnosu na slikovnicu ili uopće pisani riječ i na kvalitetu življenja u obitelji i u vrtiću, roditelj u odnosu prema svom djetetu uvažavajući njegova prava i potrebu za osjećajem uzajamnosti i bliskosti, za kvalitetu njihovog odnosa, odgojitelj koji je primio poruku djeteta kako slikovnica može postati omiljeni medij suvremenog djeteta jer je oživjela u njihovim rukama te kako je to i suviše važan medij da bi ga odgojitelji često započinjali s nijećnicom NE, moralizirajući i negodujući (ne bacaj slikovnicu, ne šaraj, ne kidaj, podigni s poda, vrati je na mjesto... i sl.). Takve intervencije gotovo više nisu potrebne jer smo ovim projektom indirektno utjecali na kulturu i ponašanje djeteta temeljenu na vrijednostima poput odgovornosti, autonomnosti, povjerenja, suradnje među djecom i djece i odraslim. Djeca, roditelji i odgojitelji imaju planove kako nastaviti s knjižnicom i kako je učiniti dugovječnim projektom, odnosno stalnom knjižnicom jer je doživljavamo kao partnera i podršku u nastojanjima osnaživanja kompetencija djeteta za bolju kvalitetu života u vrtiću, obitelji i široj zajednici.

8.

Naziv projekta: Lepi moj vrtek ograjeni

Tematsko područje: čuvanje i uživanje u zdravom okolišu

Cilj projekta: u neposrednoj interakciji sa prirodom, okolinom, odraslima – doživljavanjem, aktivnim učenjem kroz igru, osiguravanjem različitih doživljaja i iskustava kroz poticajno okruženje, razvijati kod djeteta osjećaj pripadnosti i ljubavi prema bogatstvu prirodnog svijeta koji ga potiču na usvajanje zdravih stilova života, te mu tako omogućiti življene temeljnih vrijednosti odgoja za održivi razvoj.

Naziv dječjeg vrtića: Dječji vrtić Markuševec, Štefanovec 172, 10 000 Zagreb

Telefon: 01 4574 793

Fax: 01 4574 810

Email: djecji.vrtic.markusevec@zg.t-com.hr

Ime i prezime voditelja projekta: Anita Andrašek, odgojitelj, Smiljana Špoljar, odgojitelj, Ana Lukenda Batljan, zdravstvena voditeljica

Odgojna skupina djece: mješovita vrtička odgojna skupina „Etno pčelice“, 28-mero djece u dobi od 3 g. do pred polazak u školu.

Sažetak: Projekt je započet s ciljem ostvarivanja dječjih prava i prava na zdrav život, pravilnu prehranu i zdravu okolinu. Polazište projekta bio je problem djece u slabom konzumiranju povrća, koji se povećao uvođenjem zdravih jelovnika, u kojima je sve više zastupljeno različito povrće. Istraživanjem prehrambenih navika kod djece, kroz anketiranje roditelja i djece, pokazalo se, kao posljedica današnjeg suvremenog načina života, da je upravo vrtić institucija u kojoj dijete provodi najviše vremena te da mu se upravo tu moraju pružiti mogućnosti za stjecanje pozitivnih prehrambenih navika. Tijek projekta omogućio je djeci da kontinuiranim doživljavanjem uspješnosti i uvažavanje djetetove osobnosti doprinose razvoju pozitivne slike o sebi, zadovoljavaju svoju potrebu za igrom i druženjem te razvijaju spoznaju da je doprinos svakog djeteta u skupini bitan za ostvarenje zajedničkog cilja. Osiguravajući mu poticajno okruženje, omogućili smo mu razumijevanje prirodnih procesa i njihove uzajamne ovisnosti te izgradnju pozitivnih stavova i pravilnog odnosa prema prirodi i zdravom životu. Tako smo omogućili djetetu kreiranje okruženja u kojem se poštuju i žive sva njegova prava. Također je kod djece primijećen veliki interes za zdrave grickalice, te uz suradnju roditelja, postale su sastavni dio rodendanskih proslava, uz pripremu voćnih torti i prirodnih sokova, a veći dio djece prenosi te navike i kod kuće. Povećana je konzumacija povrća u jelovniku kod većine djece, ali i dalje ima mjesta za napredak. Tijekom rada na projektu djeca otkrivaju sve o tlu, promatraju rast biljke, uče kako ju njegovati, plijeviti, zalijevati. Spoznavali su vještine korištenja vrtnog alata, a uz sve to puno su boravili na zraku, igrali se, radili, vježbali, slikali, pričali priče. Upoznala su važna obilježja povrća i cvijeća, razvijala pozitivne stavove i znanja o važnosti zdrave prehrane i važnosti očuvanja tradicionalnih vrijednosti koje su naslijedili. Uz pomoć djece, domara, spremaćica, roditelja, kolegica formiran je vrt, voćnjak, životinjski park gdje djeca svakodnevno uče da je čovjek dio prirode, a ne njen gospodar, da svaki čovjek ima pravo na zdrav okoliš i zdrav život u takvom okruženju, ali ma i osobnu odgovornost prema sebi, drugima i materijalnim dobrima. Ostvaren uspjeh kod djece razvija pozitivnu sliku o sebi, pozitivan odnos prema drugima, pozitivan odnos prema prirodi te njegovanje uzajamne pomoći i suradnje čemu doprinosi i mješovitost naše skupine i međugeneracijska suradnja.

9.

Naziv projekta: Svi smo različiti, a jedanko vrijedni

Tematsko područje: Inkluzija djece sa teškoćama u razvoju (TUR) – Razvojna prava

Cilj: Razvijanje svijesti o sebi kao ljudskom biću, dijelu univerzuma, osvještavanje svojih sličnosti i različitosti od drugih ljudi – svoje jedinstvenosti. Osvještavanje i prihvatanje različitosti i jedinstvenosti drugih ljudi, posebice djece s teškoćama u razvoju.

Dječji vrtić: Vjeverica – Montessori program, Ksaverska cesta 14, 10 000 Zagreb

Tel/Faks: 01/4673289

E-mail: montessori.zvjezdice@gmail.com

Voditelji projekta: Iva Balenović, spec. rane intervencije, odgojiteljica u Montessori programu; Ivana Igrec, odgojiteljica u Montessori programu; Diana Ilakovac, odgojiteljica u Montessori programu; Marcella Kovačević, odgojiteljica u Montessori programu; Irena Plicka, prof. pedagogije, voditeljica Montessori programa

Djeca: djeca dvije mješovite odgojne skupine (2, 5-7 godina) Montessori programa (*Sunce* i *Zvjezdice*) ovisno o vlastitim interesima, motivaciji i razvojnim mogućnostima.

Sažetak projekta: Slijedeći deduktivno pedagoško načelo polazimo od toga da smo svi različiti, djeca razvijaju sliku o sebi kao jedinstvenom biću, dijelu univerzuma. Projekt polazi od intrične motivacije djece da spoznaju svoju osobnost, razviju pozitivnu sliku o sebi i drugima, prihvate različitost kao jedinstvenost i vrijednost, razviju osjećaj pripadnosti obitelji i široj zajednici; interes za osobitosti i vrijednosti zajednice u kojoj žive; upoznaju baštinu našeg planeta, izgrade bogatiju sliku svijeta; osvijeste i prihvate različitosti osoba s teškoćama u razvoju, rasa, religija, kultura; razviju samostalnost i kompetenciju, socijalne vještine, zajedničko rješavanja problema, pomaganje, učenje demokracije. Sudjelujući u kreiranju poticajne okoline kroz socijalne igre, iskustvene posjete i izvore znanja djeca osvještavaju različitosti, vrijednosti i potrebe djece s teškoćama u razvoju uključene u naše skupine, starijih osoba, djece bez roditeljske skrbi, osoba sa senzoričkim oštećenjima. Surađujemo sa roditeljima i lokalnom zajednicom: posjet džamiji, katedrali, radionice o kulturama, prikupljanje igračaka za štićenike Doma za djecu Zagreb, suradnjom sa Centrom Silver, sa štićenicima Doma za starije i nemoćne. Djeca kreiraju projekt, uče čineći: aktivnim i transdisciplinarnim upoznavanjem svijeta oko sebe, različitosti među ljudima, jedinstvenosti svakog bića te prorađivanjem doživljenog kroz vlastita akcijska istraživanja i kreativno izražavanje, mijenjanjem ponašanja u skladu sa doživljenim situacijama. Uče znakovni jezik, Braillevo pismo, hodaju pod povezom, s bijelim štapom. Stvaraju priče i pjesme na znakovnom jeziku. Evaluacija je vršena bilježenjem promjena u ponašanju djece, ozračja skupina i putem Montessori izvješća o napretku djece. Uočljivo je jačanje osjećaja zajedništva, suradnje i pomaganja, angažiranosti oko problema, učenju primanja i pružanja pomoći. Vidljiva je promjena ponašanja, komunikacije, senzibilizacija za različitosti, stvaranje ozračja tolerancije, solidarnosti. Djeca aktivno pomažu jedna drugoj te u podržavajućem okružju razvijaju sposobnosti, pozitivnu sliku o sebi, socijalne kompetencije, jake strane i kroz njih pomažu drugoj djeci u skupini što doprinosi i njihovoј afirmaciji. Projekt je prezentiran na Međunarodnoj Montessori konferenciji u Splitu *Pedagogija Marije Montessori – poticaj za razvoj pedagoškog pluralizma* (2011).

10.

Naziv projekta: Dječja priča, novi mediji i dječje filmsko stvaralaštvo

Tematsko područje: odgoj za medijsku pismenost.

Cilj projekta: Razvijati dječje stvaralaštvo uz upotrebu video medija. Razvijati svijest o korištenju medija na pozitivan način, te kod djece razvijati vještine potrebne za život u demokratskom društvu koje uključuju aktivnu primjenu medija u svakodnevnom životu.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Olga Ban Pazin, PV Tinjan

Tel./faks: 052/ 622-519

E-mail: vrtic-pazin@pu.t-com.hr

Voditeljica projekta: Sandra Vlahov, odgajateljica i dipl. učiteljica

Djeca: mješovita odgojna skupina Tinjan (djeca u dobi od 3-7 godina).

Sažetak projekta: Tradicionalne medije sve više pokrivaju suvremeni mediji koji svakodnevno okružuju djecu i odrasle. Tradicionalno pričanje priča kao da je ustupilo mjesto filmskim bajkama i stoga smatram da je potrebno razmišljati kako spojiti priču i film i pri tome dati veliku važnost i pričanju priča i zajedničkom gledanju filma u odgojno – obrazovnom procesu. Sačuvati tradicionalne vrijednosti i uvoditi suvremene pristupe. Dobro izabrani medijski sadržaji bogate znanja i doživljaj djeteta, učenjem o medijima i njihovom karakteru dolazimo do krajnjeg cilja *razumijevanja medija* i kreativnog korištenja njegovih mogućnosti.

U vrtiću ima sve više djece koja izvrsno slikaju fotoaparatom, koja znaju rukovati računalom, mobitelom i kamerom. Ovaj rad bavi se pitanjem mogu li djeca predškolske dobi stvarati vlastiti film i kako? U ovom radu djeca vlastitim znanjima, vještinama, sposobnostima i smišljanjem vlastite priče kreiraju animirani film *Priča o Aleksandri* prema priči koju su uz pomoć crteža i kartonskog televizora osmisle dvije djevojčice u dobi od pet do šest godina. Odgajatelj je pratilo interes djeteta, nije se miješao u dječje stvaralaštvo već je bio više tehnički suradnik. Dva dječaka pokazala su interes za tehničku kulturu i za snimanje, te rado učili sve o kamери i snimanju. Tijekom probnih snimanja primjenjivali su stečena znanja i bili jedan drugom podrška i podsjetnik. U skladu s psihofizičkim sposobnostima djece u godini prije polaska u školu dva snimatelja učila su ponešto o filmskim izražajnim sredstvima. Kroz analize snimki dogadala se i mala filmska škola sa svom zainteresiranom djecom. Tek nakon sedmog snimanja djeца su bila zadovoljna svojim prvim video uratkom. Snimali su sve iz tri kadra jer nemaju znanja potrebna za montažu. S obzirom da nemaju znanja o kompjuterskom animiranju likova, odlučili su se za likove od plastelina (nakon gledanja crtanog filma *Capelito*) koje će pomicati magnetima po papirnatoj podlozi.

Današnja djeca su djeца medija te zato moraju biti odgojena za medije, prema njima se kritički odnositi, poznavati jezik pojedinih medija, učiti se medijskoj pismenosti. Djeca kroz rad na filmu stječu osnovna znanja o nastajanju filmskog djela (ideja, priča, scenarij, snimanje, prikazivanje). Uz inspirativnu atmosferu i vedro ozračje razbuktava se dječja mašta i interes za novo djelo te ovladava audiovizualnom komunikacijom. Stvaralački proces rada na filmu i film kao produkt jednako su važni za doživljaj vlastite vrijednosti. Stvaralačkim radom i medijskim opismenjavanjem djece utječemo na razmišljanja i stavove roditelja pa i šire zajednice, te na taj način možemo većom energijom utjecati na kvalitetno korištenje medija u svakodnevnom životu.

Ovaj rad osim filma uključuje fotografije i video snimke uz koje se lijepo prati rad djece na projektu. Animirani film *Priča o Aleksandri* kao cjelokupni rad prijavljen je na međunarodni znanstveni skup XIII. Dani Mate Demarina u Puli (11. i 12. 4. 2013.) s temom: *Obrazovanje za razvoj*, a prikazan je odgojiteljskom stručnom vijeću vrtića.

11.

Naziv projekta: Interaktivno dvorište po mjeri djeteta

Tematsko područje: razvojna prava – pravo na sigurnu i poticajnu igru na vanjskom prostoru
Cilj projekta: Poboljšati kvalitetu i sigurnost igre uređenjem vanjskog prostora u interaktivno dvorište u funkciji cjelokupnog razvoja djece.

**Dječji vrtić: Dječji vrtić Rijeka, CPO Maestral, PPO Kvarner, Kalvarija 1,
51 000 Rijeka**

Tel./faks: 051 332 988, 051 332 885

E-mail: ppo.kvarner1@gmail.com

Voditeljice projekta: Biljana Bertić, Gordana Škrobonja, odgajateljice

Djeca: šest odgojnih skupina vrtića (dvije jasličke i četiri vrtičke) s odgajateljima i roditeljima.

Sažetak projekta: Dječji vrtić Kvarner nalazi se u samom centru grada Rijeke. Ima tri etaže i zajedničko dvorište. Potaknuti dječjim maštanjima o ljepšem i oslikanom dvorištu, promatrajući interakcije djece u pustim vanjskim prostorima, došli smo na ideju da ga pokušamo urediti tako da dodatno potiče na iskustveno učenje, a istovremeno osigura pravo svakom djetetu na sigurnu i poticajnu igru na vanjskom prostoru. Kvalitetnim osmišljavanjem i oblikovanjem vanjskog prostora vrtića omogućujemo djeci slobodno i nesputano kretanje putem kojeg dijete razvija osjećaj sigurnosti, slobode, kompetencije, nadograđuje svoje interes, potrebe i sposobnosti, stvara vlastito znanje, donosi odluke, isprobava svoje snage i mogućnosti i tako se uči odgovornosti za sebe i neposrednu okolinu. U tako oblikovanom okruženju pojavljuju se razne životne situacije u kojima dijete ima priliku slobodno se razvijati i jednostavno živjeti svoja prava.

Shvatili smo da je jedini put realizacije ideje o interaktivnom igralištu suradnja društvene zajednice, obitelji i dječjeg vrtića. Viziju i prijedlog nacrtu dvorišta iznijeli smo roditeljima na roditeljskom sastanku i oformili grupu građana „Kvarneriće“. Tim roditelja i odgajatelja učinkovito je koordinirao sve akcije. Pronašli smo velik broj sponzora za potrebne materijale, kao i volontere za dobrovoljni rad. Važno je naglasiti kako su u akcijama, kad god je to bilo moguće, sudjelovali i roditelji i djeca pri čemu smo posebno osluškivali dječje potrebe i želje i time se rukovodili u dalnjem tijeku uređivanja. Djeca su crtala ideje o mogućim spravama, sadržajima i igram, osmišljavala i postavljala elemente u taktilnoj stazi u motivu ribe, sunca i labirinta, sijali travu, sadili cvijeće i mediteransko bilje, ...

Djeca su kroz projekt razvijala odgovornost za sebe i svoje ponašanje, suradnju s drugom djeecom, spremnost za pomaganje, brigu za druge, spoznaju o vrijednosti ljudskog rada uključivanjem volontera, poštivanje pravila kao preduvjet prosocijalnog ponašanja, povoljnost prilika i preuzimanje inicijative, djelotvornost i sposobnost, zajedničko osmišljavanje, slobodu mišljenja i govora, poštovanje različitosti i sličnosti. Slijedi dalje oplemenjivanje dvorišta i terasa interaktivnim sadržajima pri čemu ćemo njegovati suradnju s roditeljima te osvještavati razumijevanje i uvažavanje poželjnih ponašanja O, U i ZA okoliš.

Posteri/plakati:

1.

Naziv projekta: Ave, Cibaličani

Tematsko područje: Osvješćivanje vlastite kulture uz međugeneracijsku suradnju

Cilj projekta: Pobuditi kod djece radoznalost za vlastite korijene i njegovanje osjećaja ponosa pripadnosti rimskom povijesnom i kulturnom krugu.

Dječji vrtić: Budućnost, Marije Jurić Zagorke 44, 32 100 Vinkovci

Telefon: 032 308 733

E – mail: centar.za.predskolski.odgoj@vk.t-com.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljice Ivana Perković Trabak i Željka Plavšić

Djeca: starija mješovita odgojna skupina, 25 djece od 5. do 7. godine.

Sažetak projekta: projekt je potaknut preodijevanjem i maskiranjem djece u vrijeme poklada. Djevojčica Lana preodjenula se u Rimljanku, a dječak bruno potaknut Laninim kostimom prepričao je svoj posjet muzeju s roditeljima. Istodobno Bruninim roditeljima je njegova oduševljenost bila poticaj da svoja iskustva i doživljaje iz muzeja podijele s djecom i odgojiteljicama. Aktivnosti smo nastavili posjetom Gradskom muzeju kako bismo doznali više o dalekoj povijesti našeg grada. Djeca su učila uvažavati drugu djecu, roditelje i osobe koje su na njih prenosila svoja znanja. Razvijali su osjećaj ponosa pripadnosti svome gradu i njegovoj povijesti. Djeca su istraživala i radoznalo tragala za svojim podrijetlom i geografskom pripadnošću. Razvijajući projekt kod djece se spontano pojavio veliki interes za zanimanje arheologa. Djeca su imala priliku doznati da su prava koja oni žive zasnovana na pravima iz rimske prošlosti (Rimsko pravo). Nizom aktivnosti, a osobito aktivnošću „Sudac s gušćim perom“, procjenjivale su se situacije i odnosi na relaciji dijete-dijete, dijete-skupina, što je pravedno, što nije, koja ponašanja su prihvatljiva, koja nisu i zašto. Kako su se roditelji djece uključene u projekt upoznavali s interesima djece, aktivno su sudjelovali u prikupljanju knjiga, fotografija, replika rimskog posuđa i nakita, starih zemljopisnih karata, didaktičko neoblikovanog materijala, odljeva kipova, starih rimskih novčića, recepata cibalitanske kuharice, izvornih rimskih dječjih igara. Osjećali su se uvaženo jer su prihvaćene njihove ideje i mišljenja. Roditelji su bili spremni na nova iskustva te i sami razvijali vlastiti osjećaj pripadnosti rimskom povijesnom i kulturnom krugu. Na djelu se pokazala skladnost suradnje djece, roditelja i odgojitelja. Odgojiteljice su nastojale kod djece potaknuti osjećaj poštovanja prema kulturnoj baštini i znamenitoj povijesti našega grada. To su ostvarivale kroz razne aktivnosti prikupljanja, kaširanja, trodimenzionalnog oblikovanja, gradijanja, izradivanja obuće, oblikovanja nakita, patiniranja novčića, spravljanja rimskih delicija, *arheološkog istraživanja*, igranja dječjih rimskih igara, bilježenja naših grupnih pravila i pravila i stavljanja rimskog pečata na konačnu verziju s kojom su se sva djeca nakon rasprave usuglasila. Nove spoznaje djeci su otvorile mogućnost da sukladno svojim interesima i nadalje istražuju, nadograđuju i proširuju svoje obzore vezane uz povijesni aspekt grada i pripadnosti istom. Provedeni projekt djeca, roditelji i odgojitelji i nadalje žive kroz sudjelovanje u pripremama *Rimskih igara u Cibalama*, jer je poznato da su Vinkovci kao rimsko naselje Colonia Aurelia Cibalae bili vrlo važno naselje u to doba. Zadovoljstvo djece, roditelja i odgojiteljica povećavalo se proporcionalno s vremenom provedenim u poticajnim raznolikim aktivnostima. Projekt smo predstavili i na *Vinkovačkoj televiziji* i *Vinkovačkim novostima*. Svatko od sudionika tijekom nekoliko tjedana uspio je pronaći za sebe mali dio povijesti, osjećati ponos na rođenje i življenje upravo u Vinkovcima, mjestu rođenja dvaju rimskih careva, Valensa i Valentinijana I i s radošću izgovoriti *Ave, Cibaličani*.

2.

Naziv projekta: Štednja – smjer za održivi razvoj

Tematsko područje: Prava sudjelovanja.

Cilj projekta: Potaknuti razvijanje stavova o važnosti racionalnog korištenja resursa te poticanje svakodnevne primjene usvojenih vrijednosti.

Dječji vrtić: Centar za predškolski odgoj Osijek, Dječji vrtić Sjenčica, Sjenjak 8, 31000 Osijek

Tel./faks: 031/574 644, 099/204 70 30

E-mail: : cpo@os.t-com.hr; ana.jurkovic@windowslive.com

Voditeljice projekta: Ana Jurković, odgojiteljica savjetnica

Djeca: 30-tero djece u šestoj i sedmoj godini života.

Sažetak projekta: Projekt se temelji na svakodnevnoj potrebi za usklajivanjem želja i stvarnih potreba, odnosno prekomjerne potrošnje i racionalnog korištenja materijalnih resursa. Djeca uočavaju prekomjernu potrošnju papira za crtanje u skupini, a taj početni problem bio je poticaj za razvoj projekta i prerastao u „izazov“ izrečen kroz pitanja: Imamo li pravo neograničeno trošiti? Ima li nečega zauvijek? Što učiniti da bismo ono što trošimo imali duže, ne samo papir za crtanje? Slijedilo je istraživanje uzročno– posljedične veze, odnosno međuvisnosti štednje i potrošnje bilježenjem u tabele svakodnevne potrošnje te uspoređivanjem podataka i raspravom (koliko i što svakodnevno koristimo, što najviše trošimo...?). Djeca zaključuju da je važno paziti kako trošimo vodu električnu energiju, papir i dr. Štednja za njih postaje sinonim za racionalno korištenje. Djeca su međusobno dogovorila pravila o štednji, potom ih ispisala i ilustrirala na karticama koje su postavljene na ključnim mjestima u vrtiću.

Kako je uočeno da prilikom svega što trošimo/koristimo nastaje otpad u našem okružju, projekt se dalje usmjerava na: brigu o otpadu, zbrinjavanje otpada, gospodarenje otpadom te otpad kao obnovljivi izvor sirovina. Neposrednim uvidom u stanje okoliša uočeni su primjereni i neprimjereni postupci zbrinjavanja otpada, nakon čega je uslijedila rasprava o mogućim posljedicama štetnog djelovanja otpada koji nije pravilno zbrinut, utjecaj na prirodu (biljke, životinje, tlo, vodu, zrak) i ljudi. „Olujom ideja“ smisljali smo kako možemo ono što je nekome otpad pretvoriti u naše „blago“, tj. kako možemo korisno upotrijebiti otpad. Kroz raznovrsne igre i aktivnosti otpadom djeca su: upoznala mogućnosti i svojstva materijala od kojeg je načinjen, koristila sva osjetila razvijajući senzornu integraciju, transformirala opažanja i spontano učila. Stečena znanja i iskustva su se uspoređivala s primjerima iz dostupne literature o zaštiti okoliša, zbrinjavanju otpada, ekologiji...

Roditelji sa zanimanjem prate i uključuju se u projekt, osobito roditelj (stručnjak za područje energetike i ekologije). Djeca su kroz projekt imala priliku: razmijeniti iskustva o različitim pristupima potrošnji i racionalnom korištenju materijala, te zbrinjavanju otpada. Kao dobit uočavamo promjene u shvaćanju pojmove štednja i potrošnja. Djeca jasnije razumiju potrebu za racionalnom potrošnjom i uviđaju kako ona nije odricanje nego ravnomjernije raspoređivanje potrošnje, a tako imamo duže svega što trošimo. Međusobno su osvijestila važnost svakog pojedinca i njegovog ponašanja prema okolišu. Naučila su da otpad ima potencijalnu vrijednost i može biti važna sirovina za ponovnu preradu, što ljudima omogućuje racionalno korištenje prirodnih bogatstava. Usvojena ponašanja vezana uz racionalnu potrošnju i zaštitu okoliša djeca svakodnevno primjenjuju u vrtiću, šećući naseljem, a prenijela su ih i u obiteljsko okružje. Uputili smo i prijedloge Gradskom komunalnom odjelu

Grada Osijeka za poboljšanje zbrinjavanja otpada u naselju Sjenjak. Smatramo da je projekt utjecao na razvoj odgovornosti svakog pojedinog djeteta i svijesti o njegovoj međuovisnosti o prirodi.

3.

Naziv projekta: Daj 5 za bolji svijet

Tematsko područje: razumijevanje i uspostavljanje pravila za suživot, te sve situacije u kojima djeca uče kako se zauzeti za sebe i druge u cilju ostvarivanja temeljnih ljudskih prava.

Cilj projekta: Razvijanje asertivnosti i socijalne kompetencije – razvijanje i njegovanje prosocijalnih vještina i humanih vrijednosti uz naglasak na toleranciji i sposobnosti zauzimanja za sebe ne ugrožavajući prava i potrebe drugih.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Zipkica, Stjepana Radića 15, 49 210 Zabok

Tel./faks: 049– 221-599; 049– 222-599

E-mail: dv-zipkica@kr.t-com.hr

Voditeljice projekta: Karmela Herčko, odgojitelj mentor, Sanja Putak, odgojitelj, u suradnji sa stručnim timom vrtića i drugim odgojnim skupinama.

Djeca: odgojno-obrazovna skupina *Pčelice* (20-oro djece, dob 5-6 god.).

Sažetak projekta: Ovaj projekt su inicirala dvojica dječaka razgovorom o rješenju svog problema. Traže pomoć u *Krugu prijateljstva*. U razgovoru percipiramo različite situacije i događaje u grupi i van vrtića. Razgovarali smo o emocijama, uočavali emocije kod sebe, prepoznавали ih kod drugih. Istraživali smo *Kutiju punu osjećaja*, ovladali dijeljenjem igračaka, kao i brigu za njih. Osnažili djecu u samostalnosti pri rješavanju nekih problema/pitanja. Tehnikama opuštanja razvijali povjerenje i sigurnost. Djeca svakodnevno imaju potrebu formirati *Krug prijateljstva* koji im predstavlja oazu sigurnosti i podrške od strane kako odgojitelja, ali i važnije – prijatelja.

Putem slikovnica definirali smo neka emocionalna stanja, kako ih kontrolirati, reći svoje mišljenje, a da pri tome ne činimo nikome ništa loše. Kroz društvene igre koje su djeca nosila od kuće, učili smo dijeliti i osvještavali kako se nositi sa pobjedom, porazom.

Osvijestili smo da imamo prava, ali i obveze. Raznim komunikacijskim igrama razvijali smo međusobnu suradnju, toleranciju, razumijevanje potreba i želja drugih. Uvježbavali smo osnove dobre komunikacije : znaj pričekati; podijeli igračku; pomogni prijatelju; prenošenje pozitivnih misli; međusobno povjerenje; rješavanje nesuglasica dogовором. Djeca su dobila puno na samostalnosti, samopouzdanju i pozitivnoj slici o sebi.

Preko lutaka igrali smo igre uloga i tako se suočavali sa strahovima ili situacijama koje muče dijete, a još nije dovoljno kako da o tome progovori. Likovnim izražavanjem dali doprinos u prenošenju doživljenoga. Na poticaj djeteta organizirali smo *Ples sreće* za sve prijatelje sa našeg kata, napravili izložbu u prostoru vrtića sa porukama roditeljima, dijelili letke po gradu *Daj 5 za bolji svijet*, objavili članak o našem projektu u lokalnim novinama, te naša postignuća prezentirali na odgojiteljskom vijeću u vrtiću kao i na internetskim stranicama našeg vrtića. Naš projekt otvara nove stranice i idemo dalje...

4.

Naziv projekta: Međimurje

Tematsko područje: Razvojna prava

Cilj projekta: Razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog identiteta i interkulturalnosti, uz razvoj dijalektalne osobitosti Međimurja. Omogućiti i doprinijeti da dijete izraste u osobu koja će očuvati kulturnu baštinu, njegovati tradiciju na temeljima prošlosti i graditi budućnost s prepoznatljivim identitetom.

Dječji vrtić: Fijolica, Trg kralja Tomislava bb, 40 323 Prelog

Tel./faks: 040 645601

E-mail: nataša.novak66@gmail.com

Voditeljice projekta: Nataša Novak, prof., odgojiteljica mentorica

Djeca: Starija mješovita odgojna skupina *Pčelice*, 25 djece od 5. do 7. godine.

Sažetak projekta: Projekt je potaknut intrizičnom motivacijom djece s polazištem uočavanja razlike i nerazumijevanja u govoru djece iz ruralnih sredina. U samoj pripremi odgojno-obrazovnog rada dala sam prednost onim sadržajima i zadacima koji su bili u centru djetetova interesa i koje je ono doživjelo značajnim duže vrijeme. Rad na projektu započeli smo osvještavanjem problema te stvaranjem i osiguranjem poticajne materijalne sredine, koja svojom ponudom potiče interakciju i manipulaciju, prostorno i materijalno. Nastojali smo omogućiti raznovrsne situacije učenja kako bi djecu potakli na istraživanje i promišljanje, uz stvaranje osjećaja vrijednosti i uspjeha. U samom projektu fokusirali smo se na praćenje i upotrebljivost poticajnih materijala te njihovu funkcionalnost u proširivanju iskustva, znanja te međusobnu interakciju. Praćenje smo dokumentirali foto i video zapisima, što nam je služilo za refleksiju, analizu i poticanje međusobnog učenja i rasprave. Kroz igru, prikupljanja i druženja, upoznali smo jela, odjeću, obuću, stare obrte, s osobitim naglaskom na žveglaća majstora koji izrađuje igracke i svirala. Prakticiramo tradicijske igre, pjesmice, plesove, brojalice, malešnice, uspavanke, legende i bajke. Realizirali smo niz posjeta, druženja i igru na drugačiji način. Suradujemo s roditeljima, Seljačkom sloganom, Turističkom zajednicom, Udrugom studenata, Udrugom umirovljenika, Knjižnicom i čitaonicom, Osnovnom školom, Udrugom odgojitelja *Krijesnice*, s lokalnom zajednicom, lokalnom radio postajom i tjednikom *Međimurje*. Ovi suradnici su nam bili dobri partneri za interakcijsko učenje i jedan od izvora znanja. Suradnju ćemo nastaviti raznim oblicima interakcije kao što su radionice, druženja, izleti i posjete. Navedenima smo predstavili cilj, zadatke i očekivano, te omogućili praćenje projekta učešćem, putem medija, izložbe dječjih likovnih radova, prezentacije ili postera. Dio iskustva ovog projekta biti će prezentirani na OMEP Europskoj konferenciji. Potičući razvoj interkulturalnosti, uključili smo se u akciju *Say Hello to the World* posredstvom diplomatskih predstavništva Republike Slovenije. Videokonferencijskim oblikom surađujemo sa Scargill Infant School iz Londona, te Preeschool iz Halifaxa, Kanada, što nam omogućuje da predstavljamo kulturu kojoj pripadamo, ali i da učimo o kulturama drugih i drugačijih.

5.

Naziv projekta: Koprivnica u srcu

Tematsko područje: prava sudjelovanja

Cilj projekta: njegovati, kod djece razvijenu, ljubav prema gradu i njegovoj povijesti te potaknuti osjećaj ponosa zbog pripadnosti rodnome gradu i njegovim ljudima.

Dječji vrtić: Tratinčica, Trg podravskih heroja 7, 48 000 Koprivnica

Tel./faks: 048/621 358; 048/222 770

E-mail: ravnateljica@tratincica.hr

Voditeljice projekta: Martina Čubrilo, Vesna Pelesk

Djeca: djeca u sedmoj godini života.

Sažetak projekta: Velik interes djece za slikovnicu Koprivko bio je početni poticaj koji nam je omogućio da se bolje upoznamo sa svojim gradom i specifičnostima po kojima je prepoznatljiv. Tako smo Koprivnicu i njen mali dio povijest upoznali koristeći slikovnicu Koprivko. S njom nas je upoznao ilustrator slikovnice i poznati koprivnički slikar gosp. Branimir Dolenc. Družeći se s djecom objasnio im je kako je nastala slikovica vodeći djecu korak po korak putem nastajanja ilustracije koja prati priču. Govoreći o slikovnici djeci je približio život u Koprivnici kakav je bio nekad i kakav je danas. Saznali smo da je Koprivnica dobila ime po biljci koprivi. Osim što smo saznali detalje o koprivi, da žari, peče naučili smo i da je vrlo ljekovita te da se danas u našem gradu od nje spravljaju razni gastronomski specijaliteti. Ljekovitost koprive i široka mogućnost primjene ove biljke nas je privukla te smo odlučili saznati nešto više o njoj. Najviše o koprivi znaju članice Udruge Koprivice. Ugostili smo ih u svojoj skupini te smo zajedno s njima spravljali čaj, sok, pekli klipiće i pogače od koprive. Interes djece ubrzo je prerastao zidove skupine i proširio se na njihove roditelje. Roditelji su tražili recepte od djece za spravljanje jela sa koprivom pa je to dovelo do promjene na obiteljskim jelovnicima. Suradnja s roditeljima se nastavila i druženjem na gradskom trgu pod pokroviteljstvom Hartmana i Samite Commerc degustacijom omleta od kopriva uz tradicionalnu glazbu cimbalista. Na ovaj način smo zajedno s roditeljima promovirali koprivu kao ljekovitu i zdravu biljku važnu u prehrani čovjeka. Djeca su ubrzo izrazila želju da saznaju po čemu je Koprivnica još posebna. Mjesto na kome su to mogla saznati je Muzej grada Koprivnice. Kustos muzeja Zvonimir Hitrec proveo nas je muzejom i upoznao nas s muzejskim postavom. Objasnio je djeci kako su Koprivničanci živjeli nekad pokazavši im petrolejske lampe, stare bicikle, starine, umjetnine, odjeću. Vidjevši postav muzeja djeca su se prisjetila Renesansnog festivala i onog što su vidjeli i doživjeli na njemu. Pomoću bogate i poticajne sredine te aktivnog sudjelovanja roditelja djeca su istražila kako se živjelo u vrijeme renesanse. Saznali smo kako su se ljudi zabavljali, hranili, koji su zanati bili na cijeni, kakva se odjeća nosila, glazba slušala, ... Roko nas je podsjetio da je Koprivko, lik iz slikovnice, također živo u renesansno doba. Došavši u vrtić u kostimu Koprivka započela je simbolička igra, a zatim i dramatizacija priče koju smo predstavili na pozornici za Dan grada roditeljima, prijateljima i gradskim dužnosnicima u Domu mladih. Kroz glumu svako dijete proživjelo je dio prošlosti svog grada, doživjelo taj trenutak kao dio sebe i svog identiteta. Tijekom projekta upoznali smo kulturne ustanove našeg grada. Posjetili smo gradsku knjižnicu, Muzej, Galeriju, Crkve, upoznali tradicijske zanate našeg kraja, spomenike biciklima. Poseban ponos osjetili smo šećući našim gradskim parkom promatrajući pažljivo uređene cvjetnjake i drvorede, a posjeta paviljonu bila je također vrlo zanimljiva zbog akustičnog efekta koji on ima. Ipak, najponosniji smo bili kada smo kao mali gradski vijećnici, gradonačelnici predlagali što bi se trebalo učiniti da grad bude još bolje mjesto za život. Djeca su poželjela više dječjih namjenskih igrališta kao što su: skate park, park za koturanje, zoološki vrt i tramvaj. Upoznajući sve bolje svoj grad, gradili smo jaču povezanost s njegovim ulicama, parkovima, ljudima. Obogatili smo naše spoznaje i razvijali ljubav prema gradu što će biti temelj da postanemo i odgovorniji gradani svog grada.

6.

Naziv projekta: Moje tijelo govori

Tematsko područje: Prava preživljavanja

Cilj projekta: Upoznavanje sa svojim tijelom, zadovoljavanje vlastitih potreba (put ka neovisnosti).

Dječji vrtić: Bjelovar, Matošev trg bb, 43 000 Bjelovar

Tel/faks: 043 246760

E-mail: djecji.vrtic.bjelovar@bj.t-com.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljice Anna Lauš, Stela Čanađija, Ivana Falatec, i zdravstvena voditeljica Ana-Marija Pokos

Djeca: djeca između druge i treće godine života, 17-ero djece.

Sažetak projekta: Poticaj za projekt došao je iz dva smjera, od djece (pravovremeno zadovoljavanje njihovih potreba) i roditeljske želje da potrebe njihove djece budu što bolje zadovoljene (roditeljski sastanci). Iz svega se nametnulo pitanje prostora koji bi trebao zadovoljiti djetetovu potrebu za kretanjem, te pitanje boravka na svježem zraku zbog nepostojanja dvorišta u jaslicama. Nakon procjene inicijalnog stanja krenuli smo u stvaranje uvjeta za provedbu projekta. Počeli smo od prostora koji nije u potpunosti mogao zadovoljiti djetetovu potrebu za kretanjem. Ovdje svakako stavljamo naglasak na spremnost odgojitelja na promišljanje i promjene (prostor kao treći odgojitelj). Prostor je oslobođen suvišnih pregrada, pod je postajao zanimljiv poligon, centar krupne motorike bio je mobilan, a zidovi i ormari također su iskorišteni. Svakako treba istaknuti da su prirodni oblici kretanja integrirani u ostala razvojna područja. Budući da nemamo dvorište šetnje su postale naša svakodnevница. Isto tako znamo da djetetova potreba za kretanjem ne može biti zadovoljena organiziranim oblicima kretanja te pronalazimo u blizini naših jaslica mesta gdje djeca hodaju po neravnom terenu, trče, igraju se u lišću, snijegu. U svakom trenutku naglasak stavljamo na sigurnost djeteta. Razgovarali smo uz slikovnice, promatrali u šetnjama, igrali se, pjevali, plesali, izgovarali brojalice, pričali, crtali u pokretu. Možemo se sami obući, obuti, uzeti zdjelicu. Znamo da treba jesti voće, piti vodu. Nakon šetnje i igre, prije jela, poslije obavljanja nužde peremo ruke. Kada zatreba pomoći čemo prijatelju. Sve smo sigurniji, spremniji, samostalniji, spremniji pričekati na red. Svjesni činjenice da je roditelj djetetov primarni odgojitelj nismo zanemarili suradnju s njima. Zdravstvena voditeljica upoznala ih je koliko je važna tjelesna aktivnost i boravak na svježem zraku za njihovo dijete. Govorila im je o pravilnoj prehrani i unosu dovoljne količine tekućine u organizam. U današnje vrijeme kada se djeca nažalost sve manje kreću, sve lošije hrane i postoji tendencija ka pretilosti te ih to prati kroz cijeli život, vrlo je važno osluškivati njihove potrebe i pravovremeno ih zadovoljiti. Na taj način pomažemo im da upoznaju svoje tijelo i postanu svjesni njegovih potreba. To je put do zadovoljnog i sretnog djeteta spremnog na nove izazove.

7.

Naziv projekta : Tradicionalne igre

Tematsko područje: pravo sudjelovanja.

Cilj projekta: Osnovni cilj ovog projekta je razviti svijest o značaju tradicionalnih igara na cjelokupni razvoj djeteta te očuvanje tih igara kao dijela kulturne baštine.

Dječji vrtić: Dječji vrtići Dubrovnik, PO Pčelica, 20 236 Mokošica

Tel./faks: 099 2332406

E-mail: diana0306@gmail.com

Voditeljice projekta: Maja Žile, Martina Damjanović, Aida Rešetar, Zlatica Odić, Marina Papac, Nada Kristić, Jagoda Samardžić, Draga Markić, Diana Batinović, Ljubica Kordić, Sonja Karamehmedović, Ines Boroje, Diana Gverović, Renata Prkačin.

Djeca: U projektu sudjeluju sva djeca vrtića *Pčelica* i *Aster*, uzrasta od 3.5 godina do 6 godina.

Sažetak projekta: Projekt je proizšao iz stvarnih potreba današnjeg djeteta. Moderan način života rezultira sindromom „požurenog djeteta“ te se sve više nastoji imati pametno, poslušno i zrelo dijete koje će svojim ponašanjem umanjiti roditeljsku anksioznost I osjećaj krivice zbog premalo vremena koje posvećuje djetetu. U vremenu kad bi dijete trebalo biti dijete i uživati u djetinjstvu i igranju s prijateljima, roditelji nastoje naučiti dijete čitati, svirati, upisuju ih na jedno ili više sportskih programa, dijete promatraju kao malu odraslu osobu, obasipaju ih skupim igračkama i njihovu igru smještaju u ograničene prostore.

Promatraljući djecu u igri, uočile smo da se djeca sve češće igraju sama te da teško primaju drugu djecu u svoju igru u nedostatku prosocijalnih odnosa te da se igraju skupim igračkama koje ne žele dijeliti s prijateljima. Nedostaje im kreativnosti u igri i radu, sve češće traže igre na kompjuteru nakon čega su često razdražljiva, umorna i nezainteresirana za bilo koju drugu aktivnost, a nerijetko su i agresivna. Motorika im je slaba, na otvorenome ili u prostoru bez gotovih igračaka, ponašaju se kao izgubljeni. U želji da promijenimo to, odlučile smo predstaviti djeci što više tradicionalnih igara kojih smo se igrale mi u djetinjstvu i kojih su se igrali njihovi roditelji, bake i djedovi. Ovim projektom smo željele aktivno uključiti roditelje u rad odgojno-obrazovne skupine te im pomoći da sami kvalitetnije organiziraju vrijeme koje provode kod kuće s djetetom. Roditelji su se s veseljem odazvali prikupljanjem pravila I prisjećanjem na igre svog djetinjstva, što je rezultiralo vidnim zadovoljstvom djece i roditelja, ali i nas, odgojitelja.

Primjećujemo da se rijede djeca igraju igara na računalu, veselija su, sklonija suradnji, sigurnija u sebe i manje agresivna (rijede dolazi do sukoba). Projekt i dalje traje, većina igara je zaživjela i djeca ih rado igraju.

8.

Naziv projekta: Djeca imaju pravo na mir i tišinu

Tematsko područje: Razvojna prava

Cilj projekta: Razvijati kod djece osjetljivost za prirodnu problematiku u vrtiću te u užoj i široj okolini vrtića.

Dječji vrtić: Palčica, Iva Vojnovića 34, 20 000 Dubrovnik

Tel./faks: 020333549, 020332411

E-mail: dvpalcica@gmail.com

Voditeljice projekta: Ana Previšić, Anita Jasprica, Anica Tomić, Mirjana Vreća, Nada Potrebica, Sanja Ostojić, Antonia Tutavac, Iva Vukas, Frenči Greguš, Dolores Guca, Vanja Barbir, Dragica Čolak-Šperanda, Ana Vuličević, odgojiteljice

Djeca: sedam odgojnih skupina DV Palčica prizemlje, od mlađe jaslične skupine do starije vrtične, od 1. do 6. godine.

Sažetak projekta: Projekt je iniciran od odgojiteljica u svrhu zadovoljenja dječjih potreba za mirom i tišinom. Željeli smo omogućiti djeci da percipiraju i razlikuju što je za njih dobro, a što loše u odnosu na osobne potrebe, fizičke, emocionalne i zdravlje, poticati djecu na

spontano iskazivanje svojih potreba, te naglašavati to pravo u svakoj za dijete važnoj situaciji, stvarati poticajno ozračje za razvoj koje će omogućiti sve oblike izražavanja i učenja kod djece. Djeca su imala priliku: osjetiti, doživjeti, promatrati, istraživati, uspoređivati, predviđati, klasificirati, komunicirati, zaključivati, izraziti se i naravno igrati se. Putem realiziranih aktivnosti s djecom ostvareni su uvjeti u kojima su djeca imala mogućnost maksimalno zadovoljiti svoje pravo na mir i tišinu. Ostvareni su uvjeti za individualni rad s djecom, te je potaknut daljnji psihofizički, emocio-socijalni i intelektualni razvoj. Ostvarena je kvalitetna suradnja s roditeljima u potrebnim aktivnostima. Uloge nas odgojitelja bile su što kvalitetnije organizirati, realizirati te predstaviti projekt.

9.

Naziv projekta: Novi prijatelj

Tematsko područje: razvojna prava djece

Cilj projekta: stvaranje okoline i stjecanje iskustava koja će pomoći predškolskoj djeci u razumijevanju i prihvatanju individualnih razlika, a kroz uvođenje lutke s posebnim potrebama (slabovidnost) u odgojnu skupinu.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Čarobni pianino, Terzićeva 9, 21 000 Split

Mobitel: 095/3956743, **telefaks:** 021/566630

E-adresa: carobni-pianino@tele2.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljice: Adrijana Bekić, Mirjana Kovačević, Branka Reljić; stručne suradnice: Adrijana Bedrica, Tamara Slavinjak, Iskra Tomić

Djeca: mješovita odgojna skupina, 25 – ero djece u dobi od 3 do 7 godina.

Sažetak projekta:

U listopadu 2012. u objekt *Varoš* uključila se djevojčica K. N. (4, 5) s višestrukim teškoćama u razvoju. Iako su djeca, od strane odgojiteljica, bila pripremljena na dolazak nove djevojčice, po uključivanju djevojčice u skupinu, uočavamo dječja pitanja vezana za njene posebnosti: *Zašto ona ne govori?*, *Zašta ne jede sama, a veća je od mene?*, *Zašta nema zube?*. Uočavajući jasnu inicijativu djece u pronalaženju odgovora na svoja pitanja o uočenim posebnostima spomenute djevojčice, a s ciljem približavanja djeci pojma različitosti te stvaranja optimalnih uvjeta za uključivanje djevojčice K.N., odlučili smo se na provođenje niza aktivnosti i stvaranje poticajnog okruženja u vrtiću. Iz svega navedenog nastao je projektzamišljen na način da odgojiteljice i djeca proširuju svoja svakodnevna iskustva o individualnim razlikama kroz izradu i uključivanje lutke s posebnim potrebama u odgojnu skupinu. Projekt je započeo kreativnom radionicom na kojoj su djeca s roditeljima, odgojiteljicama i stručnim suradnicama vrtića izradila Veru – lutku u prirodnoj veličini djeteta. Lutka je dobila obilježja slabovidne osobe koja nosi naočale za vid. Vera – lutka/djevojčica predstavljena je djeci u skupini i s vremenom se uključila u sve aktivnosti s djecom. Upoznajući Veru djeca su se upoznavala s obilježjima slabovidnih osoba i sve više su uočavala razliku između slijepih i videćih osoba. Osluškivanjem dječje znatiželje, u vrtiću je nastao centar taktilnih osjeta koji sadrži materijale za provođenje aktivnosti, npr. simulacije vida (gledanje kroz gazu i zamagljeno staklo), siluete, prepoznavanje predmeta zavezanih očiju i sl. Nadalje, projektom se nastojalo senzibilizirati roditelje na individualne razlike, što se pokušalo ostvariti odlaženjem lutke Vere u posjete djeci i njihovim roditeljima tijekom vikenda. Vera je sa sobom nosila pismo za roditelje s prijedlogom aktivnosti koje roditelji mogu provoditi sa svojom djecom, a u svrhu osvještavanja i prihvatanja različitosti. Iz obiteljskih posjeta, nastao

je album fotografija *Novi prijatelji*. Za ostvarivanje postavljenog cilja projekta, osim roditelja, u projekt smo uključili i slijepu osobu, gdina. D. S., koji je posjetio djecu u skupini zajedno sa svojim psom vodičem Čipom. Također, ostvarena je suradnja sa Centrom za odgoj i obrazovanje *Vinko Bek* iz kojeg nam je u posjet došla rehabilitatorica M. Skenderovićkoja je djeci pokazala aktivnosti i didaktičke igre za početno usvajanje Braillovog pisma, a sa sobom je donijela i stroj za pisanje Braillovog pisma koji je djeci bio posebno zanimljiv. Kroz život i svakodnevne aktivnosti s Verom, primijećeno je kako djeca sve više uočavaju i prihvaćaju različitosti, što smo vrednovali povećanjem broja međusobnog pomaganja u svakodnevnim aktivnostima te bilježenjem sadržaja razgovora djece o tome kako vide predmeteuz korištenje povećala, gaze i zamagljenog stakla. Uspješno ostvarenje postavljenog cilja projekta pozitivno vrednujemo i zbog broja posjeta lutke Vere obiteljima djece u skupini, kao i sadržaja albuma *Novi prijatelji*, koji osim fotografija sadrži povratne informacije roditelja o njihovim iskustvima tijekom provedenog vikenda s lutkom Verom i djecom. Iz aktivnosti tijekom projekta nastala je slovarica na Braillovom pismu čiji su autori djeca. Razvojem projekta i provođenjem aktivnosti uočeno je niz situacija koje nam govore u prilog razvoju prosocijalnih ponašanja djece. Naime, u komunikaciji među djecom uočava se empatija, prihvatanje različitosti, privrženost djevojčici K. N. što primjećujemo kroz veći broj interakcija djece s novoupisanim djevojčicom, pozivima djevojčice K. N. u igru, uključivanjem u grupne aktivnosti te pomaganjem djevojčici u svakodnevnim aktivnostima (odijevanje, obuvanje...). Sve navedeno potkrjepljujemo dnevnim zapažanjima, foto i video dokumentacijom, porukama roditelja o projektu, sadržajem albuma *Novi prijatelji* i sl.

Potaknuti entuzijazmom roditelja i interesom djece nastavljamo i dalje omogućavati djeci brojne poticaje te stvarati okruženje koje ih na pravi način – spoznajom na vlastitom iskustvu i istraživanjem – priprema za svijet u kojem živimo.

10.

Naziv projekta: I ja želim jesti med!

Tematsko područje: zaštitna prava, pravo sudjelovanja.

Cilj projekta: Podržati djetetovo pravo sudjelovanja u stvaranju vlastitih zdravih prehrabnenih navika. Omogućiti djetetu redovitu konzumaciju pčelinjeg meda u dječjem vrtiću.

Dječji vrtić Dječji vrtić Cvit Mediterana, Split

Telefon/telefaks: 021/347 710; 021/347 711

E-adresa: dv.cvit.mediterana@st.t-com.hr

Voditeljice projekta: odgojiteljica Linda Krstičević, zdravstveni voditelj Anka Slipčević

Djeca: mješovita odgojno-obrazovna skupina, 27-ero djece.

Sažetak projekta: Probno uvođenje meda u vrtički jelovnik naše skupine na početku pedagoške godine izazvalo je veliko zadovoljstvo djece i vrtičke zdravstvene službe, ali i sasvim neočekivane reakcije nekolicine roditelja. Naime, nekolicina roditelja izrazila je svoju sumnju u zdravstvenu vrijednost meda i uopće potrebu uvođenja meda na popis redovitih vrtičkih namirnica.

Sumnjajući kako je *današnji med samo industrijska smjesa šećera i vod'*, te uz izjavu jedne majke kako njenom djetetu to ne treba, pa čak i nametnutom sugestijom majke svome djetetu

da postupi prema njenom *a ne prema vrtićkom viđenju stvari*, otvorila su se raznolika pitanja koja su postala poticaj nastanku ovog projekta.

Ima li dijete pravo spoznati što je to zdrava prehrana i sudjelovati u izboru vlastite prehrane? Ima li dijete pravo preispitati sumnju drugih i samostalno odlučiti da li će pustiti da bude vođeno ili će vođen svojom željom i aktivnim zalaganjem, steći raznolika znanja, stavove i uvjerenja koja će mu pomoći i ohrabriti ga da se argumentirano zauzme za sebe i doneše vlastiti stav i procjenu nečega – u ovom slučaju konzumacije ili ne konzumacije meda.

Projektne aktivnosti započele su prikupljanjem podatka o zdravstvenim i drugim aspektima pčelinjeg meda iz različitih izvora, te podržavanjem situacija u kojima su djeca samostalno komunicirala i surađivala s različitim subjektima u vrtičkoj ustanovi i izvan nje. Najprije su to bile situacije u kojima su djeca inicirala susrete sa zdravstvenim voditeljem vrtića, te integriranim aktivnostima otkrivala različita svojstva meda. U dogovoru sa zdravstvenim voditeljem vrtića djeca su uputila zahtjev za dodatnim istraživačkim materijalima ravnateljici naše ustanove, te iste i dobila.

Djeca su u vrtiću ugostila baku medaricu s otoka Visa i samostalnog pčelara, a na prijedlog svog odgajatelja uputila su poziv na eventualnu suradnju Etnografskom muzeju grada. Stručno osoblje Etnografskog muzeja je temeljem dječjeg poziva organiziralo po prvi put uopće i to samo za nas, edukativnu muzejsku radionicu na temu *Tradicijsko i pučko korištenje meda*. Djeca su bila oduševljena osjećajem samopoštovanja i vladanja situacijom, a u svoje projektne aktivnosti uspjela su uključiti i roditelje kao aktivne sudionike.

Čak su se dosjetila pa su elektroničkim putem uputila zamolbu za suradnjom najstarijem proizvođaču pčelinjih proizvoda u našoj zemlji, PIP-u d.o.o. čiji farmakolog se odazvao dječjem pozivu, te nas je i on u vrtiću posjetio. Kroz razgovor s njim djeca su bogatila svoju spoznaju novim saznanjima, ali i bila u prilici voditi otvoreni dijalog, postavljati pitanja, pa čak i intervjuirati farmakologa i na svoj način dokumentirati i voditi bilješke o susretu. Spomenute zabilješke djeca su kasnije prezentirala svojim roditeljima dijeleći na taj način s njima svoja nova saznanja.

Tijekom projekta sva su djeca višestruko bila u prilici samostalno promišljati, zaključivati, surađivati, razvijati svoje komunikacijske vještine, argumentirano izražavati i braniti svoje mišljenje, te usvajati na taj način neke od temeljnih vještina građanske kompetentnosti. Bila su u situaciji koristiti naučeno, uživljavati se u različite uloge, razvijati pozitivnu sliku o sebi. Vlastitom aktivnošću djeca su ostvarila željene ciljeve. Došla su do spoznaje da i oni sami mogu i imaju pravo utjecati na neka njima životno važna pitanja, kao što je to u ovom slučaju bilo pitanje konzumacije ili ne konzumacije pčelinjeg meda. Na kraju projekta, med je prihvaćen kao visokovrijedna namirnica u sklopu vrtičkog jelovnika, te su potaknute promjene i u prehrambenim obiteljskim navikama, a djeca su stekla uvažavanje odraslih i svoje okoline, pa čak i one nekolicine sumnjičavih roditelja s početka projekta.

Zdravstveni projekt *I ja želim jesti med* predstavljen je na stručnom aktivu predškolske ustanove Cvit Mediterana, te je prezentiran u Gradskoj knjižnici Marka Marulića u vidu izložbe pod nazivom *Med u našem vrtiću*, a osvrt na dječje projektne aktivnosti bio je objavljen i u gradskom dnevnom tisku.

11.

Naziv projekta: Djeca svijeta

Tematsko područje: razvojna prava

Cilj projekta: U neposrednom, aktivnom i stimulirajućem kontaktu sa okolinom, omogućiti djeci da uoče i upoznaju osnovne spoznaje o prirodi i kulturi, te običajima u životu i aktivnostima djece širom svijeta.

Dječji vrtić: Sunčana, dječji trg 2, 10 000 Zagreb

Tel./faks: 01 3867 420; 3867 429

E-mail: dunja.dizdar@dvsuncana.hr

Voditeljice projekta: Dragica Mutapčić i Dijana Pinezić, odgojiteljice

Djeca: Starije odgojne skupine Pužić i Tratinčica, 53 djece od 6. do 7. godine života

Sažetak projekta: Obilježavajući u vrtiću Međunarodni dan djeteta, djevojčica G. K. donijela je slikovnicu *Život kao moj*, sa tematikom života djece širom svijeta. I tako je počelo... U sukonstrukciji naših roditelja, djelatnika, humanitarne udruge *Zdenac* i drugih vanjskih suradnika projekt je krenuo u realizaciju dogovaranjem i pisanjem plana i programa, te prikupljanjem slikovnog i ostalog materijala radi osiguranja poticajnog i bogatog prostorno – materijalnog okruženja. Od mnoštva provedenih aktivnosti s djecom ističemo senzibiliziranje djece na prijateljstvo (dopisivanje s djevojčicom iz Tanzanije – Olivom Komba čije školovanje financira naša odgojiteljica Dragica Mutapčić). Izrađivali smo i proučavali svoje obiteljsko stablo (roditelji i djeca). Između djece proveli smo kviz znanja o osobitostima života djece na raznim kontinentima, igrali se, pričali i pjevali ono što vole djeca drugih zemalja. Ugostili smo vanjske suradnike koji su nam prikazali različite kulture i običaje, školovanje i svakodnevnicu djece u Burundiji, Ekvadoru, Tanzaniji, Japanu, Engleskoj... sa roditeljima i djecom održali smo nekoliko zanimljivih radionica izrade krpenih lutaka, a za maškare kostime različitih rasa. Cijeli projekt predstavljen je djelatnicima, roditeljima i djeci (na stručnom aktivu, roditeljskim sastancima, izložbom u prostoru vrtića). Radovi djece sa tematikom projekta uvršteni su u internacionalnu izložbu likovnih radova djece u Japskom gradu Narita. U sklopu projekta organizirali smo i dvije humanitarne akcije čiji je prihod poslan za stradalu djecu u Japanu. Predstava naše lutkarske skupine *Priča o uskrsnom zecu*, i sajam na kojem su se prodavali uradci naše djece, roditelja i odgojitelja. U kategoriji svih vrtića Grada Zagreba, u organizaciji Saveza društva *Naša djeca* Hrvatske i Gradskog ureda za obrazovanje, kulturu i šport te središnjeg koordinacijskog odbora Akcije gradovi i općine prijatelji djece ovaj projekt proglašen je za *NAJ – AKCIJU 2011*.

Da li su cilj i zadaci projekta u odnosu na djecu u ovom trenutku u potpunosti postignuti, ne možemo potvrditi, jer je razvoj empatije, solidarnosti i prihvaćanje različitosti proces koji se gradi cijeli životni vijek čovjeka. Ono što znamo je da smo kroz razne aktivnosti i dobre primjere međusobnih odnosa kod naše djece potaknuli proces pozitivnih promjena u njihovom ponašanju i senzibilizirali ih na pravedne reakcije i postupke u odnosu na svijet koji ih okružuje, kako bi im suživot sa drugima bio bogatiji, ljepši i sretniji.

Otvorili smo *Put od tisuću milja koji započinje prvim korakom* – (kineska narodna poslovica), i nastavlja se u projektu *Svijet i njegova različitost*.

12.

Naziv projekta: Otpad nije smeće

Tematsko područje: pravo na život u zdravom okolišu.

Cilj projekta: Osnovni cilj projekta je od najranije (jasličke) dobi razvijati sposobnost življjenja u skladu s prirodom – uočavanje razlike između različitih vrsta otpada, te poticati kod

djece shvaćanje važnosti vlastitog djelovanja u svrhu adekvatnog zbrinjavanja papirnatog otpada.

Dječji vrtić: Mali princ, Laščinska 17, 10000 Zagreb

Tel./faks: 01 2431460

E-mail: mprinc@vrtic-maliprinc.hr, snjezanazagrajski-malek@hotmail.com

Voditeljice projekta: Snježana Zagrajski Malek i Nada Dobrančić

Djeca: starija jaslička skupina (djeca u trećoj godini života) *Zvjezdice*, 25-oro djece.

Sažetak projekta: U našem vrtiću ekološki program *Mali čuvari velike Zemlje* provodi se sedam godina u vrtičkim odgojnim skupinama. Ove godine odlučili smo započeti sa stvaranjem ekoloških navika kod djece jasličke dobi i to aktivnim učenjem putem konkretnih akcija. Naglasak je stavljen na usvajanje razlika između papirnatog otpada i smeća. S tim smo ciljem napravili Papirka, kutiju za papirnati otpad, te smo ju posebno obilježili – plavom bojom, aplikacijom stabla i nazivom Papirko. Isto tako smo obilježili i Smećku, spremnik u koji se odlaže sve ostalo smeće. Aplikacije na spremnicima su rađene pred djecom te im se odmah davalo objašnjenje čemu koji spremnik služi. U suradnji s djecom odloženi su na primjereno mjesto, tako da djeca uvijek znaju gdje se nalaze. Opetovnim ponavljanjem djeca su u početku upućivana gdje odložiti papirnati otpad, a gdje smeće tako da je razvrstavanje postalo svakodnevna navika. Napravile smo plakate koji obilježavaju Papirka i Smećku, kao i plakat na kojem se nalaze različiti spremnici, obilježeni svojim bojama, plavi za papir, maskota Smećko za smeće. U narednom periodu namjeravamo posebnu pozornost posvetiti obogaćivanju materijalne sredine različitim poticajima za spoznajne i stvaralačke aktivnosti. Na roditeljskom sastanku smo upoznale roditelje s našim projektom te smo ih zamolili da i kod kuće odvajaju papirnati otpad i u suradnji s svojom djecom odlažu u posebne, za to predviđene spremnike. Također smo, u suradnji s roditeljima, imali akciju prikupljanja starog papira koji smo s djecom odložili u plavi spremnik za papir u blizini našeg vrtića.

Na jesen smo obišli sva stabla posaćena u našem dvorištu, imenovali ih i napravili plakate s korom, listom i plodom u skladu s projektom našeg vrtića *Stabla našeg dvorišta*, u suradnji s roditeljima posadili smo breskvu i trešnju i taj projekt povezali s našim te se djeci pričalo o vrijednosti sakupljanja papira koji se radi od stabla, kako bi iste sačuvali.

Postigli smo da sva djeca u grupi znaju poziciju Papirka i Smećka, da odvajaju papirnati otpad od ostalog smeća, znači postigli smo naviku odvajanja. U nastavku projekta želimo djecu potaknuti na odvajanje i ostalog otpada: plastike, baterija i stakla, izrada recikliranog papira, sakupljanje bio otpada u suradnji s kuhinjom, jer nam je ideja da projekt traje do starije grupe. U suradnji s lokalnom zajednicom želimo formirati vrtički *Zeleni otok* u kojem bi se nalazili spremnici za različite vrste otpada. Tako bi održali naviku odvajanja otpada kako kod djece tako i kod roditelja.

Potaknuti ciljem za ostvarenje sinergije odgoja za održivi razvoj, građanskog odgoja i dječjih prava, želimo da djeca stvore naviku odgovornog odnosa prema svom okruženju.

13.

Naziv projekta: I na dvoru vlada bonton

Tematsko područje: društvena dimenzija (upravljanje emocijama) i komunikacijske vještine (zauzimanje za sebe).

Cilj projekta: Učenje komunikacijskih vještina kao što su slušanje, kulturno ophođenje, traženje pomoći, ponašanje u različitim socijalnim situacijama i sl. Upoznati kulturni spomenik koji se nalazi u susjedstvu vrtića.

Dječji vrtić: Maslačak, Hrvatske mladeži 4, 10 290 Zaprešić

Tel./faks: 01/ 33 10 434

E-mail: pedagog.maslacak@zap.oktv.hr

Voditeljice projekta: Gordana Anna Hübel i Maja Tursan

Djeca: odgojna skupina *Suncokreti*, 30-oro djece u dobi od 5-6 godina.

Sažetak projekta: U susjedstvu vrtića nalazi se dvorac Januševac. On pobuduje interes i maštu djece. U suradnji s Hrvatskim državnim arhivom, trenutnim korisnikom objekta, dogovoren je posjet dvorcima. S djecom su u posjeti išli i neki očevi koji su također željeli vidjeti kako dvorac izgleda iznutra. Djeca su pokazala interes za bivše stanovnike dvorca i njihov način života. Dvorac interpretiraju kroz informacije koje su dobili putem bajki. U suradnji s roditeljima prikupljeno je dosta pisanih materijala putem kojih djeca, odgojitelji i roditelji upoznaju legende i povijesne činjenice o zanimljivoj građevini iz susjedstva. Svoj doživljaj izražavaju na razne načine. Između ostalog, dogovoreno je da će se izrađivati kostimi koji će nalikovati odjeći koju su nekada nosili stanovnici dvorca. Kako djeca uz dvorac vežu likove iz bajke tako se i kostimi kreiraju i za vještice, zmajeve i sl.

U suradnji s odgojiteljima djeca izrađuju društvenu igru koja zahtjeva savladavanje prepreka da se dođe do cilja, a cilj je ulazak u dvorac. Na putu do kraljevstva treba proći most koji čuva opasna zmaj, zamoliti mač od viteza, pitati za pravi put, proći pored dvorske lude koja se ruga i sl. S djecom se raspravlja o mogućim strategijama rješavanja problema. Problemi se povezuju s iskustvom djece u svakodnevnim životnim situacijama. Igra se proširila tako da su djeca postala figure koje se kreću u prostoru. Nalaze se u različitim socijalnim situacijama u kojima u kojima se treba ponašati na prethodno dogovoren način tj. primjenjivati. Npr. da bi došao do dvorca vitez treba posuditi konja i zamoliti kovača da mu da mač, nagovoriti zmaja da ga pusti da prođe, proći kroz zemlju u kojoj živi vještica koja ga plaši, nositi se s ruganjem dvorske lude, zamoliti žabu da ga nauči preskakati vodu, dobro čuti i ponoviti ritam koji mu je zadao dvorski bubenjar, uči u dvor i pristojno se ponašati na dvorskem balu. Igrajući se djeca vježbaju socijalne vještine kao što su gledanje u oči kad se s nekim razgovara, slušanje, izricanje molbe, traženje pomoći, davanje pomoći, zahvaljivanje, odbijanje zahtjeva, ponašanje u situacijama koje ih plaše, kad im se netko ruga ili zadirkuje, pozdravljanje, ugošćavanje i sl.

Igra se proširuje na svakodnevne životne situacije u vrtiću. Djeca su se svakodnevno izmjenjivala u ulozi kralja koji ima moć, ali i odgovornost za svoje *kraljevstvo i podanike*. Kao rezultat provedenih aktivnosti uočava se više suradnje među djecom i manje konflikata. Kad se javljaju konflikti djeca su samostalnija u njihovu rješavanju. Više govore o svojim emocijama i jasno izražavaju što žele. Puno bolje poštjuju pravila. Ipak samo za trideset posto djece u odgojnoj skupini bi se moglo reći da se znaju zauzeti za sebe, uz poštivanje drugih.

Projekt je prezentiran na roditeljskom sastanku odgojne grupe, na stručnim skupovima unutar vrtića i na stručnom skupu AZOO-a *Razvoj dječjih kompetencija u vrtiću i školi*, 5. listopada 2012. u Zaprešiću.

14.

Naziv projekta: Tijelo u svijetu i razumu djeteta

Tematsko područje: razvojna prava i prava sudjelovanja.

Cilj projekta: Omogućiti djeci širenje spoznaja o tijelu putem doživljaja samoga sebe i uočavanje međusobnih fizičkih različitosti, upoznavanja i imenovanja svih dijelova tijela, organa i njihovih funkcija te osjetila i različitim poticajima i aktivnostima kojima djeca vlastitim iskustvom dolaze do novih spoznaja.

Dječji vrtić: Dječji vrtić Rijeka, CPO Zamet, PPO Srdoči

Tel./faks: 051/626-628, 051/261-588

E-mail: inessipic@gmail.com, mirelapeic@gmail.com

Voditeljice projekta: Mirela Peić i Ines Šipić, odgojiteljice

Djeca: starija vrtička skupina – sport „Delfini“, 25 djece u godini pred polazak u školu

Sažetak projekta: Sustavnim praćenjem aktivnosti i igara djece u skupini odgajateljice su uočile da djeca pokazuju interes za vlastito tijelo: međusobno su uspoređivali fizičke karakteristike i proučavali dijelove tijela s posebnim zanimanjem za spolne organe. Dječak L. svakodnevno je pokazivao djeci svoj spolni organ i želio vidjeti njihov. Navedeni postupci pojavili su se i kod još nekoliko djece dok su se ostala djeca žalila nakon takvih situacija. Pojavila se situacija u kojoj je trebalo reagirali, a odgajateljice su prepoznale situaciju kao poticaj za učenje. U skupini se razvio projekt o ljudskom tijelu u kojem su djeca imala priliku učiti o rastu i razvoju, dijelovima ljudskog tijela, organima, kostima, mišićima i osjetilima. U aktivnostima projekta djeca su stekla znanja o fazama prenatalnog razvoja, o postnatalnom rastu i razvoju, nazivima dijelova tijela, izgledu, funkciji i povezanosti kostiju, mišićnog sustava i organa. Vlastitim istraživanjem i zaključivanjem došli su do spoznaje da je najvažniji mišić u tijelu srce, a da cijelim tijelom i svim radnjama upravlja mozak. Djeca su kritički razmišljala o dobivenim informacijama: sami su započinjali aktivnosti kojima će provjeriti točnost izrečenog. Na primjer, dječak D. želio je provjeriti činjenicu da srce kuca brže nakon vježbanja pa je slušao otkucaje srca B. i L., poticao ih da izvode različite vježbe, a potom im opet slušao otkucaje srca. Stečena znanja primijenili su u tjelesnom vježbanju osmišljavanjem igara u programu „Igram do sporta“ koji se svakodnevno provodi u skupini. Ponuđenim poticajima i različitim materijalima i sredstvima, uz širenje spoznaja djeca su razvijala kreativno izražavanje, finu motoriku ruke i šake, predčitačke vještine, preciznost, govorne i socijalne vještine, međusobnu suradnju. Putem različitih aktivnosti svjesno su upotrebljavali vizualna, taktilna, auditivna, olfaktivna i gustativna osjetila. Djeca su se tijekom projekta izražavala likovnim radovima (crtanje, slikanje, modeliranje, plastično oblikovanje), izradom i prezentacijom slikovnica i plakata (međuvršnjačko poučavanje) i glazbom (koordinacijom pokreta i pjesme). Odgajatelji su različitim oblicima dokumentirana uočavali svakodnevne promjene kod pojedine djece i na razini skupine. Djeca sada govore da dijete raste u maternici, spolovila više nisu tabu tema, nego obični dijelovi tijela poput svih ostalih (neprimjerene situacije pokazivanja spolnih organa postajale su sve rijede), razvijaju vlastite jezične igre šaljivog tona (lopatica – metlica; zdjelica – šalica).

Kako se projekt razvijao, roditelji su se uključivali nabavkom različitih materijala i primjerih sadržaja, boravkom u skupini i povratnim informacijama o djetetovim spoznajama o tijelu.

U planskim odrednicama ostvarivanja aktivnosti i predviđenih sadržaja nema vremenske smjernice za završetak projekta. Temom se, naime, namjeravamo baviti onoliko dugo koliko bude trajao interes djece koja su u sam projekt uključena.

Naziv projekta: Što je Europska Unija?

Tematsko područje: Odgoj i obrazovanje za ljudska prava i demokratsko građanstvo

Cilj projekta: Upoznavanje djece s značenjem EU, narodima i običajima te osnovnim karakteristikama država članica EU. Promicanje odgojnih vrijednosti multikulturalizma radi međusobnog razumijevanja pripadnika različitih naroda i kultura.

Dječji vrtić: PU Dječji vrtići Pula, OJ Monte Zaro, 52 100 Pula

Tel./faks: 052 218 380

E-mail: m.zaro@dvpula.hr, davorka.zimolo@gmail.com

Voditeljice projekta: odgojiteljica mentor Davorka Rački Zimolo, odgojiteljica Marinela Lančić, stručni suradnik psiholog – mentor Irena Brajković

Djeca: 4., 5. i 6. godina života.

Sažetak projekta: Bliži se dan ulaska Hrvatske u Europsku uniju. Znaju li djeca predškolskog uzrasta što je to EU? Koliko su djeca upoznata s tim pojmom i njegovim značenjem? Mediji svakodnevno objavljaju podatke i novosti vezano za EU, a i obitelji djece govore o tom događaju i promjenama koje će uslijediti. Možemo li didaktičkim metodama predškolskog odgoja i obrazovanja djeci pobliže predočiti pojam EU i značenje ulaska Hrvatske u jednu takvu zajednicu europskih država? To su neka od pitanja koja su nam se otvorila na samom početku.

U sobi smo započeli uređivati *Kutić EU* gdje smo stavljali sav prikupljeni materijal koji smo dobili prilikom posjete EU info pointu Istarske županije i sve ono što su djeca donosila od kuće.

Prva veća zajednička aktivnost bila je izrada kartonske EU kuće s 27 prozora. S unutarnje strane prozora, starija djeca ispisala su nazine svih država, a na vanjske lijepili zastavice koje su sami obojili. Lijepeći 12 žutih zvjezdica na krov kuće, objasnili smo djeci da one predstavljaju solidarnost naroda Europe. Najveći interes i oduševljenje djeca su pokazala za malu knjižicu *Putovnica za Europsku uniju* (Publikacija Delegacije EU u RH) koja je bila izvor puno korisnih informacija. Prateći dječje interese, predložili smo da i oni izrade svoje EU male putovnice s osnovnim podacima i autoportretom.

U likovnom kutiću izrađivali smo male EU kovanice u tehniци folije, modelirali u glinamolu te crtali tušem, grafitnom olovkom i slikali pastelom.

Kako se naša skupina zove *Cvjetići*, osmislili smo i izradili novu didaktičku igru *Cvijet EU* s 27 latica. Svakoj je latici (državi) trebalo pridružiti njenu zastavicu.

Europa predstavlja i raznolikost jezika, a i našu skupinu *Cvjetići* čine djeca različitih nacionalnosti. Pojednostavljenim dječjim razmišljanjem EU je zajedništvo različitosti gdje jedni druge prihvataju i međusobno si pomažu. EU je nešto kao mješovita skupina Cvjetići.

Projekti osnovne škole – razredna nastava

1. Zvonci dobrega srca

Škola

Osnovna škola RečicaPodručno odjeljenje Šišljadić, Šišljadić bb, 47204 Šišljadić

Telefon: 047 661579

E– adresa: snjezana.zorbas@gmail.com

Tematsko područje

volontiranje i razvoj socijalne solidarnosti

Cilj

Aktivno sudjelovanje u životu zajednice, senzibiliziranje djece za uočavanje problema i poteškoća koje ljudi mogu imati, razvijati osjećaj pomaganja jedni drugima

Voditeljica

Snježana Zorbas

Učenici

Monika Purgar, 4.r., Matej Uđbinac, 4.r., Karlo Vukić, 4.r., Petra Britvec, 4.r., Leon Matasić, Dora Žeger, 3.r.

Opis

Izbor problema

Tijekom mjeseca prosinca razgovarali smo o dobrom djelima, čitali smo priče u kojima su glavni likovi pomagali jedni drugima i došli do zaključka da je pomaganje drugima lijepa ljudska osobina i da ga čini sretnim. Tijekom siječnja smo slušali i pričali o djevojčici Nori za koju su se skupljali novci kako bi otisla na liječenje u Ameriku. Razmišljali smo o dobrom djelu koje bi i mi mogli učiniti. Prijedloga je bilo različitih– skupljanje plastičnih boca, izrada ukrasa od papira i prodaja, skupljanje novaca. Odlučili smo skupljati rabljenu robu i odnijeti u Crveni križ Karlovac. Odabrali smo društvenu temu volontiranje i razvoj socijalne solidarnosti._Vrlo brzo smo došli i do naziva projekta. Čitajući poruke o dobrom djelima sinula nam je ideja da projekt nazovemo Zvonci dobrega srca.

Istraživanje društvene važnosti problema

Učenici su dobili zadatak da putem medija i interneta istraže tko su ti ljudi koji dobivaju socijalnu pomoć iz Crvenog križa i na koje načine Crveni križ pomaže socijalno ugroženim ljudima. Proučavanje zakona i propisa. Stvaranje i slaganje dokumentacijske mape.

Proučavali smo zakone i propise koji se odnose na ljude slabijeg imovinskog stanja, kakva sve prava imaju i kako im se može pomoći.

Siromaštvo je nedostatak osnovnih uvjeta za život. Biti siromašan znači ne imati dovoljno novaca za priuštiti si osnovne ljudske potrebe kao što su hrana, piće, dom itd.

Pomoć za uzdržavanje je najvažniji oblik novčane pomoći, koju može obitelj koji uopće nemaju ili nemaju dovoljno sredstava za podmirenje osnovnih životnih potreba. Društvo putem propisanih prava i oblika socijalne skrbi pomaže onim osobama koje nisu u mogućnosti same osigurati svoju socijalnu sigurnost. Jedan oblik oblik pomoći je nabava odjeće i obuće socijalno ugroženoj osobi koja živi u teškim materijalnim uvjetima.

Odjeća i obuća se može osigurati posredovanjem Crvenog križa i ostalih humanitarnih organizacija.

Oblikovanje mogućih rješenja problema

Učenike smo podijelili u četiri skupine . Svaka je raspravljala i oblikovala najbolji način rješavanja problema. Utvrdili su se načini, pristupi, postupci, identificirali su se lokalni nositelji vlasti – Mjesni odbor– koji mogu pomoći u rješavanju problema.

Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Glasnogovornik svake skupine pred cijelim razredom je obrazložio pristup skupine rješavanju problema. Cijeli razred je raspravljao o jakim i slabim stranama ponuđenog rješenja. Na kraju je razred izabrao najuspješnije rješenje među ponuđenima .Mjesto skupljanja stare robe bit će u prostorijama škole. Roditelji će donijeti robu u kutijama. Mjesni odbor i obitelj Britvec koji imaju kombi će nam pomoći odvesti robu u Crveni križ.

Razvoj plana akcije

Projektna skupina je razvila plan akcije, odnosno planiranje aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se proveo plan i došlo do oživotvorenja predloženog rješenja problema. Projektna skupina je izradila portfelj i dokumentacijsku mapu rješavanja problema.

Projektna skupina je osmisnila i napisala obavijest o provođenju akcije solidarnosti. Obavijest smo postavili na oglasnu ploču u selu, na mljekaru, trgovinu i na oglasnu ploču u crkvi. Učenici su kod kuće obavijestili roditelje i susjede o detaljima akcije.

Javno predstavljanje ponuđenog rješenja problema

S planom akcije upoznali su se ostali učenici, roditelji, razrednici, predstavnici lokalne zajednice te Crveni križ Karlovac.. Tako se stvorilo pozitivno ozračje za prihvatanje ponuđenog rješenja problema.

Projekt smo predstavili Učiteljskom vijeću OŠ Rečica, Mjesnom odboru Šišlјavić i u prostorijama Crvenog križa.

Postignuća

Uz pomoć obitelji Britvec otpremili smo rabljenu robu u Crveni križ. Tamo su nas lijepo dočekali i zahvalili na solidarnosti. U prostorijama Crvenog križa su nas lijepo primili i dogovorili smo daljnju suradnju. Članovi Crvenog križa će doći i u prostorijama naše škole će mjeriti tlak i šećer, a ljudi će donijeti nešto od hrane : krompira, luka itd.

Nadamo se da će odjeću i obuću dobiti oni kojima je to najpotrebniye i da ćemo na taj način obradovati i usrećiti ljude koji nemaju mogućnost same osigurati svoju socijalnu sigurnost. Uvijek ima dobrih ljudi koji su spremni pomoći. Čini dobro ako hoćeš da ti se tako vrati.

2. Škrinja zaboravljenih igara

Škola

Osnovna škola Legrad
Adresa škole: Trg Svetog Trojstva 35, 48317 Legrad
Telefon: 048 835011; Telefaks: 048 835011
e-mail: os-legrad-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje

kulturološko

Cilj

Upoznati, obnoviti i sačuvati te prenijeti na mlađe generacije stare zaboravljene dječje igre te na taj način posredno utjecati na manje korištenje računala, mobitela i televizije u igrama djece i njihovo međusobno otuđivanje uzrokovano istim, uspostavljanje međugeneracijske solidarnosti, na druženje djece bez suvremenih tehničkih pomagala, povratak prirodi, igrama i druženju naših starih, poticanje kreativnosti djeteta, primjena novih znanja i spoznaja u svakodnevnom životu, razvoj samopouzdanja te ostvarivanje osnovnog prava djeteta na igru i druženje s vršnjacima koje je posljednjih godina ozbiljno ugroženo pretjeranom uporabom računalnih igrica .

Voditeljica

Tamara Marcinjaš, diplomirani učitelj

Učenici

Matija Habek, Leon Sataić, Iva Šenji, Tara Kolaš i Kim Delić (2.r.)

Popis učenika koji će predstavljati projekt na smotri: Matija Habek, Iva Šenji, Leon Sataić i Tara Kolaš (2.r.)

Opis

Izbor i istraživanje problema:

Problem smo uočili kroz osobno iskustvo učenika koji pretjerano i dugotrajno koriste računala, mobitele i televiziju za zabavu i igru. Te i takve igre kod djece izazivaju vremenom ovisnost, negativno utječu na njihov psihički razvoj jer su prečesto agresivne, a otuđuju djecu od vršnjaka jer se djeca, od kada ih koriste za igru, otuđuju od vršnjaka, sve više vremena provode sami. Čak i kada se igraju zajedno to je često pred računalom pa se ni ne gledaju ni ne razgovaraju.

Djeca su zaboravila nenasilne igre i zajednička druženja izvan škole.

Zbog svega toga uočili smo da je ugroženo osnovno pravo djece na igru i druženje sa prijateljima te odlučili pozabaviti se tim problemom i riješiti ga u našem razredu a pomoći i drugoj djeci, njihovim učiteljima i roditeljima.

Proučili smo Konvenciju o pravima djeteta u kojoj se navodi da djeca imaju pravo na igru i druženje te izbor prijatelja.

Proučili smo neke zakone koji se odnose na čuvanje kulturne baštine te o igrama i običajima kao kulturnom nasljeđu. Naučili smo da je naša obveza poznavati i očuvati stare običaje naših krajeva, a među njima posebno igre.

Proveli smo anketu među učenicima naše škole i utvrdili da većina njih previše vremena provodi pred računalima, televizijom i mobitelima. Ne poštuju dobne granice za korištenje društvenih mreža, igranje igrica i gledanje filmova, premalo se druže uživo i znaju malo igara. Utvrdili smo da je time ugroženo osnovno pravo djece na zdrav život, igru i druženje s prijateljima.

Proučavali smo različite knjige sa igrama, a posebno one u kojima su opisane igre naših krajeva, posebice Legrada.

Istraživali smo književni opus legradske književnice Marije Bango koja je sačuvala i opisala mnoge legradske običaje i igre.

Prikupljali smo podatke s interneta, posjetili muzej grada Koprivnice, razgovarali sa starijim mještanima, prikupljali njihovo znanje i iskustva.

Moguća rješenja problema:

Kako je skupina „Ekići“ naše škole malobrojna i broji samo pet učenika ove školske godine i ograničena je samo na učenike našeg drugog razreda, svi su učenici sudjelovali ravnopravno u svim etapama projekta. Nismo bili podijeljeni u grupe, ali je rad bio intenzivan jer nas je vrlo malo.

Predložili smo za rješenje problema proučavanje literature s tematikom različitih igara, samostalno osmišljavanje društvenih i drugih igara, uključivanje roditelja u radionicu konstruktivnog i usmjerjenog igranja, kupovinu različitih društvenih igara, kupovinu kocaka kojima bi se kao i sa društvenim igrama mogli igrati pod odmorima, na satovima grupe i satu razrednika, a mogli bi ih posudjivati kao iz knjižnice, suradnja sa starijim mještanima koji nas mogu poučiti starim igrama, uvođenje rasporeda za korištenje računala i televizije te mobitela i dr.

Najbolji pristup rješenju problema:

Odlučili smo da je najbolji pristup rješenju problema istraživanje starih već zaboravljenih igara našega kraja te njihova „obnova“. Zaključili smo da je naša obveza, kao savjesnih građana, čuvati kulturnu baštinu svoga kraja. Kako je naš problem pravilan izbor igre, smatrali smo da je najbolje da ga riješimo tako da stare igre izvučemo iz zaborava, naučimo ih i njima podučimo drugu djecu koja su se već pomalo zaboravila igrati.

Plan djelovanja:

Proveli smo anketu među starijim stanovnicima našega kraja u kojoj smo ih zamolili da nam opišu kako su se nekada igrali te da nam opišu neke stare igre. Na taj smo način prikupili dosta korisnih podataka. Ostvarili smo suradnju sa KUD-om „Zrin“ iz Legrada u kojem aktivno sudjeluju neki naši učenici, a koji njeguje stare običaje i igre Legrada te neke od njih već godinama javno izvodi.

Proučili smo literaturu legradskih književnika, posebice Marije Bango, koja je mnogo pisala o igrama, običajima i legendama legradskoga kraja. Organizirali smo radionicu starih igara na koju su se odazvali stariji mještani koji su nam opisivali igre i podučavali nas njima. Zamolili smo pomoć Općine Legrad i Turističke Zajednice Legrad kao i Župnog ureda Legrad da nam dozvole uvid u dokumente i knjige u kojima se spominju stare igre.

Od Općine smo zamolili pomoć u finalnom dijelu našega projekta, da podrži finansijski izdavanje priručnika o starim igrama našega kraja koji bismo željeli objaviti kao i snimanje CD-a na kojem bi sve igre bile prikazane.

Svoje rezultate ponudili smo Općini Legrad, Dječjem vrtiću Dabrić, Turističkom uredu Legrad, našoj školi, ali i svima zainteresirani roditeljima, mještanima, učiteljima i stručnim suradnicima koji ovo znanje mogu širiti što dalje od zaborava.

Ostvareni rezultati

Ostvarili smo dobru suradnju sa lokalnom samoupravom, starijim generacijama mještana, KUD-om, studentima, umjetnicima legradskog kraja, naučili neke nove zakone i spoznali važnost očuvanja kulturnog blaga.

Prikupili smo velik broj novih starih igara i naučili ih igrati te tako oplemenili svoje znanje i vještine. Igre igramo svakodnevno, u školi, ali i u slobodno vrijeme te tako puno manje vremena provodimo pred računalima i televizijom.

Svoje znanje ponudili smo široj zajednici da ga koristi i širi dalje.

Igrama podučavamo prijatelje u školi, u svojoj okolini, ali i vrtićevce i starije.

Kopije naših uradaka pohranili smo u školskoj knjižnici da ih mogu koristiti svi zainteresirani. Ove igre namjeravamo igrati na Dan škole da ih još jednom predstavimo široj javnosti, ali i na susretu s pobratimljenom mađarskom školom Nikola Zrinski iz Zakanya.

Projekt je bio predstavljen

Na roditeljskom sastanku 2.r. u OŠ Legrad, 14. veljače 2013.

3. Poučna staza

Škola

OŠ Pavleka Miškine

Adresa: Sveti Duh 24, 10000 Zagreb

Tel: 01 3700 772

E-mail: os-zagreb-014@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Preuzimanje odgovornosti za okoliš, razvoj poduzetničke kompetencije, odgovornost građanina potrošača

Cilj

- Razvijanje svijesti djece o potrebi odgovornog ponašanja u smislu očuvanja prirode kao uvjeta za kvalitetan život i održiv razvoj,
- osposobiti učenike za aktivno sudjelovanje u školskom životu i životu lokalne zajednice,
- osvijestiti učenike da svojom odgovornošću i aktivnošću mogu utjecati na život u lokalnoj zajednici,
- omogućiti školama grada Zagreba ostvarivanje ishoda iz prirode i društva u razrednoj nastavi,
- osposobiti učenike za uočavanje problema koji se tiču njihova potrošačkog života i rada u školi,
- poticati učenike da kroz timski rad i suradnju doprinose realizaciji projekta i rješavanju uočenih problema.

Voditelji

Koordinatorica: Nikolina Matovina Hajduk

Voditelji pojedinih aktivnosti: Jasmina Meić, Dubravka Ciganović, Anita Kristian, Suzana Perkov, Anita Sminderovac, Boris Puljar, Tijana Mrazović, Ivana Fak, Damir Korpar, Suzana Anić, Dragica Vratarić, Danijela Ćurić, Elvira Divić, Natalija Juršić Novosel, Dubravka Vidaković, Sanja Canjek-Andrić, Antonija Gligora

Učenici

U izradi projekta sudjelovali su svi učenici naše škole od 1. do 4. razreda

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Lovro Malojčić, Mislav Oslić, Nera Ivković, Tia Nikolić

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Uočili smo važnost svijesti o vlastitom identitetu i pripadnosti te smo tijekom cijele prošle školske godine pokrenuli i realizirali projekt Črnomerec u kojem su djelovali svi učenici i djelatnici škole. Cilj nam je bio upoznati naš kvart iz različitih aspekata i ukazati na njegov kulturno-povijesni značaj. Razmišljajući i razgovarajući na satovima razredne zajednice, učenici su se odlučili za 13 važnih područja kojima će se baviti.

Lokalna zajednica, Volonteri, Kulturna baština Črnomerca, Bilten, Sport, Turistički vodič, Ekologija, Tvornice, „Črnomerec kakav želim“ – izrada makete, Franjevački red, crkva sv. Antuna Padovanskog, Ustanove, Himna Črnomerca, Otuđenost.

U provedbi projekta Černomerec smo bili vrlo uspješni. Tijekom njegove realizacije uočili smo prostor u šumi na Šestinskom dolu koji nam se učinio prikladan za ostvarenje novog projekta. Uvidjeli smo mogućnost realizacije dijelova nastavnih sadržaja na zraku umjesto u učionici. Sjetili smo se da smo za Poučnu stazu na Sljemenu plaćali agencijama, a ovim bismo postaviti vlastitu koja bi koristila nama i okolnim školama.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon definiranja projekta krenuli smo u realizaciju i uočili da se moramo povezati s odgovorim ljudima iz lokalne zajednice, istražiti kome pripada taj dio šume. Ustanovili smo da taj dio pripada državi te da bez suglasnosti Hrvatskih šuma ne možemo početi s projektom. Oni brinu o sigurnosti kretanja u šumi te su očistili teren od starih stabala i pripremili ga za ostvarivanje projekta.

Učenici su se podijelili u timove:

- znakovi upozorenja i opasnosti u šumi
- ekologija
- ptice naših šuma
- recikliranje papira
- orijentacija u prostoru
- orijentacija pomoću sunca i ostalih znakova u prirodi
- strane svijeta
- biljni svijet šume
- ljekovito bilje

Slijedio je prvi odlazak u šumu. Ustanovili smo da je šuma puna otpada. Povratkom u školu upoznali smo sve učenike koji sudjeluju u projektu sa stanjem na terenu. Odlučeno je da već taj petak krenemo u akciju čišćenja. Osigurali smo kontejnere i očistili šumu. Na roditeljskim sastancima roditeljima je predstavljen projekt i mogućnost tjednog odlaska učenika u šumu. Roditelji su potpisali suglasnost i ponudili pomoć.

Plan djelovanja

Plan djelovanja uključivao je sljedeće aktivnosti:

- parlaonica na temu „Zaštita okoliša“
- upoznavanje lokalne zajednice s planom našeg projekta
- obilazak šume i utvrđivanje postojećeg stanja
- dogovor i plan čišćenja po razredima
- osigurati kontejnere za otpad, rukavice i vreće
- kontaktiranje Hrvatskih šuma, utvrđivanje čestice i vlasnika, te osiguravanje sigurnog kretanja šumom
- podjela tema za stanice na Poučnoj stazi po razredima
- kontakti s Vijećem roditelja zbog osiguravanja sredstava za izvođenje projekta
- prikupljanje materijala i štampanje
- izrada stupova i stanica te njihovo postavljanje
- obavijest medijima o otvorenju Poučne staze
- otvaranje Staze i degustacija soka od bazge koji su napravili četvrti razredi, a bazgu su nabrali u šumi

Ostvareni rezultati

Učenici su suradničkim učenjem mnogo naučili što znači biti aktivni građanin, kako znati svoja prava i kako utjecati i napraviti dobro za zajednicu. Komunicirali su s tijelima vlasti, dogovarali se, istraživali, poticali su druge na suradnju i unapređivanje zajednice.

Dokazali su da učenje za demokratsko građanstvo potiče kreativan i aktivni angažman u zajednici.

Plan je u potpunosti realiziran.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen na Vijeću roditelja, Školskom odboru, čelnicima lokalne zajednice, na završnoj priredbi, medijima. U medijima je popraćen novinskim člancima i pet minutnim prilogom u emisiji Dobro jutro, Hrvatska. Obaviještene su i upoznate sve škole na općini Črnomerec i pozvane da koriste Poučnu stazu u nastavnom procesu.

Naš korak dalje je da se sve škole u našoj blizini uključe i aktivno sudjeluju u održavanju i proširivanju stanica na Poučnoj stazi.

4. Srce na dar

Škola

Osnovna škola Josipa Račića, Srednjaci bb, 10 000 Zagreb

Telefo /telefax:01 3844 970; 01 3844 970;

E-pošta: os-zagreb-063-skole.t-com.hr

Tematsko područje

Projekt građanin – ravnopravnost bez obzira na razlike

Cilj

Bolje međusobno upoznavanje, poticati učenike na timski rad, promicati dječja prava i međusobnu suradnju, poštivanje svakog bez obzira na razliku, senzibilizirati učenike na potrebu pomoći drugima, osvještavanje i uklanjanje stereotipa i predrasuda, razvijati poduzetničku osviještenost.

Voditeljice

Dragana Rakonca, učiteljica razredne nastave i Darija Jurić, knjižničarka

Učenici

U projektu su sudjelovali učenici 2.d razreda.

Projekt će prezentirati učenici:Lana Andropolj, Luka Bužinec, Sven Pevec, Petra Straga

Rezerva: Iva Zbiljski

Opis

Izbor problema

Nakon što smo imali priliku vidjeti taktilne slikovnice koje su radili stariji učenici u Projektu građanin i sudjelovanja u radionicama izrade licitara u radionici Licitar koju vodi gospođa Nina Jecić pod nazivom Prstohvat radosti i vedrine, razgovarali smo kako bi bilo dobro omogućiti slijepoj i slabovidnoj djeci da imaju priliku imati slikovnicu o licitaru. Kako je škola i dalje bili u suradnji sa Hrvatskom knjižnicom za slike naša odluka je bila još jača, napraviti taktilnu slikovnicu Licitar.

Istraživanje društvene važnosti problema

Istraživali smo o licitaru, upoznali se s pismom slijepih i pisali svoja imena na brajici. Istraživanjem smo došli do mnogih saznanja. Saznali smo da je 15. studenoga 2010. godine tradicija pravljenja licitara upisana na UNESCO-ov popis nematerijalne svjetske baštine u Europi. Iako puno toga nismo razumjeli vezano za baštinu, tradiciju UNESCO jedno smo znali da još nikada nitko nije napravio slikovnicu kakvu smo mi zamislili. Bili smo iznenađeni kada smo našli podatak da jedna slikovnica za slijepu djecu dođe otprilike 400kn, a za videću od 50-00kn. Naša slikovnica će biti platnena s licitarskim srcem kao najčešće darivanim licitarom. Imat će tekst na brajici i crni tisk font 18 za slabovidnu djecu.

Oblikovanje mogućih rješenja problema

Podijelili smo se u skupine gdje je svaka raspravljala i oblikovala najbolji način rješavanja problema. Slobodno iznosimo svoja mišljenja i stavove o tome kako bi na najjednostavniji

način realizirali svoj problem. Razgovarali smo o dobrom i lošim stranama naše odluke. Tražili smo moguća rješenja našeg problema i došli smo do sljedećih prijedloga: pokušati sami, pomoći stručnjaka i zajednički rad učenika i odraslih. U međuvremenu smo upoznali ravnatelja s našim aktivnostima i u razgovoru nam je rekao da će podržati naš rad i projekt i da će škola materijalno sudjelovati u realizaciji.

Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Nakon rasprave o svim idejama, tražeći dobre i loše strane svakih od njih odlučili smo se za treće rješenje zajednički rad učenika, učiteljice i stručnjaka za problem koji smo mi odabrali. Naše rješenje ima temelje u Deklaraciji o pravu djeteta jer djeca imaju pravo na jednakost bez obzira na razlike, pravo na informacije, mišljenje i odabir knjige (sami smo naveli ovo pravo).

Razvoj plana akcije

Nakon osmišljenog rješenja dogovorili smo aktivnosti koje ćemo poduzeti:

1. Izraditi primjer zamišljene slikovnice Licitar od kolaž papira, a potom od tkanine sa srcem od rebrastog papira
2. U radionici Licitar kod gospodje Nine izraditi licitarska srca za buduću slikovnicu.
3. Dogovorili smo daljnju suradnju s Hrvatskom knjižnicom za slike jer nam je netko trebao (izvesti) napisati tekst na Brailleovom pismu.
4. Zamolili smo za pomoći profesoricu Pavicu koja nam je trebala sve to sjediniti u cjelinu

Predstavljanje plana akcije široj zajednici

Projekt smo predstavili Učiteljskom vijeću, Županijskom stručnom vijeću za demokratsko građanstvo i roditeljima na roditeljskom sastanku.

Javno predstavljanje ponuđenog rješenja problema

S prezentacijom projekta smo išli i izvan škole. Prezentaciju projekta i ujedno promociju slikovnica imali smo u Hrvatskoj knjižnici za slike.

Ostvareni rezultati

Realizirali smo naš projekt. Slikovnice smo poklonili Hrvatskoj knjižnici za slike. Veselili smo se svakom djeliću u izradi slikovnica. Stekli smo nova poznanstva, učili pismo slijepih i shvatili koliko im je teže nego nama.

Uspjeli smo u realizaciji projekta – Platnena taktilna slikovnica LICITAR je tu.

Zadovoljni, sretni i veseli jer slikovnice idu u Hrvatsku knjižnicu za slike gdje će doći u ruke djeci kojoj je i namijenjeno.

Radeći ovaj projekt naučili smo istraživati, komunicirati, surađivati i na kraju super se osjećamo jer smo pomogli drugima.

Zahvaljujemo se svima koji su nam pomogli u realizaciji Projekta građanin kojem smo na kraju dali ime SRCE NA DAR.

5. Igrajmo se

Škola

OŠ Stubičke Toplice

Adresa škole: Strmečka cesta 5a, 49 244 Stubičke Toplice

Telefon / telefaks: 049/282-531, 049/503-644

E-pošta: osnovna.skola.stubicke.toplice@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudska prava i odgovornost

Cilj

Podsjetiti djecu na razne igre, tradicijske i suvremene. Osigurati konkretne ideje za igru. Smanjiti korištenje računala. Poticati međugeneracijsku solidarnost.

Voditeljice

Brigitte Gmaz, dipl.učiteljica razredne nastave, Blanka Doko, prof. i dipl. bibl.

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 25 (učenici 4. razreda)

Lucija Bajs, Stjepan Biškup, Nika Bartolić, Patricija Čekolj, Kristijan Franjković, Helena Horvatek, Klara Janeš, Anica Jelić, Drago Karlo Klarić, Jan Kosmat, Mislav Fran Kostelić, Kristina Kožuh, Lara Križanac Skitanić, Karlo Kucelj, Luka Lončar, Simona Patarčić, Nera Petek Martinić, Anamarija Pilarić, Andreja Pilski, Dorijan Pišković, Patricia Šturlan, Sven Tumir, Romina Vrban, Tomislav Zebec, Josip Zrinski. Učenici koji su predstavljali projekt: Karlo Kucelj 4.r., Stjepan Biškup 4.r., Patricia Šturlan 4.r., Nera Petek Martinić 4.r.

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Sve je krenulo od pripreme sata za poticanje čitanja romana Sanje Pilić „E, baš mi nije žao“. Učenici su dobili zadatak napisati kratki sastavak o tome što ih je u zadnje vrijeme rastužilo i povrijedilo, zbog čega su se osjećali loše, opisati neki događaj kod kuće ili u školi, s obitelji ili prijateljima, zbog kojega su se osjećali povrijedeno. Na satu hrvatskoga jezika učenici su sjeli u krug, učiteljica i knjižničarka su izmiješale radove i svaki učenik dobio je na čitanje tuđi rad. Očekivano, nekoliko učenika pisalo je o tome kako ih smeta kad ih netko zadirkuje zbog njihova fizičkog izgleda, nekoliko njih o nepravednosti u pojedinim postupcima prijatelja. No, jedan je učenik napisao kako često ne zna što bi radio i čime bi se zabavljao, pa više sati na dan provodi pred računalom igrajući online igre. Zbog toga ima problema s roditeljima koji ga optužuju da „zna samo gubiti vrijeme i ljenčariti“. Nakon čitanja toga sastavka još nekoliko učenika potvrdilo je da ima isti problem – da se dosađuju. Učenici kao da su jedva dočekali da netko iskreno progovori o tome. Detektirali smo problem. Previše vremena provodimo ispred računala, a premalo se družimo s prijateljima. Nametala su nam se pitanja: Što je to internet? Koje su dobre i loše strane interneta? Što je igra? Koje su dobre strane igre? Kakve igre postoje? Kako mi možemo doprinijeti očuvanju i njegovovanju tradicijskih igara, društvenih, edukativnih...? Kako "maknuti" djecu od kompjutora i kompjutorskih igrica?

Moguća rješenja problema

Učenici su podijeljeni u 4 skupine po 6 učenika koji su predlagali načine rješavanja:

- prikupljanje podataka o internetu, dobrim i lošim stranama
- prikupljanje podataka o tradicijskim, društvenim, edukativnim igrama i igračkama
- edukacija djece i roditelja
- izrada i prezentacija „zabavne kutije“

Nakon razmatranja jakih i slabih strana pojedinog rješenja, učenici su se odlučili za najbolji pristup.

Najbolji pristup rješenju problema

Javnim glasanjem dogovoren je da ćemo problem riješiti edukacijom naših vršnjaka i njihovih roditelja o štetnosti pretjeranog korištenja interneta i internetskih igrica, te važnosti i korisnosti druženja s vršnjacima, igranja s igračkama i boravka na svježem zraku.

Dobre strane: druženje s vršnjacima, kvalitetno korištenje slobodnog vremena, razvijanje vještine rada rukama, poticanje suradničkih odnosa među sudionicima projekta, spremnost na timski rad i boravak na svježem zraku. Poticanje međugeneracijske solidarnosti.

Slabe strane: U burnom razvoju tehnologije, raznih i privlačnih mogućnosti koje ona pruža (društvene mreže, kompjutorske i online igrice), ponekad je teško čvrsto zauzeti drugačiji stav. U školi smo odlučili razgovarati o igranju, poticati igranje, koristiti svaki slobodan trenutak za uživanje u igri, no važno je mijenjati navike i kod kuće. Postavilo se pitanje hoće li djeca i kod kuće doista isključiti računala i igrati se igračkama, družiti se s prijateljima i obitelji. Bez suradnje s roditeljima i konkretnog dogovora, ciljevi projekta neće biti ostvareni. Odlučili smo kroz projekt ne predstavljati internet kao neprijatelja, već igranju dati prednost. Tijekom provedbe projekta više puta smo naglašavali da je smanjenje broja sati korištenja interneta u korist igranja i druženja u „pravom“ svijetu – uspjeh.

Kako bismo ostvarili projekt morali smo proučiti dijelove Ustava RH, Konvencije o pravima djeteta i Deklaracije o ljudskim pravima, stranice Ministarstva kulture, Pravilnik o mjerama za utvrđivanje pokretnina koje imaju kulturnu vrijednost, pedagošku literaturu, te Nacionalni plan aktivnosti za prava i interes djece od 2006. do 2012. U tome su nam pomogle učiteljice. Znamo da se u tim dokumentima dopušta da se govorno i pismeno izražavamo kako bismo promicali zavičajni identitet i svoje ideje. Naučili smo da Ustav RH vrijedi za sve građane RH, Konvencija o pravima djeteta za svu djecu svijeta, a Deklaracija o ljudskim pravima za sve ljude na svijetu. U Nacionalnom planu aktivnosti za prava i interes djece od 2006. do 2012. navedeni su ciljevi u području slobodnog vremena i kulture djece. Na internet stranicama Ministarstva kulture saznali smo da su tradicijske igre i drvene igračke Hrvatskog zagorja dio nematerijalne kulturne baštine. Igračke su uvrštene na UNESCO-ovu listu i trebamo ih očuvati.

Plan djelovanja

Plan djelovanja uključivao je niz aktivnosti:

- prikupljanje podataka o internetu
- istraživanje dobrih i loših strana interneta
- anketiranje učenika viših i nižih razreda o korištenju interneta
- radionice na temu prevencije ovisnosti o računalnim igricama, internetu i Facebooku
- prikupljanje podataka o dječjim igrama i igračkama
- bojanje drvenih igračaka

- saznanja o vrstama igara, njihovim dobrim stranama, utjecaju na psihomotorni razvoj djeteta, te općenito na zdravlje
- arhiviranje svih podataka, izrada plakata, pisanje izvješća o obavljenom zadatku
- edukacija roditelja na roditeljskim sastancima
- sami osmišljavamo i izrađujemo igre i igračke
- izrada „zabavne kutije“
- korištenje „zabavne kutije“ u nastavi

Ostvareni rezultati

Nakon brojnih radionica osmislili smo i napravili „zabavnu kutiju“ – kutiju punu igara. Potaknuli smo naše vršnjake i roditelje da se više druže, borave na svježem zraku, razgovaraju i igraju. Naša zabavna kutija „putuje“ od razreda do razreda i uveseljava im dan. Igramo se svaki dan, ali uz naše igre može se i puno toga naučiti :zbrajati, množiti, dijeliti, ponoviti gradivo iz prirode i društva, pjevati i plesati. Naš prijatelj koji je napisao da više sati na dan koristi računalo, doista je smanjio. Kaže da više nije ovisan o internetu. Vjerujemo mu. Jer doista je zabavno ponovno se igrati.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen ravnateljici škole, djelatnicima na sjednici Učiteljskog vijeća, roditeljima na roditeljskom sastanku 1., 2. i 4. razreda, Turističkoj zajednici, djeci i djelatnicima Dječjeg vrtića Zvirek, načelniku općine Stubičke Toplice. Široj javnosti predstavljen je putem lokalnih tiskanih, elektroničkih i radijskih medija.

6. Priča o drienku

Škola

Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskog Zabok, PŠ Špičkovina

Adresa škole: Đački put 1, Zabok

Telefon: 049 221050; 049 226582, Telefaks: 049 223623

e-mail: os-ksaver-sandor-djalski@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Razvoj osobnog i zavičajnog identiteta, održivi razvoj vlastitog kraja i uloga učenika u promicanju navedenih vrijednosti.

Cilj

Upoznati se sa biljkom drienka, običajima vezanim uz drienak i potaknuti na sadnju novih sadnica drienka.

Voditeljica

Anica Ormuž, učiteljica, Ružica Kotarski, pedagoginja

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 14

Matija Bratković, 3.š, Antonija Gregurić, 3.š, Sandra Milić, 3.š, Lana Mutak, 3.š, Ivan Pavlek, 3.š, Ivana Zubić, 3.š, Nika Augustinović, 4.š, Franjo Dugorepec, 4.š, Leonardo Ivetić, 4.š, Jurica Jurčec, 4.š, Mihael Kebet, 4.š, Juraj Mohač, 4.š, Anamarija Pernjek, 4.š, Dora Zajec, 4.š. Popis učenika koji će predstavljati projekt na Smotri: Juraj Mohač, 4.š, Mihael Kebet, 4.š, Anamarija Pernjek, 4.š, Jurica Jurčec, 4.š

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Terensko istraživanje o drienku i izreci „Zdrav kao dren“.

Moguća rješenja problema

Upoznati se sa tradicijskim značenjem drienka vezano uz Cvjetnicu

Upoznati se sa ljekovitim svojstvima drienka

Istražiti koliko domaćinstava na području škole ima drienek

Najbolji pristup rješenju problema

Mali broj domaćinstava, samo 20 ima drienek, stoga treba djelovati tako da se potakne na sadnju novih sadnica u domaćinstvima koja nemaju drienek.

Plan djelovanja

Želimo utjecati na biološku raznolikost našeg mesta pa smo uzgojili sadnice drienka uz pomoć cvjećarske skupine škole.

Ostvareni rezultati

Uzgojeno više od 100 sadnica drienka koje smo posaditi u teglice i darovali domaćinstvima (85) u Dubravi i Špičkovini, te ostalim zainteresiranim.

Sa rezultatima smo upoznali roditelje i učenike u PŠ Špičkovina i učenike u matičnoj školi. Javnost smo izvijestili u Zagorskom listu, na internetskim stranicama škole i grada.

Projekt je bio predstavljen

PŠ Špičkovina, roditeljski i učenički sastanak škole, 19. 3. 2013

Matična škola Zabok, 21. 03. 2013. u 15, 00 učenici i učitelji razredne nastave

Državni skup učitelja u Zaboku; Odgoj i obrazovanje za održivi razvoj

7. Zbirka radova na kajkavskom dijalektu

Škola

OŠ Zlatar Bistrica

Adresa: Vladimira Nazora 10, 49247 Zlatar Bistrica

Telefon / telefaks: 049 461 749, 049 503 066

e-adresa: os-zlatar-bistrica@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Razvoj osobnog, zavičajnog i domovinskog identiteta te njegovanje jezične i dijalektalne osobitosti zavičaja

Cilj

Sačuvati u trajni spomen djelić kulturne baštine zavičaja, njegovati komunikaciju i pisani izričaj na kajkavskom dijalektu, ponositi se svojim zavičajem, običajima, kulturom i prenositi ljubav prema zavičaju na budući naraštaj.

Voditeljice

Snježana Kovačević, stručni suradnik – knjižničar, Andreja Jertec, učiteljica 4. razreda

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 10

Članovi izvannastavne aktivnosti Odgoja za ljudska prava i demokratsko građanstvo

Ema Počekal, 4.r., Ana Futivić, 4.r., Daniel Cimić, 4.r., Ana Marija Jakušić, 4.r., Vilim Pelko,

1.r., Mia Šantek, 1.r., Petra Šimunić, 2.r., Robert Paradi, 2.r., Ema Juras, 3.r., Nikola Bajs, 3.r.

Učenici koji će predstavljati projekt: Ema Počekal, 4.r., Ana Futivić, 4.r., Daniel Cimić, 4.r., Ana Marija Jakušić, 4.r.

OPIS

Izbor i istraživanje problema

U našim čitankama svake godine susrećemo se s djelima na kajkavskom dijalektu. Posebno smo motivirani jer je to naš zavičajni dijalekt. Nadahnjuju nas na pisanje pjesama i priča. Kako odrastamo tako su naši radovi na kajkavštini sve uspjeli. Rado se prisjećamo tema i dogadaja o kojima smo pisali prijašnjih školskih godina. Želimo prikupiti i sačuvati te radove. Naučili smo da problem možemo riješiti kroz odgoj za ljudska prava i demokratsko građanstvo te nastavljamo razvijati zavičajni identitet. Kako bismo došli do rješenja problema pozivamo se na sljedeće važne dokumente: Ustav RH, Deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju o pravima djeteta.

Aktivnosti će voditi učenici uključeni u Odgoj za ljudska prava i demokratsko građanstvo.

Moguća rješenja problema

Raspravljaljali smo na koji način ćemo riješiti naš problem.

Predložili smo četiri moguća rješenja problema.

Prvi prijedlog je: predstavljanje pisanih radova učenika kroz izložbu

Drugi prijedlog je: zvučna zbirka učeničkih radova na kajkavštini na CD-u

Treći prijedlog je: pisane radove bi kazivali autori snimljeni na DVD-u

Četvrti prijedlog je: izdavanje zbirke pisanih radova na kajkavskom dijalektu

Najbolji pristup rješavanju problema

Između više prijedloga učenika o načinu predstavljanja učeničkih pisanih radova na kajkavskom dijalektu dogovoren je javnim glasanjem da ćemo izraditi zbirku učeničkih radova. Na to su nas potaknule dobre strane prijedloga: knjiga ima trajnu vrijednost, dostupna je u tiskanom ili elektronskom obliku, predstavlja duhovno, materijalno i kulturno dobro, služi kao sredstvo informiranja, upoznavanja, njegovanja, očuvanja i učenja o tradiciji života, običaja i kulturne baštine zagorskoga sela.

Plan djelovanja

- suradnja s učenicima 1., 2., 3. i 4. r. uključenima u dodatnu nastavu hrvatskog jezika.– pisani radovi na kajkavštini
- nastavni sat u školskoj knjižnici „Put knjige od autora do čitatelja“ s knjižničarkom gđom Snježanom Kovačević
- profesor Vladimir Matejaš i njegova iskustva nastajanja knjige „Lobor i njegove priče“
- stvaranje rječnika na kajkavštini
- suradnja s likovnom skupinom, ilustracija literarnih radova
- odabiranje i pripremanje literarnih i likovnih radova
- prikupljanje novinskih članaka o promocijama knjiga
- posjet Čitaonici Zlatar Bistrica i susret s gospodom Ankicom Galic autoricom knjige „Sjećanja i misli jednog skrhanog življenja“
- posjet Gradskoj knjižnici u Zagrebu
- predstavljanje projekta ravnateljici škole gospodi Boženi Slunjski, učiteljima, roditeljima, načelniku Općine Zlatar Bistrica gosp. Žarku Miholiću
- zamolba Općini za materijalnom pomoći u tiskanju zbirke
- natječaj i odabir tiskare za tiskanje knjige promocija zbirke u sklopu manifestacije „Zlatarbističko proljeće 2013.“ uz Dan škole i Dan općine

Ostvareni rezultati

Ostvarena je suradnja s učenicima 1., 2., 3. i 4. r. uključenima u dodatnu nastavu iz hrvatskoga jezika koji su napisali radove na kajkavštini. Prikupili smo likovne radove kojima ćemo upotpuniti zbirku, pročitali smo novinske članke o promocijama knjiga. Knjižničarka škole gđa. Snježana Kovačević održala je nastavni sat u školskoj knjižnici na temu „Put knjige od autora do čitatelja“. Profesor Vladimir Matejaš nas je upoznao s vlastitim iskustvima o nastajanju njegove knjige „Lobor i njegove priče“. Na nastavnim satovima izvannastavne aktivnosti Odgoja za ljudska prava i demokratsko građanstvo stvarali smo rječnik kajkavskog narječja užeg zavičaja.

Projekt je bio predstavljen

Ravnateljici škole gđi Boženi Slunjski 15. ožujka 2013. i učenicima od 1. do 4. razreda 21. ožujka 2013.

Projekt ćemo predstaviti načelniku Općine Zlatar Bistrica gosp. Žarku Miholiću.

Projekt planiramo objaviti je na Radio Zlataru, mrežnoj stranici naše Škole, u Zlatarbističkom glasniku, u Zagorskom listu i u Školskim novinama.

8. Susret različitosti i kultura u mom razredu

Škola

OŠ Frana Krste Frankopana, Ivanićgradska 24, Zagreb
Telefon / telefaks: 01 2311003
E-adresa: osfkf@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Pravo na različitosti.

Cilj

Razvijati empatiju i pripremati za život u realitetu bez diskriminacije i predrasuda.

Voditeljica:

Ljiljana Mitić, dipl. učiteljica razredne nastave

Učenici:

23-oje učenika produženog boravka 2.r. Učenici koji će predstaviti projekt:
Maja Barić, 2.r., Fran Ožbolt, 2.r., Ivan Popek, 2.r., Filip Vuger, 2.r

Opis

Izbor i istraživanje problema

Početkom školske godine u naš razred došla je nova učenica. Bila je lošeg imovinskog statusa, rođena je izvan granica Hrvatske i nema obitelj koja bi se mogla za nju brinuti. Učenici su primjećivali da živi drugačije od većine i da se u njezin mali život upliću veliki problemi: nerazumijevanje i neprihvaćanje djevojčice od strane druge djece u razredu, etiketiranje, ponižavanje i ruganje zbog državljanstva i drugih pripadnosti, problem nabavljanja osnovnog pribora za rad, napuštenost od strane obitelji i život na rubu siromaštva. Učenica je, nakon kraćeg vremena, odselila iz grada, ali je ostao niz različitosti o kojima smo puno naučili: od istraživanja podrijetla (obiteljsko stablo), rodne pripadnosti i krnjih obitelji do tradicijskih razlika u prehrani, odijevanju, glazbi i igram, pa sve do kultura koje i danas utječu na naše živote na različite načine (povijest brojeva, pučki običaji obilježavanja blagdana, različitost jezika i pisma...), briga za bolesne, nemoćne i siromašne, djecu s posebnim potrebama i napuštene i nezbrinute ljude i životinje.

Moguća rješenja problema

Učenici su najčešće nabrajali načine prikupljanja novca, hrane, igračaka i odjeće, pomaganje u obavljanju svakodnevnih poslova, pomoći u učenju, posvajanje i udruživanje, a prijedloge koji su se odnosili na promjene zakona ili socijalne politike odlučili smo ostaviti učenicima starijih razreda.

Najbolji pristup problemu

Odlučeno je da se poduzetničkim akcijama prikupljanja donacija u novcu i igračkama pomogne djeci naše škole koja su oboljela od malignih oboljenja te da učenici od svog džeparca štede za posvojenje životinje našeg ZOO-og vrta.

Plan djelovanja

- Upoznavanje kultura

Prihvaćen je prijedlog da svako dijete (ili roditelj koji to želi) pripremi prezentaciju o zemlji, kulturi ili tradiciji iz koje dolazi, potječe ili joj pripada. Kao poseban oblik mobilnosti, dolazili su nam i gosti iz starijih razreda – braća i sestre naših učenika.

- Kreativne radionice (za djecu i roditelje)

Odlučeno je izrađivati i ukrašavati ukrasne ili uporabne predmete koji će se poklanjati donatorima i prodavati na školskim sajmovima.

- Razredna štednja
- Akcija prikupljanja odjeće, knjiga i igračaka (uključiti ostale razrede, vjeronaučnu i karitativnu skupinu)
- Humanitarna priredba u Kulturnom centru Pešćenica

Ostvareni rezultati

Zahvaljujući angažiranosti i interesu djece i roditelja prikupljena su značajna novčana i materijalna sredstva koja su donirana djeci upućenoj na liječenje od malignih bolesti.

Školske novine su objavile prilog o sportskom druženju s djecom s teškoćama u razvoju.

Za vrijeme izvanučioničke nastave u Maksimiru, učenici su posvojili indijskog svetog majmunčića.

Predstavljanje projekta

Osim roditeljima i učiteljima u školi, projekt je predstavljen lokalnoj zajednici u KC Pešćenica i Gradskoj knjižnici S. S. Kranjčevića, a široj društvenoj zajednici na Internetskim stranicama škole.

9. Misto u srid srca moga

Škola

Osnovna škola Gradac, Kralja Tomislava 2, 21330 Gradac
Telefon / telefaks: 021 697 553, mobitel: 0981311017
E-adresa: fperic8@gmail.com, os-gradac-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje

- zavičaj, gospodarstvo u zavičaju i poduzetnička kompetencija;
- zaštita okoliša;
- razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog identiteta i interkulturnalnosti;

Cilj

Razvoj zavičajnog identiteta te svijesti o potrebi ekološke zaštite zavičaja. S tim u vezi, naglasak je stavljen na turizam kao osnovnu gospodarsku granu te razvijanje poduzetničkih kompetencija.

Voditelji/ce

Branka Perić, Ranka Radoš

Učenici

IV. razred OŠ Gradac:

Balać Leon, Đugum Renato, Jelačić Karlo, Jerkić Lucija, Korljan Ana, Kužić Bruno, Lekić Helena, Marević Branko, Miošić Marija, Peko Nikola, Radić Toni, Stanković Karlo, Štula Gojko, Šutić Ernita, Talajić Nina, Ujdur Jure

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Lekić Helena, Radić Toni, Šutić Ernita, Talajić Nina

Opis

Izbor i istraživanje problema

Učenici IV.razreda OŠ Gradac dolaze iz mjesta smještenih u Općini Gradac: Gradca, Brista i Podace. Osnovna gospodarska djelatnost Općine Gradac je turizam, tako da je to uglavnom glavni, a često i jedini izvor prihoda obitelji učenika, kao i njihovih rođaka i prijatelja. Stoga se u razgovoru s učenicima nametnuo problem očuvanja okoliša u zavičaju kao jedan od najvažnijih preduvjeta razvoja turizma.

Moguća rješenja problema

Očuvanje okoliša je kompleksan problem i učenici su se složili da oni mogu samo dijelom utjecati na njegovo rješavanje. Učenici su do sada sudjelovali u skupljanju reciklažnog otpada kroz razne kampanje (Akcija skupljanja papira u SDŽ, Zeleni korak, ...), koje su često bile u obliku natjecanja pa bi oni koji bi sakupili najviše nekog reciklažnog otpada dobili nagradu. Takve akcije bi se znale pretvoriti u puko natjecanje kako bi se osvojila nagrada, a da bi se pri tome izgubio, odnosno zaboravio, njezin pravi smisao. Stoga smo razgovarali o tome kako te akcije učiniti stalnima i kako učiniti da one potaknu naviku, ali ne samo prigodničarsku, skupljanja reciklažnog otpada. Osim toga, sakupljeni papir ne samo da nagrđuje izgled škola,

nego se na taj način dovodi u pitanje i sigurnost rada u školi (npr. u situaciji požara). Jedno od mogućih rješenja bilo je predložiti nadležnim ministarstvima (Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, MZOS) da se u dvorište svake škole postave kontejneri za stari papir, stari tekstil, plastiku, staklo i baterije. Učenici, roditelji, učitelji i prijatelji škole punili bi te kontejnere materijalom za reciklažu, a škola prihodovala određenu svotu novca. Na taj način učenici bi stekli naviku skupljanja reciklažnog otpada koji bi bio zbrinut na za to određeno mjesto, a škola bi imala od toga i neku financijsku korist.

Tragom te ideje došli smo do informacije da su za skupljanje i zbrinjavanje reciklažnog otpada zadužene lokalne vlasti, odnosno županija. U tu svrhu kontaktirali smo Udrugu za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce iz Splita. Od njih smo doznali da bi lokalna uprava trebala sklapati pojedinačne ugovore s pojedinim poduzećima koji se time bave. Shvatili smo da takvo rješenje nadilazi naše mogućnosti pa smo počeli tragati za drugim mogućim rješenjima.

Najbolji pristup rješenju problema

Kao najbolji ostvarivi pristup rješenju problema izabrali smo podizanje svijesti o važnosti očuvanja okoliša u našem zavičaju upućujući na primjere dobre i loše prakse u ekološkom smislu (projektna aktivnost Svijetle eko točke, crne eko točke), podizanje svijesti o ljepoti zavičaja i značenja koji on ima za najmlade, ali i za turizam kao najvažniju gospodarsku djelatnost zavičaja (projektna aktivnost Malena mjesta srca moga), pokazivanje vlastitim primjerom kako se može ekološki djelovati (projektna aktivnost Počisti najprije ispod svojih vrata), izradom eko predmeta (projektna aktivnost Izrađujemo eko svjetiljke), izrada suvenira od predmeta koje je izbacilo more (projektna aktivnost Eko uspomene s ljetovanja), razvijanje poduzetničkih kompetencija učenika povezujući je s glavnom gospodarskom djelatnosti u zavičaju, turizmom (izrada kalendarja s učeničkim fotografijama zavičaja) te prijedlog o ekološkom poboljšanju u zavičaju (projektna aktivnost Prijedlog načelniku Općine Gradac o postavljanju eko tuševa na plažama). U svrhu izgrađivanja zavičajnog identiteta, program koji je izведен prilikom otvaranja izložbe Svijetle eko točke, crne eko točke te program izведен na školskoj božićnoj priredbi osmišljeni su i izvedeni na lokalnom dijalektu te vezani uz lokalne teme.

Plan djelovanja

- projektna aktivnost Izrađujemo eko svjetiljke – Učenici će izrađivati eko svjetiljke koristeći pri tome stari papir.
- projektna aktivnost Svijetle eko točke, crne eko točke – Učenici će pronalaziti i fotografirati primjere dobre i loše eko prakse u zavičaju. U prostoru Zavičajne zbirke Gradac organizirat će se izložba njihovih radova s ciljem podizanjem ekološke svijesti u lokalnoj zajednici. Učenici će pripremiti i izvesti program prilikom otvaranja izložbe koji će primjerom temi izložbe te također potaknuti razvijanje ekološke svijesti u lokalnoj zajednici. Pri tome će se koristiti lokalni dijalekt i teme te će se tako staviti naglasak i na zavičajnu pripadnost. Uz izložbu će biti organizirana i prodajna izložba eko svjetiljki. Izložba će biti oglašena odgovarajućim plakatom izloženim u svim mjestima Općine Gradac.
- projektna aktivnost Malena mjesta srca moga – Učenici će fotografirati najdraža mjesta u svome zavičaju, npr. plaže, livade, maslinike... Fotografije će biti podloga za izradu prezentacije u formi *movie maker*. Prilikom posjeta osnovnoj školi u Hrvatskom zagorju, učenici će uz pomoć filma, prigodnog programa, suvenira i tradicionalnih jela svoga kraja prezentirati svoj zavičaj.

- projektna aktivnost Počisti najprije ispod svojih vrata – Učenici će očistiti i urediti dio školskog igrališta.
- projektna aktivnost Eko uspomene s ljetovanja – učenici će osmisliti i izraditi suvenire od predmeta koje je izbacilo more, a koje će pokloniti svojim vršnjacima iz škole u Hrvatskom zagorju
- projektna aktivnost Kalendar Malena mjesta srca moga, Rivijera Gradac – Učenici će koristeći fotografije snimljene za projektnu aktivnost Malena mjesta srca izraditi kalendare na kojima će biti istaknut naziv Rivijera Gradac, a što je novi brend Općine Gradac koji se upravo promovira. Kalendari će biti prodavani na Božićnom sajmu, a bit će poklonjeni i predstavnicima Općine Gradac i Turističke zajednice Općine Gradac te će se tom prigodom prezentirati i projekt. Ovom projektnom aktivnošću se žele razviti poduzetničke kompetencije učenika na način da će učenici izračunati cijenu uloženog materijala u izradu kalendara te određivati prodajnu cijenu koja će biti prihvatljiva mogućim kupcima pri čemu će se voditi računa o uloženom učeničkom radu i mogućnosti ostvarivanja određenog profita.
- projektna aktivnost Prijedlog načelniku Općine Gradac o postavljanju eko tuševa na plažama – Delegacija učenika će posjetiti načelnika Općine Gradac te mu iznijeti prijedlog o postavljanju eko tuševa na plažama s ventilima koji ograničavaju protok vode te natpisima *Zabranjeno šamponiranje*. To su tuševi koji zagrijavaju vodu uz pomoć solarnih ploča, a rade na žetone ili novac. Na taj način, prema iskustvima drugih sličnih općina, ostvarit će se velika ušteda vode i izbjegći njezino nepotrebno rasipanje te korištenje šampona na za to neprimijerenim mjestima. Također će se predložiti postavljanje većeg broja kontejnera za krupni otpad te promjene vremena pražnjenja kontejnera. Sada se to vrši u ranim jutarnjim satima pa buka koja se pri tom stvara ometa odmor turista.
- Projektna aktivnost Pripremamo božićnu priredbu – igrokaz koji je posebno osmišljen i napisan za tu prigodu i to u lokalnom dijalektu te tematski vezan za zavičaj.
- Projekt će biti prezentiran na roditeljskom sastanku, na sjednici Učiteljskog vijeća te u lokalnim medijima.

Predstavljanje projekta

Projekt je putem izložbe predstavljen lokalnoj zajednici. Također je predstavljen predstavnicima Općine Gradac i Turističke zajednice Općine Gradac, a bit će predstavljen i učenicima i djelatnicima škole u Hrvatskom zagorju te putem medija i široj zajednici.

Ostvareni rezultati

Na kraju projekta razgovarali smo o iskustvima koje smo tijekom njegovog provođenja stekli te ispunili upitnik. Svi petnaest učenika, koji su ispunjavali upitnik, je odgovorilo da im se ovaj projekt svidio. Što se tiče projektnih aktivnosti, odgovori su vrlo raspršeni, što ukazuje da je svatko našao nešto za sebe.

Smatramo da smo ostvarili cilj projekta. Postali smo svjesniji važnosti zavičajnog identiteta, a osobito njegovog čuvanja. Fotografirajući svoja najdraža mjesta (Malena mjesta srca moga) uočili smo koliko je naš zavičaj lijep i koliko moramo uložiti da takav i ostane. Shvatili smo da ga moramo ekološki zaštiti, osobito kada smo tražili i fotografirali crne eko točke. Razgovarajući sa svojim ukućanima, rođacima i susjedima uvidjeli smo da je njihov glavni izvor prihoda turizam i da je on stoga jako važan za naše blagostanje. To je još jedan razlog više da očuvamo ljepote našeg zavičaja. Kroz pripremu priredbe prilikom otvaranja izložbe Svijetle eko točke, crne eko točke te božićnog igrokaza, koristili smo naš lokalni dijalekt pa

smo tako naučili i neke riječi koje još koriste samo naše bake. Također smo u razgovoru sa starijima došli do podataka o tome kako je bilo prije živjeti u našem kraju. Izradom, izračunavanjem prodajne cijene i prodajom kalendaru shvatili smo kako se posluje i izračunava cijena nekog proizvoda te ostvaruje dobit. Prihvaćanjem nekih naših prijedloga o eko poboljšanjima načelniku Općine Gradac, a koje je on uvažio, potakli smo promjene u našem zavičaju.

Osim ostvarenja ciljeva projekta, smatramo da smo kroz ovaj projekt naučili puno više: Izradom eko svjetiljki naučili smo kako iskoristiti stari papir, kako izraditi origami figure te kako njima ukrasiti svjetiljku. Izradom suvenira naučili smo kako osmisliti i od odbačenih materijala izraditi suvenire. Kroz organizaciju izložbe naučili smo kako treba oglasiti otvaranje izložbe, kako treba izgledati izložbeni prostor, kako postaviti izložbene eksponate, kako pripremiti i izvesti program otvaranja izložbe, kako organizirati samo otvaranje izložbe (priprema zakuske, aranžiranje hrane i pića) te kako organizirati prodajnu izložbu (eko svjetiljke). Tijekom fotografiranja smo naučili kako koristiti foto aparat, kako izabrati i fotografirati odgovarajuće prizore te kako fotografije pohraniti na kompjuter, CD ili USB *stick*. Očistili smo i uredili dio oko školskog igrališta te tako potaknuli razvijanje osobne odgovornosti za okoliš, kao i preuzimanje osobne inicijative. Izradom kalendaru stekli smo određene kompetencije za poduzetništvo. Izlaganje prijedloga o ugradnji eko tuševa, postavljanju većeg broja kontejnera za krupni otpad te promjenom vremena pražnjenja kontejnera na plažama načelniku Općine i njegovo prihvaćanje dijela prijedloga kod nas je potaklo razvijanje odgovornosti za svoj okoliš te preuzimanje inicijative za promjene u svojoj okolini.

10. Bolji i ljepši Stari grad Čakovec

Škola

III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec

Telefon / telefaks: 040 328001

E-adresa: treca-os-cakovec@ck.t-com.hr

Tematsko područje:

Kulturološko: kulturna baština, razvoj zavičajnog i domovinskog identiteta.

Ljudsko – pravno: odgovorno ponašanje u zajednici.

Cilj projekta:

- očuvati kulturnu baštinu našeg zavičaja
- potaknuti odrasle da redovito uređuju naš Stari grad Čakovec
- međugeneracijska povezanost živom riječi.

Voditelji

Zdenka Novak – dipl. učiteljica-mentor i Aleksandar Bartolić – učitelj razredne nastave

Učenici

Fran Bendelja, (4.c), Ema Bogdan, (4.c), Borna Činć, (4.c), Niko Dering, (4.c), Fran Golubić, (4.c), Matea Horvat, (4.c), Una Jakšić, (4.c), Rajna Međimurec, (4.c), Fran Meglić, (4.c), Luka Micek, (4.c), Ilan Mislović, (4.c), Miša Ovčar, (4.c), Eno Peršić, (4.c), Aleksandar Posavec, (4.c), Ira Pucko, (4.c), Lena Sarić, (4.c), Laura Šardi, (4.c), Tomi Tkalec, (4.c), Matija Vidaković, (4.c), Ema Vurušić, (4.c), Gabriela Židov, (4.c), Žana Žilić, (4.c), Grgur Međimurec, (1.a), Iva Perčić (2.a), Magdalena Židov, (2.a), Bianca Strbad, (2.a), Lovro Hranilović, (2.b), Katarina Bartolić, (2. b), Nika Micek, (2. b)

Učenici tehničke grupe: Lucija Marković (6.a), Tina Čatlaić (6.a), Ian Mađarić (6.a), Silvio Činć (6.b) i Maja Kekez (6.b) s učiteljem Zvonkom Ljubićem.

Učenice likovne grupe: Maja Kekez (6.b) i Ivana Žulić (6.a) s učiteljicom Marijom Šilec.

Učenici koji će predstaviti projekt na smotri: Gabriela Židov, (4.c), Ira Pucko / Žana Žilić (4. c), Laura Šardi, (4.c) i Fran Bendelja, (4.c)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Naš zavičaj Međimurje ima važno velebno zdanje, a to je Stari grad Čakovec o kojem smo puno naučili na satovima prirode i društva. Većina nas stanuje u gradu Čakovcu i gotovo svaki dan prolazimo parkom. U sredini parka ponosno stoji dvorac grofova Zrinskih, ali djeluje pomalo tužno. Njegov vanjski izgled pomalo je neuređen. I nismo baš oduševljeni njime. Na našim izletima po Republici Hrvatskoj vidjeli smo puno ljepših i uređenijih dvoraca od našeg. O tome smo razgovarali na našim tjednim sastancima Malih gradana. Imali smo potrebu nešto poduzeti i doprinijeti očuvanju baštine. Učitelji su nam dogovorili posjet Starom gradu. Temeljito smo proučili njegov okoliš i vanjski izgled . Detaljni razgled unutarnjeg dijela omogućio nam je ravnatelj Muzeja Međimurja, gospodin Vladimir Kalšan. On nas je proveo od podruma do tavana. Uočili smo mnoge stvari koje nam se nisu dopale. Južna kula bila je puna stakla, a fasada palače nagrđena grafitima. Pozornost nam je privukla i postavljena skela . U školi smo učili da je naš Stari grad kulturno – povijesni spomenik

najviše – nulte kategorije. Na ulasku u grad je velika ploča s natpisom Čakovec – grad Zrinskih pa je stoga dvorac Zrinskih simbol grada Čakovca. Zapitali smo se može li tako neugledan dvorac biti simbol našega grada, može li Stari grad Čakovec biti bolji, ne samo izvana već i iznutra .

Obilazak nam je razigrao maštu i još više učvrstio našu želju da Stari grad Čakovec bude bolji i ljepši. Zaključili smo da tome mogu doprinijeti odrasli članovi naše zajednice, ali i mi djeca. Odlučili smo krenuti u akciju.

Moguća rješenja problema

Na sastancima Malih građana tražili smo načine kako ćemo riješiti uočeni problem.

Nakon obilaska muzeja puni ideja sjeli smo u krug. Krenuli smo u raspravu.

Ideje i prijedlozi pljuštali su sa svih strana: viteška dvorana, Mc Donalds, raznobojne fasade, klizalište, jahalište, butik, frizerski salon, krojačka radnja, streličarski poligon, jezero, pokretni most, igralište, igraonica, Living history prezentacija ...

Što više soba i dvorana urediti onako kako su izgledale u doba Zrinskih ili snimiti film koji bi prikazivao njihov svakodnevni život. Međutim, čim smo došli do pitanja kako ih ostvariti, shvatili smo da nam za to treba jako, jako puno novaca, a najčešće čujemo da novaca ovih dana i mjeseci baš nema. Osim novaca, za to nam treba i velika pomoć odraslih, npr. arhitekata, graditelja i mnogih drugih, njihovo znanje i organizacijske sposobnosti. Osjećali smo se bespomoćno. Shvatili smo da mi djeca ne možemo na taj način riješiti problem. I to nikako ne ove školske godine .

Ipak, nismo se dali. Razmišljali smo dalje .

Odlučili smo da ćemo naslikati i opisati sadržaje koje bi smo svakako htjeli vidjeti u novom starom gradu. Naša likovna rješenja predstaviti ćemo svim čelnicima našega grada, županije i države. Pokušat ćemo ih uvjeriti da nas čuju, ali i da krenu u akciju.

Zašto svima njima? Iz prirode i društva naučili smo da Republika Hrvatska ima veliko kulturno bogatstvo, puno prekrasnih dvoraca koji su dio naše kulturne baštine. Proučili smo pravila o čuvanju spomenika kulture. Saznali smo da o njima trebaju brinuti svi: grad u kojem se nalazi dvorac, županija jer je grad dio županije, država jer su grad i županija dio države. I dvorci bi trebali biti uređeni tako da se svi njima ponosimo. Saznali smo da su neki spomenici u Republici Hrvatskoj i pod zaštitom UNESCO-a pa ćemo prijedlog našeg uređenja poslati i njima. Ipak smo i mi dio Europe i Svijeta.

Puni ideja uzeli smo u ruke boje i kist i krenuli s „renoviranjem“ Staroga grada .

Najbolji pristup rješenju problema

Naslikat ćemo i opisati svoje prijedloge o uređenju Staroga grada . S njima ćemo upoznati predstavnike lokalne zajednice: čelne ljudi Grada Čakovca, djelatnike Muzeja Međimurja, Međimurske županije, Turističke zajednice Grada Čakovca i Turističke zajednice Međimurja. Predložit ćemo im da otvore likovni i književni natječaj za učenike međimurskih škola na temu: „Kako biste vi uredili Stari grad Čakovec?“ Zamolit ćemo ih da najbolje ideje učenika uvaže i da ih uz pomoć stručnjaka uvrste u plan obnove.

Podsjetit ćemo ih da svake godine temeljito prođu svim prostorijama velebnog zdanja i vide što je potrebno urediti. I da to urede odmah, a ne u zadnji čas jer kao čelnici lokalne zajednice imaju odgovornost brinuti i o očuvanju kulturne baštine zavičaja. Nastavu o prošlosti zavičaja neka iz učionica obavezno presele u prostore dvorca i za to osiguraju učenicima besplatan prijevoz do Čakovca jer će i na taj način također oživjeti velebno zdanje. Bude li Stari grad Čakovec imao zanimljive sadržaje za mlade, mladima neće služiti kao mjesto za okupljanje,

opijanje i iživljavanje. Za one koji će ga dalje nagradivati i uništavati potrebno je što prije donijeti zakon o kaznama.

Plan djelovanja

Osmislili smo kako bismo uredili Stari grad. Svoje ideje prikazali smo likovnim izričajem. Na našim radovima Stari grad izgleda ovako: Grupe posjetitelja zdanjem bi trebali voditi vodiči odjeveni poput članova obitelji Zrinski i Frankopan. Oni pričanjem zanimljivih pričica predstavljaju povijest dvorca, Grada Čakovca i Međimurja. Ako u Ogulinu kustosica može biti Ivana Brlić – Mažuranić, zašto u Čakovcu to ne bi mogla raditi Katarina Zrinski? Sobe su uređene kao u doba Zrinskih i Frankopana. Dvorcem svakodnevno šeću skupine učenika koje uče o prošlosti dvorca i zavičaja. U sam dvorac smjestili smo restoran za okrjepu posjetiteljima, sanitarni čvor, štandove sa suvenirima koje su izradila djeca Međimurja i to na likovnim radionicama koje se održavaju u Starom gradu. U prostor kule smjestili smo mlade svirače koji održavaju koncerte. Vanjski dio dvorca obogatili smo novom fasadom, jačim noćnim osvjetljenjem. Posadili smo i više cvijeća, a jezero oko dvorca napunili vodom. Zimi smo jezero pretvorili u klizalište. Ljeti, za vrijeme Porcijunkulova i drugih važnijih dana za Čakovec i Međimurje, oko dvorca se održavaju viteške igre za djecu i odrasle.

Naše likovne ideje tehnička grupa prikazala je maketom. Maketu boljeg izgleda Staroga grada učenici likovne skupine oslikali su prema našim idejnim rješenjima. Tako smo ideju o uređenju Staroga grada proširili među ostalim učenicima naše škole. Maketu smo prezentirali čelnicima lokalne zajednice. Pisanim putem opisali smo kako bi točno trebalo urediti naše velebno zdanje i okoliš. Na području lokalne zajednice usmeno smo prenijeli naše ideje o uređenju. Naše prijedloge uputili smo i Ministarstvu kulture i UNESCU.

Ostvareni rezultati

Predstavnici turističke zajednice našeg grada i županije, Muzeja Međimurja pokazali su zanimanje za neke naše prijedloge. Obećali su da će ih uvrstiti u plan uređenja koji ne može biti ostvaren preko noći jer je to vrlo zahtjevan posao. S obzirom da su neki radovi vezani uz renoviranje Staroga grada već započeli, bilo nam je dragو što se pojedine ideje poklapaju s našima. Naime, u tijeku je rad na restoranu koji će posjetiteljima nuditi potrebna osvježenja. Nije Mc Donalds, ali je sasvim dobra ideja. Bitno nam je da je krenula obnova u skladu s našim prijedlozima.

Projekt je bio predstavljen

Maketu smo izložili u holu naše škole. Vijeću učenika objasnili smo čitav projekt. Predstavnici u Vijeću učenika to su prenijeli svojim razredima. Naš rad objavljen je na mrežnoj stranici škole. S našim prijedlozima upoznati su čelnici lokalne zajednice. Do završetka školske godine projekt ćemo predstaviti Vijeću učitelja i Vijeću roditelja te lokalnim medijima.

11. Kaj v Međimurju

Škola

III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec

Telefon/telefaks: 040 328001

E-adresa: treca-os-cakovec@ck.t-com.hr

Tematsko područje:

Kultorološko : kulturna baština, razvoj zavičajnog identiteta.

Cilj

- očuvati kulturnu baštinu našeg zavičaja
- potaknuti što veću zastupljenost zavičajnoga govora u nastavi
- međugeneracijska povezanost živom riječi.

Voditelji

Zdenka Novak – dipl. učiteljica-mentor i Aleksandar Bartolić – učitelj razredne nastave

Učenici

Fran Bendelja (4.c), Ema Bogdan (4.c), Borna Činć (4.c), Niko Dering (4.c), Fran Golubić (4.c), Matea Horvat (4.c), Una Jakšić (4.c), Rajna Međimurec (4.c), Fran Meglić (4.c), Luka Micek (4.c), Ilan Mislović (4.c), Miša Ovčar (4.c), Eno Peršić (4.c), Aleksandar Posavec, (4.c), Ira Pucko (4.c), Lena Sarić (4.c), Laura Šardi (4.c), Tomi Tkalec (4.c), Matija Vidaković (4.c), Ema Vurušić (4.c), Gabriela Židov (4.c), Žana Žilić (4.c), Grgur Međimurec (1.a), Iva Perčić (2.a), Magdalena Židov (2.a), Bianca Strbad (2.a), Lovro Hranilović (2.b), Katarina Bartolić (2.b), Nika Micek (2.b)

Učenici koji će predstaviti projekt na smotri: Rajna Međimurec, (4.c), Aleksandar Posavec/Tomi Tkalec (4.c), Matea Horvat (4.c) Borna Činć (4.c)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Kroz razne sadržaje naučili smo da su se Hrvati teškom mukom izborili da govore svojim jezikom, a ne tudim. Čuli smo da su ih u prošlosti prisiljavali govoriti njemačkim, madarskim i talijanskim jezikom. Kroz sadržaje prirode i društva saznali smo da je zahvaljujući Hrvatskom saboru u 19. st. za vrijeme Hrvatskog narodnog preporoda, hrvatski jezik postao službenim jezikom Hrvata. Hrvatska je bogata raznolikim zavičajima, pa tako ima i raznoliko bogatstvo u svom hrvatskom jeziku. To bogatstvo čine tri narječja: kajkavsko, štokavsko i čakavsko.

Štokavsko narječje je dio našeg svakodnevnog govora u školi. Ono je uzeto za službeno narječje hrvatskog jezika i to još u doba Ljudevita Gaja. Smatramo da je tako u redu jer na taj način svi učenici u RH imaju knjige pisane na istom jeziku odnosno narječju. Kako bi to bilo da je npr. Družba Pere Kvržice pisana na sva tri narječja? Vjerojatno veoma zanimljivo. Dobro je da se u svakom zavičaju njeguje i narječe koje je domaće na tom području. Međutim, našu školu polaze učenici iz raznih krajeva Međimurja. Za vrijeme odmora čuju se razne kajkavske riječi. I na nastavi pojedini učenici upotrebljavaju kajkavke riječi koje svi ne razumijemo. I učiteljica i učitelj poneki put namjerno nešto vele na kajkavskom.

Ali, znate kaj ? Mi vam to baš i ne razumijemo, a živimo u Međimurju. Tada nam treba objasniti značenje izgovorene kajkavske riječi. Npr. Učiteljica je rekla da smo lepi kugači. Svi smo blijedo gledali jer nismo razumjeli što je rekla. A u stvari nas je pohvalila da smo lijepi maškare. Naš priatelj iz Gornjeg Međimurja stalno govori da je voda zdena . Naravno i to nam je trebao prevesti: voda je hladna. Uočili smo da slabo poznajemo i razumijemo kajkavske riječi jer njima se veoma rijetko služimo. Odlučili smo to promijeniti i naučiti što više kajkavskih riječi.

Moguća rješenja problema

Pokušali smo naći rješenja kojima bismo uspjeli sačuvati naš kaj od zaborava. U skupinama smo ispisivali oluje ideja o mogućim načinima rješavanja problema. Neki od nas predlagali su da se u škole na području Međimurja uvede nastava na kajkavskom. Razmotrili smo dobre i loše strane tog prijedloga. Nastava na kajkavskom svima bi nam omogućila da naučimo naš zavičajni govor, ali kasnije bi nam bilo teško uključiti se u srednju školu u drugoj županiji ili na fakultet. Trebali bi nam i udžbenici na kajkavskom, a svi udžbenici su pisani na štokavskom. Veliki problem bi bio i na kojem bismo kajkavskom narječju održavali nastavu jer kaj v Međimurju je različit, svi nazivi ne izgovaraju se jednako u Donjem i Gornjem Međimurju, ne izgovaraju se jednako ni u pojedinim selima Donjeg i Gornjeg Međimurja. Npr. negdje je mrzlo, a negdje zdeno . Negdje je kocen, a negdje rucek.

Prijedlog o povremenoj nastavi na kajkavskom činio nam se boljim rješenjem.

Najbolji pristup rješenju problema

Najbolje bi bilo da se već od prvog razreda kroz različite igre učenici upoznaju s kajkavskim narječjem. Sjetili smo se prošlogodišnje igre s bakama i djedovima i bilo bi dobro da u prvi razred dođu djedovi i bake i igraju s nama igre u kojima će upotrebljavati riječi na kajkavskom. U ostalim razredima bismo na satovima hrvatskog jezika trebali čitati više pjesama i priča međimurskih književnika ili pisaca pisanih na kajkavskom narječju.

Trebali bismo i više razgovarati na kajkavskom sa starijim članovima obitelji. Sve kajkavske riječi koje naučimo u obitelji trebamo zapisati i u školi prenijeti ostalima. Nakon toga uz pomoć učitelja izraditi kajkavski rječnik. Odlučili smo krenuti u prikupljanje kajkavskih riječi, a učiteljici smo zadali zadatak da s nama radi tekstove međimurskih autora koji su pisani na kajkavskom narječju.

Plan djelovanja

Proveli smo intervju o poznavanju zavičajnih kajkavskih riječi među djelatnicima naše škole. Svaki od njih naveo je i 5 svojih najdražih riječi na kajkavskom. Začudilo nas je kako vole kajkavski i dobro se njime služe, a već za par minuta pričaju književnim jezikom. Intervjuirali smo i studentice koje su bile kod nas na praksi. Od njih smo saznali da na fakultetu imaju kolegij Kajkavsko blago koji pohađaju 1 semestar. Taj kolegiji predaje profesor Đuro Blažeka. Posjetili smo i njega i iznenadili se prikupljenim bogatstvom. Ukupan broj prikupljenih riječi na kajkavskom narječju je 6800 riječi. Razgovor s njim je također obogatio naš kajkavski, ne samo novim riječima već i informacijom kako se pišu neki glasovi na kajkavskom. To je stvarno veoma komplikirano, zaključili smo da ćemo to učiti u studentskim danima. Posjetili smo i Maticu Hrvatsku u Čakovcu gdje nam je gospodin Tomo Blažeka pokazao djela pisana na kajkavskom i ispričao kako oni brinu o čuvanju zavičajne riječi u Međimurju. Na satovima hrvatskog jezika čitali smo i razgovarali o pjesmama pučkih spisatelja, npr Muna Orešov, Majčina ljubav...

Iz raznih novina, časopisa, albuma izdvojili smo sličice određenih predmeta, osoba, životinja, biljaka, pojava. Sličice smo lijepili abecednim redom i uz njih pisali natpis na kajkavskom, ali i na hrvatskom književnom jeziku. Tako smo izradili slikovni kajkavski rječnika s rijećima iz Međimurja. U tome su nam pomogli članovi naše obitelji i učitelji i djelatnici naše škole. Rječnik nije dovršen. Najprije će putovati u svaku našu obitelj gdje ćemo ga dopunjavati. Zatim ćemo ga ostaviti u našoj školskoj knjižnici da ga svake godine dopunjaju učenici četvrtih razreda.

Ostvareni rezultati

Obogatili smo svoj rječnik. Mnoge smo kajkavske riječi oteli zaboravu. Izradili smo kajkavski slikovni rječnik. Naučili smo da je lakše govoriti na kajkavskom. Pisati je veoma teško jer svi glasovi na kajkavskom nemaju odgovarajući znak na hrvatskom književnom jeziku. Upoznali smo pjesme međimurskih pučkih pjesnika; Mune Orešov, Florijana Andrašeca, Vinka Žganca ... Saznali smo da djelatnici i učenici naše škole vole govoriti kajkavski. Družili smo se ljudima koji rade na prikupljanju kajkavske riječi u Međimurju i samim time obogatili svoje znanje o zavičaju.

Projekt je bio predstavljen

- razredima naše škole
- djelatnicima naše

Do kraja školske godine naš rječnik pročitat će naši roditelji i dopunit će ga svojim kajkavskim rijećima. Rječnik ćemo ostaviti u školskoj knjižnici kako bi ga dopunjavali učenici naše škole u svim narednim generacijama.

12. Etno-zbirka OŠ Belica

Škola

Osnovna škola Belica, PŠ Gardinovec, dr. Ljudevita Gaja 21, 40319 Belica

Telefon/telefaks: 040 845 220

E-adresa: tajnistvo.skole@ck.htnet.hr

Tematsko područje

Kulturno-povijesna baština, kulturne vrijednosti i stvaralaštvo našeg kraja

Cilj

Podizati svijest pojedinca i zajednice o važnosti kulturne baštine i održivom korištenju kulturne baštine.

Razvijati kod učenika zanimanje za starine zavičaja. Spoznati i naučiti njegovati vrijednosti zavičajne kulturne baštine te aktivno sudjelovati u njenom očuvanju i zaštiti. Osigurati dostupnost i očuvanje prikupljenog kulturnog dobra te napraviti odgovarajuću katalogizaciju.

Voditelji

Silvija Micek, učiteljica informatike, Lidija Hertarić, učiteljica razredne nastave

Učenici

Učenici 4.c razrednog odjela:

Dino Carović, Sven Cerovec, Ivona Colarić, Petra Hajdarović, Emili Kolarić, Julijana Kolarić, Lana Magdalenić, Jurica Majsen, Luka Obadić, Edvard Sternad, Emanuel Strahija
uz suradnju učenika 7.b razreda: Ivona Kocijan, Katja Braniša, Ivan Blagus, Elena Hajdarović, Antonio Đuranić, Matea Škvorc, Paulina Sever, Darko Trstenjak

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Ivona Colarić, Petra Hajdarović, Julijana, Kolarić i Edvard Sternad

Opis

Izbor i istraživanje problema

Učenici 4.c i 7.b razreda odlučili su i ove godine istraživati probleme vezane uz kulturu baštinu i njeno očuvanje. Na terenskoj nastavi u etno-zbirci u Donjem Hrašćanu vidjeli smo veliko bogatstvo naših predaka. Posebno nam se dopala priča od lana do platna. Budući da nam se takav način čuvanja starina dopao odlučili smo u školi postaviti etno-zbirku. Gospodin Božidar nam je rekao zanimljivu rečenicu koja nas je potakla na razmišljanje: „Ljudi bacaju stare predmete jer ih nemaju gdje čuvati, a mi ih skupljamo, očistimo i zaštítimo.“

Sve te zbirke su nastajale inicijativom pojedinaca pa smo i mi došli na ideju da sakupimo predmete iz našeg mjesta i zauvijek ih sačuvamo.

Proučili smo zakone, internetske stranice te raznu literaturu o kulturnoj baštini.

Projekt smo predstavili ravnatelju i pedagoginji koji su nam dali punu podršku. Svi učitelji od prvog do 8. razreda uključili su se u realizaciju projekta sa svojim učenicima kroz prikupljanje starih predmeta i alata. Sastajali smo se srijedom i petkom te marljivo radili. Trebalo je odlučiti koje je rješenje najbolje i kako doći do novaca za vitrine. Odlučeno je da pokušamo pronaći sponzore. Na roditeljskom sastanku imali smo potrebu to iskustvo podijeliti s roditeljima te ih obavijestiti o našoj namjeri.

Moguća rješenja problema

Učenici su uočili moguće rješenje – osnivanje etno-zbirke OŠ Belica. Detaljno smo prelistali novine, časopise, knjige te istraživali na internetu. Doznali smo da u Međimurju postoji više etnografskih zbirki koje se mogu posjetiti. Otkrili smo da se u cijeloj Europi obilježavaju Dani europske baštine, isto tako smo saznali da možemo pratiti razne događaje i manifestacije vezane uz očuvanje narodne baštine. Došli smo do zaključka da nastanak etno-zbirke možemo upoznati na više načina: istraživanjem putem interneta, čitanjem starih novina, časopisa, knjiga u knjižnici, posjetom etno-zbirki ili da nam svoja iskustva prenesu članovi odgovarajućih udruga koje se bave očuvanjem kulturne baštine.

Više nas je privlačilo rješenje da nas tome pouči netko tko je i sam sudjelovao u osnivanju etno-zbirke. Zajednički s ravnateljem smo definirali pozitivne i negativne strane postojeće situacije te postavili ovakva moguća rješenja:

Prvo rješenje: da se etno-zbirka postavi u prostorima OŠ Belica.

Drugo rješenje: osnivanje etno-zbirke u staroj kući u blizini škole.

Mi smo, u razgovoru s ravnateljem i pedagoginjom, zaključili da se malim koracima može daleko stići tako da ćemo za početak postaviti etno-zbirku u školi.

Najbolji pristup rješenju problema

Svi smo se složili da će živa riječ naših mještana uz demonstraciju predmeta i alata nama biti zabava, nezaboravno druženje obogaćeno slušanjem priča i najbolji način učenja o vrednotama našeg zavičaja. Najviše nas je privlačilo rješenje da nas tome pouči netko tko je i sam sudjelovao u osnivanju etno-zbirke. Kao najbolje rješenje odabrali smo predstavljanje našeg plana građanima pomoću obavijesti. Smatrali smo da je potrebno informirati građane o vrijednostima kulturne baštine te kako i oni sami mogu pridonijeti njezinu očuvanju.

Nakon toga smo osmislili načine na koje bismo mogli realizirati našu ideju.

U traženju odgovora o etno-zbirci odlučili smo zatražiti pomoć:

1. Voditeljice etno-zbirke „Zvon“ iz Male Subotice Anice Mihinjač
2. Voditelja etno-zbirke u Donjem Hrašćanu Kolarić Božidara
3. Voditeljice Gardruže iz Gardinovca Marije Prekupec
4. Načelnika općine
5. Mundar Maria za idejno rješenje uređenja školskog prostora za potrebe etno-zbirke
6. Obrtnika i drugih mještana u realizaciji idejnog rješenja
7. Učenika u u realizaciji katalogizacije predmeta

Svoje ideje i prijedloge, zajedno sa svojim voditeljicama, predstavili smo ravnatelju i pedagoginji. Oni su nam zaželjeli uspješno istraživanje i obećali da će nas u svemu podržati.

Plan djelovanja

U ovaj smo projekt ušli s puno volje jer želimo da Etno-zbirka OŠ Belica bude na ponos svim mještanima kako Belice tako i Gardinovca.

Proveli smo anketu među učenicima i mještanima o tome koliko su informirani o etno-zbirci i kulturnoj baštini. Svim učenicima u školi podijelili smo informacijske letke, a preko udruge Gardruža i mještanima.

Potražili smo pomoć gospođe Anice Mihinjač. Ugostili smo je u razredu, predstavili smo joj projekt. Odgovorila nam je na mnoga pitanja vezana za nastanak etno-zbirke. To nam je uvelike pomoglo u osmišljavanju koraka u našem projektu.

Razgovarali smo i s voditeljem etno-zbirke u Donjem Hrašćanu. Uz detaljna objašnjenja razgledali smo cijelu etno zbirku. Gospođa Marija Prekupec detaljno nas je upoznala s

aktivnostima Gardruže. Susret nam se toliko dopalo da cure iz razreda redovito odlaze na njihova druženja ponedjeljkom.

Bake i djedovi pomogli su nam točno napisati nazine pojedinih predmeta.

Svi koje smo zamolili za pomoć vrlo rado su se uključili u ostvarenje naših ideja. Saznali smo da takve projekte potpomažu Hrvatska lutrija i INA te smo im poslali zahtjev za donaciju. Nadamo se pozitivnom odgovoru.

Nakon što smo krenuli u ispunjenje ciljeva našeg projekta, još smo odlučniji u tome da sačuvamo tradiciju svoga kraja.

Ostvareni rezultati

Izabrali smo problem, sustavno su ga istraživali, dokumentirali i oblikovali plan rješavanja problema kroz niz koraka. Tema je bila predstavljena kroz četiri koraka i četiri edukativna panoa. Projekt je bio prilagođen dostupnosti velikog broja vanjskih suradnika, što nam je razbilo monotoniјu rada u zatvorenoj učionici.

Roditelji, bake, djedovi i okolina aktivno su se uključili u realizaciju projekta skupljajući materijale te pomažući u organizaciji i ostvarivanju različitih aktivnosti. Pojedinci i udruge spremno su podijelili svoja znanja o toj temi.

Učenici 7.b razreda izradili su mali zavičajni rječnik, obradili rezultate ankete i napravili prezentaciju. Svi roditelji, djedovi i bake okupili su se na druženju i prezentaciji projekta. Sve je bilo začinjeno igrom i veseljem.

Upoznali smo i medije s našim projektom. Planiramo biti gosti radio-emisije ili tv emisije.

Svima koji su na bilo koji način pomogli u realizaciji projekta zahvalit ćemo na prezentaciji projekta široj javnosti u svibnju uz kratak program.

Projekt je bio predstavljen

- učenicima naše škole
- Vijeću učitelja, roditelja i učenika
- roditeljima, bakama i djedovima učenika 4.c i 7.b razrednog odjela
- lokalnim tjednicima
- na web-stranicama škole

Do kraja školske godine projekt planiramo predstaviti na sjednici Općinskog vijeća općine Belica. Članak o Projektu građanin bit će objavljen u lipnju u školskom časopisu Osmoškolac.

13. Različiti, a jednakо vrijedni

Škola

Osnovna škola Goričan, Školska ulica 16, 40324 Goričan

Telefon / telefaks: 040 601160, 040 602164

e – adresa: os-gorican-001@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Projekt građanin – ljudska prava i odgovornosti te različitosti u društvu

Cilj projekta

Razvijanje svijesti o sličnostima i razlikama među pojedincima. Stvoriti temelje za učenje, razumijevanje i poštivanje ljudskih prava, ali i odgovornosti. Suosjećati s onima čija se prava krše te znati poduzimati akcije za zaštitu ljudskih prava. Razvijati pozitivne stavove prema osobama s posebnim potrebama i društveno korisno djelovati. Glavni je cilj našeg projekta shvaćanje i prihvaćanje činjenice: „Svi smo mi različiti, ali jednakо vrijedni”.

Voditeljica

Sanja Rašan, učiteljica razredne nastave, mentor

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 14

Katarina Beti, Eduard Golenja, Alen Gudlin, Marija Hranjec, Melani Kalanjoš, Samanta Kolenda, Luka Marton, Viktorija Novak, Katja Petrov, Klara Plakalović, Patricija Stanko, Slavica Šimunov, Luka Tisaj, Robert Vugrinec – svi su učenici 2. b razreda

Učenici koji će prezentirati projekt na Smotri: Melani Kalanjoš, Luka Marton, Slavica Šimunov i Robert Vugrinec

Opis

Izbor i istraživanje problema

Učiteljica nam je na satu razrednika predložila da svaka dva tjedna sjedimo s drugim učenikom i tako se međusobno bolje upoznamo. Ideja nam se dopala, dok nismo shvatili da moramo sjediti i s „ciganicom” Melani. Tko je morao sjedio s njom, jedva je čekao da prođu dva tjedna. Pokušali smo objasniti učiteljici da je Melani gruba, da nas često tuče, grize, štipa i grebe. Uočili smo da se djeca često rugaju drugačijima od sebe, ne žele se s njima igrati, pružiti im ruku niti sjediti u istoj klupi. To nas je jako zainteresiralo pa smo odlučili o tome više saznati i naučiti. Željeli smo otkriti po čemu se sve ljudi međusobno razlikuju. Imaju li svi ljudi jednakа prava bez obzira na različitost? Koja prava djeca imaju? Zanimalo nas je jesu li svi ljudi jednakо vrijedni? Zašto neki ljudi ne prihvataju druge? Možemo li mi, osmogodišnjaci, nešto promijeniti po tom pitanju u društvu? Naša pedagoginja Gabrijela Maltaš održala nam je dvije radionice: „Naše sličnosti i razlike” i „Prava djece”. Otkrili smo koliko se međusobno razlikujemo. Napravili smo plakat o dječjim pravima. Učiteljica nam je pokazala važne dokumente o ljudskim i dječjim pravima: Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju o pravima djeteta. Najbolje smo o tome naučili čitajući knjige, „Život kao moj” i „Škola kao moja”. Proučavali smo na internetu, u raznim enciklopedijama, drugim knjigama i časopisima. Na satovima razrednika imali smo i razne goste: katoličkog svećenika, afričkog crnac, Alexandra Adjimona Djivoedija; gospodina Zvonka Kalanjoša iz Goričana koji je romskog porijekla kao i naša Melani te učenik 4.b razreda naše škole Borisa Vražića,

koji je po mami ruske nacionalnosti. Od naša tri razredna gosta naučili smo da svatko ima pravo na svoju nacionalnost, da nijedna nacionalnost nije vrednija od druge, da svi moramo poštivati drugu nacionalnost i da nitko nema pravo vrijeđati, ponižavati i maltretirati ljudi druge nacionalnosti. Naša učiteljica nam je uz igru, „Nadite one kojima pripadate“ objasnila što znače riječi predrasude. Shvatili smo da mnogi ljudi imaju predrasude prema drugima. Željeli smo istražiti koliko pripadnika nacionalnih manjina i druge vjere ima u našoj školi. Podijelili smo se u parove i krenuli u istraživački pohod po razredima. Zanimale su nas i različitosti po osobnim mogućnostima. To smo istražili u Centru za odgoj i obrazovanje u Čakovcu, koji polaze učenici s velikim teškoćama u razvoju. Najviše nas je iznenadio i rastužio razred u kojem su djeca u kolicima. Pokazali su nam logopedski kabinet. Naučili smo da je logoped osoba koja pomaže djeci svladati poteškoće u govoru. Shvatili smo da se, iako smo vršnjaci, razlikujemo u mogućnostima, ali svi imamo ista prava. Naučili smo da djeca koja su u kolicima, a nemaju velikih poteškoća u učenju, idu u redovne škole. Zato je na ulazu i u našu školu napravljen prilaz za kolica. Pedagoginju smo pitali koliko je učenika s invaliditetom u našoj školi te koliko učenika polazi nastavu po prilagođenom programu i u kojim razredima. Posjetili smo Klub Duga u Prelogu. Korisnici Kluba su većinom odrasle osobe s posebnim potrebama iz Preloga i okolnih sela. O njima se brinu volonteri, osobe koje pomažu drugima, a za to ne dobivaju niti traže novac. Razlike po starosti, tj. dobi najbolje smo uočili u Staračkom domu Marije Terezije u Štefancu. Osim što smo bolje uočili razlike u godinama, shvatili smo da stariji ljudi ne mogu više raditi ono što su mogli prije, neki ne mogu ni hodati pa ni govoriti. Zato im je potrebna stalna briga i njega stručnih osoba, njegovatelja. Moramo se međusobno poštivati i pomagati jedni drugima. Gošće razreda, defektologinje Draženka Buči i Marija Bunčić iz Škole za slijepu i slabovidnu djecu Vinko Bek iz Zagreba, pokazale su nam život slijepih i slabovidnih osoba. Aleks Farkaš, učenik 7.b razreda, slabovidan je. Pokazao nam je svoje knjige koje su puno deblje jer su tekstovi uvećani. Shvatili smo koliko je život slijepih i slabovidnih osoba težak. Život gluhih, nagluhih i gluhonijemih osoba pokazale su nam gluhonijema majka Verica i kći Valentina Kolarić, koja čuje. Pokazale su nam kako one razgovaraju rukama, mimikom lica i gestama, kako se koriste hrvatskim znakovnim jezikom gluhonijemih. Za takve osobe postoje škole jer i oni imaju pravo na obrazovanje. Željeli smo istražiti ima li u Goričanu još ljudi druge nacionalnosti, vjeroispovijesti i osoba s posebnim potrebama. Odgovore na sva ta pitanja potražili smo kod načelnika Goričana i zastupnika u Saboru Republike Hrvatske, gospodina Marija Moharića. Prihvataju li učenici naše škole drugačije od sebe, kako se prema njima odnose, imaju li predrasude, znanju li svoja prava i odgovornosti te prava drugih ljudi, krše li prava drugih, saznali smo u anonimnoj anketi. Da su nekada djeca imala manje prava, ali više obaveza i odgovornosti saznali smo u razgovoru s djedama bakama i djedovima.

Moguća rješenja problema

Jako puno djece i odraslih imaju predrasude prema različitim od sebe, ne znaju svoja prava, ili ih znaju ali ne shvaćaju svoje odgovornosti prema sebi, a i drugima. Zato dolazi često do nepotrebnih sukoba i svađa. U nama se javila želja da nešto promijenimo. Učiteljica nas je ohrabrla da možemo puno toga promijeniti. Olujom ideja predlagali smo moguća rješenja problema: predstaviti svoj projekt učenicima razredne i predmetne nastave u našoj i nekoj drugoj školi, redovito izvješćivati na panou u hodniku škole o radu na projektu, predložiti drugim učenicima i učiteljima da na satovima razrednika rade što smo i mi radili na projektu, upozoriti na postojeći problem u društvu na Božićnoj priredbi recitacijom, „Ne rugaj se“ i prigodnim igrokazom, prezentirati projekt na roditeljskom sastanku, načelniku i široj javnosti objavljivanje u časopisima, školskom listu, na školskoj internetskoj stranici i na radiju, napraviti letke o različitostima među ljudima i pravima svakog čovjeka, nacrtati crteže za

određeno dječje pravo, izraditi memorijske kartice za igru, „Dječja prava“ koju bismo mogli prodavati, a zarađeni novac uplatiti potrebitima, napraviti radionice u vrtiću na kojima ćemo učiti predškolce različitostima među ljudima i pravima djece kroz razne igre, sudjelovati na humanitarnim koncertima s uglazbljenom pjesmom, „Ne rugaj se“ uz pokazivanje znakovnim hrvatskim jezikom, pozitivnim primjerima svakodnevno ukazivati učenicima na pravilan odnos prema drugima.

Najbolji pristup rješenju problema

Senzibilizirati učenike, roditelje i šиру zajednicu da shvate vrijednosti brige za druge, osjećaju zajedničku odgovornost za svijet u kojem žive, promiču ljudska prava i prava djece, prihvataju različite od sebe.

Plan djelovanja

Detaljno smo zajednički razradili plan djelovanja prema postavljenim mogućim rješenjima problema. Za pomoć smo zamolili ravnatelja Stjepana Vadlju, našu pedagoginju, knjižničarku, načelnika Marija Moharića, domara, druge učitelje i profesore te učenike drugih razreda, roditelje, bake i djedove. Osim toga, zahvalni smo svim gostima razreda i svim osobama koje smo posjetili jer bez njih ne bismo mogli provesti svoj projekt. Svi su nam izašli u susret. Svakom smo izradili razrednu zahvalnicu.

Ostvareni rezultati

Otkrili smo po čemu se sve ljudi razlikuju. Shvatili smo i naučili dječja prava i neka ljudska prava te da o tome postoje važni dokumenti. Jasno nam je koliko je važno prihvataći različitosti među ljudima, znati svoja prava, ali i odgovornosti te poštivati tuđa prava. Nakon našeg istraživačkog rada primijetili smo da se Melani promjenila i da se više ne ponaša grubo kao prije. U razgovoru s učiteljicom shvatili smo da smo se i mi promijenili prema njoj. Oslobođili smo se predrasuda i prihvatali je. A i ona se oslobođila predrasuda prema nama. Prije se ponašala tako jer nas se bojala. Sada se više ne boji i osjeća se bolje i sigurnije u našem razredu pa nema potrebe biti gruba. Stvarno smo se svi bolje upoznali i prihvatali jedni druge. Svi rado sjedimo sa svakim od nas, dajemo si ruke, dijelimo stvari. Postali smo pravi prijatelji. Osim toga usavršili smo književni hrvatski jezik i lakše izražavamo svoje stavove, mišljenja i uvjerenja. Naučili smo tražiti informacije na internetu, u raznim knjigama i časopisima. Naučili smo tko su volonteri i što znači riječ predrasuda. Pokušat ćemo utjecati da se i drugi ljudi oko nas oslobole svojih predrasuda te da bolje prihvataju različite od sebe i poštuju tuđa prava i tako postanu bolji ljudi. Tada će nam svima život postati ljepši.

Projekt je bio predstavljen

Na panou u hodniku naše škole, na Božićnoj priredbi 2012. igrokazom i recitacijom pjesme, „Ne rugaj se“, načelniku Mariju Mohariću, na školskoj internetskoj stranici, u novinama Međimurje, u eMedjimurje.hr, u Goričkom listeku, na radioemisiji Radio studio M, na roditeljskom sastanku, učenicima i učiteljima naše škole razredne i predmetne nastave, učenicima Osnovne škole Donji Kraljevec i u Dječjem vrtiću Ružica. Planiramo ga još predstaviti na humanitarnim koncertima u travnja i u lipnju 2013. pjevanjem pjesme, „Ne rugaj se“ uz pokazivanje riječi na hrvatskom znakovnom jeziku i u školskom časopisu, „Potočnica“ koji izlazi u lipnju.

14. Sigurni na putu do škole

Škola

Osnovna škola Orehovica, PŠ Podbreš, Školska 2, 40322 Orehovica

Telefon/telefaks: 040 635 020

E-adresa: os-orehovica@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Osobna prava djece, odgovornost i prava drugih – građanski odgoj

Cilj projekta

Svojim djelovanjem potaknuti lokalnu zajednicu na izgradnju pješačke staze/nogostupa u glavnim i najprometnijim ulicama mjesta Podbrešte te poboljšati prometnu signalizaciju na nekim mjestima u selu i tako povećati sigurnost učenika, ali i mještana u prometu.

Voditeljice projekta

Senija Zadravec-Kermek, dipl. učitelj razredne nastave, Ivana Čurila, dipl knjižničar

Učenici

3.c razred: Lea Zadravec, Stefan Carević, Lara Mišić, Petar Sraka, Mihael Sraka, Danjela Novak, Alex Krištofić, Patricia Lončarić, Mateo Hajdinjak, Patrik Piškor;

4.c razred: Benjamin Hajdinjak, Dorotea Buza, Leticija Horvat, Leon Šket, Nino Sraka, Kevin Držanić.

Učenici koji predstavljaju projekt: Benjamin Hajdinjak (4.c), Kevin Držanić (4.c), Patricia Lončarić (3.c), Patrik Piškor (3.c)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Na početku svake školske godine u našu školu dolaze djelatnici prometne policije koji učenicima prvih razreda drže predavanje o ponašanju u prometu. Budući da nas sveukupno u školi ima malo, na tim predavanjima uvijek sudjeluju svi učenici područne škole.

Potaknuti predavanjem učenici su na satu razrednika i na satu prirode i društva istakli problem koji smatraju izuzetno važnim, a odnosi se na njihovo sudjelovanje u prometu. Istaknuli su da se u prometu osjećaju ugroženima, osobito na glavnim prometnicama kojima dolaze u školu, jer na većini prometnica nema pješačke staze/nogostupa. U blizini škole prometna signalizacija je dobra. Obilježen je pješački prijelaz, postavljeni su znakovi upozorenja. Izgrađena je i pješačka staza koja vodi od škole prema Svetom Križu. Međutim, što se više udaljavamo od škole u drugim smjerovima, to je ugroženost učenika-pješaka i ostalih sudionika pješaka veća jer nema drugih pješačkih prijelaza i pješačkih staza.

Da je stanje na prometnicama našeg mjesta opasno, potvrđuju i dvije prometne nesreće koje su se u posljednje tri godine dogodile u našem mjestu. U jednoj prometnoj nesreći koja se dogodila u Klaničkoj ulici stradala je učenica naše škole, a u drugoj koja se dogodila u Ulici Vladimira Nazora stradale su dvije djevojčice, od kojih jedna smrtno. Razumljivo je da su i djeca i njihovi roditelji zabrinuti nakon takvih zbivanja.

Svi ti događaji doveli su nas do odluke da se pozabavimo problemom sigurnosti na prometnicama kroz učenički projekt učenika 3. i 4. razreda.

U tu svrhu smo proučavali zakonske propise koji bi nam mogli pomoći pri istraživanju. Proučili smo Konvenciju o pravima djeteta. Proučili smo prometne propise koji se odnose na pješake u prometu. Proučili smo zakonske propise koji govore o sigurnosti u prometu:

- Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa Republike Hrvatske 2011. – 2020. godine
- Zakon o sigurnosti prometa na cestama.

Moguća rješenja problema

Kako bismo definirali moguća rješenja našeg problema, najprije smo definirali što nas sve ugrožava prilikom kretanja prometnicama. Učenici su izdvojili nekoliko problema: brza vožnja, naglo skretanje vozila, nepridržavanje prometnih propisa i neuvažavanje prometnih znakova, vozači koji voze u alkoholiziranom stanju ili oni koji voze bez vozačke dozvole, nedovoljna prometna signalizacija.

Učenici su ponudili nekoliko mogućih rješenja kako bi se sigurnost pješaka na prometnicama mogla povećati:

- izgradnja pješačkih staza
- postavljanje pješačkih prijelaza kod autobusnih prijelaza i na drugim kritičnim mjestima u selu
- pridržavanje prometnih propisa
- autobus koji bi sve učenike skupljao kod kuća i vozio u školu.

Podijeljeni u skupine raspravljali smo o jakim i slabim stranama pojedinog rješenja i odlučili se za rješenje koje bi bilo najprihvatljivije.

Najbolji pristup rješenju problema

Učenici su odlučili da je izgradnja pješačke staze najbolje rješenje kojim bi se osigurala sigurnost kretanja učenika u prometu. Pješačka staza doprinijela bi i sigurnosti kretanja odraslih pješaka. Budući da izgradnja pješačkih staza zahtijeva uključivanje lokalne zajednice i osiguravanje dozvola i novčanih sredstava, odlučili smo se obratiti odraslima koji nam mogu pomoći pri rješavanju problema.

Plan djelovanja

Svoju ideju o rješavanju problema iznijeli smo ravnatelju škole koji nam je ponudio svoju pomoć i pružio podršku tijekom realizacije projekta.

Sastavili smo anketni upitnik kojim smo anketirali odrasle mještane Podbrešta. U anketi smo istraživali njihovo mišljenje o sigurnosti učenika na prometnicama Podbrešta i mišljenje o potrebi izgradnje pješačkih staza.

Prikupljali smo i potpise mještana koji se slažu da je potrebno izgraditi pješačke staze u mjestu.

Učiteljica je dogovorila i prijem kod načelnika općine kojem smo predložili naš problem. Načelnik nas je saslušao i složio se da je problem velik, ali nije nerješiv. Naglasio je da se već dio pješačke staze izgradio, a ostalo će se izgraditi u idućem razdoblju prilikom izgradnje kanalizacije koja se planira raditi u skorije vrijeme. Kako su za to sve potrebna velika finansijska izdvajanja, razumljivo je da se s rješavanjem problema ne može početi odmah.

Ostvareni rezultati

Radeći na projektu naučili smo kako se provodi projekt, kako istraživati, raditi u timu i prezentirati. Stekli smo neke vještine koje će nam biti korisne u dalnjem školovanju i životu.

Naučili smo da smo i mi djeca građani svoga mjesta te da se moramo odgovorno ponašati i biti odgovorni i aktivni članovi društva.

U razgovoru s načelnikom shvatili smo da i mi djeca možemo odrasle potaknuti na rješavanje nekih problema te da nas odrasli uvažavaju i prihvataju naša rješenja.

Izgradnja pješačke staze nije neostvarivo rješenje. Iako postoje još uvijek neke prepreke, uvjereni smo da će odrasli ozbiljno razmotriti kako što brže doći do rješenja.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen učenicima Područne škole Podbrest te načelniku općine prilikom posjeta.

Prije predstavljanja na županijskoj smotri dogovoren je predstavljanje projekta roditeljima na roditeljskom sastanku i predstavnicima Općinskog vijeća Općine Orešovica.

15. Eko-čišćenje

Škola

Osnovna škola Kuršanec, Glavna 15, 40 000 Čakovec

Telefon/ telefaks : 040 389 099

E-adresa: os-kursanec@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Ekološko

Cilj

Na temelju vlastitog istraživanja osvijestiti važnost uporabe ekoloških sredstava za čišćenje, umjesto kemijskih.

Voditelji

Zvonka Rakuša, dipl. učiteljica razredne nastave i hrvatskoga jezika

Učenici

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta su članovi grupe „ Građanski odgoj“: Tea Jalušić (4.b), Anita Droždek (4.b), Kristijan Šardi (4.b), Aleks Salimović (4.b), David Ignac (4.b), Klara Bacinger (4.b), Đura Oršuš (4.c), Danijela Balog (4.c), Dora Kos (4.b), Robi Horvat (4.b), David Tušek (4.b)

Učenici koje će predstaviti projekt: Tea Jalušić (4.b), Klara Bacinger (4.b), Dora Kos (4.b) i Anita Droždek (4.b).

Opis

Izbor i istraživanje problema

Na mnogim televizijskim emisijama, novinama i časopisima slušamo i čitamo o zagađivanju okoliša, odnosno kako treba osvijestiti djecu i odrasle o njegovom očuvanju. Kod kuće i u školi vidjeli smo da se čišćenje obavlja kemijskim sredstvima koja štete zdravlju čovjeka i okolišu. Razmišljali smo, kako bismo mi mogli utjecati i vlastitim primjerom pokazati našim roditeljima i tetama spremaćicama, da zamijene kemijska sredstva prirodnim. Tako smo došli do problema kojim se želimo baviti u našem projektu.

Anketirali smo više roditelja jer smo željeli saznati što koriste za čišćenje i jesu li probali čistiti prirodnim sredstvima. Na internetu smo pronašli i zakone koji govore kako treba postupati s okolišem kao i to da su građani kao pojedinci odgovorni za svoja ponašanja prema sebi i prirodi.

Moguća rješenja problema

U svakodnevnim situacijama često puta moramo odlučiti što ćemo i na koji način nešto napraviti, a nismo sigurni u sam ishod. Kad smo odabrali problem, počeli smo razmišljati i o načinima rješavanja tj. provođenju eko čišćenja. Prvo smo raspravljali o jakim i slabim stranama pri čišćenju prirodnim ili kemijskim sredstvima. Kako bi tema projekta dobila na važnosti, prvo smo se trebali educirati i proučiti literaturu, a zatim isprobati djelovanje prirodnih sredstava. Neki su se zalagali da bi trebalo čistiti samo prirodnim sredstvima, dok bi drugi čistili samo kemijskim. Složili smo se, da svakako treba informirati roditelje i učitelje, te izraditi jedan letak s konkretnim primjerima kako čistiti.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon rasprave što bi bilo najbolje, odlučili smo da ćemo proučiti literaturu, sami isprobati čistiti prirodnim sredstvima, informirati roditelje na roditeljskim sastancima, a učitelje u školi. Izraditi ćemo letak s konkretnim primjerima čišćenja, a za učenike u školi izraditi jedan plakat.

Plan djelovanja

Nakon čitanja literature o prirodnim sredstvima, sami smo isprobali djelovanje i učinkovitost. U školi smo octom i vodom čistili stakla i ogledala, za čišćenje odvoda umivaonika koristili smo sol, soda bikarbonu i ocat, a za mrlje limun. Svoja iskustva ispričali smo spremičicama i ravnateljici, a kod kuće smo roditeljima i sami pokazali naše „eko čišćenje“.

Projekt je bio predstavljen

Projekt će biti predstavljen Vijeću roditelja OŠ Kuršanec, roditeljima 4.c, 4.b i 4.d razreda na roditeljskom sastanku, učiteljicama i učiteljima OŠ Kuršanec, ravnateljici i spremičicama. Na Internetskim stranicama naše škole može se pročitati o projektu i pogledati letak s uputama za čišćenje prirodnim sredstvima, koji smo izradili.

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu razvijali komunikacijske i socijalne vještine neophodne za svakodnevni život, tražili su informacije vezane uz problem kojim su se bavili, argumentirano zastupali svoje stavove i razvijali kritičko mišljenje. Baveći se temom vezanom uz ekologiju, postali su odgovorniji i osjetljiviji u odnosu prema okolišu i svom zdravlju. Zainteresirali su roditelje (mame), bake i učiteljice, a ponajprije sami sebe za sudjelovanje u čišćenju, a da pri tom ne štete sebi i okolišu.

16. Bliski susret mladih i starih lica

Škola

Osnovna škola Prelog, Trg bana Jelačića 2, 40323 Prelog

Telefon i telefaks: 040 646066

E-adresa: os-prelog-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudska prava i odgovornosti

Cilj

Razvijati svijest kod učenika za starije i nemoćne osobe te poticati kod djece osjećaj ljubavi i poštovanja prema starijima. Aktivno uključivati djecu u organizaciju zajedničkog druženja djece, roditelja i starijih osoba.

Voditeljice

Silvija Kosec, dipl. učiteljica razredne nastave, mentor i Branka Podgorelec, nastavnik razredne nastave, mentor

Učenici

Učenici 2.a razreda: Ivan Balent, Greta Blagus, Erik Božek, Lorena Dimitrijević, Noa Hranjec, Stjepan Hranjec, Ivan Jurčec, Ema Klarić, Ivan Levačić, Nika Malek, Matej Novak, Petar Obadić, Laura Oto, Fran Petković, Anamari Savanović, Sara Sermek, Anja Stančin, Dorijan Strbad, Ana Šimić, Luka Žeželj

Učenici koji će predstaviti projekt: Ivan Levačić, Ema Klarić, Ana Šimić, Dorijan Strbad

Opis

Izbor i istraživanje problema

Na satovima prirode i društva učili smo o obitelji. Naučili smo da obitelj može biti i šira u koju pripadaju i naše bake i djedovi. Zaključili smo da o njihovu životu znamo vrlo malo ili gotovo ništa. Stoga smo odlučili da zajedno kao razred predložimo našoj učiteljici da organiziramo što više druženja s njima. Neke naše bake i djedovi žive zajedno s nama u kući, pa je druženje s njima lako. Luka nam je ispričao kako nema mogućnost druženja sa svojom bakom jer je ona smještena u posebnom Domu. To što se Luka loše osjećao, za nas je bio izazov kako pomoći njemu i njegovoj baki da što više vremena provedu zajedno.

Naša učiteljica odmah je prihvatile tu ideju i obećala da će nam je pomoći ostvariti.

Moguća rješenja problema

Lukina baka smještena je u Domu za starije i nemoćne osobe Mesmar u našem gradiću Prelogu. Odlučili smo posjetiti taj Dom i svojim dolaskom razveseliti sve bake i djedove, a posebno Lukinu baku.

S idejom smo upoznali vlasnicu Doma, gospođu Mariju Mesmar, koja je bila ponosna na nas. Vrlo se rado uključila u organizaciju provođenja naše ideje. Gospođa Marija predložila nam je dane u godini koje možemo obilježiti zajedno s njima. Dogovorili smo se koje ćemo blagdane obilježiti u Domu Mesmar, a koje kod nas u školi. Da bismo to mogli ostvariti, organizirali smo radionice s roditeljima gdje smo izrađivali prigodne poklone. Satovi razrednika, glazbene

kulture te hrvatskog jezika protekli su u uvježbavanju pjesmica, recitacija i scenskih igara različitih sadržaja.

Mnoge bake i djedovi uključeni su u Udrugu umirovljenika Prelog. Mislili smo kako bi bilo zabavno i lijepo i njih uključiti u druženje. Zamolili smo učiteljicu da nam omogući susrete s njima. Tako bi i te bake i djedovi podijeliti svoje priče iz djetinjstva s nekim tko bi ih rado slušao.

Proširili smo suradnju i s drugim školama koje rade na istim ili sličnim projektima.

Najbolji pristup rješenju problema

Svoje ideje i prijedloge predložili smo roditeljima na roditeljskom sastanku, koji su postali ponosni na nas te su podržali našu ideju. Svojevoljno su se javili u ponuđene radionice i ponudili pomoć prijevoza od škole do određenog odredišta.

Svim djelatnicima škole priopćili smo svoju ideju radi lakšeg ostvarenja.

Plan djelovanja

Sastali smo se svi zajedno ne bismo li isplanirali važna događanja. U kalendaru smo, uz pomoć vlasnice Doma, zaokružili važne datume te organizirali druženja.

Počeli smo kod njih, u Domu, od Svjetskog dana starijih osoba, preko Božića, Nove godine i Valentinova do Uskrsa. Na kraju prošle školske godine uzvratili su posjet. Mi, maleni, u pomoć smo zvali roditelje te organizirali radionice uoči Božića, Nove godine i Uskrsa. Zajedno smo izrađivali adventske vjenčice te im poklonili pravu božićnu jelku. Uskrs smo proslavili izrađivanjem košarica te bojenjem pisanica.

Prijatelji iz c razreda pomogli su nam u našem planu.

S članovima Udruge umirovljenika družili smo se na satovima razrednika. Pričali su nam doživljaje iz djetinjstva. Slušajući ih, došli smo do ideje izrađivanja slikovnica i pisanja sastavaka.

Stupili smo u kontakt s OŠ Draškovec čiji su učenici već bili uključeni u svoj projekt sa starijim osobama „Lajkam starije“.

Sve naše aktivnosti medijski smo zabilježiti i bilješke slali u lokalne novine list Međimurje. Tako su roditelji i svi naši prijatelji, djedovi i bake u Domu i njihove obitelji bili informirani o našim zajedničkim druženjima. Najuspješnije naše radove objavili smo u školskom listu Fijolica.

Ostvareni rezultati

Razvili smo suosjećanje za starije osobe i kod sebe, i kod naših prijatelja iz c razreda. Predviđene aktivnosti u Domu Mesmar ostvarili smo pričaonicama, igrama, pjesmama, recitacijama te međusobnim darivanjima.

Druženje s roditeljima na radionicama posebno nas je razveselilo jer povezuje djecu, roditelje i njihove roditelje. U srca baka i djedova unijeli smo blagdanski duh i pokazali im da nisu sami, već da uvijek mogu računati na nas. Recitacijama i pjesmama koje su oni izveli nama, vratili su se u školske dane kad su ih učili. Najveće zadovoljstvo osjetili smo gledajući Luku i njegovu baku. Lukino lice krasio je osmijeh od uha do uha, a ruke šarenim bakinim poklonima. Izrađene slikovnice i sastavci rezultat su udruženja mladih ruku drugašića te starijih članova Udruge umirovljenika.

Zajedničkim druženjem u OŠ Draškovec realizirali smo svoju ideju.

S radošću smo čitali članke u listu Međimurje i školskom listu Fijolica.

Najveće zadovoljstvo našeg projekta bila je radost u srcu i osmjesi na izboranim licima koje su dugo prikrivali u tmurnim danima samoće.

Projekt je bio predstavljen

Roditeljski sastanak nije prošao uobičajeno. Ovog puta smo roditeljima predstavili svoj projekt. Posjetili smo svoje vršnjake iz c razreda te i njima prezentirali svoj rad. Sa svojim dostignućem upoznali smo i Razredno vijeće učitelja, Grad Prelog, OŠ Draškovec te Udrugu umirovljenika.

17. Priločka narodna nošnja

Škola

Osnovna škola Prelog, Trg bana Jelačića 2, 40 323 Prelog
Telefon / telefaks: 040 646066
E-adresa: os-prelog@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Kulturno – povijesna baština

Cilj

Uključiti učenike u istraživanje priločke narodne nošnje kako bi spoznali vrijednosti zavičajne kulturne baštine te aktivno sudjelovali u njegovanju tradicije svoga kraja, njenom očuvanju i zaštiti

Voditeljica

Melita Trupković, dipl. učiteljica razredne nastave – mentor

Učenici 1.d i 3.c kombiniranog razrednog odjela PRO Cirkovljani

1.d razred: Benjamin Bermanec, Luka Blagus, Borna Černov, Matej Glavina, Nika Hižman, Tin Horvat, Sara Mesarić, Greta Mikec, Sara Mikec, Fran Pintač, Marko Režek, Ema Rođak

3.c razred: Emanuel Fleten, Dorian Krušelj, Lana Mikec, Katarina Židov

Učenici koji će predstaviti projekt na smotri: Sara Mikec (1.d), Matej Glavina (1.d), Katarina Židov (3.c), Lana Mikec (3.c)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Na početku školske godine, učiteljica je predstavljala plan i program nastave prirode i društva za 3. razred. Našu pozornost privukla je govoreći o prošlosti zavičaja. Spomenula je narodne običaje i narodnu nošnju. Postavila nam je nekoliko pitanja: Znate li što je narodna nošnja? Koje vrste postoje? Od kojih se dijelova sastoje? Koji detalj čini priločku nošnju drugačijom od tradicijske međimurske narodne nošnje? Uočili smo da o tome vrlo malo znamo i da bi to bila zanimljiva tema za naš projekt. Odlučili smo istražiti i što više saznati o priločkoj narodnoj nošnji.

Moguća rješenja problema

Nakon toga počeli smo tražiti rješenja za uočeni problem. Objasnili smo učiteljici da želimo što više znati o priločkoj narodnoj nošnji, a time i o načinu odijevanja naših predaka.

Na satovima dodatne nastave prirode i društva i izvannastavne aktivnosti tražili smo izvore u kojima bi pronašli informacije o priločkoj narodnoj nošnji. Kod kuće smo potražili stare fotografije i proučili internetske stranice koje sadrže Pravilnike i Zakone o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara.

Doznavali smo da se u prošlosti narodna nošnja nosila svakodnevno u različitim prilikama i da u našoj okolini postoje obitelji koje u svojim ormarima još uvijek čuvaju tu staru odjeću, da u Prelugu i okolici djeluju kulturno-umjetnička društva i udruge čiji članovi njeguju narodne običaje i brinu o očuvanju narodne nošnje. Detaljno smo prelistali knjige, novine, monografije

u kojima ima zapisa o nošnji priločkoga kraja. Otkrili smo da u Muzeju Međimurja postoji Etnografski odjel koji u svojoj zbirci ima narodnu nošnju te da se u Međimurju, svake dvije godine, održava smotra narodnih nošnji i da se u cijeloj Europi obilježavaju „Dani europske baštine“.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon što smo iznijeli prednosti i nedostatke naših prijedloga, složili smo se da bi najbolje bilo odgovore potražiti kod gospođe Marije Šavora i gospodarstvu Trstenjak (sakupljačima narodnih nošnji i vlasnicima etnozbirki), posjetiti KUD „Seljačka sloga“ u Prelogu te u goste pozvati naše bake (koje u svojim ormarima još uvijek čuvaju dijelove nošnji i odjeće) jer nam one najbolje mogu opisati nekadašnji način odijevanja. Dogovorili smo se da ćemo otići u Etnografski odjel u Muzeju Međimurja u Čakovcu.

S našom idejom smo, uz pomoć učiteljice, upoznali roditelje i ravnateljicu škole. Dali su nam svoju podršku, zaželjeli nam puno uspjeha u istraživanju te nam ponudili svoju pomoć. Posebno ih je razveselilo što ćemo postati mali čuvari kulturne baštine priločkoga kraja.

Plan djelovanja

Plan djelovanja uključivao je čitav niz različitih aktivnosti:

- anketiranje učenike nižih razreda
- proučavanje literature i skupljanje podataka
- posjet sakupljačima i čuvarima narodnih nošnji
- posjet Etnografskom odjelu Muzeja Međimurja
- razgovor s bakama i djedovima o načinima odijevanja u prošlosti
- prikupljanje fotografija i dijelova nošnji i odjeće za izložbu
- kreativno izražavanje učenika (crtanje i izrada narodnih nošnji)
- izrađivanje dokumentacijske mape
- predstavljanje rezultata projekta u školi i lokalnoj zajednici
- uključivanje učenika u rad folklornih skupina i drugih udruga koje u svojim aktivnostima koriste priločku narodnu nošnju
- predlaganje predstavnicima lokalne zajednice da se u Turističkoj zajednici grada Preloga napravi brošura o priločkoj narodnoj nošnji u svrhu turističke promocije priločkoga kraja

Ostvareni rezultati

U sklopu projekta upoznavali smo se s priločkom narodnom nošnjom i načinima odijevanja naših predaka i korištenjem nošnje danas. Posjetili smo gospođu Mariju Šavora koja nas je obukla u narodne nošnje pri čemu smo imali priliku upoznati koje vrste postoje i u kojim prilikama su se nosile, od kojih dijelova se sastoje priločka narodna nošnja, i kako se koji dio oblači. Imali smo priliku vidjeti nošnje stare više od sto godina. Otišli smo u KUD „Seljačka sloga“ u Prelogu gdje nam je predsjednica rekla kako se priločka nošnja razlikuje od tradicijske međimurske nošnje po boji tibeta (marame) koji je isključivo žute boje pa se i zato naziva „pivski“. Razgovarali smo s bakama o nošenju nošnje u prošlosti. Detaljno smo istražili, zapisali i dokumentirali prikupljene informacije. Sakupili smo fotografije i dijelove nošnji te postavili malu izložbu u školi.

Prezentirali smo rezultate svoga istraživanja da bi potaknuli ljude priločkoga kraja na očuvanje priločke narodne nošnje kao kulturne baštine kako ne bi nestala iz bakinih ormara i otišla u zaborav.

Projekt je bio predstavljen:

- učenicima i djelatnicima PRO Cirkovljani i OŠ Prelog
- Vijeću učitelja
- roditeljima, bakama i djedovima učenika
- na internetskim stranicama škole i portala e-medjimurje

Do kraja školske godine projekt planiramo predstaviti predstavnicima lokalne zajednice i predstavnicima Turističke zajednice grada Preloga te objaviti članak o Projektu građanin u školskom časopisu Fijolica i lokalnim novinama.

Projekti osnovne škole – predmetna nastava

1. Od pločice do pločice

Škola

OŠ Vežica, Kvaternikova 49, Rijeka
Telefon/telefaks: 051 453868; 051 455680
E-adresa: os-vezica@ri.t-com.hr

Tematsko područje

Projekt građanin

Cilj

Aktivno sudjelovanje učenika u pronalaženju novih načina učenja i poučavanja u školi

Voditeljica projekta

Gordana Frol

Učenici

7. razred: Lucia Tisa Ćiković, Mislav Rumora, Nika Dorčić, Renea Pavičić, Matija Mišić

8.razred: Leon Poljanić, Valeria Tabako, Mia Borši

Opis

Izbor i istraživanje problema

Učenje je temeljni proces svakog odgoja i obrazovanja, aktivnost koja rezultira stjecanjem određenih znanja, vještina, stavova, navika i vrijednosti. Primjena novih medija i novih oblika učenja donosi značajne promjene u tradicionalnoj kulturi poučavanja. Stoljećima se školovanje temeljilo na učenju činjenica. Danas su svi podaci dostupni u trenu, jednim dodirom tipkovnice. Naše istraživanje usmjerili smo na proučavanje promjene načina učenja i medije poučavanja u školi. Ovim proučavanjem želimo ukazati na problem teških torbi i zastarjelih metoda rada. Projekt smo nazvali „Od pločice do pločice“. Anketirali smo učenike, roditelje, učitelje i svi su podržali naše istraživanje. Težina školske torbe povećava se svake godine. Tome u prilog idu članci koje smo pronašli na Internetu. Osobe iz zajednice ocjenile su naše istraživanje iznimno važno. Doznali smo da su velike promjene započele razvojem Khan Academy platforme koja je dosta uspješno uspjelo prebaciti nastavni proces na Internet. Ideja vodila bila je da se omogući djeci da uče svojim tempom i kada požele, a ne kao što je do sada pravilo da svi moraju savladavati gradivoistim tempom. Sve se više upotrebljavaju tableti u nastavi. Američke karitativne organizacije donirale su djeci u etiopskom selu Wenchitablate da djeca poučavaju sama sebe i da se pomoću tableta opismene. Zaključili smo da je došlo do velikih tehnoloških promjena, da su svi u zajednici zainteresirani da se nejaka leđa školaraca konačno riješe nepotrebnog tereta i da se promijene načini učenja i poučavanja.

Moguća rješenja problema

Kako bi pronašli pravo rješenje za rasterećenje nejakih dječjih leđa i uvođenje novih načina učenja, a koje bi bilo u skladu sa zakonom izradili smo dvije politike:

1.Školski ormarići

Školski ormarići u kojima bi učenici ostavljali školski pribor koji im nije potreban za svakodnevno usvajanje gradiva olakšali bi školsku torbu za nekoliko kilograma. Primjere uporabe ormarića ponašli smo na Internetu i to u privatnim školama. U privatnoj školi učenici školski pribor ne nose kući, jer im nastava traje do 16 sati pa u tom razdoblju obave sve školske obveze, zadaću, učenje. Školski pribor odlažu u za to predviđenim ormarićima. Temeljem svih aktivnosti koje smo proveli zaključili smo da ova politika ne bi u potpunosti rješila naš problem.

2.Tableti

U razgovoru učenicima naše škole koji rade s iPad-om doznali smo da s iPad-om puno lakše uče, a informacije su im dostupnije u svakom trenutku. U prilog ovoj tvrdnji navodimo istraživanje u jednoj američkoj školi koje smo našli na internetu, a govori o tabletu kao mediju kojim se znanjene usvaja na lakši način, a stvara se ugodno okruženje za učenje. Nedostatak naše politike je novac kojeg trenutno nema u zajednici. Saborska zastupnica Marija Lugarić napominje da materijali za tablete ne bi smjeli biti samo udžbenik prenesen u drugi medij, nego se moraju koristiti prednosti tehnologije i materijali trebaju biti interaktivni. U Nacionalnom okvirnom kurikulumu pronašli smo uporište, a dobra iskustva jedne Engleske škole koja je bila u velikim problemima i čak joj je prijetilo zatvaranje od čega ju je spasila modernizacija nastave odnosno uvođenje tableta, a uspjeh učenika u samo tri godine povećao se za nevjerojatnih 90% daju našoj politici dobre temelje da u budućnosti bude usvojena od zakonodavne vlasti.

Najbolji pristup rješenju problema

Odlučili smo podržati politiku uvođenja tableta u škole Prednosti ove naše predložene politike bile bi za nas učenike velike. Naša torba bi bila lakša jer bi većina edukativnog materijala bila instalirana na tabletu. Laka prenosivost uređaja omogućila bi nam pristup obrazovnim materijalima – bilo gdje i bilo kada. Kad smo bolesni pratili bi nastave od kuće. Na tabletu možemo čitati lektiru, pisati zadaću i uopće raditi sve što danas radimo na papiru. Moguća je lakša komunikacija roditelj-učitelj Nedostaci ove naše politike bile bi financijske prilike jer teško da bi se mogli tableti uvesti u sve škole u Republici Hrvatskoj. S tabletom nećemo bolje naučiti matematiku, povijest, geografiju, ako mi to ne želimo naučiti, ako nismo motivirani. Našu politiku temeljili bi na pravu djeteta na životni standard primjereno njegovu razvoju koju zastupa Konvencija o pravima djeteta i na smjernicama Nacionalnog okvirnog kurikuluma. Ova naša politika nije u suprotnosti s Ustavom Republike Hrvatske. U prilog tome ispunili smo upitnik iz kojeg je vidljivo da su sve naše aktivnosti u skladu s ustavnim odredbama. Iz čl.38. doznali smo da se svima jamči sloboda mišljenja i izražavanja, a iz čl.64. da je dužnost svih da štite djecu.

Plan djelovanja

1. Mjere na razini škole

Koristiti iskustva učenika 8.c razreda i učitelja u radu s tabletima.

2.Na razini odjela

Organizirati roditeljske sastanke na kojima će roditelji biti upoznati s prednostima i nedostacima korištenja tableta. Upoznati i educirati učenike i učitelje kako se koristi tabletima.

3.Na razini pojedinca

Napraviti pravila kojih se učenici moraju pridržavati kako bi korištenje tableta bilo u službi učenja i stjecanja znanja i vještina.

4. Informiranje i poticanje interesa javnosti

Upoznati medije na lokalnoj i državnoj razini s aktivnostima koje se provode na razini škole. Pisati pisma osobama iz javnog i gospodarskog života kako bi pružili finansijsku pomoć za kupnju tableta. Financiranje nabavke tableta kroz predpristupne fondove EU

5. Politika

Pisali smo pismo ministru znanosti, obrazovanja i sporta, ali nam nije odgovorio. Pridobiti zadužena tijela u gradskoj i županijskoj vlasti i na državnoj razini da bi se stvorili uvjeti za uvođenjem tableta u nastavi.

6.Civilne-neformalne i interesne incijative

Potražiti pomoć civilnih udruga koje nam mogu pomoći u pisanju projekata.

Ostvareni rezultati

Radeći na projektu učenici su naučili postupke koji se koriste u demokratskim društvima kako bi se pronašla prava rješenja za nastali problem. Slobodno su izražavali svoje stavove, razmjenjivali su mišljenja o uporabi tableta u nastavi. Pisali su e-mailove, vodili razgovore s ljudima u zajednici.Pokazali kreativnost u izradi grafikona, ispravno su napisali predloške. Obranili predloženu politiku pred sucima.

Projekt bio predstavljen

Na Učiteljskom vijeću i Županijskoj smotri iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 22. ožujka 2013. godine.

2. Okoliš čuvamo – maštamo i stvaramo

Škola

OŠ „Trsat“, Slavka Krautzeka 23, 51000 Rijeka

Telefon, telefaks: 051 216775

E-adresa: os.trsat@ri.t-com.hr

Tematsko područje

Projekt građanin

Cilj

Aktivno sudjelovanje učenika naše škole u ekološkom osvještavanju građana i rješavanju problema neselektiranja otpada

Voditeljica

Đurđica Novak – Žagar

Učenici

Marija Antonia Zubalj, 7.a; Marko Matić, 7.a; Ira Nimčević, 7.a i Adriano Butorac, 7.a

Opis

Izbor i istraživanje problema

U projektu "Okoliš čuvamo, maštamo i stvaramo" govorimo o nedovoljnoj selekciji otpada i posljedicama koje ovakvo ponašanje stvara za okoliš.

Problem je što se na odlagalištima smeća ne odvaja otpad pa se tako kapacitet odlagališta ubrzano smanjuje. Osim toga vrijedne sirovine postaju neiskoristive, onečišćuje se okoliš i narušava ljudsko zdravlje.

Prema Ustavu RH građanima RH jamči se nepovredivost vlasništva, očuvanja prirode, okoliša i zdravlja, pravo na zdrav i čist okoliš u kome žive.

Odlagališta smeća puna su plastičnih i najlon vrećica. Teško su razgradive, a uz to pri razgradnji ispuštaju kancerogene tvari.

Postavili smo pitanje komunalnom poduzeću Čistoća-Rijeka, zašto na ekootocima više nema kontejnera za plastiku. Dobili smo odgovor da je stupanjem na snagu novog Pravilnika o ambalaži i ambalažnom otpadu, kupcima omogućeno pravo na naknadu za povrat ambalaže u trgovine po svakoj PET boci, te je došlo do smanjenja količine prikupljene navedene sirovine u posudama ekootoka.

Proveli smo anketu među roditeljima naše škole: od 97 ispitanika samo 20% odvaja najlon vrećice. 73% odvaja plastičnu ambalažu zbog povrata novca. 38% koristi plastične vrećice pri kupovini, 28% i plastičnu i platnenu vrećicu a 31% samo platnenu vrećicu. 62% kaže da ima ekootok u blizini mjesta stanovanje (od 50m-2 km). 67% građana baca otpad u smeće ako nema u blizini ekootoka, a 21% ih nosi do drugog eko otoka. 22% ih odnosi na reciklažna mesta, a 71% ne. Najčešći odgovori zašto ne nose otpad na reciklažna mesta su nedovoljna informiranost i prevelika udaljenost. 54% građana ne zna gdje su reciklažna dvorišta, a 52% smatra da Grad nije dobro opremljen eko otocima. Ipak, 72% građana misli da je Rijeka čist grad.

Moguća rješenja problema

Proučili smo: Zakon o zaštiti prirode, Zakon o očuvanju okoliša, Zakon o otpadu, Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi, Zakon o volontiranju i Ustav Republike Hrvatske. Razgovarali smo sa ravnateljicom naše škole, gospodom Sonjom Damašek-Padjen, učiteljicom informatike, gospodom Josipom Andrušić, učenicima i učiteljima naše škole. Poslali smo dopis komunalnom poduzeću Čistoća d.o.o. Rijeka i tvrtki Metis d.d. Rijeka. Pregledavali smo internetske stranice kako bi vidjeli što su druge sredine poduzele u svezi našeg problema.

1. Čišćenje okoliša

Razmišljali smo o akcijama čišćenja okoliša. Takve akcije se često provode ali od njih i nema neke trajnije svrhe. Osim toga moguće je da mnogi roditelji ne bi dopustili svojoj djeci da sudjeluju u njima jer su boje ozljeda i zaraza.

2. Primarna selekcija otpada

Uvođenjem primarne selekcije otpada u domaćinstvima i gospodarstvu postigla bi se ušteda na računima za odvoz otpada i smanjila bi se količina otpada.

Nedostaci ove politike su što se problem na ovakav način može riješiti jedino na državnoj razini donošenjem i primjenom adekvatnih Zakona.

3. Naš školski ekoprojekt

Ekološko osvještavanje treba provoditi od malih nogu, a škola je pogodna sredina za to. Naš projekt je višegodišnji.

Prikupljamo i izdvajamo potrebnii materijal od kojeg kroz kreativne radionice izrađujemo torbe i nakit. Uključeni su svi učenici, učitelji, djelatnici škole, roditelji, te svi zainteresirani građani i udruge.

Najbolji pristup

Odlučili smo se za politiku razvijanja svijesti učenika i građana putem našeg školskog projekta čiji je idejni začetnik naša učiteljica informatike, gospođa Josipa Andrušić, a koji se već provodi u našoj školi. Ova politika u skladu je s Ustavom Republike Hrvatske i svim ranije navedenim Zakonima. Prednosti ove naše politike su što se projekt već provodi i iskustva i reakcije roditelja, učitelja i učenika su pozitivne. Djelujemo neposredno na svijest učenika a time i roditelja i ostalih građana. Nisu nam potrebna velika sredstva za ostvarenje projekta. Radionice su zabavne, kreativne i edukativne. Osim toga, naša škola ima učeničku zadrugu pa je moguće naše proizvode i prodavati. Time razvijamo i poduzetništvo kod učenika.

Provedba projekta započela je početkom ove školske godine.

Svakodnevno prikupljamo vrećice i potezače po razredima. Sakupili smo više od dvjestotinjak vrećica po svakom razredu.

Vrećice prvo treba oprati, potom se režu na manje dijelove koji se motaju i pletu u redove. Kada se napravi dovoljno redova za jednu torbu, šivaju se koncem u cjelinu. Ručke i kopče su također od već korištenih predmeta.

Izrađujemo i torbe od najlon vrećica. Vrećice smo rezali na trke koje smo tkali na drvenim okvirima.

Narukvice i ogrlice radimo od potezača za konzerve, ostataka trakica od tkanina, ukrasnih vrpci, vezica za tenisice, dugmića, perlica i sl.

Plan djelovanja

Prema našim aktivnostima koje smo proveli zaključili smo da su za rješavanje problema zainteresirani svi koji se bave čistim okolišem, zdravim životom i odgojem mladih te da ćemo kod predlaganja akcijskog plana naići na podršku. Stoga smo napravili plan.

Učiteljica Josipa Andrušić je prezentirala projekt Učiteljskom Vijeću, a potom su organizirani roditeljski sastanci na kojima su razrednici upoznali roditelje s projektom.

S projektom smo upoznali Vijeće roditelja i Vijeće učenika.

Na satovima razrednika pričali smo o važnosti odvajanja otpada i time motivirali učenike da se uključe u rad radionica.

Jednom tjedno se organiziraju kreativne radionice izrade torbi i nakita.

Surađujemo s lokalnom zajenicom pa nam već nekoliko kafića prikuplja vrećice umjesto da ih bacaju u smeće.

Upoznat ćemo medije (radio i dnevni tisak) s problemom kako bi se informirala i senzibilizirala javnost

Obratit ćemo se za pomoć goglavarstvu Grada Rijeke

Tražit ćemo sponzore.

Naše proizvode ćemo prezentirati i prodavati za Dan škole i na Smotri učeničkih zadruga.

Prijaviti ćemo projekt na natječaje vezane uz poduzetništvo.

Povezati ćemo se s eko udrugama koje su voljne na bilo koji način poduprijeti naš rad.

Povezati ćemo se s trrtkom Metis i na njihov prijedlog rado sudjelovati u akcijama za čišći okoliš koje misle organizirati.

Ovim projektom razvijamo ekološku svijest, naglašavamo neophodnost selektivnog prikupljanja i zbrinjavanja otpada, stvaramo pozitivni odnos prema okolišu, budimo interes i potičemo učenike na aktivnosti kojima će senzibilizirati obitelj i šиру zajednicu za ovaj problem, razvijamo kreativnost i maštu, promoviramo školu lokalnoj zjednici i Gradu, razvijamo rane koraka poduzetništva te razvijamo natjecateljski duh među učenicima.

Projekt je predstavljen

Naš projekt predstavili smo na školskom natjecanju održanom 18. veljače 2013., na obilježavanju Dana darovitih učenika 21.ožujka 2013. u školi te na Županijskoj smotri iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 22. ožujka 2013. godine.

3. Čitanje je cool!

Škola

OŠ „Petar Zrinski“ Čabar, Narodnog oslobođenja 5, 51306 Čabar
Telefon/telefaks:051/821-147, 051/821-016

Tematsko područje

Prava i odgovornosti djeteta-Projekt građanin

Cilj

Promicanje vještina čitanja kao temeljne kompetencije

E-adresa: os-cabar-001@skole.t-com.hr

Voditeljica projekta

Ksenija Petelin, prof.

Učenici

5. razred: Bartol Janeš, 6. razred: Lea Žagar i Dea Turk, 7. razred: Anamarija Kvas, Doris Petelin, Nikol Petelin i Dorian Loknar

Opis

Izbor i istraživanje problema

Čitanje predstavlja vještina koja je temelj pismenosti. Čitanjem se usvajaju nova znanja, dobivaju informacije neophodne u svakodnevnom životu, razvijaju mašta i kreativnost.

Mnoga istraživanja potvrđuju da djeca danas manje čitaju. Razlog tomu zasigurno je vrijeme u kojem dominiraju različiti mediji uz koje odrastaju djeca i mлади. Televizijski program i sadržaji na internetu koriste slikovne poruke koje su vrlo privlačne i olakšavaju komunikaciju, a za sliku se kaže da vrijedi tisuću riječi.

Djeca se vrlo često, prvi put susreću s bajkama i pričama putem crtanih filmova na televiziji ili računalu. Samim time koriste već oblikovane sadržaje koji ne potiču njihovu maštu i ne dobivaju priliku da odrastaju uz priče svojih roditelja, baka i djedova.

Unatoč vrlo velikom broju različitih tiskanih knjiga, ali i novijih elektronskih knjiga, čitanje postaje djeci manje zanimljivo. Knjige iz školska lektira velikim su djelom jedine knjige koje čitaju.

Prema istraživanju koje je provedeno za tportal.hr, tek 33, 5% ispitanih građana Hrvatske čita knjige, odnosno 66, 5% građana uopće ne čita knjige.

Rješavajući naš problem naišli smo na rezultate Međunarodnog programa za procjenu znanja i vještina učenika nužnih za potpuno sudjelovanje u društvu (PISA). Istraživanje provedeno 2009. godine posebno je bilo usmjereno na čitalačku pismenost. U tom su istraživanju sudjelovali učenici u dobi od 15 godina u 64 zemlje svijeta, a među njima i učenici iz Hrvatske. Hrvatska je zauzela 36. mjesto. 25% učenika čitanje smatra izgubljenim vremenom, a 60% ne voli ići u knjižnice.

Navike čitanja usvojene u mlađoj dobi temelj su razvoju dobre vještine čitanja jer samo dobro usvojena vještina čitanja s razumijevanjem preduvjet je aktivnog čitanja i čitanja s zadovoljstvom.

Moguća rješenja problema

Učenici su analizirali pozitivne i negativne strane trenutne politike i mogućih rješenja. Prvo rješenje odnosilo se na poticanje čitanja putem e– knjiga, a druga se politika odnosila na stvaranje medijske kampanje kojom bi se, na razini države, putem reklama na televiziji, interneta i u časopisima promoviralo čitanje.

Najbolji pristup rješenju problema

Analizirajući dobre i loše strane politika kojima bismo mogli riješiti problem opredijelili smo se za rješenja kojima ćemo poticati i promovirati čitanje. Iz svake politike izdvojili smo najprihvatljivije. Učenici podržavaju trenutnu politiku u kojoj su istaknute prednosti čitanja knjiga. Knjige su dostupne i mogućnosti za njihovom posudbom imaju u kućnim bibliotekama, školskoj i novoobnovljenoj gradskoj knjižnici. Razvojem tehnologije pruža se mogućnost čitanja e-knjiga. Premda te prednosti za sada nisu dostupne svima, u budućnosti će zasigurno biti. Čitanje i razumijevanje pročitanog neophodne su vještine za korištenje svih medija u kojima postoje pisane informacije. Smatruj da je kombinacija suvremene tehnologije i čitanja mnogima vrlo prihvatljiva. Zalažu se i za dijelove druge politike koja rješenje vidi u stvaranju medijske kampanje koja će promovirati čitanje na razini naše države. Promovirati čitanje i stvarati ozračje u kojem je čitanje vrijednost vrlo je važno i poticajno za sve. Ljubav prema čitanju razvija se još u ranom djetinjstvu. Istraživanja Poliklinike „Suvag“ ističu važnost čitanja u obitelji. 30-35% govornih poteškoća kod djece povezuje se s prevelikom izloženošću djece televiziji i računalu. Učenici se zalažu se za čitanje od najranije dobi jer to je način da se zavoli čitanje i razvije ljubav prema pisanim sadržaju koja će trajati i u odrasloj dobi.

Plan djelovanja

Upoznali smo učenike, učitelje, roditelje i građane s našim projektom.

Organizirali smo „Čitatelske susrete“ na kojima smo predstavili svoju omiljenu knjigu, pročitali literarni uradak, predstavljali mlade pjesnike i pozivali goste.

Dogоворили smo i proveli „Dan za priču“ u DV „Buba Mara“ Čabar i s učenicima 1. i 2. razreda.

U suradnji sa školskom knjižničarkom, a prema uspješnom modelu projekta „Čitamo mi, u obitelji svi“ koji se provodi u mlađim razredima, potakli smo provođenje projekta „Knjigom do svih“ za učenike starijih razreda.

Sredstva prikupljena u akciji skupljanja staroga papira utrošili smo za kupnju školske lektire.

Izradili smo letak s informacijama o dostupnim e-knjigama na internetu.

Putem reklamnog spota za učenik pokrenuli smo medijsku kampanju o važnosti čitanja.

Projekt smo predstavili u medijima: radiju Gorski kotar, Učeničkom listu „Mladi Goran“, Novom listu i internetskoj stranici škole.

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu usvajali vještine neophodne za argumentirano iznošenje i zastupanje svog mišljenja. Razvijali su komunikacijske i socijalne vještine i na praktičan način stjecali znanja o vlastitim pravima i odgovornostima i o pravima i odgovornostima drugih.

Projekt je bio predstavljen

S projektom su upoznati učenici, učitelji, roditelji i lokalna zajednica. Projekt je nakon Županijske smotre u Rijeci predstavljen na Radiju Gorski kotar, Novom listu, Učeničkom listu „Mladi Goran“ i internetskoj stranici škole.

4. Peto godišnje doba na Grobničini

Tematsko područje

Projekt građanin, njegovanje kulturne baštine

Cilj

Probuditi svijest učenika o problemima u zajednici, te ih poticati u stjecanju iskustava za aktivno građanstvo

Škola

Osnovna škola Čavle, Čavle 212, 51219 Čavle

Telefon / Telefaks: 051 259 169

E-adresa: os-cavle-001@skole.t-com.hr

Voditeljica

Gordana Manojlović, prof.

Učenici

Maja Linić, Lara Tić, Morena Volarić, Jan Fabrio

Opis

Izbor i istraživanje problema

Nakon razmišljanja o našoj lokalnoj zajednici, utvrdili smo da naš kraj, Grobničina, ima veliki potencijal da se razvije u turističko odredište za aktivni obiteljski turizam. Gostima se nude razne aktivnosti poput bicikлизma (9 biciklističkih staza), jahanja, padobranstva, zmajarenja, kartinga, skijanja, planinarenja i dr. Tu je sportski aerodrom i poznati Automotodrom pored kojega je i 9 nebeskih labirinata, te Kaštel u Gradu Grobniku. A naš se kraj može pohvaliti i poznatim gastronomskim specijalitetom poput palente kompirice i grobničkog sira. Zbivanja u vrijeme 5. godišnjeg doba, odnosno u vrijeme maškara, Maškarani Platak i Grobničina zvonii, manifestacija koju organiziraju Grobnički dondolaši, dodatna su atrakcija za sve goste, kao i činjenica da se nalazimo blizu Rijeke, gdje se organizira svjetski poznat međunarodni Riječki karneval. Budući smo primijetili da u naš kraj ne dolazi mnogo turista iz Hrvatske, a ni iz inozemstva, odlučili smo kao temu našeg projekta uzeti promociju Grobničine s naglaskom na dogadanja u vrijeme maškara, te smo projektu dali naziv: „5. godišnje doba na Grobničini“.

Prvi korak u istraživanju problema bilo je traženje informacija o kulturnim, te sportsko-rekreativnim sadržajima koji se nude u našem kraju. Zatim smo proučili koji su lokalni gastronomski specijaliteti. Proučavali smo časopise, dnevni tisak, internetske stranice. Te su nam informacije trebale kako bi prezentirali Grobničinu. Kako je tema našeg projekta 5. godišnje doba, odnosno zbivanja u vrijeme maškara, proučili smo koja se zbivanja orgaiziraju u našem kraju u to vrijeme, te koje maškarane udruge djeluju kod nas, a to su Grobnički dondolaši, Mesopusna kompanija Grad Grobnik i Čavjanske maškare. Zatim smo se uputili u Turističku zajednicu Čavle gdje smo od zamjenice direktora gđe. Gordane Gržetić dobili dodatne informacije o ustroju Turističke zajednice, te njenom djelovanju. Doznali smo da TZ kao glavni cilj ima promociju kraja i organizaciju raznih događanja, ali od njih ne može ostvariti dobit. Proučili smo Zakon o Turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. Zatim smo razgovarali s načelnikom Općine Čavle, gđinom Željkom Lambašom. Doznali smo da je u posljednjih 5 godina zabilježen porast gostiju na Grobniku, ali smatra da

to još uvijek nije zadovoljavajuće, te je podržao naše nastojanje da se učini nešto da k nama dođe veći broj gostiju. U razgovoru s njim smo doznali da naš kraj nema autohtonu suvenir.

Moguća rješenja problema

Nakon dobivenih informacija zaključili smo da se Grobničina može profilirati u vikend destinaciju obiteljskog turizma za aktivan odmor. Zato predlažemo da se u mjestu otvoriti putnička agencija koja bi organizirala program za goste koji nam dolaze (incoming gosti). U vrijeme 5. godišnjeg doba TZ Čavle bi se više trebala povezati s Riječkim karnevalom i goste koji dođu u Rijeku barem na jedno poslijepodne privući na Grobnik. Za goste treba organizirati radionice plesa i mogućnost iznajmljivanja maski za sudjelovanje na pusnim tancima.

Kao rješenje nedostatka suvenira, predlažemo da u školi pokrenemo inicijativu osmišljavanja predmeta koji bi mogli dobiti status suvenira. To mogu bili ukrasni, ali i uporabni predmeti, npr. oslikane majice, kape, šalice, zdjelice za začine, podmetači za čaše, magneti, palentari, kalendarji, platnene eko vrećice, šalice za držanje olovaka, privjesci, kasice u obliku šterne itd.

Najbolji pristup rješenju problema

Kao najbolji način rješenja problema predlažemo da se u vrijeme 5. godišnjeg doba TZ Čavle više poveže s Riječkim karnevalom, te za goste koji dođu u Rijeku na Grobniku organiziraju dodatne manifestacije, radionice plesa, kušanje lokalnih specijaliteta, skijanje i sanjkanje na Platku, te neke druge aktivnosti.

Vezano uz rješavanje problema nedostatka suvenira prihvaćamo ponudu načelnika Općine Čavle da u školi osmislimo predmete koji bi na sebi imali neki od obilježja našeg kraja. Općinari bi zatim odabrali predmete koji im se svide, te bi ih u školi mogli izradivati u većem broju. Ti bi predmeti Općini služili kao pokloni koje bi darivali svojim partnerima i gostima. Materijal za izradu predmeta osigurat će Općina, a učenici koji su sudjelovali u njihovom stvaranju će od strane Općine biti nagrađeni izletom.

Plan djelovanja

Naše djelovanje smo podijelili na nekoliko koraka:

1. Promovirati Grobničinu – pozvati sve učenike naše škole da u svakoj prigodi promoviraju naš kraj
2. Pozvati goste – učenici i njihovi roditelji bi trebali pozvati članove svoje obitelji i prijatelje koji ne žive na Grobniku da dođu k nama, posebno u vrijeme maškara
3. Povezati se s Riječkim karnevalom – TZ Čavle bi trebala bolje iskoristiti blizinu Rijeke i Riječkog karnevala kako bi privukla više gostiju na Grobnik
4. Izraditi suvenire – u školi pokrenuti inicijativu osmišljavanja suvenira, a u suradnji s Općinom Čavle

Naš plan akcije smo dakle podijelili na tri nivoa:

- nivo škole – promocija Grobničine, izrada suvenira
- nivo Turističke zajednice – veća povezanost s Riječkim karnevalom
- nivo općine – promocija Grobničine i financijska pomoć učenicima naše škole u izradi suvenira

Ostvareni rezultati

Radom na projektu su članovi grupe naučili kako istražiti problem, proučavati izvore informacija, pripremati, provoditi i analizirati intervjue, te voditi prezentaciju. Razvili su komunikacijske vještine, toleranciju kroz rad u grupi i suradničko učenje.

Kroz rad na projektu otkrili su i nove činjenice o svom kraju i promovirali ga. Članovima likovne grupe dali su konkretnе ideje koji se predmeti mogu izrađivati kao potencijalni suveniri.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je predstavljen učenicima 5-8 razreda naše škole, učiteljima i roditeljima učenika, zamjenici direktora TZ Čavle, te načelniku Općine Čavle.

Predstavljen je na Županijskoj smotri projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo.

5. Utjecaj društvenih mreža na hrvatski jezik

Škola

Osnovna škola Podmurvice, Podmurvice 6, 51000 Rijeka

Telefon / telefaks: 051 678177

E-adresa: os-podmurvice@ri.t-com.hr

Tematsko područje

Projekt građanin; očuvanje hrvatskog jezika

Cilj

Osvijestiti negativne utjecaje društvenih mreža na hrvatski jezik

Voditeljica

Sonja Dragičević

Učenici

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta su: Tonka Dujmović, Luana Bobanović, Iris Vukušić, Seka Aćimović, Marija Siladoev, Iva Kristić, Đeljan Bajrami, Gea Anić, Ida Vuković, Nina Cvijetković, Ira Vuković, Nika Šimić, Ana Stilinović-Dimitrijević, Marta Posinak, Marin Pavelić, Laura Ivančić, Emili Mudrić, Mia Butković, Dona Frković, Sara Božić, Lea Superina, Valentina Plazonić, Ana Pelčić, Dominik Omerović, Valentia Novinč, Karlo Kovačević, Marko Ilić, Laura Ivošević, Laura Čandrić, Tin Baki, Mirna Tvardoreka, Sara Travaš, Loren Sabljak, Ivana Pribarić, Sara Đaković i Ana Dominković.

Učenici koji će predstavljati projekt : Iva Kristić i Luana Bobanović, 8. razr. Marin Pavelić i Ana Dimitrijević – Stilinović, 7. razr. U projektu je također sudjelovala i učiteljica pripravnica Diana Maras.

OPIS

Izbor i istraživanje problema

U grupi se raspravljalo o mogućim projektima koji bi mogli provesti u školi. Ideja je bila da organiziramo natjecanje u pisanju SMS poruka na mobitelu. Učenicima je to zanimljiva tema, a nama je dobro što možemo provjeriti točnost i brzinu pisanja

Uočili smo da postoje razne tipkovnica na mobitelu, koji su nam nude gotove riječi već ispravljene i do onih koji ne podržavaju znakove na č, č, š, ž,

Osim mobitela, i društvene mreže „uništavaju“ jezik. Osim Facebooka, Twitera, My space-a postoje i druge mreže gdje se vrši komunikacija. U svim mrežama smo istakli pozitivno i ono negativno što primjećujemo. Osvijestili smo kako pišući poruke kratimo riječi i skraćujemo već postojeće kratice i angлизme. Koristimo i emotikone (smajliće) kojima nam umjesto riječi hoće iskazati emocije.

Moguća rješenja problema

Smanjiti korištenje društvenih mreža na način da ih zamijenimo onim korisnijima za razvijanje jezičnog potencijala. Igrice namijenjene isključivo zabavi zamijeniti onim korisnijima kojima možemo nešto i naučiti što ćemo moći primijeniti u dalnjem djelovanju.

Najbolji pristup rješenju problema

Zajednički smo se složili kako je najbolji mogući pristup rješenju ovog problema ne izbjegavanje tehnologije, jer je to zapravo i nemoguće. Tehnologija svakim danom sve više i više napreduje, i usuglasili smo se kako je najbolje pokušati što više izbjegći onaj negativni spektar koji smo nastojali prikazati u našem projektu. Došli smo na ideju korištenja raznovrsnih korisnih ali isto tako i zabavnih stranica kao što su: *Sjedi 5, Zvrk, Rimarij, Bujica riječi, Stokoluri, Hotpotatoes, Pickmonkey* i slično. Navedene stranice omogućuju učenje i utvrđivanje već nam poznatih pojmoveva i činjenica, potiču i razvijaju našu kreativnost.

Plan djelovanja

Planirali smo Trg znanja na kojem smo u sklopu našeg projekta organizirali SMS natjecanje učenika u kojem smo odlučili provjeriti brzinu, i ono što nam je još važnije, točnost pisanja unutar SMS poruka. Jedna je grupa unutar projekta također izradila anketu kojom se provjeravalo korištenje SMS-a, mijenjanje mobitela, važnost uloge mobitela kod svakog pojedinca. Druga skupina opredijelila se za proučavanje društvenih mreža kao što su Facebook, Twitter, My Space i druge. Proučavali su pozitivne i negativne aspekte tih mreža te njihov utjecaj na mladež te društvo općenito. Jedan dio učenika unutar projekta, također, proučavao je rječnike, pravopise i enciklopedije.

Ostvareni rezultati

Realizirali smo planirano SMS natjecanje na Trgu znanja, gdje smo provjeravali brzinu i točnost natjecatelja. Naučili smo mnogo o različitosti mobitela, njihovim funkcijama i nedostacima koji narušavaju pravopis. Anketom smo dobili brojčane omjere korištenja mobitela općenito, kao i SMS-a. Proučavajući društvene mreže, ustvrdili smo pozitivne i poveći broj negativnih utjecaja na razvitak, ali i ono što je bitno, pismenost.

Projekt je bio predstavljen

Na otvorenje našeg razreda pozvali smo sponzore koji su nam pomogli u ostvarivanju našeg projekta, učitelje i djelatnike Škole koji su imali razumijevanja za naš rad i podržali nas u tome.

6. Poruka u boci

Škola

OŠ „Milan Brozović“ Kastav, Skalini Istarskog tabora 3, 51215 Kastav

Tel i fax: 051 691 308, 051 601 069

E-mail: os-kastav-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudskopravna, društvena i kulturološka problematika beskućnika

Cilj

Upoznati mlade s problemom beskućnika u svijetu i Hrvatskoj. Upozoriti na marginalizaciju i društvenu isključenost, osvijestiti stereotipe i predrasude vezane uz njihov položaj. Kroz suradnju s utočištem za beskućnike razviti socijalnu solidarnost te doprinijeti dostojanstvu i socijalnoj uključenosti ove društvene skupine građana naše zemlje. Sakupljanjem i prodajom plastične ambalaže pomoći utočištu za beskućnike Ruže SV. Franje iz Rijeke, ali i poslati „Poruku u boci“ na adresu 100 škola koje se nalaze u blizini 15 utočišta za beskućnike u Hrvatskoj kako bi ih se potaknulo na slične akcije.

Voditeljica

Dubravka Uroda, prof.

Učenici

Isak Delić, Mario Jelić, Filip Majetić, Saša Mirilović, Dominik Mulac, David Romac, Goran Slišković, Mario Zec (izborna nastava Građanskog odgoja i obrazovanja – 8. razred)

Opis

Izbor problema

Raspravljujući o problemima u lokalnoj zajednici, učenici su kroz časopis za beskućnike Ulične svjetiljke doznali za njihov položaj u gradu Rijeci te odlučili doznati više i pokrenuti niz akcija pomoći korisnicima utočišta za beskućnike Ruže Sv. Franje.

Istraživanje problema

Učenici su krenuli od pretraživanja različitih Internet stranica prateći novinarske natpise i emisije, forume, tribine i način postupanja društvene zajednice prema beskućnicima u svijetu i Hrvatskoj. Prikupili su i temeljne zakonske dokumente koji se bave ovom problematikom, proveli anketu među učenicima osmih razreda te uočili težinu materijalnog položaja beskućnika, ali i njihovu društvenu izoliranost i marginalizaciju.

Oblikovanje mogućih rješenja problema

Skupina se podijelila u 4 tima od kojih je svaki dao svoje prijedloge za bolje društveno razumijevanje položaja beskućnika

Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Nakon prezentiranja rada grupa i rasprave o pristupu rješenju odlučeno je da će se ići u nekoliko pravaca kroz manje projekte na razini cijele Škole.

Razvoj plana akcije

Skupina razrađuje plan aktivnosti te izrađuje različite materijale potrebne za njihovu realizaciju.

Predstavljanje plana akcije

Plan akcije je predstavljen na sastanku Vijeća učenika na kojem su naši gosti bili voditelji utočišta za beskućnike Ruže SV. Franje iz Rijeke. Projekt je nakon toga predstavljen i Učiteljskom vijeću .

Javno predstavljanje

Vijeće učenika prenosi poruku o projektu u svaki razred, a Vijeće učitelja se također odlučuje na podršku projekta i poziva djecu i roditelje da se volonterski (isključivo dragovoljno) u njega uključe. S obzirom na ekološki aspekt jednog od dijelova Projekta građanin (priklupljanje plastične ambalaže), svoju je potporu u provođenju projekta ponudio i Eko tim Škole te je tako projekt dobio i ekološko obilježje. Suradnja s Utočištem se nastavila kroz niz zajedničkih koraka: zajedničku prodaju časopisa Ulične svjetiljke u Kastvu, priklupljanje namirnica za socijalnu samoposlužu u Rijeci te priklupljanje i prodaju plastičnih boca.

7. JA građanin kažem STOP pajasenu

Škola

Osnovna škola „Nikola Tesla“
Trg Ivana Klobučarića 1, 51000 Rijeka
Telefon/telefaks: 051 315 226; 51 317 165
E-adresa: os-ntesla@ri.skole.hr

Tematsko područje

Ekologija – uloga građana u održivom razvoju

Cilj

Kontrola širenja i uklanjanje pajasena (*Ailanthus altissima*), jedne od najinvazivnijih biljnih vrsta na svijetu, na području Primorsko-goranske županije.

Voditeljica

Orjana Marušić Štimac

Učenici

U provođenju i prezentaciji projekta na smotri sudjelovali su: Viktorija Kalić (7.razred),

Lovorka Krznarić (8. razred), Hana Rut Lerga (7. razred) i Marija Balenović (7. razred).

U provođenju i pripremi prezentacije pored navedenih učenika sudjelovale su i Lara Novak (7. razred) i Noa Kaštelan (7. razred).

Opis

Izbor i istraživanje problema

Ailanthus altissimu ili pajasen znanstvena istraživanja stranih autora proglašavaju najopasnijom biljnom invazivnom vrstom na svijetu. Polovinom 18. Stoljeća dovezena je u Europu iz postojbine Kine, a danas je rasprostranjena na svim kontinentima izuzev Antarktika. Lako se i brzo razmnožava (izbojcima iz korijena i sjemenkama), uspijeva na gotovo svim vrstama tla, dobro podnosi različite klimatske uvjete, vrlo je otporna na razne vrste onečišćenja. Putem lišća i korijena luči otrov kojim spriječava rast drugih biljnih vrsta u svojoj okolini. Godišnje naraste i do 150 cm, stablo godišnje može producirati i 300000 sjemenki iz kojih vrlo uspješno niču mladice. Uklanjanje pajasena u određenoj je mjeri efikasno samo uz istovremenu primjenu različitih metoda, uz za sada, neizostavnu uporabu herbicida koji su jednako štetni i drugim biljnim vrstama. Ostale metode nisu se pokazale efikasnima. Štoviše, nakon uklanjanja stabala mehaničkim putem, izboji iz korijena se intenziviraju. Snagom korijena oštećuje beton i asfalt. Pajasen ozbiljno ugrožava sve autohtone biljne vrste i bioraznolikost krajobraza.

U Republici Hrvatskoj proveden je mali broj istraživanja uz samo sporadične akcije kartiranja i uklanjanja pajasena. Građani su uglavnom neinformirani o invazivnosti ove biljne vrste. Štoviše, pajasen presađuju ili uzgajaju iz sjemena kojeg kupuju čak i putem interneta.

Mogući načini rješavanja problema

Opsežnost problema i nedovoljna istraženost opasnosti pajasena u RH navela nas je na produciranje više mogućih politika u rješavanju problema: rješavanje problema od strane

nadležnih ustanova (javnih ustanova, agencija i ministarstava), prijavljivanje problema nadležnim ustanovama, informiranje i educiranje građana, sporadične akcije uklanjanja pajasena (fizičke osobe), istraživanje rasprostranjenosti i mogućnosti kontrole širenja i uklanjanja, te promicanje utilizacije pajasena (za dobivanje drvne grde, izradu namještaja, peleta, prodaju sjemena, pošumljavanje).

Najbolji pristup rješavanju problema

Kako bi što uspješnije obuhvatili opasnost invazivnog širenja pajasena odlučili smo u okviru našeg projekta provesti nekoliko mogućih načina rješavanja problema: uspostaviti suradnju i prijaviti problem nadležnim ustanovama, na osnovu provedenog istraživanja educirati građane, u suradnji s nadležnim ustanovama (na razini županije) i komunalnim poduzećima (na razini gradova) pristupiti akciji uklanjanja i kontrole širenja pajasena. O rezultatima istraživanja te mjerena i praćenja izvješćivati agencije i ministarstva i tako potaknuti donošenje preciznije zakonske regulative.

Plan djelovanja

Po definiranju problema pristupili smo planu djelovanja. Uspostavili smo suradnju s biolozima Javne ustanove Priroda (na županijskoj razini) te prilikom nekoliko uzajamnih susreta proučili postojeću zakonsku regulativu u RH kao i međunarodne konvencije. Potom smo pristupili pregledu stručne literature i utvrdili postojanje većeg broja znanstvenih radova stranih autora kao i slaganje stručnjaka o manjku stručnih radova u RH. Osim podataka o nekoliko sporadičnih akcija uklanjanja i kartiranja pajasena (Cres, Mali Lošinj) nismo našli podataka o akcijama širih razmjera kod nas. To nas je ponukalo na izradu i provedbu ankete kojom smo utvrdili u kojoj su mjeri odrasli građani Rijeke kao i učenici naše škole informirani o pajasenu (više od 90% sudionika nije nikada čulo za pajasen) i o drugim invazivnim vrstama u našem kraju. Dobiveni rezultati ankete potvrdili su opravdanost akcije educiranja i informiranja građana. Izradili smo edukativni letak o pajasenu i drugim invazivnim vrstama na našem području (PGŽ). Uz dozvolu Grada Rijeke letke smo distribuirali građanima na javnim površinama. Za učenike od 5. do 8. razreda OŠ „Nikola Tesla“, djelatnike i roditelje naših učenika organizirali smo predavanje uz PPT prezentaciju na temu pajasena i drugih najinvazivnijih biljnih i životinjskih vrsta u Primorsko-goranskoj županiji. Uzajamna suradnja potaknula je djelatnike JU Priroda na otvaranje edukativne web strane u koju su uvrstili i naš edukativni letak.

U suradnji s JU Priroda i komunalnim poduzećima (Čistoća d.o.o., Parkovi Plus d.o.o., Ceste Rijeka, Parkovi i plaže Opatija) provoditi ćemo akcije uklanjanja pajasena, te kartiranja i mjerena i praćenja rezultata uklanjanja.

Predstavljanje projekta

Rezultate našeg istraživanja prezentiramo u tiskanom (Novi list, Školske novine) i elektronskom obliku (web stranica škole i web stranica JU Priroda), na radio postajama (Hrvatski radio Obrazovni program, Radio Trsat). Pisano izvješće o rezultatima provedenih akcija s pozivom na suradnju i podršku upućujemo Gradu Rijeci, Gradu Opatija, Državnom zavodu za zaštitu prirode i Agenciji za zaštitu okoliša. Kontakt radi izmjene iskustava uklanjanja upućujemo i na adresu Udruge Caput Insulae Beli (otok Cres) te Gimnaziji u Puli za koje smo saznali da rade na rješavanju problema pajasena na području Pule i Istarske županije.

Ostvareni rezultati

Provedenim istraživanjem (anketiranje učenika i odraslih građana Rijeke) utvrdili smo nedovoljnu upućenost građana u opasnost pajasena kao invazivne vrste.

Izrada edukativnih letaka kao i predavanja i prezentacije na temu stranih invazivnih biljnih i životinjskih vrsta podižemo svijest građana o načinima na koji ugrožavaju bioraznolikost.

Poticanjem na suradnju nadležnih ustanova i poduzeća, prezentacijom rezultata istraživanja i izvješćivanjem o provedenom projektu pokrenuli smo nove resurse na rješavanje problema pajasena.

Suradnja s Javnom ustanovom Priroda rezultirala je novim zajedničkim projektom kojeg smo već počeli provoditi.

Pored navedenog ističemo razvoj kompetencija učenika sudionika ovoga projekta. Sudjelovanjem u projektu učenici su osvijestili svoja građanska prava i obveze. Timski rad, uspostavljanje suradnje s nadležnim ustanovama, traženje i proučavanje stručne literature i zakonske regulative, organiziranje i provođenje terenskih akcija (anketiranje, mjerjenje, bilježenje, obrada rezultata), suradnja s medijima i prezentiranje svoga rada, sada su učenicima bliske i poznate aktivnosti. Učenici su stekli iskustvo osobne inicijative u rješavanju problema uočenih u lokalnoj ili široj društvenoj zajednici koje će moći primijeniti i u budućnosti.

Projekt smo provodili u intenzivnoj atmosferi suradnje, povjerenja i ravnopravnosti djece (učenika) i odraslih (nastavnika) pri čemu smo svi obogaćeni za nova saznanja i iskustva koja zajedno dijelimo.

8. Prometnice na školskim putovima

Škola

Osnovna škola Zamet
Bože Vidasa 12, 51000 Rijeka
Telefon / telefaks: 051 261113/685050

Tematsko područje

Istraživanje i rješavanje problema lokalne zajednice

Cilj projekta

Razvijanje svijesti mladih i cjelokupne šire javnosti o potrebi zaštite prava djece/učenika s obzirom na sigurnost prometnica i racionalno i korektno korištenje užeg školskog prostornog pojasa. Ostvarivanje zacrtanih i isplaniranih ciljeva koji vode ka kompetentnom i uspješnom sudjelovanju u svakodnevnom životu gdje se utječe na pozitivne promjene u društvu. Vidljiv utjecaj na dječjeg promišljanja i aktivnosti na svakodnevnu problematiku i organizaciju životnih uvjeta.

Voditeljica

Irena Peić

Učenici

Učenici 6. i 8. razreda: Karla Gjukić, Lucia Ivakić, Katia Skokandić i Sara Tokalić, sve 6. razred.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Osnovna škola Zamet okružena je brojnim prometnicama (županijska cesta, tri lokalne ceste i prilazna cesta školi). U blizini škole su i dva dječja vrtića, dom zdravlja i novoizgrađeni Sportski centar Zamet. Promet na cestama je prilične gustoće i sigurnost učenika na putu prema školi je dovedena u pitanje: zbog slabe signalizacije i nedovoljne kontrole na županijskoj cesti unazad pet godina dogodilo se pet prometnih nezgoda u kojima su ozlijeđeni učenici škole, a jedan je učenik smrtno stradao. Izgradnjom novoga sportskog centra povećao se broj automobila na prilaznim cestama, a to je rezultiralo i korištenjem dijela školskog dvorišta kao besplatnog područja za parkiranje. Osim toga, povećao se broj roditelja koji svakodnevno dovoze djecu u školu i pritom bezobzirno stvaraju gužve i ugrožavaju sigurnost učenika pješaka na prostoru školskog dvorišta. Sve navedeno rezultiralo je odlukom učenika (jednoglasnom) na sjednici Vijeća učenika da se učenici aktiviraju u pronalaženju rješenja za nastalu situaciju.

Moguća rješenja problema

Razmatrale su se alternativne mogućnosti o potrebi edukacije i motiviranja učenika i roditelja, o mogućnosti aktivnog uključivanja šire društvene zajednice, o organiziranju školski prometnih redara/djece na prostoru školskog dvorišta i na pješačkom prijelazu na županijskoj cesti te o mogućnosti postavljanja fizičke prepreke na ulazu u školsko dvorište i postavljanju „pametnog“ semafora na prometnicu.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon anketiranja, istraživanja (situacije, postojećih zakona i pravilnika, Ustava RH), izravnog djelovanja te utvrđivanja prednosti i nedostataka svake od ponuđenih politika, učenici su se opredijelili za izgradnju fizičke prepreke i za „pametni“ semafor. Kao prednosti odabrane politike ističu se sljedeći argumenti: poboljšat će se sigurnost svih pješaka (time i učenika) u prometu oko škole, bit će manje ispušnih plinova i više prostora za igru na školskom dvorištu, postavljanjem semafora osigurava se veća sigurnost učenika u prometu, samim tim i roditelji će manje strahovati i učenici će češće pješačiti u školu (što je bitno u ostvarivanju društvenih kontakata i izgradnje pojedinca kao osobe), vrlo je moguća podrška lokalne vlasti, stanovnika užeg susjedstva škole, odgovornih roditelja i učitelja škole, važna je činjenica da će biti vidljivi rezultati dječje angažiranosti u organizaciji društvene/prometne svakodnevice.

Plan djelovanja

Promišljajući o onome što se može učiniti, nastao je akcijski plan: pokrenule su se razne aktivnosti vezane za odabranu politiku (dopisi, kontakti s predstavnicima lokalne i gradske vlasti te policije...; obavljeni su razgovori s odgovornima, uslijedilo je prezentiranje postavljenog cilja, upućeni su zahtjevi tvrtkama da predlože najbolje rješenje ogradijanja školskog prostora i zatražen je izračun finansijskih troškova). Organizirat će se akcija prikupljanja finansijskih sredstava za ostvarenje jednog od postavljenih ciljeva (načini i obrasci su oblikovani i utvrđeni).

Ostvareni rezultati

Za postavljanje stupića/rampe na školskom dvorištu odredili smo rok do kraja kalendarske godine, a „pametni“ semafor na županijskoj cesti očekujemo najkasnije do početka sljedeće školske godine.

Predstavljanje projekta

Slijede prezentacije projekta na satovima razredne zajednice, na Učeničkom i Učiteljskom vijeću, na Vijeću roditelja, pred predstavnicima lokalne i gradske politike (Mjesni odbor Zamet, Grad Rijeka – Odjel za komunalno redarstvo) pred predstavnicima Policijske postaje Rijeka, Druge policijske postaje Rijeka te, za širu javnost (dnevne novine, lokalne radio postaje, web portali šireg lokalnog značaja), na proslavi Dana škole. Također, projekt će biti prezentiran na županijskoj smotri iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 2013.

Članak o projektu namjeravamo objaviti na vebnim stranicama škole, u školskom listu „Koralj“, u „Novom listu“ i „Školskim novinama“. O projektu ćemo obavijestiti Hrvatski radio – program za djecu.

9. Internetom u avanturu očuvanja baštine

Škola

OŠ Sveti Petar Oreboveč
Sveti Petar Oreboveč 90, 48267 Oreboveč
Telefon/telefaks: 048 856 257
E-mail: os-sveti-petar-oreboveč-001@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Kulturološko

Cilj

Očuvanje zavičajne baštine i veća "vidljivost" u lokalnoj zajednici – KUD-a "Prigorec" Sveti Petar Oreboveč.

Voditelji

Stojanka Lesički, Darko Višak

Učenici

Dario Hruškovec, Dora Kos, Marko Matus, Ljubica Tinodi – (8. b)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Polazište za izbor problema bila je preporuka „Projekta građanin“ da se u upoznavanju s javnom politikom koriste lokalne novine. Obzirom da naš kraj nema lokalnih novina, a dnevne novine i županijski tjednici izuzetno rijetko pišu o temama iz našeg kraja, dio učenika zaključio je da je tome razlog nepostojanje zanimljivih događanja. Razgovarajući o temama zanimljivim za medije, kao jednu od mogućih zanimljivosti, jedan je od učenika naveo i KUD „Prigorec“ i njegovo djelovanje na području zaštite folklorne baštine. Kako su ostali znali vrlo malo o djelovanju KUD-a „Prigorec“, zaključili smo da unatoč brojnim aktivnostima KUD nije dovoljno „vidljiv“ među stanovništvom. Potom smo krenuli u istraživanje. Prvi korak bio je razgovor s predsjednikom KUD-a. Od njega smo doznali da su u KUD-u relativno zadovoljni odnosom lokalne vlasti prema KUD-u (zbog financiranja njihovih aktivnosti iz proračuna Općine s iznosom od 12.000 kuna godišnje), ali ne i odnosom stanovništva prema KUD-u i njihovim aktivnostima u očuvanju baštine. Potom smo proveli anketu među roditeljima učenika i dijelom mještana (ukupno 460 anketiranih obitelji). To je potvrdilo naše pretpostavke o nedovoljnoj „vidljivosti“ KUD-a u zajednici. Naime, svega 33% anketiranih roditelja bilo je na nekom nastupu KUD-a. Od predsjednika KUD-a doznali smo da su im značajni problemi i nedostatak muških članova, te nedovoljna istraženost folklorne baštine našeg kraja.

Moguća rješenja problema

Kao moguća rješenja učenici su predlagali informiranje stanovništva o problemima i aktivnostima KUD-a na roditeljskim sastancima, putem plakata, člancima u tiskanim medijima, internetom, emisijama na radiju.

Najbolji pristup rješenju problema

Analizirajući odgovore iz ankete utvrdili smo da čak 71, 5 % ispitanih roditelja ima računalo i internet. Doznali smo i da o događanjima u lokalnoj zajednici najviše njih (61, 2%) doznaće putem Radio Križevaca, a potom usmenom predajom (19, 5%). Na temelju rezultata provedene ankete zaključili smo da bi najbolje rješenje problema bilo informiranje o KUD-u putem interneta. No, kako naša općina nema svoju web stranicu predložili smo izradu internetske stranice KUD-a. U KUD-u su se složili s našim prijedlogom, uz napomenu da ne raspolažu znanjima niti financijskim sredstvima za izradu internetske stranice. Zato smo odlučili da uz pomoć naših mentora izradimo web stranicu. Obzirom da smo anketom utvrdili da je radio vrlo utjecajan medij na našem području, dogovorili smo da u rješavanju problema koristimo i radio.

Plan djelovanja

Prikupljanje i sređivanje informacija za web. Dizajniranje stranice. Priprema radio emisija. Potraga za izvornom folklornom gradom. Proučavanje Ustava, Zakona o Udrugama i Statuta KUD-a. Izrada radijskih spotova i plakata za projekt.

Ostvareni rezultati

Izradili smo web stranicu (može se pogledati na adresi kud-prigorec.hr). Pripremili smo radio reportažu o KUD-u, te intervju s predsjednikom KUD-a. Prilozi su objavljeni na Radio Križevcima 7. i 10.3. 2013. U potrazi za izvornom folklornom gradom dospjeli smo do narodnih pjesama koje je 1860. u Oreškovcu zabilježio Stanko Miholić. Bilježnicu s pjesmama (zapisano je 38 pjesama), pronašli smo u Odsjeku za etnologiju Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen mještanima, načelniku i vijećnicima Općine Sveti Petar Orešovec u školi u Gregurovcu 8. 3. 2013. Široj javnosti projekt smo predstavili u već navedenim prilozima na Radio Križevcima, a 15. 3. predstaviti ćemo ga i na Radio Koprivnici.

10. Molvarske negdašnje kolači

Škola

Osnovna škola Molve

Adresa škole: Trg kralja Tomislava

Telefon: 048 892 031 Telefaks: 048 892 027

e-mail: os-molve-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Kulturna i povijesna baština, kulturne vrijednosti i stvaralaštvo. Razvoj osobnog i zavičajnog identiteta i poduzetničke kompetencije. Zdrava prehrana.

Cilj

Osvijestiti učenike, mještane, općinsku vlast i Turističku zajednicu o potrebi većeg angažiranja oko očuvanja i promoviranja tradicije i baštine te ih očuvati od zaborava.

Spoznati da su nekadašnji kolači dobar primjer zdrave prehrane i da ih treba promovirati te očuvati od zaborava.

Voditeljica

Mirela Paša

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 17, 6. a razred:

Veronika Balogović, Darko Bećeić, Dukin Mateja, Manuel Ereiz, Aileen Gazdek, Martin Imbriovčan, Ana Ivančan, Helena Ivančan, Velina Kopričanec, Ana Lončar, Benjamin Lončar, Maja-Marija Marić, Marko Medimorec, Matej Molnar, Goran Paša, Lorena Vincek i Petra Žufika. Popis učenica koje će predstavljati projekt na Smotri: Helena Ivančan, Ana Ivančan, Ana Lončar i Lorena Vincek

Opis

Izbor i istraživanje problema

Odlučivši se za rad na projektu kroz Građanski odgoj, kao i prošle godine, učenici su predlagali razne teme. Složili su se oko toga da želimo temu u kojoj možemo postići najveći napredak za našu zajednicu pa je odluka bila laka. Izabrali smo temu očuvanja i promoviranja tradicije i baštine. Procijenili smo da se ništa nije učinilo po pitanju zapisa i očuvanja od zaborava tradicije i baštine na temu kolača našega kraja.

Krenuli smo u proučavanje i ispitivanje problematike.

Razgovarajući s općinskim načelnikom, članovima Turističke zajednice i mještanima uvidjeli smo da postoje mnogi nedostaci i da je angažiranje u području očuvanja i promoviranja tradicije i baštine premalo.

Proučili smo zakonske odredbe i državne i lokalne, ljudska prava i Ustav Republike Hrvatske. Iz zakona smo saznali da svatko ima pravo davati prijedloge javnim tijelima i da svatko ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja misli, pravo na slobodno udruživanje radi zaštite probitaka ili zauzimanja za gospodarska, kulturna ili druga uvjerenja i ciljeve. Svatko ima pravo slati predstavke i pritužbe, davati prijedloge državnim i drugim javnim tijelima i dobiti na njih odgovor.

Najvažnije nam je bilo što smo iz prava i zakona saznali da imamo pravo njegovati i promovirati kulturne vrijednosti i stvaralaštvo, a posebno da imamo pravo angažirati se oko

razvoja i očuvanja osobnog i zavičajnog identiteta.

Istraživanjem problema saznali smo da nitko do sada nije po tom pitanju nešto ozbiljno učinio, izradio neku knjižicu zapisa ili recepata starinskih kolača kako bi se to tradicijsko blago očuvalo i arhiviralo ili nešto slično.

Mnogi recepti postoje samo u glavama naših prabaka i prijeti im izumiranje, a smatramo da su veoma vrijedna baština, naš identitet, a važno je što su i primjer zdrave prehrane.

Isto tako pomislili smo kako bi to bio dobar potez i za promociju našeg mjesta. Tim projektom nadopunili bismo prošlogodišnji naš turističko promotivni projekt.

Moguća rješenja problema

Znamo da se u novije vrijeme u Hrvatskoj kao turističkoj zemlji teži što više prezentirati zdrav život i život na tradicionalnoj bazi stoga smo pomislili na rješenja koja bi ostvarila cilj, a ujedno bila i dobra promocija.

Smatramo da mi u Molvama imamo mnogo toga za pokazati i ponuditi, a nemamo modele po kojima možemo to ostvariti. U prilog tome idu i informacije o Molvama kao sve zanimljivijoj turističkoj destinaciji.

Predstavnici lokalne vlasti, turističke zajednice i mještani istaknuli su da smo dobro uočili nedostatke i pružili su nam potporu u njihovom rješavanju.

Svi upoznati s problemom su veoma zainteresirani za našu ideju očuvanja nekadašnjih kolača od zaborava.

Učenici su imali zadatak osmislti što bi sve i na koji način moglo očuvati od zaborava nekadašnje kolače.

Problem smo istražili, proučili njihove prijedloge i predložili nekoliko mogućih rješenja.

1. Sakupiti recepte i objaviti ih na internetu
2. Organiziranje izložbe/ manifestacije
  - 3. Tiskanje i podjela letka s receptima
4. Izrada knjižice recepata

Najbolji pristup rješenju problema

Odlučili smo pokušati ispitati sve mogućnosti koje smo naveli ne bi li poduzeli što je više moguće. Kako smo napredovali s istraživanjem tako smo otkrivali koja mogućnost je najbolje rješenje.

Lokalna zajednica, a ni turistička zajednica nikako već godinama nije riješila naš postavljeni problem. Prošle godine je nešto pokušano, organizirana je jedna manifestacija na kojoj su bili zastupljeni starinski kolači u smislu izložbe i kušanja, no to nikako nije dovoljno i nije ostvarilo trajniji trag.

Stoga smo po demokratskom načelu odlučivanja glasovanjem odlučili da je najbolji pristup rješavanju problema osmislti i izraditi knjižicu recepata.

To će biti jedini do sada pisani trag na tom području, ostat će trajno zapisano, bit će dostupno mnogima, a moglo bi postati i dobar promotivni materijal.

Svidjelo nam se i to što su starinski kolači primjer zdrave prehrane pa ćemo je time i promovirati

Plan djelovanja

Svoje planove o rješavanju zadanog problema predstavili smo ravnatelju, općinskom načelniku, predstavnicima Turističke zajednice i učitelju informatike te ih zamolili za suradnju da zajedno pokušamo riješiti problem. Krenuli smo s akcijama.

1. Proveli smo razgovore s načelnikom, turističkom zajednicom, učiteljem informatike i uspostavili suradnju
2. Proveli smo anketu kojom smo dobili mišljenje ispitanika o očuvanju od zaborava tradicije i baštine na temu nekadašnjih kolača našega kraja
3. Ispitali smo postoje li kakvi podaci ili objavljeni materijali
4. Prikupili smo zapise recepata
5. Prepisali smo recepte
6. Istražili smo jesu li nekadašnji molvarske kolači zdrava hana
7. Recepte smo isprobali i fotografirali kolače
8. Osmislili smo knjižicu recepata
9. U suradnji s volontером – učiteljem informatike pripremili smo knjižicu za tisak
10. Uz finansijsku potporu Općine Molve tiskali smo knjižicu
11. U suradnji s Općinom Molve distribuirat ćemo je domaćinstvima
12. U suradnji s Turističkom zajednicom Općine Molve knjižica će se poklanjati raznim gostima i delegacijama prilikom posjeta Molva ili prilikom predstavljanja molvarske predstavnika na raznim gostovanjima
13. Upoznali smo i medije s akcijama – pisali smo članke za novine i radio. (Radio Đurđevac, Koprivnica, Drava, Podravski list, Glas Podравine i Prigorja, Školske novine, internetske stranice škole i Općine.)
14. Projekt smo predstavili Turističkoj zajednici Molve, lokalnoj vlasti, na roditeljskom sastanku, Učiteljskom vijeću, učenicima naše škole i medijima
15. Pisali smo zahvalnice za suradnju i pomoć u ostvarivanju projekta
16. Poučili smo druge u tome kako smo uspjeli riješiti problem u zajednici

Ostvareni rezultati

Učenici su suradničkim učenjem mnogo naučili o javnoj politici, građanskom odgoju i tome što znači biti građanin, kako znati svoja prava i kako utjecati javnom politikom na vlast te napraviti nešto dobro u zajednici.

Učenici su njegovali, očuvali od zaborava i promovirali kulturnu baštinu, isticali kulturne vrijednosti i razvijali stvaralaštvo. Ojačavali su i promovirali svoj zavičajni identitet. Razvijali su poduzetničke kompetencije. Učili su građanski odgoj i primjenjivali ga.

Spoznali su da su nekadašnji kolači dobar primjer zdrave prehrane i to su promovirali i primjenjivali.

Učenici su razmjenjivali iskustva, razgovarali s tijelima vlasti, surađivali, izražavali svoje stavove i uvjerenja, poticali druge na suradnju i unapređivanje zajednice, poslovno su komunicirali i zahvalili.

Dokazali su da učenje za ljudska prava i demokratsko građanstvo potiče na kreativnost i aktivan angažman u zajednici te joj donosi dobrobit.

Plan je u potpunosti realiziran. Osmislili smo, po treći puta, u našoj zajednici model kako se promovirati, unaprijediti i očuvati.

Napravljena je knjižica recepata kao trajan zapis i očuvanje od zaborava dijela tradicije i baštine, a ujedno je promovirana zdrava prehrana i gastronomski ponuda našeg mjesta.

Ovo je naš treći model kako se može uz malo truda, volje, rada i minimalna finansijska sredstva učiniti veliko djelo za prošlost, sadašnjost i budućnost našeg mjesta.

Radeći na projektu surađivali smo s medijima putem tematskih članaka.

Zahvalnicom smo se zahvalili na podršci i suradnji.

Javno predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen medijima (Podravski radio, Podravski list, Glas Podравine i Prigorja, Školske novine, internetske stranice škole i Općine, roditeljima na roditeljskom sastanku, lokalnoj vlasti, Učiteljskom vijeću, učenicima škole.

11. Pomozi mi da se smijem

Škola

Osnovna škola Ferdinandovac, Dravska 66, 48356 Ferdinandovac

Telefon: 048 210001; Telefaks: 048 817709

E-adresa: os-ferdinandovac-001@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Prevencija nasilja

Cilj

Pomoći učenicima da se obrane od psihičkog zlostavljanja u školi i da se više smiju

Voditeljica

Mihaela Patačko, prof.

Učenici

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta su članovi grupe „Vježbaonica građanskog odgoja“: Martina Karan, Doris Kudumija, Petra Turbelija i Martina Živko (6. razred)

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Martina Karan, Doris Kudumija, Petra Turbelija i Martina Živko (6. razred)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Članice grupe „Vježbaonica građanskog odgoja“ odlučile su ove godine nastaviti s prošlogodišnjim projektom. Primjetile su da i među učenicima nižih razreda ima psihičkog zlostavljanja. To je vrsta nasilja kojom se učenici međusobno vrijeđaju, isključuju iz društva, govore si ružna imena i prijete jedan drugome. Za takvo ponašanje grupa smatra odgovornim roditelje, okolinu i medije, ali i same učenike. S obzirom da takav oblik nasilja ostavlja negativne posljedice na učenicima, grupa se odlučila i dalje baviti tim problemom kako bi kod naših učenika bilo više osmijeha na licu, a manje tuge i straha.

Istraženi su dokumenti i pravilnici koji se odnose na problem:

- Opća deklaracija o ljudskim pravima
- Konvencija o pravima djeteta
- Pravilnik o kućnom redu škole
- Statut škole

Prikupljene su informacije o štetnim posljedicama psihičkog zlostavljanja. Sastavljen je anonimni anketni upitnik za sve učenike od 1. do 4. razreda kako bi se prikupile informacije o oblicima i učestalosti psihičkog zlostavljanja među učenicima. Sastavljen je i upitnik za učitelje kako bi se i od njih doznalo ima li psihičkog zlostavljanja među učenicima nižih razreda i što se poduzima da toga bude manje.

Moguća rješenja problema

Grupa je uočila tri moguća rješenja problema:

- Predavanje za roditelje
- Radionica za roditelje
- Radionica za učenike

Najbolji pristup rješenju problema

Grupa je odlučila da će i ove godine sastaviti radionicu koju će održati na satu razrednika svih sedam odjela nižih razreda naše škole. Cilj radionice jest pokazati učenicima kako se mogu postaviti u situacijama kada ih netko vrijeda, isključuje iz društva ili im prijeti. Također, učenici su učili prepoznati osjećaje (strah, ljutnju, tugu i sreću) te su pokazali kako se može pomoći prijatelju ako ima problem.

Plan djelovanja

Pripremljena je i uvježbana radionica uz pomoć pedagoške literature.

Razrednici nižih razreda upoznati su s našim projektom. Dogovoreni su termini kad će se održati pripremljena radionica. Tražiti povratnu informaciju od učenika i učitelja o radionici. Projekt prezentirati učiteljima, roditeljima i medijima.

Ostvareni rezultati

Grupa je radom na projektu razvijala svoje vještine istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, diskusije, intervjeta, dramatizacije, izrade plakata i javnog predstavljanja.

Učenicima nižih razreda skrenuta je pozornost na problem psihičkog zlostavljanja, a dobili su i konkretnе savjete kako se mogu postaviti u takvim situacijama. Učenici su učili prepoznati osjećaje (strah, ljutnju, tugu i sreću) kod svojih vršnjaka i pružiti pomoć prijatelju ako mu je ona potrebna.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je predstavljen učenicima nižih razreda naše škole i njihovim razrednicima.

Prvi razred: 20. veljače 2013.

Drugi razred: 26. veljače 2013.

Treći i četvrti razred: 28. veljače 2013.

PŠ Drenovica: 6. ožujka 2013.

PŠ Crnec: 7. ožujka 2013.

Projekt će biti predstavljen i roditeljima te medijima i bit će stavljen na školsku web stranicu.

12. Znamo li što imamo?

Škola

OŠ „Đuro Ester“, Koprivnica

Adresa škole: Trg slobode 5, 48000 Koprivnica

Telefon: 048 622 433; Telefaks: 048 625 842

E-mail: tajnik@kc.htnet.hr

Tematsko područje

Projekt građanin i zaštita okoliša

Cilj

Osvijestiti važnost očuvanja prirode te naučiti da i u našoj županiji ima zaštićenih prirodnih vrijednosti.

Voditeljice

Ana-Marija Bobovčan, prof., mentor

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 21

Danijel Bačani, Juraj Balaško, Marko Baron, Lorena Cahunek, Lea Fuček, Lara Geci, Mateo Halavuk, Matija Indir, Emanuel Jakrlin, Robert Jelak, Hana Knežević, Tara Kučina, Marco Landek, Ena Maria Maruševec, Lea Miloš, Mihael Posavec, Lukrecija Slobodanac, Matej Stančir, Mihaela Šestanj, Filip Verčević, Dalibor Želežić (5.d razred), Hana Knežević, Tara Kučina, Lea Miloš, Filip Verčević

Izbor i istraživanje problema

Kako je naša škola u uzorku za eksperimentalno provođenje kurikuluma Građanskog odgoja i obrazovanja i mi smo željeli doprinjeti što uspješnije provedbi krikuluma te samo na satovima razrednog odjela sa razrednicom raspravili o temama koje kod nas bude veliki interes.

Najprije smo se podijelili u skupine i svaka skupina je predložila određeni problem.

Uočili smo da unutar navedenih tema prevladavaju teme iz područja zaštite prirode. Daljnjim razgovorom smo shvatili da malo znamo o zaštićenim područjima u Hrvatskoj, a još manje u našoj županiji te smo se odlučili pozabaviti problemom poznavanja zaštićenih prirodnih područja na području naše županije.

Moguća rješenja problema

Na satovima razrednog odjela prilikom rasprava učenici su predlagali različita moguća rješenja problema.

Anketirati učenike, roditelje i učitelje znaju li koje su kategorije prostorne zaštićenosti zastupljene u našoj županiji te koja su zaštićena područja u našoj županiji.

Izrada edukativnih brošura, postera, posjet zaštićenim područjima.

Putem prezentacija i radionica osvijestiti učenike o zaštićenim područjima na području Koprivničko – križevačke županije.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon analize prikupljenih mogućih rješenja problema zaključili smo da je najbolji pristup rješavanja problema najprije osvijestiti sebe i naučiti koja su sve zaštićena područja u našoj županiji. Razrednica će organizirati predavanje gospode Željke Kolar, ravnateljice Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Koprivničko – križevačke županije. Dogovorili smo da ćemo napraviti malu knjižicu u kojoj su sva zaštićena područja te ćemo istu staviti na web stranicu škole da je mogu svi vidjeti, a također ćemo napraviti kartu sa zaštićenim područjima koju ćemo staviti u hodnik škole.

Plan djelovanja

Kako mi još ne znamo koje su kategorije prostorne zaštićenosti u Republici Hrvatskoj jer je to nastavno gradivo šestog razreda prirode razrednica nam je ukratko putem prezentacije ispričala koje su to kategorije zaštite u Republici Hrvatskoj.

4. ožujka 2013. posjetila nas je ravnateljica Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Koprivničko – križevačke županije gospođa Željka Kolar te nam je na vrlo zanimljiv način ispričala o svakom zaštićenom području.

Da bi učenici što bolje upamtili koje su zaštićena područja u našoj županiji napravili smo kartu županije i u nju ucrtali mjesta gdje se ta područja nalaze, napisali naziv i stavili sliku tog područja. Crtali smo zaštićena područja te smo napravili malu knjižicu zaštićenih prirodnih vrijednosti u našoj županiji. Napravili smo i prezentaciju koja se za vrijeme odmora prikazuje na televizijskom prijemniku u predvorju škole kako bi što više učenika potaknuli na promišljanje o zaštiti prirode.

Ostvareni rezultati

Učenici su razvili vještine istraživanja, suradničkog učenja, proveli su anketu.

Naučili su koja su zaštićena područja u našoj županiji i time se senzibilizirali za problem zaštite prirode.

Izradili su knjižicu u kojoj je slika zaštićenog područja te je navedeno zašto je određeno područje zaštićeno.

Potaknuli su na promišljanje o zaštiti prirode učenike, učitelje i roditelje.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen na internetskoj stranici naše škole, Vijeću učitelja (21. ožujka 2013.), prilog je snimljen za radijsku emisiju „Zvon“ Radia Koprivnica 19. ožujka 2013.

Također smo projekt predstavili učenicima od 5. do 8. razreda, a tijekom travnja i svibnja ćemo ga predstaviti na roditeljskim sastancima.

13. Čuvajmo zdravlje

Škola

OŠ Frana Krste Frankopana Osijek
Frankopanska 64, 31 000 Osijek
Tel . 031 505820; Fax 031 575125
e-mail: os-osijek-007@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Projekt građanin

Cilj

Spoznati potrebu aktivnog očuvanja osobnog zdravlja uz odgovorno ponašanje prema sebi i okolini

Voditeljice

Dubravka Čuržik, Anica Fumić

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 22

Projekt na smotri predstavljaju: Nera Mamić 8.a, Nika Pušeljić 8.a, Lucija Todić 8.a, Lorena Stanojević 8.c

Opis

Izbor problema

Znatiželja nas je potaknula na izbor problema koji ćemo istraživati. Cijelo ljetno pričalo se o uvođenju zdravstvenog odgoja u školi. Zdravlje nam je svima jako važno te smo odlučili saznati nešto više o tome kako zdravlje sačuvati.

„Zdravlje je čovjekovo najveće bogatstvo“ kaže stara izreka.

Pitanje koje se nameće jest, kako to bogatstvo očuvati?

Svakodnevno mediji donose tužne priče o bolesnoj djeci i naporima zajednice da im na neki način pomogne. Problem očuvanja zdravlja raširen je u svim dijelovima svijeta i mnoštvo je faktora koji ga ugrožavaju. Krivi smo i mi pojedinci jer ne vodimo dovoljno brige o svome zdravlju.

Odlučili smo naučiti kako brinuti o svome zdravlju i pomoći učenicima naše škole i šire da osvijeste ovaj problem.

Moguća rješenja

Nakon dužeg istraživanja uzroka narušavanja našeg zdravlja i mogućnosti očuvanja istog zaključili smo da se problem rješava različito, a moguće je:

- edukacijom kojom se razvija interes za zdrav način života
- dobrom prevencijom i razvijenom zdravstvenom zaštitom

Najbolji pristup rješenju

Sagledavajući problem sa svih strana, propitujući dobre i slabe strane ponuđenih rješenja, odlučili smo kako je najbolji pristup rješenju problema onaj edukativni. Prednost edukacije je u tome što djeluje i preventivno posebno na mlade ljude jer pomaže da do zdravstvenih

problema uopće ne dođe. Edukacijom se potiče mlade na izbjegavanje loših navika i stvaranje preduvjeta za zdraviji način života.

Plan djelovanja

Za uspješno provođenje projekta trebalo je izraditi plan djelovanja:

- uočiti i definirati problem uz stručnu literaturu, razgovore sa stručnjacima, pretraživanjem internetskih stranica, anketiranjem vršnjaka, praćenje medija
- spoznati pravnu opravdanost našeg djelovanja i na koji način ovu problematiku rješava aktualna vlast
- osmisliti kako svojim djelovanjem potaknuti druge da nas slijede
- biti aktivni sudionici svih događanja
- osvrnuti se na sve što smo naučili radeći na projektu

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen učenicima naše škole, učiteljima i roditeljima, te na županijskom susretu 22.ožujka 2013. Uvjereni smo kako smo ostvarili dio našeg cilja, potaknuli vršnjake na zdraviji način života, a sve u cilju očuvanja svoga zdravlja i životnog okruženja.

14. Školska uniforma – “uni“ ili „forma“

Škola

Osnovna škola „Tin Ujević“, Opatijska 46, 31000 Osijek Projekt Građanin
Telefon: 031 561 – 210

Tematsko područje:

Cilj projekta: istraživanje javne politike o opravdanosti uvođenja školskih uniformi

Voditeljica

Mirna Grbec, učiteljica

Učenici

U pripremi prezentacije projekta sudjelovali su učenici 8. razreda Marijana Horvat, Tea Mušac, Ena Šprem, Hana Šprem, Ivan Kučinac i Mihael Haller te učenica 5. Razreda Vita Guljaš

Učenice koje će prezentirati projekt na državnoj smotri: Marijana Horvat, Tea Mušac, Ena Šprem, Hana Šprem i Vita Guljaš (rezerva)

OPIS

Izbor i istraživnaje problema

Potaknuti čestim raspravama u medijima o potrebi uvođenja školskih uniformi, kao i ostvarenjem istog u jednoj osječkoj školi, usmjerili smo svoje istraživanje u tom pravcu.

Problemu smo prišli sakupljanjem podataka o uniformiranosti učenika u bližoj prošlosti na našim prostorima i šire, kao i o zastupljenosti školskih uniformi u današnje vrijeme. S prikupljenim podacima upoznali smo Učeničko vijeće i proveli debatu. Spoznaje smo proširili i kroz intervjue s roditeljima, zaposlenicima škole, a pratili smo i medijske napise i internetske portale s forumima na tu temu.

Najveći poticaj za uključivanje u istraživanje ovog pitanja dobili smo kada smo osvijestili činjenicu da se o uniformiranju učenika u medijima pojavljuju smo stavovi učitelja, profesora i posebno ravnatelja škola, dok su učenici potpuno isključeni i izuzeti od izražavanja svog mišljenja. Kako bismo izrazili stav onih kojih se pitanje školske uniforme najizravnije tiče, a s ciljem uključivanja u pitanje za koje smatramo da ima značenje javne politike, odlučili smo kroz ovaj projekt napustiti ulogu pasivnih promatrača i djelovati. Ono što smo primijetili jest da se opet odlučujemo za temu koja nema zakonsko uporište, kao što je to bio slučaj s našom prošlogodišnjom temom o zaključivanju ocjena na polugodištu. Zadovoljni smo jer kod sebe prepoznajemo želju za istraživanjem i pozitivnom promjenom, u čemu želimo zauzeti ulogu pokretača.

Moguća rješenja

Analizirajući prikupljene podatke, nametnula su se dva stava: stav potrebe uvođenja školskih uniformi i mišljenje kako školske uniforme ne treba propisati zakonom. Najistaknutiji razlozi nošenja uniformi odnose se na sakrivanje socijalnih razlika, izražavanje pripadnosti skupini i sprečavanje verbalnog nasilja među učenicima, dok su stavovi protiv uniformiranja zasnovani na gubljenju identiteta i materijalnim izdacima te mišljenju da je uniformiranje učenika s ciljem sakrivanja socijalnih razlika potpuno loše odabran način.

Najbolji pristup

Analizirajući moguća rješenja i proučavajući zakonske odredbe uočili smo da svako od ponuđenih rješenja ima i pozitivnih i negativnih posljedica.Uvažavajući podatke do kojih smo došli, zaključili smo da ovom problemu ne bismo trebali prići isključivo. Polazište nam je pri tom bila zaštitna uloga školskih uniformi kao prioritet.Uz to, razmatrali smo i uvažavanje zakonskih odrednica koje se odnose na ravnopravnost, uvažavanje, toleranciju, razvoj osobnog identiteta, ublažavanje i izbjegavanje stereotipa.Stoga smo odabrali pristup javnoj politici koji daje mogućnost izbora u onim okolnostima u kojima Zakonom o zaštiti na radu nije propisano.Na taj način izbor pojedinca vezano uz nošenje školske uniforme osobne je prirode.Smatramo da bi u škola mogla imati školske uniforme zaštitne namjene koje bi učenici koristili prema svom odabiru na nastavi likovne kulture, tehničke kulture i sličnog.

Pitanje pripadnosti grupi, koja je povezana uz uniformiranje, jednostavnije bi se riješilo izradom zaštitnog znaka svakog odjela ili bedža.

Zaključili smo da svojevrsno uniformiranje u školama već postoji i to na satu tjelesno – zdravstvene kulture, gdje učenici bez otpora i rado nose propisanu odjeću, svjesni da na taj način umanjuju mogućnost povrede kroz aktivnosti nastave.

Ublažavanje socijalnih razlika ne može se riješiti sakrivanjem odjeće. U tome smo se jednoglasno složili.

Plan djelovanja

Akcijom prikupljanja zaštitne odjeće stvorili smo fond kojim se učenici dragovoljno mogu poslužiti kako bi svoju odjeću zaštitili od oštećenja ili boje na satu likovne i tehničke kulture. Proveli smo natječaj osmišljavanja znaka za svaki odjel u koji su se uključili svi učenici škole. Svaki odjel odabire zaštitni znak, koji se nalazi na plastificiranoj kartici uz navedeni odjel kojem učenik pripada i učenikovo ime te ime škole.

Dogоворili smo s učenicima i roditeljima jednostavan i koristan način uniformiranja prilikom odlaska na veče skupove i smotre, gdje bi učenici jednog odjela nosili kape sa šiltom određene boje po izboru, kako bi se u masi mogli lakše snalaziti i priključiti svojoj skupini.

Smatramo da smo ovakvim rješenjima pomirili suprostavljene strane javne politike i ponudili korisne, lako ostvarive mogućnosti koje su prihvatljive za učenike, roditelje i školu.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen učenicima u školi, Učiteljskom vijeću, Vijeću roditelja, medijima i Službi za prosvjetna pitanja u Gradu Osijeku.Nalazi se i na internetskoj stranici Tinovci zajedno.

Ostvareni rezultati

Istraživanjem smo naučili o školskom uniformiranju u prošlosti i sadašnjosti.Zadovoljni smo ishodom i rješenjima koja smo ponudili.Fond zaštitne uniforme učenici jako rado koriste, što nam pričinjava veliko zadovoljstvo.Surađujući na projektu razvijali smo toleranciju i uvažavanje.Projekt nam je donio veliko zadovoljstvo jer smo pokazali i izrazili svoje aktivno djelovanje.

15. Mladi prate rad lokalne samouprave

Škola

OŠ Pantovčak

Hercegovačka 108, Zagreb

Telefon / telefaks: 01 48 24 148; 01 48 24 422

E-adresa: os-zagreb-005@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Sudjelovanje građana u demokratskom upravljanju na lokalnoj razini

Cilj

Poticanje djece i mladih na aktivno i odgovorno sudjelovanje u životu zajednice i civilnog društva

Voditeljica

Marina Žitković, dipl.pedagog; pedagoginja OŠ Pantovčak

Suradnici: Hrvatsko debatno društvo – Marko Kovačević, Gorana Jurišić, Izeta Colarić

Učenici:

Učenici Vijeća učenika : Zoe Milošević(5.a), Hana Ahčin(5.b), Luka Šimek(6.a), Anamarija Madunić(6.b), Maria Bota(7.a), Nika Perković(7.b), Mislav Žanić(8.a), Luka Kostanjski(8.b), Karla Kroflin(8.c)

Opis

Jedan od problema vezanih uz život mladih je njihova apatija prema pitanjima od zajedničkog interesa. Oni su uglavnom nezainteresirani za aktualne događaje na svim razinama vlasti osobito kad je riječ o lokalnoj samoupravi. Primijećen je nedostatak građanskih inicijativa osobito potaknutih od strane mladih. Mladi kao da nisu svjesni vlastite, vrlo važne uloge u iniciranju, odlučivanju i aktiviranju.

Obzirom da je uloga odraslih uvođenje djece i mladih u svijet odgovornog življjenja i aktivnog građanstva ovo je prilika da se djecu od najranije dobi uključi u proces inicijative, aktivnosti, kvalitetnog donošenja odluka, poštivanja procedure i razvoja svijesti o vlastitoj odgovornoj ulozi.

Kad ovladaju osnovnim znanjima o političkim institucijama i procesima odlučivanja na različitim razinama, kad se informiraju o načinima uključivanja u politiku i donošenje odluka, kad shvate mogućnosti i uvide prilike za vlastito a ujedno i učinkovito djelovanje od inicijative do provedbe u djelo, postići ćemo cilj– uključiti mlade u aktivan odnos prema društvenim pitanjima i potaci ih na ovladavanje vještinama analize društvenih pitanja, konstruktivnog traženja i evaluiranja rješenja određenih problema.

Izbor i istraživanje problema:

Na sastanku Vijeća učenika, nakon što smo se upoznali sa strategijom uključivanja u projekt „Mladi prate rad lokalne samouprave“, olujom ideja (velik broj automobila na prometnicama u frekventnim satima kad djeca dolaze u školu, prebrza vožnja pojedinaca, prekratko trajanje zelenog svjetla na prijelazu za pješake, nedovoljna pažnja odraslih sudionika prometa, nedovoljna koncentracija mlađih sudionika(djece) u prometu) iskristalizirali smo problem tj.predmet našeg interesa sa željom mijenjanja postojećeg stanja.

Učenici su kroz svoju zabrinutost za sigurnost učenika u prometu definirali i predmet našeg projekta a to je sigurnost učenika na prometnicama u blizini škole. Nakon toga prišli smo teoretskom i praktičnom dijelu istraživanja. U to smo uvrstili : statističke podatke o broju djece koja svakodnevno stradavaju u prometu, osobito u blizini škola gdje se najčešće djece i nalaze kao sudionici prometa (a stradali su u posljednjih nekoliko godina i u blizini naše škole); promatranjem došli do podatka o broju automobila koji svakodnevno u frekventno vrijeme prolaze prometnicom pokraj naše škole; razgovorom s roditeljima i učiteljima ispitali osjetljivost svih nas za pitanja sigurnosti najmlađih polaznika naše škole.

Moguća rješenja problema:

U razmišljanju na koji način poboljšati trenutno stanje i time spriječiti mogućnost stradavanja djece na prometnicama u blizini škole, razmišljali smo o sljedećem: postavljanje uspornika prometa na cesti, sustavnoj i dugoročnoj edukaciji svih učenika u školi kroz prometni odgoj i praktičnu nastavu na poligonima školskog igrališta; uključivanju u aktivnosti Ministarstva unutarnjih poslova „Što znam i kako se ponašam u prometu“; aktivnostima u okviru nastave tehničke kulture „Sigurno u prometu“; edukativnim aktivnostima „Pametni znaju čemu služi pojas“; tiskanjem informativnih letaka za roditelje u organizaciji svakog razrednog odjela; održavanjem tribina i pokaznih vježbi kako se sigurno i u pratinji starijih kretati prometnicama; vršnjačkoj pomoći i edukacijom na radionicama učenika mlađih razreda od strane učenika starijih razreda; postavljanjem prometne patrole ispred škole u vrijeme jutarnjeg dolaska učenika.

Najbolji pristup rješenju problema

Prednosti politike

Izabrali smo politiku građanske inicijative za mijenjanje uvjeta na prometnicama kroz upozoravajuću signalizaciju (vertikalnu). Naime, nakon proučavanja načina intervencija na kolnicima koji daju najbolje rezultate, odlučili smo se za tzv.“ treptajući mjerač brzine,, koji bi bio postavljen na ulici Pantovčak u blizini br.107.

Nedostaci politike

Jedan od nedostataka politike je novac, obzirom da postavljanje mjerača brzine iziskuje cca 40 000, 00 kuna no nastojat ćemo pronaći izvor financiranja u lokalnoj upravi za tzv.male komunalne akcije. Postoji i opasnost od uništavanja postavljenog mjerača.

Temelj politike:

Postavljanje mjerača je u skladu s prometnim propisima, djeluje psihološki jer ukazuje na potrebu korekcije brzine a osobna odgovornost pojedinca je u prvom planu jer uređaj ne sankcionira materijalno ako se ne poštuje propis o ograničenju brzine kretanja u blizini škole, ali postoji sankcija „svijesti“ ako se i unatoč upozorenju vozač nastavlja kretati neprilagođenom brzinom ugrožavajući svjesno ostale sudionike prometa.

Razine vlasti za provođenje politike:

Lokalna vlast je prva u nizu koja bi trebala pokazati osjetljivost za ovaj problem ali i zainteresiranost za njegovo rješavanje jer su je građani izabrali na lokalnim izborima i dužna je brinuti o kvalitetnom životu svih svojih sugrađana. Nadalje, lokalna vlast je prva u proceduri kojoj se građani obraćaju inicijativom.

Plan djelovanja

Djelovanje smo započeli na školskoj razini kad smo na Vijeću učenika izložili strategiju uključivanja u projekt. Upoznali smo s planom rada ravnateljicu i Vijeće roditelja naše škole

te članove Školskog odbora. Suradnju smo ostvarili s Hrvatskim debatnim društvom i koordinatorom Markom Kovačevićem i suradnicom Goranom Jurišić. Posjetili smo Mjesni odbor Stjepan Radić i iznijeli problem te predložili politiku rješavanja. Dobili smo njihovu usmenu podršku za naš prijedlog.

Predstavljanje projekta

Cijeli smo projekt iznijeli na završnoj tribini u prostorijama Starogradske vijećnice u prisustvu predstavnika Gradske četvrti i Gradske skupštine a to je popraćeno i u medijima.

Ostvareni rezultati

Uspjeli smo senzibilizirati javnost za pitanje sigurnosti djece u prometu u neposrednoj blizini škole jer su roditelji na roditeljskim sastancima pokazali razumijevanje i dali podršku inicijativi Vijeća učenika. Podržalo nas je Vijeće roditelja i Školski odbor i želimo im na kraju školske godine izložiti rezultate cijelog projekta. Imamo i povratnu informaciju iz Mjesnog odbora Stjepan Radić da su nam odobrena sredstva iz malih komunalnih akcija i da ćemo ovog proljeća moći finalizirati naše aktivnosti postavljanjem „mjerača brzine“na predloženoj prometnici.

16. "Izgradite nam biciklističke staze da nas automobili ne gaze"

Škola

Osnovna škola Šime Budinić

Adresa: Put Šimunova 4, 23000 Zadar

Telefon: 023 305435, Fax: 023 309010

E – mail : os-zadar-005@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Ekološko (projekt građanin)

Cilj

Osnovni cilj ovog projekta je usvajanje demokratskih vrijednosti i razvijanje građanskih kompetencija. Učenike se potiče da postanu aktivni, savjesni i odgovorni građani koji razumiju koja je njihova uloga. Edukacijski dio projekta usmjeren je na prenošenje znanja o osnovnim postavkama aktivnog građanstva i demokratske kulture te primjeni stecenih znanja i vještina iz drugih nastavnih predmeta. Praktična komponenta usmjerena je na razvoj organizacijskih, komunikacijskih i istraživačkih vještina.

Ovim projektom kod djece se nastoji potaknuti i poduzetnički duh. Cilj je osvijestiti i ohrabriti djecu i mlade da svojim znanjem i odlučnošću mogu promijeniti i obogatiti zajednicu u kojoj žive.

Voditeljica

Nera Batina

Učenici

Josipa Batur, 8 e, Evelin Delić, 8e, Marcela Dorkin, 8 d, Katarina klarin, 8 d, Ema Pavlović, 8e, Mihaela Perić, 8e, Fani Španić, 8d

Opis

Izbor i istraživanje problema

Naša mala skupina okupljena u izvannastavnoj aktivnosti Građanski odgoj, nakon provedenih edukacijskih radionica, odabrala je projekt kojim ćemo se baviti cijele godine. Od nekoliko predloženih tema kao što su Zadarski azil za životinje, zbrinjavanje otpada na području grada Zadra i okolice, vršnjačka pomoć, odabrali smo problem nedostatka obilježenih biciklističkih staza u gradu Zadru. Nakon što smo se usuglasili oko odabira problema, pristupili smo detaljnem prikupljanju informacija. Za voditelja istraživačke skupine izabrali smo Fani Španić. Istražili smo razne izvore, pisane i elektronske medije, zahtjeve, studije i ankete. Proveli smo anketu na uzorku učenika 7. i 8. razreda naše škole. Važne informacije dobili smo od predstavnika lokalne vlasti i udruge Eko– Zadar.

Složili smo se da je Zadar idealan grad za vožnju biciklom jer postoji mnogo ravnih površina s malim nagibom terena. Zbog takvih karakteristika velik broj Zadrana svakodnevno koristi bicikl, međutim njihova sigurnost je ozbiljno ugrožena zbog malog broja obilježenih biciklističkih staza. Osim toga, velik problem predstavljaju djeca biciklisti koji još nisu dovoljno savjesni sudionici u prometu. Gužve u prometu, buka i zagodenje problemi su velikog broja gradova. Izgradnjom i obilježavanjem biciklističkih staza ti bi se problemi znatno smanjili.

Moguća rješenja

Nakon što smo istražili problem, zaključili smo da je gradu Zadru zaista potrebno više biciklističkih staza. Počevši od činjenice ugroženosti biciklista u prometu, do ekološke važnosti i ekonomičnosti upotrebe bicikla kao prijevoznog sredstva.

Izbor rješenja

Na našim susretima nametnuto se pitanje što bismo mi mogli učiniti. Predlagali smo različite strategije od apeliranja do vlastitog angažmana. Kroz raspravu iskristalizirala su se moguća rješenja. Prilikom istraživanja utvrdili smo neke nedostatke u politici lokalne vlasti stoga smo sastavili naš prijedlog kojeg ćemo službeno poslati lokalnoj vlasti.

Najbolji pristup rješenju problema

-Stvaranje finansijskog plana kojim bi Grad Zadar regulirao određen iznos za označavanje staza

-Označavanje više pješačkih i biciklističkih zona.

-Ucrtavanje biciklističkih staza na kolniku umjesto na nogostupu

Osim prijedloga kojeg ćemo uputiti vlasti, osmislili smo plan aktivnosti pomoći kojeg ćemo se maksimalno angažirati i apelirati na problem.

Plan djelovanja

- Osmisljavanje slogana, izrada promotivnog plakata i letaka
- Upoznavanje učitelja i učenika naše škole s problemom,
- Organizacija javne tribine
- Promotivni stand na Narodnom trgu
- Akcija Biciklom do škole, 22. travnja na Dan planeta Zemlje

Predstavljanje projekta

Osmislili smo slogan, plakat i letak koji će nam poslužiti za promociju. Plakat smo postavili u predvorju škole, a letke smo dijelili građanima. Prezentirali smo naše istraživanje učiteljima i učenicima naše škole. Organizirali smo javnu tribinu jer smo htjeli saznati što ostali građani misle. Gostima smo prezentirali prednosti biciklizma i važnosti obilježavanja biciklističkih staza. Izložili smo naš prijedlog i plan akcije. Gosti su se uključili u raspravu, dobili smo niz korisnih informacija i prijedloga za naše daljnje akcije. Postali smo svjesniji i odlučniji, javila su se neka nova pitanja koje planiramo istražiti.

Projekt je predstavljen na stranicama naše škole, učenicima, učiteljima, ravnatelju te stručnoj službi naše škole. Lokalnoj zajednici projekt smo predstavili na javnoj tribini, događaj su popratili lokalni mediji Zadarski list i TV VOX. Projekt je također predstavljen na Županijskoj smotri projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja ljudska prava i demokratsko građanstvo.

Ostvareni rezultati

Radom na projektu učenici su razvijali organizacijske i istraživačke vještine. Prikupljali su podatke iz različitih izvora, analizirali podatke i stvarali svoje stavove i zaključke. Radom u grupi razvijali su međusobnu toleranciju i suradnju. Naučili su osnove demokratske kulture i što znači biti aktivan i odgovoran građanin. Postali su osjetljiviji na probleme u zajednici i naučili su koje su razine vlasti odgovorne za njihovo rješavanje. Razvijali su kritično

mišljenje i naučili argumentirano iznositi svoje stavove na javnom nastupu. Pokazali su maštovitost u izradi portfelja.

U planu

Promotivni štand na Narodnom trgu
Akcija Biciklom do škole 22. travnja na Dan planeta Zemlje

17. Nama+ je+ stalo!“ (engl. verzija: „WE CA+RE+!“)
Tko energiju BRIŽNO štedi – BOGATIJI JE i više vrijedi!

Škola

OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovički
Adresa škole: Brestovec Orehovički 40, 49 221 Bedekovčina
Telefon: 049 238149, Telefaks: 049 238250
E-mail: os.stjepana.radica.brestovec.orehovicki@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Gospodarstvo i poduzetnička kompetencija
Zaštita okoliša

Cilj

- usvojiti funkcionalna znanja o energiji i čovjekovim potrebama za energijom kao preduvjetom održivog razvoja,
- senzibilizirati učenike za razumijevanje važnosti učinkovitog korištenja energije i odgovorno gospodarenje,
- osposobiti učenike za aktivno provođenje raznovrsnih inicijativa i mjera koje vode k racionalizaciji potrošnje prirodnog plina i električne energije u našoj školi,
- aktivirati sve dionike škole na zajednički angažman i participaciju u raznovrsnim aktivnostima, mjerama i investicijama u štednju energije i povećanje energetske učinovitosti,
- smanjiti potrošnju prirodnog plina i električne enregije u školi te sukladno tome i emisiju CO₂,
- promicati nove spoznaje o učinkovitom korištenju energije transferom znanja, vještina i navika iz školskog okruženja u lokalnu zajednicu;

Voditelj

Zdenko Kobeščak

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 14

Podaci o učenicima (ime i prezime svakog člana skupine, razred):

Karolina Tretinjak, 8.a, Patricija Tikvenjak, 8.a, Davor Boroš, 8.a, Karlo Krznar, 8.a, Lana Kolarić, 8.a, Mihaela Končić, 8.a, Dorotea Valjak, 8.a, Ivana Vidiček, 8.b, Dominik Končić, 8.b, Dominik Kotarski, 7.a, Dominik Stanić, 7.a, Mateja Herceg, 7.b, Karlo Kobeščak, 7.a, .

Učenici koji će predstavljati projekt na Smotri: Karolina Tretinjak, 8.a, Dorotea Valjak, 8.a, Dominik Stanić, 7.a, Karlo Kobeščak, 7.a

OPIS

Izbor i istraživanje problema

U našoj školi bilo je prisutno stalno nezadovoljstvo zbog slabe zagrijanosti zajedničkih prostora, kao i zbog slabe osvjetljenosti. Zbog velikih troškova i plaćanje računa za skupu energiju u školi smo bili prisiljeni razmišljati o mogućim rješenjima.

Moguća rješenja problema

Postavili smo tri problema neučinkovitog korištenja energije.

Prvi: priхватiti postojeću situaciju i stalno tražiti nove i nove izvore financiranja kako bi se platili računi.

Drugi: investirati u najnoviju tehnologiju kao što su solarni fotopaneli ili dizalice topline te postići energetsku samodostatnost i neovisnost o cijeni kupljene energije.

Treći: angažiranost uprave škole u suradnji s vanjskim izvorima financiranja (prije svega županija i općina) na poboljšanju energetske učinkovitosti na i unutar same školske zgrade tj. planiralo se postavljanje izolacije na tavan škole, zamjenu ovojnica škole, izmjenu stolarije, zamjenu rastrošne i zastarjele rasvjete, uz istovremene aktivnosti učenika i djelatnika škole kako bi se sitnim, ali sustavnim i trajnim mjerama dao doprinos u uštedi energenata, posebice plina i struje.

Najbolji pristup rješenju problema

Uočavajući probleme, učenici su zajedno s upravom i djelatnicima škole osmišljavali i provodili brojne inicijative i aktivnosti koje vode k odgovornom gospodarenju, a za cilj imaju učinkovito korištenje energije u našoj školi. Tako ćemo utediti u potrošnji prirodnog plina i električne energije.

Osmišljena je energetska strategija naše škole koja uključuje djelovanje na razini uprave škole i djelovanje na razini uključenosti učenika i djelatnika.

U projekt su uključeni svi učenici naše matične škole u Brestovcu Orehovičkom te su svoju privolu glede vlastitog angažmana potvrdili i potpisom na Izjavu u kojoj, između ostalog, stoji: „Svojim potpisom, ja učenik/ca izjavljujem i obvezujem se da ću štedjeti električnu i toplinsku energiju onako kako smo učili u roditeljskom domu te primjenjivati naputke o štednji koje smo dobili od naših učitelja/ica. Također se obvezujem da ću priхватiti i koristiti nova znanja dobivena sa ciljem uštede energije i veće energetske učinkovitosti.“

Plan djelovanja

Nakon usvajanja strategije počelo je provođenje konkretnih aktivnosti.

One su provođene na dvije razine: na razini managementa škole i u konkretnim aktivnostima odgojno-obrazovnog rada s učenicima:

- zamjenu dotrajalih drvenih prozora i vanjskih vrata sa tzv. low-e proizvodima (PVC prozori i vrata),
- zamjenu također dotrajalog krova škole koji je bio prekriven azbestnim pločama sa limenim krovom,
- postavljanje termoizolacije na tavan škole, tj. na pod zadnjeg kata škole koji se sastoji u postavljanju kamene vune debljine 16 cm,
- zamjenu postojeće fasade zgrade škole koja je sadržavala i azbestne smjese s novom fasadom čiji je osnovni toplinski izolator stiropor debljine 8 cm,
- zamjena dijela cjelokupne rasvjete škole (žarulje sa žarnom niti) sa štedljivijom rasvjetom (2 učionice s T5 s elektronskim prigušnicama, a s LED rasvjetom),
- postavljanje termostata za centralno grijanje na vanjski dio zgrade škole koji mjeri vanjsku temperaturu i prema potrebi uključuje ili isključuje centralno grijanje (ako vanjska temperatura padne ispod 12°C centralno grijanje se automatski uključuje i obrnuto),
- poticanje učitelja i učenika da ne pale rasvetu ukoliko za to ne postoji razlog,
- poticanje učitelja, ali i učenika da sami stvore optimalnu osvijetljenost prostorija u kojima borave (maknuti zavjese i druge zaklone koji onemogućavaju ulazak prirodnog svjetla u prostorije kada je to moguće),

- redovito čišćenje i pranje prozora kako bi što više iskoristili dnevno svjetlo,
- gašenje rasvjete u učionicama pod velikim odmorom i kad u njima nitko ne boravi,
- gašenje rasvjete u hodnicima i wc-ima za vrijeme satova,
- otvaranje prozora prostorija kada se griju samo kako bi se prostorije provjetrale i pustilo svježeg zraka,
- čišćenje radijatora kako prljavština ne bi sprječavala protok strujanja toplog zraka,
- gašenje računala kada se zna da se neće koristiti duže od 30 minuta,
- paljenje projektoru samo kada je neophodan,
- smanjenje temperature grijanja učionica i sportske dvorane za 1-2°C na optimalne temperature (učionice na 20-21°C, a sportska dvorana na 18-19°C, shodno i preporukama Državnog pedagoškog standarda),
- postavljanje naljepnica na radijatore i električne prekidače koji upozoravaju na gašenje radijatora i svjetala ukoliko u prostoriji nitko ne boravi.

Ostvareni rezultati

Rezultati koji su ostvareni ovim projektom mogu se promatrati s više razina:

Direktni, mjereni u uštedama, s obzirom na cijenu plina i struje, (uz uvjet njihove ujednačenosti na razini kraja 2012. godine):

- ušteda plina u vrijednosti od: 146.740, 88.– kuna, odnosno smanjenje emisije CO₂ od 54, 29 tona;
- ušteda struje u vrijednosti od: 4.936, 64.– kune, odnosno smanjenje emisije CO₂ od 2.07 tona.

Indirektni, iskazani parametrima poboljšanja uvjeta rada i života:

- obnovljena školska infrastruktura;
- nova znanja, vještine i navike koje učenici prenose u svoje domove i lokalnu zajednicu;
- poboljšanje uvjeta rada.

Osim toga, škola je osvojila 1. mjesto u Hrvatskoj na natjecanju u organizaciji međunarodne organizacije U4ENERGY, a pod pokroviteljstvom Europske unije, za primjenjene mjere energetske učinkovitosti. Stoga su učitelj Renato Cafuk i učenik Karlo Kobeščak sudjelovali u Bruxellesu na međunarodnom skupu, zajedno s drugim europskim nacionalnim pobjednicima. Tom prilikom je naša škola osvojila 2. mjesto u Europi, te novčanu nagradu u iznosu od 1500 eura. Sredstva su utrošena za postavljanje LED rasvjete u školi.

Na ENCRO natjecanju, provedenom u Hrvatskoj s ciljem promicanja energetske učinkovitosti u našim školama, također smo osvojili 1. mjesto. Za nagradu će dvoje naših učitelja opet putovati u Bruxelles na Tjedan održive energije, a 30 učenika naše škole u Güssing, energetski samoodrživi grad u Belgiji.

Projekt je bio predstavljen:

Projekt je već u više navrata djelomično predstavljen u medijima („Eko zona“, Zagrebačka panorama, Večernji list, Zagorski list, lokalne radio postaje), 9. ožujka 2013. zamjeniku načelnika općine Bedekovčina, g. Dragutinu Guliji te ravnatelju OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovički.

18. Tehnologija nas spaja ili razdvaja?

Škola

OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovički
Adresa škole: Brestovec Orehovički 40, 49 221 Bedekovčina
Telefon: 049 238149; Telefaks: 049 238250
E-mail: os-s.radica@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema

Cilj

Naučiti sudionike metodologiji izrade projekta kroz iskustveno učenje i ostvariti kvalitetnu komunikaciju uz korištenje suvremene tehnologije.

Voditeljice

Dijana Gubez, prof.povijesti i Ljubica Gorički, prof. pedagogije

Broj učenika u projektnoj skupini: 11

Podaci o učenicima (ime i prezime svakog člana skupine, razred):

Lucija Jakuš, 5a razred, Valentina Siketić, 5a, Valentina Pavlek, 5a, Maja Čmarec, 5a, Gabrijela Dačnik, 5a, Andreja Tenšek, 5a, Mateja Groš, 7.a, Valentina Jakuš Mejarec, 7.b, Kristina Miketić, 7.a, Valentina Stojković, 7.a, Cecilia Trčak Novosel, 7.a.

Projekt će na smotri predstaviti: Maja Čmarec, Valentina Siketić, . Andreja Tenšek, Valentina Pavlek

OPIS

Izbor i istraživanje problema

U okviru programa Zaštita potrošača radili smo temu reklame i njenog utjecaja na naše živote. Aktivnost nas je navela na temu razvoja tehnologije i umještosti korištenja njome u smislu činjenja pravih izbora (kupiti-ne kupiti; koristiti-ne koristiti; popustiti-ostati dosljedan). Zaključili smo da živimo u stoljeću u kojem je tehnologija napredovala nezamislivo velikim koracima. Zanima nas jesu li u skladu s time napredovali i naši odnosi i komunikacijske vještine? Jesmo li posredstvom tehnologije zaista povezani, jer nama se čini da ju koristimo neprimjereno, te da se sve više osamljujemo iza ekrana ?

Pošto se problem tiče nas, djece u školi, proveli smo anketu s pet pitanja u kojoj smo saznali da 80 % anketiranih tehnologiju smatra sastavnim dijelom svojeg života, a čak 72% odgovara da je osnovni razlog korištenja povezivanje s ostalim korisnicima. 34% ispitanika navodi da su im virtualna druženja smanjila druženja „uživo“, a 12% navodi da se u toj komunikaciji korisnici ne ponašaju korektno.

Moguća rješenja problema

Povezivanje s drugima osnovni je razlog korištenja tehnologije kod mladih (98 % ih koristi mobitel, a 94 % računalo). Problem „udaljavanja“ možemo rješavati kroz aktivnosti smanjivanja neprihvatljive komunikacije kroz interaktivne radionice ili krenuti u stvaranje nove komunikacije korištenjem tehnologija.

Najbolji pristup rješenju problema

Škola smo koja provodi programe UNICEF-a, uključujući i „Prekini lanac“, te smatramo da će se razrednici i učenici i dalje baviti ispravnim korištenjem i smanjivanjem nasilja u e-medijima (jer podatak o 12 % učenika koji neprimjereno komuniciraju je pokazatelj da rad ima uspjeha, ali da treba i dalje raditi na prevenciji). Radosno smo prihvatali rješenje u kojem ćemo osmisliti povezivanje s djecom izvan našeg školskog područja uz korištenje tehnologije i vježbanje uspješne komunikacije.

Plan djelovanja

Odlučili smo u najvećoj mjeri koristiti računalo i njegove nepresušne izvore podataka. Nakon što smo proučili osnovne dokumente škole koji govore o našim pravima i obavezama, ponovili dječja prava i načine ponašanja na Internetu, krenuli smo u akciju. U popisu OŠ u Hrvatskoj pronašli smo škole s istim nazivom kao i naša (njih sedam). Zatim smo na njihovim mrežnim stranicama pronašli podatke o njima i proučili ih. Sastavili smo pismo naslovljeno na ravnatelja/ravnateljicu i stručnu službu u kojem smo se predstavili i ponudili povezivanje i suradnju među razredima. U to smo uključili i predsjednike/ce razreda koji su veza između nas i učenika naše škole. Napomenuli smo im da želimo uspostaviti suradnju uz korištenje suvremene tehnologije (video-link, razmjena fotografija, video zapisi s temom iz života škole i sl.).

Ostvareni rezultati

Tijekom zajedničkog rada koji je u ovom, pripremnom dijelu, trajao 15 sati, stekli smo iskustvo korištenja suvremenih tehnologija u komunikaciji s djecom Hrvatske, spoznali da postoje koraci po kojima se može izraditi projekt i koje koristimo da bi pokrenuli dječju, a kasnije i građansku, inicijativu. Uvježbavali smo javni nastup što je posebno važna vještina. Potaknuli smo i razvoj projekta „Pjevajte našu pjesmu“ koji ćemo prijaviti na stranice Akademije centralno –europskih škola (aces), a tema mu je identitet i raznovrsnosti oko nas i u nama.

Predstavljanje projekta

15.ožujka 2013. : Vijeću učenika škole i ravnatelju škole

22.ožujka 2010.: Na Smotri projekata Krapinsko –zagorske županije u Zaboku

Travanj 2013. : Učiteljskom vijeću na sjednici planiranoj GPR škole

19. Priča o himni

Škola

Osnovna škola Antuna Mihanovića Klanjec

Lijepe naše 41, 49290 Klanjec

tel./faks: 049 550332,

e-pošta: os-klanjec-001@skole.t-com.hr, jadranka.husnjak@skole.hr

Tematsko područje

kulturna baština, kulturne vrijednosti i stvaralaštvo, razvoj zavičajnog, nacionalnog i hrvatskog domovinskog identiteta

Cilj

Proučiti povijest hrvatske himne, približiti je učenicima i zainteresirati ostale sugrađane za jedan od glavnih nacionalnih simbola države. Na taj način podržati ideju da se ta kulturna baština stavi u funkciju društvenog i kulturnog razvoja lokalne zajednice.

Voditeljica

Jadranka Husnjak

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 11; Ana Lovrečki, 7.r., Sara Pleško, 7.r., Patricija Pogačić, 7.r., Marta Sinković, 7.r., Ines Vlahović, 6.r., Ema Lovrek, 6.r., Karolina Ricijaš, 6.r., Viktorija Harapin, 6.r., Magdalena Majcen, 6.r., Ivan Brlek, 6.r., Domagoj Lovrečki, 6.r.;

Učenice koje će predstavljati projekt na Smotri: Sara Pleško, 7.r., Ema Lovrek, 6.r., Ana Lovrečki, 7.r., Patricija Pogačić, 7.r.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Nakon što smo u Večernjem i Zagorskom listu pročitali da će grad Klanjec postati mjesto učenja o hrvatskoj himni i njezinom autoru te mjesto upoznavanja s himnama europskih naroda, odlučili smo i mi dati svoj doprinos. I do sada smo uglavnom radili na projektima koji poboljšavaju turističko upoznavanje našeg grada tako da će ovaj projekt biti samo nastavak našeg dosadašnjeg rada.

Hrvatska himna vezana je uz Antuna Mihanovića čije ime nosi naša škola. U Klanjcu i u bliskoj okolini postoji više lokacija i spomenika koji upućuju na prisustvo autora himne u našem kraju. Ideja o proučavanju povijesti naše himne svidjela se većini u projektnoj skupini jer je aktualna s obzirom da Hrvatska uskoro ulazi u Europsku uniju pa je utoliko važnije upoznavanjem hrvatske domovinske kulture poticati poštovanje i ljubav prema svojoj domovini i njezinim vrijednostima.

Proučili smo zakone koji se odnose na naše istraživanje, pročitali što se o himni može naći u medijima i koliko je taj sadržaj prisutan u našim udžbenicima. Proveli smo anketu među učenicima kako bismo doznali koliko oni znaju o himni i njezinom autoru. Ono što nas je posebno iznenadilo je da svega 37% učenika zna da je, prema predaji, Mihanović nadahnute za svoje stihove našao u nama obližnjem Zelenjaku. Sve to išlo je u prilog tome da učinimo nešto kako bismo učenicima naše škole na pristupačan način približili znanje o nacionalnom simbolu koji ima značajno mjesto u našem kraju.

Proučivši literaturu, doznali smo da je od objavljivanja Horvatske domovine do njezinog uglažbljivanja prošlo jedanaest godina. Nakon toga za pjesmu se koristi naziv Lijepa naša domovino po prvom stihu Mihanovićeve Horvatske domovine. Već u 19. stoljeću izvodila se u svečanim prilikama sa svim počastima pa ju je kao neslužbenu hrvatsku himnu prihvatio narod da bi do toga da dobije status himne prošlo čak 139 godina.

Što je to lijepo i suvremeno u hrvatskoj pjesmi nad pjesmama? Smirena je, spominje najljepše krajeve domovine, slavi ljepotu domovine s ravnicama i planinama, vedrim nebom, blagim noćima, toplim ljetom, bistrim vodama, zatim rad, radost, rodoljublje te izražava želju da bi domovina Hrvatska „vazda sretna bila“.

Izvode se dvije prve i zadnje strofe koje su tijekom posljednjih stotinjak godina doživjele nekoliko izmjena, a konačna verzija regulirana je Ustavom Republike Hrvatske 1990. godine.

Moguća rješenja problema

Na Antuna Mihanovića u našem kraju podsjeća nekoliko spomenika koje smo obišli i tako još više spoznali koliko je naš kraj značajan za našu himnu i Mihanovića.

U svrhu razvoja kulturnog turizma u našem gradu radi se na otvaranju muzeja – Kuće europskih himni u prizemlju Franjevačkog samostana. Imali smo prilike među prvima u gradu čuti kako će izgledati budući muzej. Bit će zastupljene sve himne zemalja Europske unije, ali i himne zemalja koje više ne postoje, zatim himne poznatih nogometnih klubova i pjesme koje su ljudi prihvatili kao himne kao što su i našu „Lijepu našu“ najprije prihvatili u narodu, a tek je tada postala službena himna. Planira se da naš kraj u budućnosti postane mjesto okupljanja književnika i glazbenika, a posebno mjesto bit će rezervirano za Mihanovića i hrvatsku himnu.

Na temelju našeg istraživanja napravili smo 15 koraka, važnih podataka koje smo uobičili u priču o himni. Cilj nam je bio priču približiti učenicima i ljudima u lokalnoj zajednici i učiniti je zanimljivom.

Najbolji pristup rješenju problema

Nakon što smo donijeli odluku o izradi prospekta, odabrali smo najvažnije podatke koji pričaju o himni, potražili slike za ilustraciju i adekvatne crteže koji ilustriraju pojedini podatak. Kombinirali smo razne podloge s odabranim tekstom i ilustracijama.

Osmislili smo grafičku ogradu i konačan izgled našeg prospekta i obratili se tiskari. Za potrebe prezentacije u tiskari su nam izradili nekoliko primjeraka.

Plan djelovanja

Dogovorili smo se da će obavijest o našem projektu biti stavljena na web stranicu grada Klanjca, objavljena na radiju Kaj za vrijeme emitiranja iz Klanjca te u Zagorskom listu.

Planiramo rezultat našeg rada predstaviti našoj lokalnoj zajednici pa smo u tu svrhu poduzeli prikupljanje donacija za tiskanje.

Projekt ćemo predstaviti u školi.

Uredit ćemo pano u predvorju škole i staviti projekt na web stranicu škole.

Ostvareni rezultati

Naš je cilj realiziran. Do kraja školske godine planiramo prevesti prospekt na engleski i njemački jezik kako bismo ga u svrhu turističke ponude u Klanjcu mogli ponuditi tijekom održavanja izložbe povodom ulaska Hrvatske u Europsku uniju.

Predstavljanje projekta

Projekt će biti predstavljen učenicima šestog i sedmog razreda 21. ožujka 2013. godine.

20. Info-ploča Tuhlja

Škola

OŠ Lijepa naša Tuhelj
Adresa škole: Tuhelj 54, 49215 Tuhelj
telefon/telefax.: 049 556218
e-mail: os-tuhelj-001@skole.t-com.hr

Tematsko područje rada

Razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog identiteta i interkulturalnosti

Cilj

- upoznati osnovne i povijesne podatke svog mesta
- motivirati sebe i druge za učenje, proučavanje, istraživanje, stvaranje kroz neformalno učenje o povijesti svog mesta
- opća informiranost
- podatke objediniti te ih u obliku info ploče postaviti u školski park

Voditelji

Ančica Slaviček, prof., suradnici na projektu: Augustin Knežić, prof., Brigita Radanović, uč.

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 13 dječaka

Učenici 5. razreda: Josip Cvetko, Kristijan Gajšak, Antonio-Josip Greblički, Stjepan Harapin, Jasmin Huško, Kristijan Ilijaš, Mladen Jelačić, David Koletić, Leon Koprivnjak, Edo Kruneš Kunšt, Nikola Rusek, Josip Škreblin, Nikola Štrucelj. Učenici koji će predstavljati projekt: David Koletić, Edo Kruneš Kunšt, Kristijan Gajšak, Mladen Jelačić

OPIS

Izbor i istraživanje problema:

Dolaskom u peti razred, susreli smo se s velikom količinom gradiva koje je trebalo naučiti. Nismo uvijek imali motivacije za to. Razgovarali smo o tome na koji način pobuditi u sebi motivaciju za učenje. Odlučili smo da bismo mogli proučiti povijest svog mesta kroz neobavezno (neformalno) učenje i razne metode suradničkog učenja. Putem anketa ostalih učenika u školi vidjeli smo da naši kolege prilično malo znaju o osnovnim podacima i povijesti Tuhlja. To nam je dalo dodatnu motivaciju da krenemo u istraživanje o svom mjestu, ali da i njih poučimo. Proučavali smo zakone: Ustav RH, Konvenciju o pravima djeteta te Zakon o zaštiti okoliša.

Oblikovanje mogućih rješenja problema:

Cilj nam je bio proučiti povijest Tuhlja i osnovne podatke o njemu te o naučenom poučiti i druge učenike naše škole. Sistemom brainstorminga nanizali smo nekoliko ideja o načinu prikupljanja podataka: vađenje podataka iz arhive škole te iz raznih knjiga, traženje podataka preko interneta, intervju. Otkrivali smo dobre i loše strane svake ideje. Raspravljali smo o najprihvatljivijim rješenjima kako bi naši podaci bili točni, kompletni i vjerodostojni.

Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Odlučili smo da želimo prikupljene podatke objediniti te u obliku info ploče (na hrvatskom, njemačkom i engleskom jeziku) postaviti u školski park. Dobra strana ovog rješenja jest u tome da je lako prikupiti i objediniti podatke, dok je loša strana mogući problemi oko financiranja info ploče.

Plan akcije

- razgovor s ravnateljicom i načelnikom općine, te direktoricom turističke zajednice
- vađenje podataka iz raznih knjiga, Interneta, arhive škole, usmena predaja...
- u obliku postera prikazivati podatke postepeno u blagovaonici škole
- posjetiti i upoznati kulturno-povijesne spomenike naše Općine
- izrada kviza
- organizacija tribine pod naslovom *Tuhelj nekad i danas*
- objedinjenje podataka
- osmisliti info ploču
- uputiti pismo donatorima za pomoć u izradi info ploče
- postavljanje info ploče u školski park

Predstavljanje projekta

- učenicima viših razreda (15. veljače 2013.)
- tjednom tisku (tijekom ožujka)
- učiteljsko vijeće
- roditeljski sastanak učenika 5. razreda
- upravljačkim strukturama i široj javnosti putem infoploče (lipanj 2013.)

Ostvareni rezultati

Plan akcije u realizaciji. Učenici su bili izrazito zainteresirani za projekt kojim smo uz navedeno željeli pojačati motiviranost. Predstoji nam šire upoznavanje javnosti kroz info ploču.

21. Oštećeno školsko igralište (Mladi prate rad lokalne samouprave;OŠ Zapruđe)

Škola

Osnovna škola Zapruđe, Meštrovićev trg 8a, 10020 Zagreb

Telefon i telefaks 01 6671642

E-adresa: os-zagreb-088@skole.t-com.hr

Tematsko područje

Političko. Kroz projekt učenici OŠ Zapruđe su istraživali i rješavali probleme lokalne zajednice.

Cilj

Usvajanje znanja o procesu donošenja odluka u lokalnoj i mjesnoj samoupravi Grada Zagreba. Kroz projekt učenici su se upoznali s radom i obvezama pripadnika izvršne vlasti, te su kroz rasprave među sobom, o problemima u svojoj zajednici koje ih zanimaju i njihovim rješavanjem, spoznali kako sami unijeti promjene u lokalnu zajednicu i vrijednosti aktivnog građanstva u demokraciji.

Voditeljica

Izeta Colarić

Učenici

U projektu su sudjelovali članovi školskog debatnog kluba i predstavnici Vijeća učenika 7. i 8. razreda: Jakov Crnjak, 7.b; Jakov Bošnjak, Marta Keča, Ema Mikulandra, 8.a; Mihael Janić, Ana Klarin, Tina Klarin, Tina Krčmar, Vanja Turudić, Anja Žarković, 8.b; Maja Starčević, 8.c

Opis

Izbor i istraživanje problema

Problemi koje treba riješiti u našem naselju:

- oštećeno školsko igralište i dječji park ispred škole
- besposleni mladi ljudi i registrirani ovisnici koji se skupljaju u večernjim satima ispred škole
- samo jedan kvartovski policajac
- mali broj kanti za smeće, neselektirani otpad
- oštećene fasade na zgradama
- korištenje pitke vode za pranje ulica
- neadekvatna rasvjeta

Odabrani

oštećeno školsko igralište i dječji park ispred Osnovne škole Zapruđe

problem:

Uzrok problema:

- nepropisno korištenje : djeca ih ne koriste na propisani način pa ih tako uništavaju
- neodgovornost djece: najčešće bivši učenici u noćnim satima uništavaju rekvizite u parku
- zastarjeli i uništeni rekviziti: s vremenom neki rekviziti zahrđaju ili propadaju od starosti pa tako postaju opasni za djecu.

Značaj rješavanja problema:

- kvalitetno provođenje vremena: kada bi se park popravio djeca bi kvalitetnije provodila vrijeme u sigurnom okružju
- kvalitetniji razvoj: djeca se za vrijeme školovanja fizički i psihički razvijaju i potreban im je kvalitetan boravak na igralištu i u parku s prijateljima, na zraku.
- druženje i zadovoljstvo: kada bi se park popravio djeca bi imala mjesto gdje bi se nalazila sa prijateljima, družila bi se i na taj način socijalizirala
- manja mogućnost ozljede: kada bi se park popravio to bi mjesto bilo sigurnije i bilo bi manje mogućnosti ozljeda.

Uočeni nedostaci:

- istrošena boja na košarkaškom, rukometnom i graničarskom igralištu (uočili smo da su crte označene na igralištima istrošene, odnosno da je boja gotovo izbrisana)
- nedostatak mreža za rukometne golove i koševe (mreže su potrgane, a na nekim koševima i golovima ih uopće nema)
- zastarjeli i uništeni rekviziti u dječjem parku (ljljačke i tobogan su uništeni zbog starost, pa su opasni za djecu koja borave na tom igralištu)
- nedostatak nekih rekvizita (penjalice i klackalice) i potreba za mijenjanjem starih za kvalitetnije i novije koji su funkcionalniji i sigurniji
- preuređenje pješčanika jer se iz njega, zbog mogućnosti zaraze, treba izbaciti pijesak i puniti mekanom masom
- nedostatak mekane mase za park i trkalište (dio je mekane mase uništen, a nema je u parku gdje je potrebna kako bi u slučaju pada ublažila ozljede)
- oštećena zaštitna mreža (zaštitna mreža je uništena, kroz rupe na njoj može proći lopta i otici na prometnu cestu pa nastaje rizik od ozljeda djece u igri i stradanja na prometnici).

Moguća rješenja problema

U početku, nakon što smo odabrali problem, tražili smo različite načine za njegovo rješavanje. Kao najizravniji način rješavanja problema naveli smo lokalnu samoupravu koja je po Zakonu o lokalnoj i područnoj samoupravi nadležna za rješavanje problema koji smo mi odabrali.

26. 10. 2013. održali smo sastanak s Alanom Bitićnjem, predstavnikom Mjesnog odbora Zapruđe i saznali da je Vijeće gradske četvrти ove godine odlučilo urediti igralište u naselju Otok jer je postalo opasno za boravak djece. Stoga nam nije mogao garantirati sredstva za naše igralište i dječji park u neposrednoj budućnosti.

Sljedeće alternativno rješenje bila nam je traženje sponzora koji bi finansirali projekt. Kontaktirali smo upravu Konzuma, objasnili problem kojim se bavimo i tražili njihovu materijalnu podršku jer znamo iz medija da su sudjelovali u uređenju dječjih parkova diljem Hrvatske. Međutim, dobili smo informaciju da oni samo završavaju projekte koje su započeli, ali ne financiraju nove jer i sami otpuštaju djelatnike. Obzirom na krizu shvatili smo da će ovaj način rješavanja problema biti teško izvediv, ako ne i gotovo nemoguć.

Budući da smo ostali bez mogućnosti trenutačnog rješavanja problema, odlučili smo se vratiti Mjesnom odboru koji je već izrazio volju da nam pomogne, ali je imao nedostatak sredstava. Odlučili smo, s naše strane, uključiti više učenika u problematiku igrališta tako što smo im objasnili problem i kako ga mi namjeravamo riješiti, a od njih smo tražili da simboličnom donacijom od 1kn izraze podršku. Time smo htjeli podići svijest naših učenika i građana o potrebi sudjelovanja u uređenju i održavanju vlastitog naselja. Mjesni odbor nas je podržao, te su pokušali sa svoje strane pronaći moguća rješenja pa smo već nekoliko dana nakon sastanka sa odborom dobili informaciju da će Hrvatske ceste, o svom trošku, do jeseni obnoviti igralište i obnoviti stazu za trčanje. Ostalo će se uređivati prema mogućnostima Mjesnog odbora, a mi ćemo sudjelovati volonterskim radom i probati pridobiti što više roditelja i stanovnika naselja.

Kako je Antena Zagreb organizirala akcije uređenja pojedinih naselja, njih smo ostavili za kraj. Zvat ćemo ih kad ćemo saznati točan datum same akcije uređenja.

Plan djelovanja

1. Dobiti informacije o količini i cijeni potrebnog materijala : morali smo prikupiti informacije o količini i cijeni materijala koji će nam biti potreban za popravak oštećenog igrališta i parka Osnovne škole Zapruđe.
2. Upoznavanje učenika škole sa našim projektom: obići sve razrede i ispričati učenicima ukratko o našem projektu Mladi prate rad lokalne samouprave i o odabranom problemu oštećenog igrališta i parka Osnovne škole Zapruđe.
3. Donacije učenika škole: osvijestiti učenike o potrebi rješavanje problema i njihovu sudjelovanju tako da im predložimo simboličnu donaciju od 1 kn za popravak dječjeg igrališta i parka i pozvati ih na zajednički volonterski rad kada kreće akcija oko uređenja.
4. Obavijestiti medije (Večernji list, Hrvatski radio, Antena Zagreb): dogоворili smo obavijest medijima o projektu kako bismo senzibilizirali javnost za ono što radimo (Večernji list, Hrvatski radio), a Antenu Zagreb ćemo pozvati kada budemo spremni za akciju uređenja, kako bi nam pomogli s većim brojem volontera i sredstvima za uređenje.
5. Prezentacija projekta u Mjesnom odboru i Gradskoj skupštini kako bismo ih upoznali s našim projektom i potaknuli na podršku.
6. Uređenje igrališta i dječjeg parka (u etapama prema materijalnim sredstvima) u kojem želimo, barem u jednom dijelu, sudjelovati volonterskim radom i angažirati dio roditelja i ostalih stanovnika naselja.
7. Projekcija filma o razvoju i završetku projekta.

Predstavljanje projekta

- u školi kada smo obavijestili sve učenike i prikupljali simboličnu donaciju od 1 kune
- 19.10.2012. naš je projekt predstavljen u Večernjem listu
- u Mjesnom odboru 26. 10. 2012. godine
- na 1. programu Hrvatskog radija 11. 12. 2012. u emisiji "Na njima svijet ostaje" (urednica Vlatka Mihavec)
- u Gradskoj skupštini 13. 12. 2012.

Ostvareni rezultati

- simboličnim donacijama sakupili smo oko 265 kuna
- senzibiliziranjem javnosti putem medija upoznali smo ljudе sa našim projektom
- potaknuli smo Mjesni odbor Zapruđe na odluku o bržem uređenju prostora
- saznali smo kako funkcioniра lokalna i mjesna samouprava u našem gradu
- spoznali smo da je naše pravo, ali i odgovornost sudjelovanje u životu naselja u kojem živimo
- razvili smo međusobnu toleranciju, naučili slušati i cijeniti tuđe mišljenje
- naučili smo iznositi vlastite stavove i argumentirati ih.

22. Pušenje nije cool!

Škola

OŠ „Stjepan Radić“, Božjakovina, Domaćinska 1, 10370 Dugo Selo

Telefon/telefaks 01 2763 456, 01 2763 556

E-adresa: os-bozjakovina-001@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo

Cilj

Educirati, odgojno djelovati i osvijestiti učenike da pušenje nije *cool*. Da se stavovi i ponašanje mijenjaju vlastitom odlukom.

Voditelji

Dragica Katić, prof., Keti Mamuza, prof.

Učenici

Mateja Čutura 7.r., Klara Babić 7.r. Roberto Hilt, 7.r., Ana Babić, 7.r., Eva – Paola Ercegović 7.r., Morena Opačak 6.r., Darija Nikolić 6.r., Marina Blažević 6.r., Paulina Devčić 6.r., Petra Darojković 6.r., Ivona Josipović 6.r.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Jednoglasno smo izabrali temu,

- proveli anketu u razrednim odjelima od 4. do 7. razreda
- napravili intervju s nastavnicima Biologije, Vjeroučstva, Tjelesne i zdravstvene kulture o zastupljenosti ove teme u nastavi prema nastavnom planu i programu
- fotografirali grupu učenika naše škole koji puše prije početka nastave malo izvan školskog dvorišta
- obavili razgovor, intervju o problemu pušenja sa ravnateljem i pedagoginjom
- provjerili da li učenici mogu kupiti cigarete u obližnjim trgovinama oko škole
- anketirali roditelje
- istražili koliko se u školskom listu « Putokaz » do sada pisalo o problemu pušenja i ovisnosti
- proučili planove rada razrednih odjela i zastupljenost teme pušenje, ovisnost prije uvođenja Zdravstvenog odgoja a i poslije

Moguća rješenja problema

Proučili smo pravilnike o Kućnom redu i Pedagoškim mjerama u našoj školi,

- informirali se o zakonima koji ograničavaju uporabu duhanskih proizvoda u našoj zemlji
- informirali se o problemu pušenja adolescenata u javnim medijima, na Internetu i nevladinim organizacijama i Zavodu za javno zdravstvo
- informirali se o broj predavanja i educiranju učenika naše škole kroz razne projekte, radionice, predstave i druga predavanja tijekom školske godine
- proučili kurikulum Zdravstvenog odgoja

Najbolji pristup rješenja problema

Kritizirali smo prednosti i nedostatke mjera javne politike i predložili stalnu edukaciju svih dobnih skupina učenika odnosno cijeloživotno učenje kao imperativ današnjice

Plan djelovanja

Organizirali smo radionice na temu Prevencija ovisnosti, Rizične situacije

„Izazovi i izbori“ i Odolijevanje pritisku vršnjaka – zauzimanje za sebe u razrednim odjelima u kojima smo anketirali učenike, radionice su održavali učenici iz projekta uz pomoć voditelja projekta

- pokrenuli smo likovnu radionicu za učenike naše škole i sudjelovali u izradi plakata koji govori štetnosti pušenja te ga izložili u hodniku škole
- dijelili smo letke o štetnosti pušenje
- potaknuli smo novinarsku grupu da u školskom listu pišu o problemu i posljedicama pušenja što do tada nije bila praksa
- poslali smo e-mail državnom Inspektoratu rada i obavijestili ih o kršenju zakona o uporabi duhanskih proizvoda u trgovinama u okolini naše škole
- putem letaka upoznali učenike o Ekološkim problemima uzrokovani pušenjem
- obilježili smo i mjesec borbe protiv ovisnosti izradom plakata na satima razrednih zajednica sa porukama koji su bili izloženi na prostoru ispred knjižnice, obilježit ćemo svjetski dan nepušenja 31. 05. izradom plakata

Projekt je bio predstavljen

Na svim učiteljskim aktivima naše škole, roditeljima u Vijeću roditelja, Vijeću učenika, Školskom odboru, sjednici Učiteljskog vijeća, roditeljskim sastancima o dogovoren je i prezentacija projekta na stručnom aktivu učitelja povijesti istočnog dijela Zagrebačke županije u Ivanić Gradu u listopadu ove godine, uspostavljena je i suradnja na projektu građanin sa osnovnim školama «Stjepan Radić», Brestovec Orehovički i „Stjepan Radić“, Čaglin gdje ćemo također održati prezentaciju a i smotri projekata iz područja Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo ako budemo pozvani

- prezentacije su bile jako uspješne i pohvaljene na svim nivoima

23. Ravnopravnost spolova u školi i u društvu (EU odgoj)

Škola

Osnovna škola kneza Mislava, Braće Radić 6, 21212 Kaštela Sućurac

Telefon/telefaks: 021 224 080

E-adresa: os-knez-mislav@st.htnet.hr; rajcic66@yahoo.com

Tematsko područje

Građanski odgoj i obrazovanje

Cilj

Ospoznavanje i uključivanje učenike osnovnoškolske dobi za odgovoran život, danas u školi, sutra u široj društvenoj zajednici, s posebnim naglaskom na promicanje ravnopravnosti spolova.

Voditelj

mr. sc. Tihomir Rajčić

Učenici/ce

Ana Milković, Milan Janjić, Marta Laštre, Domagoj Bratinčević

Opis

Izbor i istraživanje problema

Projekt *Ravnopravnost spolova* je nastavak našeg višegodišnjeg projekta *EU odgoja*, s kojim smo već sudjelovali na *Smotri projekata iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo*.

Ovaj projekt nastoji dati prilog rješavanju jednog vrlo izraženog problema današnjice, naime ozbiljnog deficitu društvene odgovornosti i građanskih vrijednosti u hrvatskom društvu, a posebno kod mladih.

Stoga smo, istražujući problem odgovornosti pokušali naći odgovor na slijedeća pitanja: Kakvi su bili odnosi spolova u prošlosti? Što iz povijesnih primjera možemo naučiti? Kako ne ponoviti pogreške iz prošlosti? Kako, u budućnosti biti ravnopravni hrvatski građanin odnosno hrvatska građanka.

Moguća rješenja problema

Moguću viziju i načine rješenja ovih problema nude spoznaje koje donosi udžbenik *Građanski odgoj i obrazovanje i Akcijski plan provedbe, Zakon o ravnopravnosti spolova Modul osnove demokracije*. Za naš projekt posebno instruktivnima pokazale su se lekcije Pored toga, uz rad sa mentorom, učenici su ostvarili suradnju sa školskom psihologinjom koja im je pomogla pri vrednovanju rezultat do kojih su došli u svom istraživanju odnosno, anketi.

Također, učenici su se upoznali sa nekim odrednicama Hrvatskog ustava, a posjećivali su i knjižnice, pratili tisak, elektronske medije te koristili spoznaje do kojih je moguće doći putem Interneta.

Najbolji pristup rješenju problema

Polazna točka našeg pristupa rješavanju problema odgovornosti bila je anketa koja je provedena na uzorku od 320 učenika od petog do osmog razreda naše škole.

Obrazac ankete napravljen je u suradnji sa školskom psihologinjom koja nam je, zatim, pomogla analizirati i vrednovati rezultate dobivene u anketi.

Nakon toga, u dogovoru s mentorom osmišljene su posebne radionice za svaku dobnu skupinu učenika obuhvaćenu anketom, a sve s ciljem da se kod njih osvijesti problem odgovornosti za sebe, za svoju obitelj, za učenje školu općenito ali i, jednom u budućnosti, odgovornost za sudbinu Hrvatske.

Plan djelovanja

Nakon provedenog istraživanja, projekt *Odgovorno u školi, odgovorno u društvu* odvijalo se na četiri usporedne razine uvjetovane dobnom podjelom učenika viših razreda naše škole.

Učenici petih razreda su kroz radionicu "Povjesne pouke za sadašnjosti" naučili primjere građanskih vrlina kod starih Rimljana i pobliže upoznali pojam odgovornosti i dužnosti, s posebnim naglaskom na važnost djelovanja za opće dobro.

Učenici šestih razreda su kroz radionicu pod naslovom "Odgovornost, kazna i nagrada" proučili sadržaje iz lekcije 18 udžbenika *Građanski odgoj i obrazovanje. Modul osnove demokracije*. Nakon završetka lekcije učenici su dobili zadatak sami odrediti odgovornosti i one kojima ih dugujemo, kao i nagrade i kazne koje idu uz te odgovornosti.

Učenicima sedmih razreda predviđene su pouke o odgovornosti i hrvatskom građanstvu koje je iza sebe ostavio Ante Starčević, koje je u svojoj knjizi *Odgajnost Starčevićeve misli* objasnila prof. dr. Mirjane Bratanić sa Sveučilišta u Zadru.

Učenici osmih razreda su osim toga, koristili udžbeniku *Građanski odgoj i obrazovanje. Modul osnove demokracije*.

Predstavljanje projekta

Naš projekt je do sada više puta predstavljen lokalnoj zajednici i to: gostovanjima u GV Kaštela, u poglavarstvu Županije Splitsko-dalmatinske te na javnom predstavljanju u dvorani kina sv. Juraj.

Također naš je rad redovito prisutan u tisku (Slobodna Dalmacija, Večernji list, Vjesnik...) te u elektronskim medijima (HTV, TV Dalmacija...)

Ostvareni rezultati

Najvažniji rezultat našeg projekta je činjenica da smo učenike naše škole, kroz primjere iz prošlosti i sadašnjosti, potakli da razmišljaju o ostvarivanju ravnopravnosti spolova. Potakli smo ih da svoju odgovornost ne smiju prebacivati na druge jer put do uspjeha u životu počinje onog dana kad čovjek potpuno preuzme odgovornost za svoje postupke i kad prestane tražiti izgovore.

Dugoročno, ovaj projekt nastoji postići što veću uključenost mladih u probleme hrvatskog društva i u modalitete njihova rješavanja.

24. Sigurnost i mobilnost za sve

Škola

I. osnovna škola Čakovec, Kralja Tomislava 43, 40000 Čakovec
Telefon / Telefaks: 048 395157
E-adresa: l.osnovna-skola@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Istraživanje i rješavanje problema razredne, školske i lokalne zajednice

Cilj

Razviti svijest o važnosti vlastitog ponašanja. Prepoznati i poticati odgovorna i poželjna ponašanja u prometu, prepoznati i ukloniti vlastita i tuđa rizična i neodgovorna ponašanja u svakodnevnom kretanju i ponašanju.

Voditeljica

Ivana Ružić, diplomirani informatičar

Učenici

Učenici 8.a, 8.b, 8.c, 8.d razreda, 6.a, 6.b, 6.c, 6.d, razreda (šk. god. 2011/2012),

Učenici 7.a, 7.b, 7.c, 7.d razreda, 5.b, 5.c, 5.d, 5.e razreda (šk. god. 2012/2013),

Učenici koje će predstavljati projekt na smotri: Ena Jalšovec (7. razred), Margareta Lesjak (7. razred), Hrvoje Novak (7. razred) i Jana Škvorc (7. razred).

Opis

Izbor i istraživanje problema

Uočen je problem nepropisnog parkiranja automobila na nogostupu ispred škole, nepropuštanje učenika na pješačkom prijelazu, prometne nesreće u kojima su sudjelovali učenici naše škole, prometna gužva na neosvijetljenom parkiralištu u vrijeme dolaska učenika u školu i njihova odlaska iz škole.

Iz tih razloga učenici koji pohađaju izvannastavnu aktivnost „Informatička grupa“ i pripremaju rad za natjecanje iz kategorije Razvoj softvera, osmislili su računalnu igru o poštivanju prometnih pravila. Veliki interes za računalnu igru koju su izradili kolege iz školskih klupa, razvio je interes svih učenika predmetne nastave za rješavanjem prometnih problema u neposrednoj blizini škole.

Moguća rješenja problema

Učenici su uočili četiri moguća rješenja problema:

- Fotografirati i prijaviti nadležnim organima vozače koji parkiraju na nogostupu ispred škole, ne propuštaju djecu preko zebre i sl.
- Razvijati svijest o važnosti vlastitog ponašanja u prometu, poticati okolinu na odgovorna i poželjna ponašanja kroz različite aktivnosti: natječaj za najbolji učenički rad na temu sigurnost i mobilnost, organiziranje roditeljskih sastanaka, razgovori sa prometnim stručnjacima iz PU Međimurske i HAK Čakovec, izrađivanje obrazovnih sadržaja i promotivnih materijala, nastupanje u medijima.
- Zaposliti nezaposlene da paze na poštivanje prometnih pravila.
- Usmeno i lecima upozoriti nesavjesne vozače da ne krše zakon.

Nakon razmatranja jakih i slabih strana pojedinog rješenja, učenici su se odlučile za najbolji pristup.

Najbolji pristup rješenju problema

Učenici su odlučili da je za rješavanje navedenog problema najdjelotvorniji pristup razviti svijest o vlastitom ponašanju u prometu, prepoznavati i njegovati odgovorna i poželjna ponašanja te izbjegavati i iskorijeniti vlastita neodgovorna i rizična ponašanja. Promjenom vlastitog ponašanja u prometu možemo utjecati na ponašanja svojih bližnjih, članova svoje obitelji, prijatelja i šire lokalne zajednice.

Plan djelovanja

Metodom oluje mozgova učenici su prepoznali više različitih aktivnosti kojima bi djelovali na rješavanje prepoznatog problema. Zbog različitosti aktivnosti učenici su odlučili djelovati u različitim skupinama podjeljenim na područja djelovanja, a vođeni vlastitim interesima i hobijima:

- provođenje istraživanja o ponašanju u prometu i analiza rezultata
- izrada 2D i 3D računalnih igara o ponašanju u prometu
- izrada različitih obrazovnih multimedijalnih digitalnih sadržaja i objava na internetskim stranicama projekta: slikovnice, stripovi, kvizovi, križaljke, online plakati, mentalne mape
- snimanje filma o prometnim problemima u blizini škole
- izrada plakata i letaka te priprema za tisak
- crtanje vlastite prve slikovnica
- organiziranje natječaja za najbolju učeničku fotografiju na temu sigurnost i mobilnost za sve zainteresirane učenike iz svih škola u Republici Hrvatskoj
- organiziranje radionica sa djelatnicima PU Međimurske
- organiziranje i priprema programa završne svečanosti projekta s podjelom nagrada za najuspješnije učenike
- komunikacija s medijima tj. kontinuirano obavještavanje medija o aktivnostima, pozivanju medija na javna događanja, gostovanje u radio i tv emisijama, pisanje vijesti za novine i portale

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu razvili vještine istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, diskusije, intervjeta, pisanja dopisa i javnog predstavljanja.

Učenici su stekli nova znanja i vještine iz različitih područja: izrada i objava web stranica, izrada računalnih igara, izrada simulacija i 3D modela, snimanje i obrada filma, stolno izdavaštvo, fotografija i multimedija.

Učenici su osvijestili sebe, članove svojih obitelji, prijatelje i širu lokalnu zajednicu o važnosti vlastitog ponašanja općenito, a posebice u prometu. Projekt se nastavlja i ove školske godine i uvršten je u školski kurikulum.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je predstavljen:

- svim učenicima i roditeljima uključenim u projekt,

- svim zainteresiranim osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj (ukupno 17 škola),
- u programu Radio Čakovca,
- u različitim emisijama sljedećih televizija: Hrvatska televija, Varaždinska televizija i Srce TV,
- u novinama: Međimurje, Međimurske novine, Večernji list, Pogled kroz prozor,
- na portalima: www.ucitelji.hr, www.skole.hr, www.emedimurje.com, na školskim internetskim stranicama
- na javnom predstavljanju projekta uz dijeljenje letaka na gradskom trgu u Čakovcu
- na javnom predstavljanju projekta i podjelu nagrada najuspješnijim učenicima u prostorijama PU Međimurske u Čakovcu (uz prisutnost čelnih ljudi PU Međimurske, grada i županije, HAK-a, mnogih uglednih gostiju i sponzora, mentora i učenika)
- na stručnim skupovima županijske, državne i međunarodne razine: županijski stručni skup učitelja informatike u Međimurskoj županiji, županijski stručni skup učitelja tehničke kulture u Međimurskoj županiji, državni stručni skup za učitelje informatike „Računalo u školi 2012.“, međunarodna konferencija „Carnet user conference 2012.“
- na konferenciji „Road safety 2012.“ u Parizu – projekt je nagrađen drugim mjestom u završnici natjecanja u kojem je sudjelovalo tisuće učenika iz 45 različitih zemalja širom svijeta

Nakon predstavljanja na županijskoj Smotri projekt će biti predstavljen učenicima i roditeljima škole, medijima, na stručnim skupovima županijske, državne i međunarodne razine.

25. Dio istog svijeta

Škola

II. osnovna škola Čakovec, Trg pape Ivana Pavla II 1, 40 000 Čakovec

Telefon: 040/390 120

E-adresa: os-cakovec-002@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Volontiranje, poticanje učenika na timski rad i suradnju – Projekt građanin

Cilj projekta

Osvijestiti problem napuštenih pasa i pasa latalica u Međimurju

Educirati učenike o pravima životinja

Infomiranje šire javnosti o skloništu za napuštene životinje „Prijatelji“ u Čakovcu

Senzibiliziranje učenica, učenika, učitelja i roditelja za brigu o svojim kućnim ljubimcima

Potaknuti ljude da razmišljaju o svom odnosu prema životnjama i da se pridruže ispunjenju naših ciljeva

Voditeljica

Marta Novak, mag. theol.

Učenici

U projektu sudjeluju učenice i učenici ekološke grupe „Sunce“ II. OŠ Čakovec: Lea Goričanec (7.b), Viktorija Horvat (7.b), Antea Lilek (7.b), Iva Petrović (7.b), Anabella Lucia Strah (7.b), Borna Ladić (7.b), Bruno Srnec (7.b), Dina Posedi (7.a), Tomica Oskoruš (7.a), Sara Toplek (7.a), Jaka Fileš (6.a), Nina Laptoš (6.a)

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Lea Goričanec (7.b raz), Antea Lilek (7.b raz), Tomica Oskoruš (7.a raz), Bruno Srnec (7.b raz.)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Do izbora problema došlo je spontano na jednom satu ekološke grupe kad smo pričali o kućnim ljubimcima te su učenici počeli spominjati koliko često vide i u blizini škole i nekih drugih naselja u Međimurju, jadne, izgladnjele pse. Počela su pitanja čiji su oni? Tko o njima brine? Gdje takvi psi završe? I najvažnije kako postanu latalice?

Odlučili smo dobiti odgovore na ta pitanja. Saznali smo da u Čakovcu postoji Azil za napuštene životinje „Prijatelji“ i da je jedan od najvećih u RH. U prosjeku tamo se nalazi oko 300 pasa, što je ogroman broj za jedno malo Međimurje.

Pozvali smo u našu školu gđu Aleksandru Hampamer, voditeljicu skloništa „Prijatelji“. Održala nam je predavanje koje nikoga nije ostavilo ravnodušnim. Na predavanje smo pozvali i naše roditelje.

Moguća rješenja problema

Na početku osjećali smo se prilično nemoćni, ali to je problem koji bi se trebao ticati svih nas a ne samo osoba koje rade ili volontiraju u azilu. Saznali smo da zakoni postoje ali ih se rijetko tko pridržava. Postoje i kampanje poznatih osoba i MUP-a koje pokušavaju

senzibilizirati javnost da ne napuštaju svoje ljubimce, ali još uvijek nema kontinuirane edukacije o pravima životinja.

Na grupi smo predstavili nekoliko mogućih rješenja problema:

Jedno je da počnemo od sebe i da svojim djelovanjem potaknemo učenike i učenice u školi, roditelje, učitelje...kasnije i šиру javnost na ovaj veliki problem.

Drugo rješenje bi bilo preko jedinica lokalne samouprave poticati građane na odgovornije ponašanje prema vlastitim kućnim ljubimcima.

Najbolji pristup rješenju problema

Odlučili smo početi od sebe. Prijavili smo se za volontiranje u azilu. Smatramo da vlastitim primjerom možemo promijeniti i ponašanje drugih ljudi oko sebe. U razgovoru s našim prijateljima iz škole saznali smo da puno djece čak i ne zna da Sklonište postoji.

Osmislili smo posebne radionice i predavanja za ostale učenike i škole na području Međimurske županije.

Plan djelovanja

Svoje planove o volontiranju najprije smo predstavili roditeljima, ravnatelju škole. Učiteljica je sazvala roditeljski sastanak na kojem je predstavljen Ugovor o volontiranju. Roditelji su se svi složili i tako smo postali volonteri čakovečkog skloništa za napuštene životinje.

U Ugovoru o volontiranju u Skloništu postoji dodatak koji je našim roditeljima i nama omogućio da sami odlučimo na kojim poslovima želimo i možemo volontirati.

Javili smo se Volonterskom uredu Međimurja koji su nam ponudili svu logističku pomoć.

Uključeni smo u rad i predavanja volonterskog kutka Međimurske županije.

Proučili smo Zakon o volontiranju.

Volontiramo u parovima, u dogovoru sa učiteljicom ne ulazimo u bokseve sa psima već pomažemo na sve druge načine. U razdoblju kad se Sklonište pripremalo za zimu donosili smo slamu do bokseva, prali zdjelice. Najljepše nam je kad šetamo pse. Psi tamo žive u jako malim boksevima i uvijek ih jako razveselimo kad nam u rukama vide užicu. Volimo i socijalizaciju malih pasa, ili u prijevodu igranje sa štencima.

Sami smo izradili volonterske knjižice.

U hodniku škole postavili smo pano na kojem smo predstavili naš projekt, izradili smo veliku kutiju u koju, uz pomoć svih učenika i učitelja, sakupljamo stare plahte, deke, krpe. Takve stare plahte, deke prijeko su potrebne u Skloništu.

Proučili smo Zakon o zaštiti životinja.

Proveli smo anketu u školi kojom smo htjeli saznati koliko naših učenika zna da Sklonište postoji i bi li uzelo psa iz Skloništa.

Imamo svoju facebook stranicu na kojoj objavljujemo slike pasa koji se udomljuju ali i obavještavamo javnost o našim aktivnostima.

Napravili smo 10 minutni edukativni filmić o psićima koji se trenutno nalaze u Skloništu.

Potičemo one učenike koji ne mogu ili ne smiju imati psa da postanu virtualni udomitelji kroz program kumstva.

Povezali smo se sa Udrugom za zaštitu životinja Vinkovci s kojima stalno razmjenjujemo iskustva.

Ostvareni rezultati

Najvažniji rezultat našeg projekta jest činjenica da smo shvatili da nismo bespomoćni i da za svaki problem postoji rješenje. Samo se treba pokrenuti.

Sve više djece udomljuje psa iz Skloništa.

Neki razredi u školi zajednički su postali „kumovi“ psićima koje su odabrali. Voditeljica Volonterskog ureda Međimurja gđa Ana Mikulić prepoznala je naš rad i uvijek nas poziva sa sobom na predavanja o volontiranju.

Predstavljanje projekta

Projekt smo predstavili cijeloj školi na glavnom hodniku, na satovima razrednika 7.a, 7.b, i 6.a razreda.

Pozvani smo predstaviti projekt s Skloništem u OŠ Kotoriba, OŠ Macinec i u III. OŠ Čakovec.

Projekt je predstavljen na internetskoj stranici naše škole. Do kraja školske godine predstavit ćemo ga i na Volonterskom kutku Međimurske županije i u školskom listu „Različak“.

Povodom Međunarodnog dana prava djeteta gostovali smo na radio Čakovec gdje smo također imali mogućnost predstaviti naš projekt.

Sudjelujemo u stvaranju brošure Volonterskog ureda Međimurja.

26. (Ne)biciklima kroz grad

Škola

II. OŠ Čakovec, Trg pape Ivana Pavla II 1, 40000 Čakovec

Telefon / telefaks: 040/390-120

E– adresa: os-cakovec-002@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Osobna prava djece, odgovornosti i prava drugih – građanski odgoj

Cilj

Svojim djelovanjem i aktivnostima utjecati na ponašanje učenika, roditelja i građana našega grada u promicanju zdravog života.

Voditeljica

Snježana Odak Hrkač, učiteljica povijesti i geografije, mentor

Učenici

Učenici 6. i 8. Razreda.

Učenici koji će predstaviti projekt na Smotri :

Nina Drk, 8.a, Anja Rakuša, 8.a, Neven Žilavec, 6.b, Lana Mađar, 6.a

Opis

Izbor i istraživanje problema

Na početku ove školske godine po razredima se čitala obavijest o novim ograničenjima u našem gradu. Govorila je zabrani okupljanja na javnim mjestima i remećenju mira te o zabrani vožnje biciklima kroz središte grada.

U razredu se razvila rasprava o ovim ograničenjima i da su uvijek za sve krivi mladi. Nimalo nam se nije svidjelo da se ne smije voziti bicikлом kroz grad. Učenici su izrazili svoje nezadovoljstvo ovakvom zabranom i odlučili da će nešto poduzeti. Jedan učenik naveo je primjer kako ga je zaustavio komunalni redar i opomenuo ga. Drugi puta će morati platiti kaznu.

Na sljedećim satovima svatko je donio primjere o ograničenjima i zabranama vožnje biciklima po hrvatskim i europskim gradovima. Došli smo do zaključka da je zakonska regulativa veoma različita i da ovisi o Gradskom vijeću.

Složili smo se da je vožnja bicikлом zdrava, da su zabrane loše te da treba djelovati preventivno i edukativno na učenike i odrasle.

Moguća rješenja problema

Na sastancima grupe iznosili smo ideje na koje bi sve načine mogli riješiti ovaj gradski problem. Od niza prijedloga najbolji se učinio prijedlog da se središtem grada povuče crta uz koju bi se vozili biciklisti.

Najbolji pristup rješavanju problema

Učenici su odlučili održati prezentacije po razredima, roditeljskim sastancima, izraditi pano o prednostima vožnje bicikлом, provesti anketu među učenicima i roditeljima.

Plan djelovanja

Učenici i roditelji II. osnovne škole Čakovec ispunili su anketu. U samoj anketi pitalo se slažu li se učenici/roditelji s odlukom grada gdje se zabranjuje vožnja biciklom kroz grad. Sami učenici nisu se slagali s tom odlukom. Smatraju da bi vožnja kroz grad trebala biti dozvoljena, zato što nije pravedno da se zbog nekolicine ljudi kazne svi građani ovog grada.

S druge strane roditelji se slažu s tom odlukom. Najvažniji razlozi su bila djeca i stariji ljudi kojima je sigurnost u gradu tom prilikom narušena. Roditelji se boje za svoju djecu zato što konstantno biciklima kroz grad jure mladi.

Željeli smo pobliže raspraviti o tom propisu s roditeljima zato smo i sudjelovali na roditeljskim sastancima.

Osim toga istraživali smo na internetu kakvo je stanje u drugim gradovima koji su nas potaknuli da i dalje istražujemo. Pronašli smo da mali broj gradova u Hrvatskoj zabranjuje vožnju kroz središte grada, potiču svoje građane da više koriste bicikle nego automobile. Zbog toga smo odlučili otići u gradsku upravu i razgovarati s odgovornim osobama. Uputili su nas na mr.sc. Dragicu Kemeter koja nas je izuzetno srdačno primila. S njom smo temeljitije raspravili o zabrani vožnje biciklom kroz središte grada. Ona je spomenula da se prijedlog o biciklističkoj stazi već raspravlja na sjednicama gradskog vijeća. Prijedlog je bio odbačen zato što bi se onda terase kafića u gradu morale smanjiti, a to ne bi pogodovalo turizmu našega grada Čakovca, a niti gradskim prihodima. Gospođa Dragica Kemeter podržava naš prijedlog jer i ona sama svaki dan na posao dolazi biciklom. Smatra da je to ekološki čišće i zdravije.

Ispred naše škole za kišnih dana i lošeg vremena nastaje gužva zbog toga što mnogi roditelji voze svoju djecu u školu automobilima. Svojim prezentacijama o prednostima vožnje biciklom nastojimo prekinuti takvu praksu.

Ostvareni rezultati

Svojim aktivnostima potaknuli smo učenike, roditelje i širu gradsku zajednicu na razmišljanje: voziti bicikl, ići pješice ili voziti automobil. Ako se barem 50% njih odluči za bicikl, mislimo da smo uspjeli.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je bio predstavljen u svim razredima i na roditeljskom sastanku 8. razreda. Poslali smo naš prijedlog gđi. Dragici Kemeter koja će ga predstaviti na sljedećoj sjednici Gradskog vijeća.

27. Florijan Andrašec – zaboravljeni međimurski pjesnik

Škola

III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec

Telefon/telefaks: 040 / 328001

E-adresa: treca-os-cakovec@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Kulturološko: njegovanje i očuvanje kulturne i povijesne baštine, razvoj zavičajnog identiteta.

Cilj

Upoznati život, stvaralaštvo i ostavštinu Florijana Andrašeca te tako proširiti znanje o povijesti i kulturnim vrijednostima zavičaja.

Potaknuti djecu i odrasle da zajedničkim radom obnovimo sjećanje na jednog gotovo zaboravljenog međimurskog umjetnika.

Voditelji

Tihana Preksavec, prof. hrvatskoga jezika, Tomica Hlapčić, prof. povijesti, mr. sc. Dražen Ružić, diplomirani knjižničar

Učenici

Ena Meglić (7.razred), Helena Šardi (7.razred), Janja Petrović (7. razred), Ian Bogdan (7. razred), Tena Benčik (7.razred), Katarina Kovačević (8. razred), Jelena Čuka (8. razred), Anja Posavec (8.razred), Sara Sobočan (8.razred). Učenice koje će predstaviti projekt na smotri: Ena Meglić (7.razred) i Tena Benčik (7. razred), Anja Posavec (8. razred), Sara Sobočan (8. razred)

Opis

Izbor i istraživanje problema

U istraživanju života i rada međimurskog kantora, pjesnika i kipara Florijana Andrašeca sudjelovali su učenici viših razreda – članovi povijesne i knjižničarske grupe te novinarske družine. Temu „Florijan Andrašec – zaboravljeni međimurski pjesnik“ odabrali smo u razgovoru sa svojim mentorima. Zamišljena je kao svojevrsni nastavak na prošlogodišnje istraživanje o dr. Vinku Žganecu koje smo proveli u sklopu projekta „Mali međimurski kustosi“, a tijekom kojega smo naišli i na ime Florijan Andrašec. U toku tog istraživanja, uočili smo da su neke pjesme, koje je dr. Žganec zapisao kao međimurske narodne, zapravo autorsko djelo F. Andrašeca. Već tada jako smo se iznenadili otkrivši i neke druge vrlo poznate međimurske stihove za koje malo tko zna da ih je, zapravo, napisao Andrašec. Te su nas spoznaje potakle da u ovom projektu istražimo ovog međimurskog pisca za kojega danas zna vrlo malo Međimuraca, te da mu pokušamo vratiti mjesto koje mu u kulturi i povijesti našega Međimurja i pripada.

Zaduženja smo podijelili na sljedeći način: povjesničari i knjižničari zajedno će prikupiti i istražiti literaturu o Florijanu Andrašecu te vremenu u kojem je živio i stvarao dok će novinari istraživati na terenu. Na sljedećem smo sastanku dogovorili plan rada. Pronašli smo osobe, suvremenike Florijana Andrašeca s kojima bismo mogli razgovarati kao i one koji se već bave istom temom te bi nam mogli pomoći u istraživanju. Pronašli smo i popisali skromnu raspoloživu literaturu, te podijelili zaduženja.

Naš je prvi zadatak bio posjet Dekanovcu, rodnom mjestu F. Andrašeca. Ondje smo posjetili njegovu rodnu kuću kao i kuću u kojoj je živio. Obje su prodane. Kuća u kojoj je Andrašec rođen u jednom je i ruševnom stanju, a u drugoj, na kojoj je i spomen –ploča piscu, žive njezini novi vlasnici. Zatim smo otišli na groblje i posjetili grob F. Andrašeca, prošetali Dekanovcem fotografirajući brojna raspela i kapelice koje je on izradio te otkrili i njegov kip u središtu mjesta. U mjesnoj crkvi pogledali smo i fotografirali glavni oltar čiji su kipovi također djelo F. Andrašeca. Porazgovarali smo i sa dvjema suvremenicama F. Andrašeca, gospodom Jelenom Ružić i Emiliom Pintarić te pogledali kuću u kojoj je živio Jendraškin Ikek, čovjek čiji je život bio trajna inspiracija F. Andrašeca. Porazgovarali smo i s mjesnim kiparom stjepanom Krnjakom, autorom kipa F. Andrašecu.

Vrativši se u Čakovec, još smo posjetili i gospodina Milana Sklepića, unuka F. Andrašeca koji nam je otkrio još neke zanimljive detalje iz umjetnikova života.

Shvatili smo da, iako u Dekanovcu i okolini stariji ljudi znaju tko je bio F. Andrašec, ništa nije poduzeto da bi se njegovo stvaralaštvo očuvalo i živjelo među mlađim generacijama. Zato je to postala naša zadaća.

Moguća rješenja problema

Nakon što smo na našim zajedničkim sastancima pregledali sve materijale, shvatili smo da postoji više načina da se Andrašeca vrati iz zaborava. Evo nekih prijedloga i ideja:

- obnova rodne kuće
- organizacija književnog susreta *F. Andrašec*
- obilježavanje godišnjice rođenja ili smrti F. Andrašeca
- spomen-soba Florijana Andrašeca Domu kulture u Dekanovcu
- interpretacija i pjevanje Andrašecovih pjesama u školama na satovima hrvatskoga jezika i glazbene kulture

Obnova Andrašecove rodne kuće je nužna jer kuća je u ruševnom stanju i ne služi ničemu, a mogla bi biti idealna za uređenje spomen –sobe ili malog muzeja, ali u to treba uložiti dosta novaca, a tu je i pitanje vlasništva kuće koje dodatno komplikira stvari. Naime, Općina bi najprije trebala otkupiti kuću od sadašnjeg vlasnika, a to znači još novaca. Osim toga, Andrašec već ima kip u središtu mjesta, no on nije pomogao njegovoj popularizaciji među mladima pa se pitamo bismo li obnovom njegove rodne kuće postigli nešto više?

Uređivanje spomen –sobe moglo bi proći umjesto obnove i rekonstrukcije kuće jer u Domu kulture ima dosta praznih, neiskorištenih prostorija, no tu se javlja isto pitanje kao i kod obnove rodne kuće. Što time dobivamo? Posjećujući međimurske škole i predstavljajući svoj projekt, mogli bismo potaknuti učitelje hrvatskoga jezika da jedan sat godišnje posvete pjesmama F. Andrašeca, no to ne znači da bi oni to i činili.

Međutim, ideja o književnom susretu, učinila nam se najzanimljivijom. Problem je što nam za to treba novac, no vjerujemo da bismo to uz podršku Općine Dekanovec i sponzora mogli riješiti. Također, svjesni smo da organizacija jednog takvog susreta traži dosta vremena i truda, ali smo sigurni da bi nam se trud dugoročno isplatio. Zašto mi ne bismo po uzoru na *Dane Ante Kovačića* imali *Dane Florijana Andrašeca*? U to bismo mogli uključiti i obilježavanje njegove godišnjice rođenja ili smrti, potaknuli bismo učitelje i učenike da čitaju i pjevaju Andrašecove pjesme, a možda bi to bila i dobra motivacija predstavnicima Općine za uređivanje spomen –sobe F. Andrašeca.

Počeli su padati prijedlozi i ideje, i shvatili smo da bismo neke stvari doista mogli i ostvariti, ali nikako ne sami.

Najbolji pristup rješenju problema

Kako bismo na najbolji mogući način pokrenuli svoje zamisli, najprije smo se ponovno vratili u Dekanovec. Zaključili smo da bi idealno mjesto za otvaranje jednog takvog književnog susreta o kojem razmišljamo bila crkva u kojoj je F. Andrašec bio kantor, a čiji je oltar ukrašen kipovima koje je on izradio. Stoga smo posjetili dekanovskog župnika Ivana Mikulana, a on je, čuvši naše ideje, odmah pristao na suradnju. Veliku podršku i pomoć dobili smo i od čuvarice kulturne baštine gospođe Ane Vrbanec, predsjednice udruge „Zlatne ruke“ koja je rođena Dekanovčanka i velika poznavateljica života i rada F. Andrašeca.

Svoje ideje odlučili smo podijeliti i s predstavnicima Muzeja Međimurja i Turističke zajednice grada Čakovca te i njih zamoliti za suradnju. Također smo zaključili da bismo o svemu trebali porazgovarati i s učiteljima i učenicima Osnovne škole Domašinec i OŠ Podturen, te ih pozvati da nam se pridruže u organizaciji i realizaciji susreta. Dogovorili smo se da će krajnji cilj projekta biti da u Dekanovcu, rodnom mjestu Florijana Andrašeca, svoj projekt i ideje iznesemo predstavnicima Općine te zajedno s njima osmislimo književni susret kojim bismo jedanput godišnje obnovili sjećanja i odali počast Florijanu Andrašecu te ga tako vratili iz zaborava.

Plan djelovanja

Nakon svih istraživanja, prikupljeno je mnogo materijala: tekstova, fotografija, priča, a izdvojili smo i nekoliko pjesama F. Andrašeca koje su i uglazbljene, ali ih većina Međimuraca poznaje kao narodne, a ne kao pjesme čiji je autor Florijan Andrašec. Svu prikupljenu građu objedinili smo u zajedničkoj mapi i pripremili slikokaz uz koji ćemo svoje ideje prikazati predstavnicima Muzeja Međimurja, Turističke zajednice grada Čakovca te predstavnicima Općine Dekanovec i pozvati ih na suradnju u organizaciji književnoga susreta. Zaključili smo da bismo projekt trebali pokazati i što većem broju međimurskih osnovnih i srednjih škola kako bismo motivirali učitelje i učenike da svojim literarnim i novinarskim ostvarajima sudjeluju u književnom susretu.

Svoje zamisli predstavili smo čelnicima Općine Dekanovec koji su se oduševili našim idejama i pokazali spremnost na suradnju u organizaciji susreta jer su i sami imali slične ideje i planove.

Predstavnicima Općine Dekanovec poslali smo kasnije i službeni dopis s planom književnoga susreta te ih zamolili za još jedan sastanak na kojem bismo zajedno razradili ideju i osmisili detalje susreta.

Susret bismo organizirali početkom lipnja uz Dane općine Dekanovec. Učenici bi se mogli natjecati literarnim i novinarskim radovima.

Do tada bi se svakako trebala urediti spomen –soba F. Andrašeca. Otvorenje susreta bilo bi u crkvi uz nastup crkvenoga zbora te učenika i učenica iz škole domaćina. Zatim bi učenici posjetili obje kuće, kip i grob F. Andrašeca te stigli do Društvenog doma. Nakon razgledavanja spomen –sobe uslijedilo bi proglašenje najboljih radova, dodjela nagrada i priznanja najuspješnijim učenicima i mentorima, te na kraju mala zakuska i druženje svih sudionika.

Ukoliko susret zaživi, mogli bismo ga proširiti i na likovne radove te fotografije.

Ostvareni rezultati

Za naš projekt zainteresirali su se mještani Dekanovca i župnik Ivan Mikulan, članice udruge „Zlatne ruke“ s gospodom Anom Vrbanec, čelnici Općine Dekanovec.

Projekt je bio predstavljen

- Učenicima i radnicima III. OŠ Čakovec
- župniku Ivanu Mikulanu
- načelniku općine Dekanovec Ivici Hajdaroviću, zamjeniku načelnika Vladimиру Jambrošiću i predsjednici Općinskog vijeća Općine Dekanovec Verici Grbavec

Projekt čemo predstaviti:

- čelnicima Općine Dekanovec
- predstavnicima Muzeja Međimurja
- OŠ Domašinec i PŠ Dekanovec
- Turističkoj zajednici grada Čakovca
- Predstavnicima Matice hrvatske Čakovec
- Međimurskim osnovnim i srednjim školama

Rezultate istraživanja odlučili smo i ove godine prikazati u sklopu projekta „Mali međimurski kustosi“ u organizaciji Muzeja Međimurja, a u izradi je i zvučni fotostrip o radu i životu Florijana Andrašeca koji bi nam poslužio kao promocija F. Andrašeca u međimurskim školama.

28. Mali svijet

Tematsko područje

Istraživanje i rješavanje problema lokalne zajednice.

Cilj projekta

Urediti dječje igralište u školskom dvorištu i tako omogućiti djeci sigurno korištenje postojećih igrala. Odraslim članovima lokalne zajednice kao i predstavnicima vlasti u zajednici skrenuti pažnju da se na igralištima često događaju nesreće pa je potrebno vršiti kontrolu stanja sprava na igralištu kako ne bi došlo do ozljeda djece.

Škola

Osnovna škola Donja Dubrava, Krbulja 21, 40328, Donja Dubrava

Telefon: 040 688825

E-adresa: os-donja-dubrava-001@skole.t-com.hr

Voditeljica

Renata Heric, prof. povijesti i geografije

Učenici

Ivana Balent (7.r.), Marijeta Bogomolec (7.r.), Mateja Dodlek (7.r.), Marta Horvat (7.r.), Saša Kalinić (7.r.), Nikolina Matulin (7.r.), Tamara Punčikar(7.r.), Sabina Žinić (7.r.), Leon Karloci (7.r.).

Učenici koji će projekt predstavljati na Smotri: Marta Horvat (7.r), Marijeta Bogomolec (7.r.), Tamara Punčikar(7.r.), Nikolina Matulin (7.r.)

Opis

Izbor i istraživanje problema

U ovoj školskoj godini učenici sedmog razreda uključili su se u izvannastavnu aktivnost u sklopu koje će raditi na rješavanju problema lokalne zajednice. U razgovoru s učiteljima, roditeljima, rođacima i prijateljima iz škole te na temelju vlastitog iskustva, učenici su uočili problem u nedostatku uređenog dječjeg igrališta. U Općini Donja Dubrava godišnje se u projektu rađa petnaestak djece, a nema uređenog igrališta koje bi djeci omogućilo sigurnu i bezbjednu igru. Prije nekoliko godina u zgradi škole djelovao je dječji vrtić koji je koristio postojeće igralište. Izgradnjom novog vrtića na drugoj lokaciji postojeće igralište više se ne održava, jer je u sklopu vrtića izgrađeno novo, a namijenjeno je isključivo polaznicima vrtića. Djeci koja ne pohađaju vrtić ostaje na raspolaganju postojeće igralište kraj škole, ali je zbog neodržavanja postalo nesigurno pa roditelji više ni ne dolaze na igralište s malom djecom. Kako bi saznali što ostali mještani Općine misle o ovom problemu, proveli smo anketu koja je potvrdila da je ovo problem cijele lokalne zajednice te smo ga odlučili pokušati riješiti i omogućiti najmlađim članovima naše zajednice bezbjedan i siguran boravak na igralištu.

Moguća rješenja problema

Kako bi došli do mogućih rješenja podijelili smo zadatke skupinama i krenuli u potragu za najboljim rješenjem. Probali smo saznati kako su u drugim općinama i gradovima rješavani problemi u vezi igrališta. Saznali smo da je nekoliko institucija, poput osiguravajućih kuća, svojim donacijama pomoglo obnoviti dječja igrališta kao i da su u nekim gradovima akciju

pokrenuli volonteri. Saznali smo da je Centar za kvalitetu i sigurnost ocijenio stanje igrališta u Hrvatskoj lošim i da svake godine dolazi do novih ozljđivanja djece na igralištima.

Prilikom traženja rješenja problema, naišli smo na dvije mogućnosti. Prva je da obnovimo postojeća igrala na igralištu, a druga da probamo pronaći finansijska sredstva za kupnju novih igrala. Kod traženja mogućih rješenja obratili smo se ravnateljici Škole koja je pozdravila našu akciju i istaknula da je najvažnija sigurnost djece koja borave u dvorištu škole. Skrenuli smo pažnju na potrebu kontroliranja stanja igrala kroz rutinske dnevne preglede kojima se utvrđuje čistoća, posljedice vandalizma i vidljivi nedostaci, do godišnjih pregleda kojim se utvrđuje stanje cijelog igrališta, svih sprava i podloga, istrošenost, utjecaj vremenskih uvjeta, naknadne izmjene i nedostaci u skladu s hrvatskim normama.

S obzirom da se pokraj postojećeg dječjeg igrališta nalaze i sportski sadržaji i da u vrijeme održavanja sportskih natjecanja i manifestacija u Općini djeca koriste to igralište, obratili smo se i načelniku Općine koji nas je podržao u našem nastojanju da riješimo problem.

Najbolji pristup rješenju problema

Kao najbolje rješenje odabrali smo obnovu postojećih igrala na igralištu. Budući da su u anonimnoj anketi, koja je provedena u Općini, mještani izrazili mišljenje da je potrebno nabaviti i nova igrala, pokušat ćemo riješiti problem kombinacijom ovih dviju mogućnosti. U razgovoru s ravnateljicom Škole saznali smo da neće biti problema oko nabave materijala za obnovu igrališta i da će nam poduzetnici u Općini vjerovatno u tome pomoći. Isto tako nam je i u Općini obećana pomoć u nabavi svega potrebnog za realizaciju projekta. Teže će biti nabaviti finansijska sredstva kojima bi kupili nova igrala.

Plan djelovanja

Dogоворили smo se da krećemo u nabavu materijala potrebnog za obnavljanje igrališta. Za pomoć smo zamolili ravnateljicu Škole i načelnika Općine. Najlakši način je da se obratimo poduzetnicima u Općini sa zamoljom da nam doniraju boju, drvni materijal i ostalo što će nam biti potrebno kod realizacije plana. Pratimo natječaje za donacije kako bismo eventualno došli do finansijskih sredstava za kupnju novih sprava za igralište. Naišli smo na raspisan natječaj za donaciju od tvrtke Eko Međimurje pa smo se sa svojim projektom javili na natječaj. Zbog interesa mještana da nam pomognu, napraviti ćemo letke putem kojih ćemo ih obavijestiti o datumu realizacije projekta tj. danu kad ćemo raditi na obnovi, a sve ovisi o vremenskim prilikama. U planu je da se projekt realizira što prije kako bi djeca s dolaskom toplijeg vremena mogla bezbrižno boraviti na uređenom igralištu.

Ostvareni rezultati

Radom u projektu grupa je razvijala svoje vještine istraživanja i timskog rada. Nadležnim osobama u Školi i Općini skrenuta je pozornost na potrebu obnove dotrajalog igrališta i da je za djecu najvažnija sigurnost prilikom boravka na igralištu. Uspjeli smo za ovaj problem zainteresirati mještane Općine koji su izrazili želju da nam pomognu prilikom radova. Prikupljen je dio materijala potrebnog za obnovu, a ostalo je u fazi nabave. Čim vremenske prilike to dopuste dogоворит će se datum izvođenja radova na igralištu.

Projekt je bio predstavljen

S našim planom upoznati su i ostali učenici koji su pokazali interes da nam pomognu u realizaciji projekta. Putem plakata i letaka obavijestit ćemo učenike i mještane Općine o danu kad će se raditi na uređenju igrališta. S našim planovima akcije upoznati su i nastavnici te tehničko osoblje škole koje nam stoji na raspolaganju kod samog uređenja, a isto tako bit će obaviješteni i predstavnici općinske vlasti te vjerujemo da će se vrlo rado uključiti u ovu akciju.

Uočeni problem i rješenja problema predstavljeni su načelniku Općine, a ako budemo u mogućnosti susrest ćemo se i s članovima Općinskog vijeća kako bi ih upoznali s ciljevima našeg projekta i posebno skrenuli pažnju na važnost održavanja igrališta i sigurnost djece koja borave na njemu. Sve aktivnosti vezane uz projekt popratit će internetske stranice Škole i Općine.

29. Projekt 108

Škola

Osnovna škola Donji Kraljevec, Čakovečka 7, 40320 Donji Kraljevec

Telefon 040 655 137 Telefaks 040 655 639

E-adresa: os.d.kraljevec@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Istraživanje i rješavanje problema lokalne zajednice – Projekt građanin

Cilj projekta

Uz pomoć predmeta, fotografija, dokumenata i interpretacijskih panoa predstaviti s jedne strane povijest same škole Donji Kraljevec, a s druge strane osvijestiti činjenicu o stalnom smanjenju broja učenika polaznika te škole i posljedice tog smanjenja.

Voditeljice

Dubravka Horvat, prof. hrvatskog i češkog jezika i književnosti i Marta Novak, mag. theol.

Učenici

Balog Laura (8.r), Dorotea Kos (8.r), Lucija Mihoković (8.r), Ivona Mikec (8.r), Ema Miščin (8.r), Karlo Pigac (8.r), Karlo Pintarić (8.r), Antonio Strahija (8.r), Helena Strahija (8.r), Josip Šestan (8.r), Antun Vargec (8.r), Tajana Mirić (8.r), Vivien Gudlin (7.r), Gloria Kovač (7.r), Maria Žokalj (5.r)

Učenici koji će predstaviti projekt na smotri:

Vivien Gudlin (7.r), Gloria Kovač (7.r), Ema Miščin (8.r), Maria Žokalj (5.r)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Ove školske godine OŠ Donji Kraljevec obilježava vrijedan jubilej – 160. obljetnicu školstva u Donjem Kraljevcu. Učenici na satovima hrvatskog jezika, geografije, vjeroučenja, matematike i informatike te povijesti ispituju promjene u broju i sastavu stanovništva, istražuju povjesne činjenice, prikupljaju stare slike i predmete.

Analizirajući sve te podatke došli smo do zaključka da broj učenika u školi stalno opada i da smo jedna od najmanjih škola u Međimurju. Malim školama u Hrvatskoj prijeti zatvaranje pa smo odlučili poduzeti nešto jer škola je žila kucavica svakog mjesta.

Dalnjim istraživanjem zaključili smo da je naše mjesto jako razvijeno i da postoji uspješna poduzetnička zona, a nezaposlenost gotovo ne postoji. Ipak, u školi opada broj učenika iz generacije u generaciju. Kako je to moguće?

Školske godine 1965./1966. školu je pohađalo 236 učenika. Danas je pohađa 108 učenika.

Moguća rješenja problema

Podijelili smo se u četiri grupe i pokušali pronaći rješenja.

- dolazak djece iz drugih škola autobusima (na primjer, škole kojima nedostaje prostor jer imaju previše učenika)
- otvaranje novih građevinskih zona – za mlade obitelji s djecom
- uz pomoć Općine Donji Kraljevec poticanje kupnje starih napuštenih kuća

Najbolji pristup rješenju problema

Odlučili smo se za politiku otvaranja novih građevinskih zona.
Smatramo kako je to jedini problem zašto mlade obitelji ne ostaju u Donjem Kraljevcu..

Plan djelovanja

Već na samom početku u projekt su uključeni svi učenici škole, djelatnici i roditelji.
Na satu matematike iz dostupnih podataka (spomenica škole) izradili smo dijagrame koji prikazuju stalan pad broja učenika u Osnovnoj školi Donji Kraljevec.
Dijagrami su postavljeni u hodniku škole, a bili su predstavljeni i na našem božićnom sajmu.
Veliku pomoć i podršku dobivamo od mještana Donjeg Kraljevca. Posebno želimo zahvaliti na trudu i donacijama slika i podataka gospodinu Ružić Josipu. Njega mnogi ljudi u Donjem Kraljevcu znaju kao marljivog sakupljača povijesti Donjeg Kraljevca, naročito povijesti vatrogastva. Uz pomoć gospodina Ružića učenici naše škole doznat će mnoge zanimljivosti iz povijesti svojeg mjesta.
Neke od točaka u našem planu djelovanja su i sljedeće: postavljanje izložbe starih školskih fotografija u školi, prezentacija najvažnijih dogadaja iz povijesti Donjeg Kraljevca, predstavljanje podataka o školi preko starih spomenica te dostupne literature, uspoređivanje pedagoške dokumentacije prije 70, 60, 50 godina i danas, uspoređivanje formalnog statusa Osnovne škole D. Kraljevec iz najstarijih dostupnih podataka s današnjim stanjem.
Glavni dio projekta provodit će se na Danima hrvatskog jezika u školi u ožujku, a prikaz svega što su učenici istražili prezentirat će se na Dan škole 5. lipnja 2013. godine.
Jedan od naših važnih zadataka je i proučiti demografsku i populacijsku politiku RH.
Planiramo organizirati okrugli stol na temu: „Gradilišta u Donjem Kraljevcu.”

Ostvareni rezultati

Najvažniji rezultat do sada nam je prepoznatljivost projekta u lokalnoj zajednici. U projekt se uključuje sve više ljudi.
Očećanje lokalnih čelnika da će detaljno razmotriti naša istraživanja i uzeti ih u obzir kod donošenja dalnjih odluka.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je do sada predstavljen na satovima razrednika svih razreda, na roditeljskim sastancima, Vijeću roditelja.
Predstavili smo ga općinskim čelnicima.
Projekt će biti objavljen u školskim novinama.

30. A tko si ti?

Škola

Osnovna škola Vladimira Nazora, Pribislavec, Kaštelska 12, 40 000 Čakovec

Telefon / Telefaks: 040 360 754; 040 360 863

E-adresa: os-pribislavec-004@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Kulturološka dimenzija građanskog odgoja

Cilj

Uočiti predrasude u društvu i upozoriti na njihovu stalnu prisutnost te njihov loš utjecaj na stanje u društvu. Uočavanje neizbjegno vodi ka krajnjem rezultatu koji se želi postići, a uključuje odstranjivanje stvaranja stereotipa i diskriminacije. Projekt će se usmjeriti ka prepoznavanju predrasuda i ispitivanju kako ljudi unaprijed stvaraju mišljenja o drugim ljudima. Uz uočavanje i upozoravanje na stalno prisustvo predrasuda u današnjem društvu, projekt će raditi i na obrazovanju društva u kojem živimo te će demostrirati kako predrasude predstavljaju opasnost za današnje multikulturalno društvo. Ponudit će strategije za prihvatanje drugih i njihovo razumijevanje te pridonijeti socijalnoj koheziji društva.

Voditeljica

Aleksandra Đurić, prof.

Učenici

Učenice koje su sudjelovale u izradi projekta su: Lea Hasnaš (7. razred), Mihaela Hofman (7. razred), Ivana Ujlaki (7. razred), Ivana Mihalković (8. razred), Valentina Pavić (8. razred) Helena Varga (8. razred), Inka Varga (8. razred)

Učenice koje će predstavljati projekt na smotri: Ivana Mihalković (8. razred), Valentina Pavić (8. razred), Helena Varga (8. razred), Inka Varga (8. razred)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Nakon promatranja okoline i praćenja medija, uočeno je kako ljudi unaprijed donose prosudbe o određenoj osobi te su skloni pojedinca poistovjećivati s grupom, odnosno pojedincu stavljati u određene kategorije ili ga potpuno izolirati iz društva u kojem se nalazi. Uočeno je kako ljudi imaju unaprijed formulirane stavove o ljudima koje susretnu ili upoznaju te da se ti stavovi najčešće oblikuju na temelju mišljenja grupe. Smatra se kako u današnjem društvu postoje različite kulture koje treba poštovati te je potrebno raditi na tome da se premoste i prihvate različitosti koje postoje. Stoga je grupa i izabrala ovakav problem u želji da pomogne okolini i svakom pojedincu kako bi s jednakom radoznalošću pristupao osobi koja mu se sviđa kao i onoj koja mu se ne sviđa te prihvatio drugačije od sebe. Time bismo smanjili netoleranciju i diskriminaciju među nama i omogućili socijalnu koheziju u demokratskom društvu.

U istraživanju zastupljenosti problema, učenice su proučile dokumente i zakone koje se odnose na problem i to:

- Ustav Republike Hrvatske
- Ustavni zakon o ljudskim pravima i slobodama i o pravima etničkih i nacionalnih zajednica ili manjina u Republici Hrvatskoj

- Konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda
- Opća deklaracija o ljudskim pravima

Dodatne informacije prikupljane su iz medija (radio, televizija, novine, časopisi, internet) budući da mediji više ne samo da izvještavaju nego i oblikuju naša mišljenja. Osim navedenog problem su učenice istraživale i u knjižnicama, tražeći primjerenu literaturu, dok je dio njih, nakon zajedničkog formiranja anketnog listića, anketirao, a zatim analizirao dobivene rezultate.

O problemu je razgovarano i s psihologinjom škole, od koje je dobivena pomoć u vidu objašnjenja i načina obrade podataka dobivenih pomoću anketnih listića. Razgovarano je i s pripadnicima drugih kultura i rasa. Dodatnu podršku učenice su doatile od ravnateljice, učiteljskog vijeća, načelnice općine i župana, dok su se dopisom obratile i predsjedniku Republike.

Moguća rješenja problema

Projektna skupina podijelila se u četiri manje skupine od kojih je svaka skupina oblikovala najbolji način rješavanja problema. Utvrđivali su se načini, pristupi, postupci, identificirali su se lokalni nositelji vlasti u čije područje rada spada problem i koji mogu pomoći u rješavanju problema.

Učenice su uočile pet mogućih rješenja problema:

1. Održavanje radionica:
  - a. Prva radionica uključuje izlaganje učenica o predasudama roditeljima (edukacija roditelja).
  - b. Druga radionica uključuje rad s drugim učenicima u školi.
  - c. Treća radionica uključuje razgovor i susret učenika u školi s osobama koji su pripadnici drugačijih kultura, rasa i vjera.
2. Osnivanje udruge
3. Volontiranje
4. Snimanje televizijske emisije
5. Donošenje novih zakona

Nakon razmatranja jakih i slabih strana pojedinog rješenja, učenice su se odlučile za najbolji pristup.

Najbolji pristup rješenju problema

Glasnogovornica svake skupine pred projektnom grupom je iznijela i obrazložila pristup svoje skupine u rješavanju problema. Nakon rasprave o jakim i slabim stranama ponuđenih rješenja, izabran je prvi pristup kao trenutno rješenje kojim bi se mogao ostvariti cilj projekta.

Plan djelovanja

Učenice su pristupile planiranju aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se ostvarilo zamišljeno. Učenice su sastavile letak na kojem se se našle osnovne informacije o predasudama, rezultati ankete provedene u školi te obavijest gdje se učenike obaviještava o radionicama, a koje će provoditi projekta grupa.

Učenice su sa svojom voditeljicom i uz potporu razrednika obišle razrede u školi te održale aktivnosti gdje se na zanimljiv način učilo o različitostima te važnosti upoznavanja osobe prije nego što se stvori sud o toj osobi.

Ostvareni rezultati

Učenice su radom na projektu razvijale svoje vještine istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, diskusije, intervjuja, pisanja dopisa, izrade plakata i javnog predstavljanja.

Učenici su bili upoznati s problemima predrasuda, razvijanjem tolerancije prema onima koje smatramo drugačijima. Roditelje su podsjetile na njihov dio odgovornosti u suzbijanju predrasuda, dok su lokalnu upravu i samoupravu upozorile na stalno prisutan problem kojeg je potrebno rješavati te im ponudile mogućnosti djelovanja.

Projekt je bio predstavljen

Kako bi se stvorilo ozračje za prihvaćanje ponuđenog rješenja problema, učenice su upoznale druge učenike, roditelje, razrednike, predstavnike lokalne zajednice s planom akcije. Tako se stvara pozitivno ozračje za prihvaćanje ponuđenog rješenja problema. Projekt je bio predstavljen u školi pred nastavnicima, učenicima, na roditeljskom sastanku, na razini cijele škole te u središtu lokalne zajednice gdje su sudionici imali pravo postavljati pitanja učenicama, kako bi one učvrstile svoje vještine argumentacije, javnog nastupanja, razvile svoje stavove te spoznale svoje mogućnosti utjecaja na promjenu drugih u pozitivnom smjeru.

Projekti srednje škole

1. Negativni pozitivci

Tematsko područje

Umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema, odgovornosti i prava drugih – Projekt građanin, ljudska prava i demokratske građanske odgovornosti.

Cilj

Osvijestiti učenike i zajednicu o važnosti odgovornog spolnog ponašanja.

Škola

Gimnazija "Fran Galović" Koprivnica
Adresa škole: dr. Željka Selingera 3A
Telefon: 048 279 801; Telefaks: 048 279 817
e-mail: gimnazija-fran-galovic@kc.t-com.hr

Voditelji

Mišela Lokotar, prof., Marina Tomac-Rojčević, prof. mentor

Učenici

Paula Stančin, 2.e; Vanja Vidaković, 2.f, Ivana Markulin, 2.e, Luka Ernečić, 2.f

Opis

Izbor i istraživanje problema

Učenici su se dosada susreli s nizom problema, a neki od njih su se u krugu svojih prijatelja susreli s problemom maloljetničke trudnoće. Zbog utjecaja medija, kao problem modernog civiliziranog društva učenici su istaknuli i homoseksualne veze. Također, kao jedan od problema naveli su sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj koji ponekad ograničava mogućnosti učenika. No, najviše ih je na razmišljanje potaknula spolno prenosiva bolest AIDS. Mnogo ljudi u svijetu boluje i umire od nje. Lijek još nije pronađen, a broj žrtava raste. Trenutno je najraširenija bolest na svijetu. Pitali su se je li uzrok tome nedovoljna informiranost ljudi o spolno prenosivim bolestima ili nešto drugo. Između predloženih tema: *Alkoholizam, Homoseksualne veze, Maloljetnička trudnoća, Sustav obrazovanja u Republici Hrvatskoj i Spolno prenosive bolesti* učenici su se odlučili za istraživanje HIV-a.

Moguća rješenja problema

Raspravljujući o problemu, učenici su predložili moguća rješenja:
provesti anketu kojom bi se ispitalo s koliko godina mladi stupaju u spolne odnose, koriste li zaštitu i kakvu i znaju li kako se virus prenosi
jednom mjesечно organizirati javna predavanja radi prevencije spolno prenosivih bolesti
obilježiti Svjetski dan borbe protiv AIDS-a
razgovarati s epidemiologom u Koprivnici i saznati koliki je broj ljudi oboljelih od AIDS-a u našoj županiji i te podatke usporediti sa svjetskim podacima
snimiti džingl i kratki film kojim bi se upozorilo na načine širenja ove bolesti
razrednici bi na satovima SRO-a u suradnji sa stručnjacima dogovorili susrete s osobama oboljelim od AIDS-a

posjetiti Odjel transfuzije u koprivničkoj Općoj bolnici i naučiti kako se provodi krvni test na HIV

saznati kako i gdje se možemo testirati na HIV

u školi organizirati testiranje na HIV

podijeliti letke na kojima su prikazane situacije kako se HIV ne prenosi

s profesoricom matematike izračunati vjerojatnost prenošenja HIV-a

razgovarati s pravnicima i sucima te saznati koje su pravne sankcije ukoliko nas osoba namjerno ili nemamjerno zarazi virusom HIV-a

Najbolji pristup rješenju problema

provesti anketu kojom bi se ispitalo s koliko godina mlađi stupaju u spolne odnose, koriste li i kakvu zaštitu i znaju li kako se virus prenosi

obilježiti Svjetski dan borbe protiv AIDS-a

razgovarati s epidemiologom u Koprivnici i saznati koliki je broj ljudi oboljelih od AIDS-a u našoj županiji i te podatke usporediti sa svjetskim podacima

snimiti džingl i kratki film kojim bi se upozorilo na načine širenja ove bolesti

podijeliti letke na kojima su prikazane situacije kako se HIV ne prenosi

posjetiti Odjel transfuzije u koprivničkoj Općoj bolnici i naučiti kako se provodi krvni test na HIV

saznati kako i gdje se možemo testirati na HIV

s profesoricom matematike izračunati vjerojatnost prenošenja HIV-a

razgovarati s pravnicima i sucima te saznati koje su pravne sankcije ukoliko nas osoba namjerno ili nemamjerno zarazi virusom HIV-a

Plan djelovanja

Nakon izbora problema učenici su krenuli u realizaciju. Prikupljali su različite materijale (novine, fotografije, članke s interneta), samostalno pisali o problemu spolno prenosivih bolesti u populaciji učenika srednjih škola.

Na početku su proveli anketu među 11 razrednih odjela kako bi saznali koliko o virusu znaju učenici naše škole, kada stupaju u spolne odnose, koriste li zaštitu i kakvu prilikom spolnih odnosa te znaju li načine prijenosa HIV-a. Također, zanimalo ih je razumiju li učenici pojam HIV-pozitivna i HIV-negativna osoba.

Nakon obrade ankete odlučili su obilježiti Svjetski dan borbe protiv AIDS-a stavljanjem crvene trake svim učenicima i zaposlenicima Škole koji su bili voljni podržati borbu protiv ove bolesti.

Kako bi drugim učenicima svoje škole dali što bolji uvid u stanje oboljelih u našoj Koprivničko-križevačkoj županiji, kontaktirali su epidemiologinju u koprivničkoj Općoj bolnici dr. Danijelu Pintar. Ona im je objasnila što znači biti epidemiolog i što njezino zanimanje obuhvaća. Saznali su podatke o broju registriranih koji boluju od AIDS-a pa je tako do kraja 2012. god. u Koprivničko-križevačkoj županiji registrirano 6 HIV-pozitivnih osoba i 2 osobe s AIDS-om. U 2012. god. 1 je osoba s AIDS-om umrla. Također su saznali da ne postoji udruga u našem gradu koja bi pružala potporu oboljelim i njihovim obiteljima. Doktorica ih je upoznala s načinima liječenja i tipovima testova s kojima se može otkriti virus. Neke od mjer suzbijanja HIV-a/AIDS-a su sljedeće: praćenje oboljelih i epidemiološka intervencija; sprečavanje infekcije putem krvi i krvnih derivata; sprečavanje unosa infekcije u zemlju; praćenje, suzbijanje i sprečavanje ovisnosti; suzbijanje bolničkih infekcija; zdravstveni odgoj građana, posebno osoba s rizičnim ponašanjima; edukacija zdravstvenih djelatnika; liječenje oboljelih i HIV-om zaraženih osoba. Na kraju ih je upoznala

i s porijeklom virusa HIV-a. Najraniji poznati slučaj zaraze virusom HIV-1 u čovjeka otkriven je u uzorku krvi prikupljenoj 1959.god. u čovjeka u Kinshasi, Demokratska Republika Kongo (kako se zarazio, nije poznato). Zna se da virus postoji u SAD-u od sredine do kasnih 1970-ih. U periodu 1979.-1981. u Los Angelesu i New Yorku liječnici počinju prijavljivati rijetke vrste upale pluća, raka i drugih bolesti među brojnim muškim pacijentima koji su imali seksualne odnose s drugim muškarcima. Od 1982.god. počeo se koristiti izraz "sindrom stečene imunodeficijencije" ili AIDS. U SAD-u te godine počinje formalno praćenje (nadzor) slučajeva AIDS-a. Godine 1983. znanstvenici su otkrili virus koji uzrokuje AIDS. Virus je bio prvo prozvan HTLV-III/LAV (limfotropni virus ljudskih stanica T tipa 3 / virus povezan sa limfadenopatijom). Kasnije dobiva naziv HIV (virus humane imunodeficijencije). Već dugi niz godina znanstvenici teoretičiraju o podrijetlu HIV-a i načinu kako se pojavio u ljudskoj populaciji. Većina vjeruje da je HIV nastao u drugim primatima. Godine 1999.god. međunarodni tim istraživača izvijestio je da su otkrili porijeklo HIV-a 1. Podvrsta čimpanza koja nastanjuje zapad ekvatorijalne Afrike identificirana je kao izvor virusa. Istraživači vjeruju da je HIV 1 uveden u ljudsku populaciju tako što su lovci bili izloženi zaraženoj krvi. Kako bi motivirali što veći broj učenika o promišljanju o važnosti odgovornog spolnog ponašanja, snimili su skeč i džingl pod nazivom *Čuvaj svoje tijelo* za koji su tekst i glazbu osmisliili učenici, nosioci projekta.

Sljedeća akcija učenika bila je dijeljenje letaka kojim su htjeli osvestiti učenike Škole na koje se načine HIV ne prenosi. Na to ih je potaknuo događaj kada roditelji nisu dopuštali svojoj djeci da idu u razred s HIV-pozitivnom djevojčicom Elom. Učenici su ovom akcijom potaknuli svoje prijatelje na promišljanje o nepotreboj diskriminaciji HIV-pozitivnih osoba. Potom su posjetili Odjel za transfuziju Opće bolnice u Koprivnici i naučili koji se sve testovi primjenjuju prilikom testiranja krvi na HIV, kao i podatke gdje i kako se građani mogu testirati na virus.

Učenike je potom zanimalo koji je stvarni broj partnera s kojima stupaju u spolne odnose i koja je vjerojatnost prijenosa virusa u populaciji učenika srednje škole. Profesorica matematike M.Buhin im je uz pomoć vjerojatnosti i kombinatorike ukazala da ako imamo spolni odnos samo s jednom osobom A, to zapravo ne znači da smo imali spolni odnos samo s jednom osobom ako je ona stupila prije nas u spolni odnos s nekom drugom osobom B. Također, mora se uzeti u obzir da je osoba B stupila u spolni odnos s osobom C, a ponekad i osobom D pa smo već došli do brojke od tri osobe s kojima neposredno dolazimo u spolni odnos.

Učenike je potom zanimalo koje su sankcije ukoliko dvije punoljetne i dvije maloljetne osobe stupe u spolni odnos prilikom kojeg dođe do zaraze HIV-om jer je zaražena osoba prešutila informaciju i nije koristila adekvatnu zaštitu. Na to pitanje potražili su odgovor kod diplomirane pravnice više sudske savjetnice u Županijskom sudu u Varaždinu sa stalnom službom u Koprivnici Vesnom Tkalcem i Melitom Mioč-Felak sutkinjom Županijskog suda u Varaždinu. Melita Mioč-Felak navodi kako novi Kazneni zakon koji se primjenjuje od 1. siječnja 2013. godine u glavi kaznenih djela protiv zdravlja ljudi regulira kazneno djelo *Širenja i prenošenja zaraznih bolesti* i to člankom 180. Čl. 180. Stavak 2. Kaznenog zakona (KZ) propisuje da onaj tko ne pridržavajući se mjera zaštite drugoga zarazi opasnom zaraznom bolešću, kaznit će se kaznom zatvora do 3 godine. St. 3. istog čl. propisuje da u slučaju ako je djelo počinjeno iz nehaja, počinitelj će se kazniti zatvorom do 1 godine. Čl. 180 st. 4. KZ propisuje da će se djelo iz st.2. tog članka kad se radi o spolno prenosivoj bolesti progoniti o prijedlogu oštećenika, osim ako je kazneno djelo počinjeno na štetu djeteta. Ovdje napominje kako novi KZ pod izrazom dijete smatra osobu koja nije navršila 18 godina. Nadalje, istom su glavom regulirane i situacije teških kaznenih djela – čl.192. Tim člankom regulirane su situacije ako zbog počinjenja kaznenih djela koje su gore navedene nastupe teže posljedice i to teške tjelesne ozljede ili smrt u kojem su slučaju propisane i strože kazne. Tako

u slučaju da nastupi smrt kod kaznenog djela koje je počinjeno s namjerom, predviđena je kazna zatvora od 3 do 12 godina, a ako se radi o kazrenom djelu iz nehaja, propisana je kazna zatvora od 1 do 8 godina. Bez obzira na kaznenu odgovornost, postoji i građanskopravna odgovornost, a u tom slučaju oštećenik ima pravo podnijeti tužbu radi naknade štete. S građanskopravnog aspekta, Vesna Tkalcec navodi kako općenito, svaka osoba koja pretrpi neku štetu ima pravo tražiti naknadu štete od štetnika. Materija naknade štete regulirana je Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine br. 35/05 i 41/08 – dalje u tekstu ZOO). Prema članku 1045. st. 1. ZOO-a tko drugome prouzroči štetu, dužan je nadoknaditi je ako ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje, a prema st. 2. podrazumijeva se (pretpostavlja) obična nepažnja. Prema čl. 1049. ZOO-a krivnja postoji kad je štetnik prouzročio štetu namjerno ili nepažnjom. Šteta je prema čl. 1046. ZOO-a umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprečavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta). Prve dvije štete spadaju u imovinske štete. U slučaju prenošenja spolne bolesti imovinska šteta može biti npr. u troškovima liječenja (kupnja lijekova, troškovi putovanja na liječenje izvan mjesta boravišta i dr.), izgubljenoj zaradi zbog bolovanja i dr. Neimovinska šteta sastoji se u povredi prava osobnosti neke osobe, a pod pravima osobnosti razumijevaju se pravo na život, tjelesno i duševno zdravlje, ugled, čast, dostojanstvo, ime, privatnost osobnog i obiteljskog života, slobodu i dr. (članak 19. ZOO).

Razgovarajući s dr. Ljiljanom Šajatović-Ivanković s Odjela transfuzije u koprivničkoj Općoj bolnici, učenici su saznali da postoje dva tipa HIV-virusa. HIV-1 koji je karakterističan za naše područje i Ameriku te HIV-2 koji je tipičan za afričko područje. Doktorica navodi kako je razlika u tome što je HIV-1 virulentniji u odnosu na HIV-2. Zadnje podatke koje je doktorica podijelila s učenicima govore da je 2011. godine u našoj državi registrirano 160 ljudi koji su pozitivni na HIV-virus.

Pri radu na ovom projektu učenici su shvatili kako su mislili da puno više znaju o samom virusu i bolesti koju on uzrokuje, a istraživanje je pokazalo da učenici samo znaju da se prenosi spolnim putem i da uzrokuje bolest AIDS. Koliko god se nama činilo da o ovoj bolesti, načinima zaraze i prijenosa te pravnim sankcijama ukoliko nas netko namjerno zarazi ovim virusom puno znamo, realno stanje pokazuje suprotno. Ovome u prilog ide i činjenica da nema kontinenta na kojem nema oboljelih od AIDS-a, a izuzetak nije ni naša mala županija od oko 115 000 stanovnika.

Projekt je bio predstavljen

Vijeću učitelja Gimnazije "Fran Galović", lokalnoj zajednici putem "Radija Koprivnice", na satovima razrednog odjela, Vijeću učenika i Vijeću roditelja te na roditeljskim sastancima.

Ostvareni rezultati:

Provedene ankete učenika, održani sastanci sa stručnim osobama (navедени u planu djelovanja). Upoznata lokalna zajednica sa projektom. Održane prezentacije učenicima koje su ih potaknule na razmišljanje o važnosti aktivnog sudjelovanja u životu Škole.

2. Uoči, reagiraj i promjeni svoje ekološke navike

Škola

Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića, Vukovarska 209,
31 000 Osijek

Telefon / telefaks: 031 501 933, 031 495571; 031 505 341

E-adresa: tehnoloska.skola@os.t-com.hr

Tematsko područje

Ekologija i odgoj i obrazovanje za održivi razvoj

Cilj

Najvažniji cilj jest razvijanje svijesti i odgovornosti svih građana za čistiji i ljepši okoliš te osmišljavanje modela prema kojemu bi se, u okviru postojećih mogućnosti škole, razvrstavao otpad tako da svi od toga imaju koristi.

Voditeljica projekta

Gordana Popović, mag.educ.paed.

Učenici

Učenici 1. i 3. razreda koji su sudjelovali u izradi projekta i koji će ga predstavljati na smotri:
Maja Nagy (3.e), Ivana Jozić (3.e), Ika-Josipa Babić (1.p), Marina Lukić (1.p)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Već petu godinu obrađujemo različite teme u okviru *Projekta građanin*. Ove smo godine kao problem odabrali ekološko stanje našeg školskog okoliša. Problem koji želimo istaknuti jest nedovoljna briga za okoliš, a u svrhu edukacije mlađih kroz obrazovanje za održivi razvoj. Zainteresirani za ekološku problematiku u školi, odlučili smo provesti projekt koji bi ukazao kako je vrijeme za promjenu naše građanske svijesti, s ciljem zaštite okoliša.

Putem anketa i intervjua, koje smo proveli u našoj školi, uvjerili smo se kako, za sada, učenici malo ili gotovo nikako ne razvrstavaju otpad u svojim kućanstvima i kako im je potrebna edukacija o tome. Istražili smo mogućnosti razdvajanja otpada u školi i uključenost u najrazličitije akcije uređenja našega okoliša. Proučili smo i zakonske odredbe.

Moguća rješenja problema

Prikupljali smo informacije, novinske članke i ostale materijale, koji su u našoj sredini upućivali na različite pristupe rješavanja problema. Zaključili smo da se u našoj sredini problem može rješavati na sljedeći način:

1. Provodenjem starih navika
2. Novčanim kaznama
3. Edukacijom

Najbolji pristup rješenju problema

Edukacija se pokazala najboljim rješenjem problema.

Ona pomaže mladima proširiti znanje o održivom razvoju. Smatramo potrebnim uključiti sve učenike i nastavnike naše škole u aktivno razdvajanje otpada. Kako bi se navedeno postiglo, u edukaciji je nužno kombinirati tri pristupa: pasivni, aktivni i interaktivni pristup.

Na ovaj način doprinosimo osvješćivanju mlađih kako se služiti interaktivnim metodama za cjeloživotno učenje i poučavanje, putem konkretnih aktivnosti u promicanju ekoloških prava i odgovornosti.

Plan djelovanja

Naš akcijski plan uključivao je razgovore s poznatim ekološkim stručnjacima i posjete kompetentnim institucijama u našemu gradu, kao i promidžbe u lokalnoj sredini te sudjelovanje u stručnim i ostalim tijelima naše i drugih škola.

Plan smo koncipirali ovako:

1. Uređenje školskoga dvorišta
2. Anketiranje potreba provođenja ekoloških akcija
3. Postavljanje eko-kutka za razvrstavanje papira, plastičnih boca i čepova
4. Održavanje uvodnih edukativnih radionica
5. Izrada plakata i letaka o projektu
6. Organiziranje sakupljanja i odvoženja korisnoga otpada
7. Posjete udruzi „Zeleni Osijek“
8. Upoznavanje medija s akcijama
9. Evaluacija rezultata upitnika o zadovoljstvu učenika učinjenim
10. Poučavanje svih zainteresiranih za rješavanje sličnih problema u svojim zajednicama

Ostvareni rezultati:

Plan je realiziran, a projekt raste i razvija se.

Učenici su sami preuzeли odgovornost za otpad koji stvaraju u svom radnom okruženju te održavaju zdravi i čisti okoliš.

Suradnja s tvrtkom *Unikom d.o.o.* doprinosi je edukaciji učenika i razvijanju spoznaje kako naš okoliš ovisi isključivo o nama samima te kako je djelovanje svakog pojedinaca važno za razvijanje ekološke svijesti. Tomu svjedoče i rezultati provedenih anketa i upitnika.

Uključili smo se kao volonteri u javnu manifestaciju Hrvatska volontira! te očistili i uredili svoj školski okoliš.

Postavili smo eko-kutak u predvorju škole i tijekom školske godine svakodnevno sakupljali i razdvajali koristan otpad.

Posjetili smo udrugu *Zeleni Osijek* te se upoznali s njezinim značajem i funkcijom u našemu gradu.

Napravili smo plakate i letke koje smo dijelili po školi te pisali o provođenju projekta i objavljivali članke na našoj školskoj web stranici.

Do kraja školske godine planiramo urediti ružičnjak, posaditi ljekovito bilje i postaviti klupe u dvorištu, kako bi učenicima naše škole boravak bio što ugodniji te kako bi imali gdje provesti vrijeme tijekom odmora.

Projekt je bio predstavljen

Učenicima naše škole na satovima razrednih odjela, zainteresiranim nastavnicima i roditeljima, na Županijskoj smotri, predstavnicima lokalne zajednice te na obilježavanju dana škole.

3. Zdrava prehrana

Škola

Srednja škola Marka Marulića Slatina
Trg Ruđera Boškovića 16, 33520 Slatina
Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577
E-pošta: sanjamrzljak@yahoo.com

Tematsko područje

Ljudska prava i demokratske građanske odgovornosti

Cilj

Ospozobiti učenike za uočavanje problema koji se tiču njihova zdravstvenog stanja i zdravog života i rada u školi i izvan nje te ih naučiti kako se i na koji način pobrinuti za vlastito zdravo tijelo i duh, da i sami budu u mogućnosti to znanje prenijeti drugima, kao i traženje rješenja kroz timski rad i suradnju kroz koju će steći ključne kompetencije za cjeloživotno učenje.

Voditeljica

Sanja Mrzljak Jovanić, mag.philol.croat.

Učenici

Tatjana Josipović, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Dino Hrgetić, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Nino Turopoli, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Marija Čavić, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije

Opis

Izbor i istraživanje problema:

Izbor teme

Učenici su u privatnom životu i školi često suočeni s problemom zdrave prehrane i nedostatkom iste. Shvaćaju da živimo u društvu u kojem ponekad pojedinac često ne misli na svoju okolinu – obitelj, bližnje, okoliš, pa ponekad niti na sebe samoga zbog preopterećenosti poslom i nedostatkom vremena koje bi posvetio sebi, a kao takav, nesvjestan svojih loših izbora, utječe na vlastito, ali i zdravlje svojih bližnjih. Čovjek mora biti svjestan da zaista u zdravom tijelu obitava zdrav duh i što sve može postići samo ako čvrsto odluči zdravo živjeti i pridržavati se zdravih prehrabnenih navika koje vode samo poboljšanju kvalitete života i zdravlja.

Istraživački rad

Učenici su samostalno proveli istraživanje prema zadanim zadacima i pitanjima koje su sami odabrali i koja su ih najviše zanimala, a ticala su se prednosti zdrave prehrane i saznanja što zaista sve činimo svome tijelu ako izostane zdrava prehrana, kao i tjelesna aktivnost. Učenici su napravili analizu podataka, proučili su Zakon o zaštiti potrošača, Zakon o hrani, internetsku stranicu Zdrava krava, internetsku stranicu Ministarstva zdravlja i njima slične, zatim su intervjuirali ljekarnika, liječnika i nutricionista, razgovarali su sa članovima obitelji, prijateljima, poznanicima, ali i nepoznatim ljudima o njihovim prehrabnenim navikama, a brojne informacije prikupili su putem interneta i raznih novinskih izdanja.

Moguća rješenja problema

Istraživanje je pokazalo da je ljudska svijest o potrebi zdravog života, ali i o problemima koji se javljaju izostankom istog na dosta niskoj razini, a svaki građanin i učenik bi trebao biti educiran kako se pobrinuti ne samo za svoje zdravlje, već i za zdravlje drugih. Mora postati svjestan da njegovi izbori utječu i na sve ono što ga okružuje – ostale sugrađane, obitelj, prijatelje, okoliš... Projekt se u realizaciji svodi samo njegovo predstavljanje i podizanje svijesti o važnosti zdravog života društva i važnosti zdrave prehrane, o odgovornostima i pravima tog istog društva u kojem bismo svi trebali biti jednaki i imati jednakе mogućnosti. Učenici žele osvijestiti ostale učenike i sve građane o nužnosti održavanja zdravog društva.

Najbolji pristup rješenju problema

Smatramo da je najbolji pristup rješenju problema učenje o pravima, mogućnostima i odgovornostima koje se tiču zdravog života i zdravih prehrabnenih navika ljudskog društva. Suvremene tehnologije dopuštaju brzi pristup informacijama koje treba ne samo pročitati već i usvojiti, osobito one koje se tiču poboljšanja kvalitete života i zdravlja.

Plan djelovanja

Predstavljanje projekta Vijeću učenika i Nastavničkom vijeću, predstavljanje projekta Udrugi mladih Krik, predstavljanje projekta u Osnovnoj školi Josipa Kozarca i Osnovnoj školi Eugena Kumičića, Gradskom savjetu mladih, kao i Industrijsko-obrtničkoj školi u Slatini. Projekt će se predstaviti i građanima putem radio emisije, kao i plakatima i izvorima (rubrici Zdrav život) na internetskoj stranici Srednje škole Marka Marulića Slatina.

4. Duhan – lokalno dobro, globalno zlo

Škola

Srednja škola Marka Marulića Slatina
Trg Ruđera Boškovića 16, 33520 Slatina
Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577
E-pošta: matijagosler2002@yahoo.com

Tematsko područje

Gospodarstvo i poduzetnička kompetencija

Cilj projekta

Osvijestiti gospodarsku važnost duhanske proizvodnje u kontekstu regionalnog razvoja i poduzetničkih potencijala.

Voditelj projekta:

Matija Gosler, prof.

Učenici:

Andrea Gregurić, 1.a razred opće gimnazije, Lucija Fotez, 1.a razred opće gimnazije, Lucija Ivanac, 1.a razred opće gimnazije, Marina Relatić, 1.b razred opće gimnazije

Opis

Izbor i istraživanje problema

Tijekom posjeta sajmovima Agro-Arca i Viroexpo prošle i ove školske godine uočili smo veliku važnost poljoprivredne djelatnosti na području naše županije. Virovitičko-podravska županija je vodeća županija u uzgoju duhana u Republici Hrvatskoj. U ekološkoj grupi smo demokratskim sustavom glasanja odlučili istražiti problem između javnog mišljenja o uzgoju duhana i gospodarskog poduzetničkog potencijala i učinka od istoimene biljke. Anketnim uzorkom u gradu i školi saznali smo opće mišljenje građana o temi, a u razgovoru s predstavnicima tvrtke koja na području županije otkupljuje i prerađuje duhan te uz pomoć Zavoda za zapošljavanje i Državnog zavoda za statistiku istražili gospodarski učinak i poduzetnički potencijal duhana na području Virovitičko-podravske županije.

Moguća rješenja problema

S obzirom na suprotnosti između stava javnog mnijenja prema duhanu i gospodarskog učinka i potencijala navedene biljke, odlučili smo prikazati više mogućih rješenja.

a) Prema dominirajućem stavu građana koje smo anketirali, jedno od rješenja je u suglasnosti s do sada donesenim zakonima o uzgoju i upotrebi duhana. Pri tome određena rješenja imaju smjer radikalizacije postojećih zakona i propisa, ali i liberalizaciju dosadašnjih zakona i propisa vezanih za uzgoj i uporabu duhana.

b) S obzirom na gospodarsku strukturu stanovništva Virovitičko-podravske županije i utjecaja poljoprivrede na stupanj (ne)zaposlenosti, jedno od rješenja uključuje gospodarski potencijal uzgoja i upotrebe duhana. Osim u poljoprivrednom segmentu gospodarske važnosti, duhan može pridonijeti korištenju poduzetničkog potencijala u malim obiteljskim obrtima u sklopu većih tvrtki za otkup i preradu duhana te u poduzetničkom duhu predstavljati sirovinu za nove industrijske pogone za preradu duhana.

Najbolji pristup rješenju problema

Prijedlog javne politike usmjerene na uzgoj i upotrebu duhana temelji se na dosadašnjim zakonima vezanim za uzgoj duhana. Naš prijedlog javne politike uzgoja duhana i poduzetničkog potencijala u obliku novih industrijskih pogona temelji se na već donesenim zakonima Republike Hrvatske te Deklaraciji o ljudskim pravima. Tržišno gospodarstvo donosi slobodu u uzgoju i distribuciji svih vrsta proizvoda. U skladu s time, predlažemo provođenje istih aktivnih mjera za sve vrste proizvoda u Republici Hrvatskoj. Uz poznavanje informacija, čovjek je slobodno, razumno biće, koje donosi samostalnu odluku o korištenju, upotrebi ili konzumiranju svih vrsta proizvoda. Predlažemo da se u skladu s navedenim isto pravo primjeni na sve vrste proizvoda u Republici Hrvatskoj.

Plan djelovanja

Uz pomoć promotivnih materijala koje smo izradili u ekološkoj grupi, nastojimo pružiti potrebne objektivne informacije o uzgoju duhana na području Virovitičko-podravske županije. Na sajamskim manifestacijama Agro-Arca i Viroexpo prezentirati gospodarske i poduzetničke potencijale o uzgoju duhana.

5. Kulturna baština – ponos i predrasude

Škola

Srednja škola Marka Marulića Slatina
Trg Ruđera Boškovića 16, 33520 Slatina
Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577
E-pošta: dariovrbaslija@yahoo.com

Tematsko područje:

Kulturna baština, kulturne vrijednosti i stvaralaštvo, razvoj identitetne i interkulturne kompetencije

Cilj projekta:

Pokretanje dječjeg folklornog ansambla i smotre folklora djece i mlađih. Poticanje mlađih generacija na brigu o očuvanju kulturne/zavičajne baštine kroz tradicionalne pjesme, plesove, narodnu nošnju i običaje našeg kraja.

Voditelj projekta:

Dario Vrbaslija, mag. theol.

Učenici:

Nikolina Ljekaj, 2. b razred opće gimnazije, Igor Suhi, 3. b razred opće gimnazije, Eva Balković, 2. b razred opće gimnazije, Višnja Šljivac, 2. b razred opće gimnazije

Opis

Izbor i istraživanje problema:

Kako učenici koji sudjeluju u projektu provode dosta vremena u druženjima i razgovorima sa svojim kolegama, uvidjeli su da svi imaju isti problem, a to je: kako kvalitetno provesti slobodno vrijeme. Proveli su anketu i istražili na koji način njihovi vršnjaci provode slobodno vrijeme. Anketa je donijela slijedeće rezultate: Na pitanje „Kako provodiš slobodno vrijeme?“ 61 posto mlađih odgovorilo je da ga provodi pred računalom, na facebooku, igricama ili ispred TV ekrana, 30 posto bavi se sportom, a 4 posto ispitanih izjavilo je da nema slobodnog vremena. Na pitanje „Postoji li u Slatini mjesto na kojem možeš kvalitetno provesti slobodno vrijeme?“ 10 posto odgovorilo je DA, a čak 90 posto NE. Na pitanje „Želiš li kvalitetno provesti slobodno vrijeme?“ odgovor je u cijelosti, dakle 100 posto bio DA. Upravo su nas ovo istraživanje i analiza ankete potaknuli na osmišljavanje ovog projekta.

Moguća rješenja problema

Kako bismo mlade izvukli iz kuća, kako bismo ih maknuli od računala, facebooka, igrica, TV ekrana, odlučili smo ponuditi neke alternativne politike. Neke od zamisli koje su učenici predložili su:

- sportske igre
- radijska emisija koju bi mlađi uređivali i vodili
- likovne radionice
- tečajevi stranih jezika
- povezivanje s nekim drugim školama i gradovima te ostvarivanje zajedničkih projekata

- tečajevi plesa (folklorni ansambl)

Najbolji pristup rješavanju problema

Učenici koji sudjeluju u projektu članovi su Kulturno-umjetničkog društva „Dika“ Slatina, točnije članovi njegova folklornog ansambla i tamburaškog sastava. S obzirom da oni ovom izvanškolskom aktivnošću kvalitetno provode slobodno vrijeme, htjeli su nešto učiniti da bi privukli svoje kolege, ali i mlađe naraštaje, te im ponudili zanimljiv sadržaj u kombinaciji plesa/sporta, pjevanja, sviranja, organizacije ili bavljenja brigom za očuvanje kulturne/zavičajne baštine našega kraja. Proveli su anketu u kojoj su postavili nekoliko pitanja vezanih uz kulturnu/zavičajnu baštinu. Nakon analize ankete i razgovora s kolegama, shvatili su da postoje brojne predrasude vezane uz KUD, a kako bi razriješili te predrasude odlučili su razgovarati s predsjednikom KUD-a i voditeljicom folklornog ansambla, kojima su predstavili svoju ideju i iznijeli svoje prijedloge. Prijedlozi su prihvaćeni te su učenici odlučili krenuti u realizaciju projekta, što uključuje sljedeće aktivnosti:

- Povezivanje s KUD-om „Dika“ Slatina
- Povezivanje s Ministarstvom kulture Republike Hrvatske
- Povezivanje s Hrvatskim saborom kulture
- Povezivanje sa Zavičajnim muzejom Slatina
- Osnivanje dječjega folklornog ansambla unutar KUD-a (koji bi svoje probe imao dva puta tjedno)
- Pokretanje održavanja smotre folklora djece i mladih (koja bi se održavala isti dan kad i Međunarodan slatinska smotra folklora)
- Osmišljavanje programa smotre
- Slanje poziva na Smotru različitim dječjim ansamblima iz regije
- Formiranje prosudbenog povjerenstva (etnologa) koje će odlučiti o najboljem ansamblu
- Slanje objave za medije (radijske postaje, tiskani mediji, internetske stranice...)

Plan djelovanja

- Predstavljanje projekta na školskoj i županijskoj smotri projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo
- Predstavljanje projekta Vijeću učenika
- Predstavljanje projekta Gradskom savjetu mladih
- Predstavljanje projekta predsjedništvu KUD-a „Dika“ Slatina i ravnateljici muzeja
- Izrada promotivnih letaka, odlazak u osnovne i srednje škole te informiranje učenika o projektu i osnivanju folklornog ansambla
- Dogovor s voditeljima folklornog ansambla o početku proba dječjeg ansambla
- Istraživanje i prikupljanje informacija (o običajima, nošnjama, pjesmama, snimanje i zapisivanje glazbenih i plesnih materijala) i materijalne građe (nošnji) te konstantan rad na očuvanju kulturne/zavičajne baštine našeg kraja
- Izrada dječjih narodnih nošnji uz financijsku pomoć sponzora
- Organizacija i realizacija smotre folklora djece i mladih

Ostvareni rezultati i prezentacija projekta

- Projekt je predstavljen Vijeću učenika, Gradskom savjetu mladih, predsjedniku i voditeljici KUD-a „Dika“ Slatina te na školskoj i županijskoj smotri projekata
- Promotivni letak je u procesu izrade te se priprema posjet školama
- S predsjednikom i voditeljicom KUD-a dogovoreno je održavanje roditeljskog sastanka za roditelje djece koja žele postati članovi dječjeg folklorног ansambla.
- U suradnji s KUD-om pronađena su 22 kožna kovčega u kojima se nalaze narodne nošnje Slavnije, Baranje, Posavine, Makedonije, Slovenije, Srbije i Hrvata iz Bačke, koje je KUD „Dika“ koristio prije Domovinskog rata, a koje su se smatrale izgubljenima i nestalima
- U selima oko Slatine snimljeno je nekoliko video i audio zapisa s dječjim pjesmama, plesovima i igrama koje će se uvježbavati na probama dječjeg folklorног ansambla

6. Carpe diem quam minimum credula postero

Škola
Srednja škola Obrovac, 23450 Obrovac
Tel. 023 689058 Faks 023 689852
E-mail: ss-obrovac-501@skole.t-com.hr

Tematsko područje
Društveno područje

Cilj

Potaknuti lokalnu zajednicu da se aktivno uključi u rješavanje problema mlađih ljudi, ukazati na neophodnost rješavanja problema danas, da ne bi imali posljedica sutra. Podizanje svijesti o potrebama mlađih i senzibiliziranju stanovništva o potrebi kvalitetnog razvoja ličnosti mlađog čovjeka kao najvećeg nacionalnog bogatstva. Naučiti koristiti demokratske puteve u komunikaciji i odlučivanju i razvijanje uljudbenih i demokratskih načina rješavanja problema. Cilj je ujedno i razvijanje metoda kako učenja tako i poučavanja kao što su: projektno i suradničko učenje, društveno učenje uporabom ICT tehnologija, rješavanje problema,igranje uloga, učenje u parovima i grupama...

Voditelj

Darko Tokić, prof.

Učenici:

Martina Ević, 4.r., Valentina Ević, 4.r., Tina Župan, 2.r.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Predloženo je nekoliko tema – uređenje šetnice od grada Obrovca do prvih slapova, spašavanje od zaborava jednog od drevnih umijeća na području Dalmacije-suhozidne gradnje, Kruševački zdenci života – bunari s pitkom vodom – prije svega zbog uloge koju pitka voda ima u svijetu. Ove godine učenici su odlučili obraditi temu koja se bavi slobodnim vremenom mlađih i kako ga obogatiti.

Tijekom istraživanja problema (da li se mlađi suočavaju sa tim problemom i u drugim sredinama, da li takvi problemi postoje i u EU...) učenici se koriste uglavnom internetom i proučavaju slične probleme kod nas i u europskim zemljama. No, prate i druge medije, sve evidentiraju i sve materijale odlažu u mapu za dokumentaciju.

Oblikovanje mogućih rješenja problema

Po završetku istraživačkog dijela, podijeljeni u više grupe raspravom dolaze do mogućih rješenja. Svaka grupa obrađuje i priprema činjenice i argumentaciju za svoj prijedlog. Taj se prijedlog prezentira radnoj skupini. Trude se što bolje rabiti saznanja stečena istraživačkim radom i odgovarati kvalitetno na postavljena pitanja. Argumentirana i činjenična rasprava na načelima uljudne komunikacije i demokratičnosti treba dovesti do izbora jedne od ponuđenih mogućnosti.

Izbor najboljeg pristupa rješavanju problema

Svaku grupu predstavlja najsNALAŽLJIVIJI i najbolji „govornik“ koji ispred radne grupe obrazlaže način koji oni predlažu za rješavanje problema i istovremeno odgovara na postavljena pitanja svih nazočnih prezentaciji – kolega učenika, profesora i roditelja. Naravno, svaki se učenik prije prezentacije priprema uz sveobuhvatno istraživanje i upoznavanje tematike. Svi učenici raspravljaju o svakom pojedinačnom prijedlogu. Po završetku rasprave glasovanjem odabiru jedno od ponuđenih rješenja.

Razvoj plana akcije

Po odabiru tijeka rješavanja problema učenici angažirani na projektu taj prijedlog aktivno promiču u lokalnoj sredini. Takvim individualnim angažmanom stvara se „pritisak“ i na lokalnu samoupravu (fama est) koja treba preuzeti svoj dio odgovornosti za rješavanju problema. Dodatna istraživanja različitih mogućnosti upotpunjaju konačnu sliku pravca rješavanja problema. Izrađuje se portfelj i dodatno upotpunjava mapa.

Predstavljanje plana akcije široj zajednici

Planirani način djelovanja i sam projekt prezentira se onima koji mogu pripomoći njegovom ostvarenju – nastavnicima, roditeljima, sumještanima i institucijama škola i lokalne vlasti. Tako je stvoreno pozitivno ozračje cijele okoline, a tako su stvorene i predispozicije za materijalnu i nematerijalnu potporu ostvarenju projekta. Također, učenici, javno nastupajući i susrećući se sa čelnicima institucija i uopće lokalne samouprave stječu sigurnost u obrani prethodno stvorenih stavova. U isto vrijeme stječu i umijeće činjenične rasprave, a obzirom na temu, i socijalnu uključenost u rješavanje problema.

Javno predstavljanje ponuđenog rješenja problema

Uz mapu za dokumentaciju i prethodno izrađeni portfelj sa projektom se upoznaju i značajni činioци izvan škole. Projekt je predstavljen u školi i na županijskoj Smotri projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo 20.ožujka 2013.godine u Obrovcu.

Ostvareni rezultati

Projekt je dobio potporu, te su osigurana sredstva za inicijalnu provedbu projekta. Osnovana je udruža građana (Carpe diem) koja treba nastaviti raditi do ostvarenja krajnjeg cilja-prostora za aktivno provođenje slobodnog vremena mladih. Radeći na ovom projektu učenici su stekli uvid koje su mogućnosti i tehnike borbe za realizaciju određenih ciljeva i kojim sredstvima ostvariti uvjete za kvalitetnije življenje.

7. Crkva i politika u našoj sredini

Škola

Ekonomski i upravni škola Osijek
Trg Svetog Trojstva 4, 31000 Osijek
Telefon / telefaks: 031 207104; 031 212670
E-adresa: ekonomski-skola-osijek@os.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudska prava i demokratsko građanstvo

Cilj

Ostvariti suradnju svećenika i političkih osoba s mladima, učenje iz različitih gledišta, te dijeljenje naučenog i primjena u budućem životu. Ostvarivanje samokritičnosti i tolerancije.

Voditelji

Dalibor Popović, prof. i Kristina Galošević, prof.

Učenici

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta učenici su 3.b razreda Ekonomskog i upravnog škole Osijek. Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Igor Milaković, Zdenka Šustić, Mihaela Totić i Vedrana Živković.

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Pitanje odnosa Crkve i politike danas je aktualno pitanje, koje sve više muči i mlade koji tek razvijaju svoja uvjerenja i svoje stavove. Neka od tih pitanja su pitanja vezana za građanski odgoj, problem istospolnih brakova i sl. Stoga učenici ovom temom žele potaknuti na razmišljanje, te objašnjavaju kako se dva naizgled nespojiva pojma vežu i kako bi se mogli odvojiti jedno od drugoga. Da li Crkva zadire u politiku ili obratno? Istina je da se obje ustanove nastoje nametnuti jedna drugoj i na mnoge načine doprijeti do što većeg broja ljudi.

Moguća rješenja problema

Moguća rješenja su međusobna suradnja i poštivanje, ali i davanje objema stranama na znanje kritički osvrt. Učenici smatraju da bez stava Crkve o konkretnim političkim i društvenim pitanjima odgovor ne bi bio zadovoljavajući.

Najbolji pristup rješenju problema

Učenici predlažu međusobnu suradnju Crkve i politike te uzajamno poštivanje, razgovore i zajedničko donošenje odluka o temama u kojima se javljaju tenzije. Učenici su izabrali ovo konačno rješenje iz razloga što smatraju da zajedničkim djelovanjem Crkva i politika mogu smanjiti tenzije koje su do sada podigli u velikoj mjeri. Politika treba donositi važne odluke, ali također, u donošenju istih, uvažavati stavove i razmišljanja Crkve.

Plan djelovanja

Učenici su isplanirali obilazak osječkih župa (župna crkva sv. Mihaela arkanđela, župa Svete obitelji...), razgovor sa župnicima, te ljudima iz političkog života. Namjera im je organizirati skupove u župama, te na satu razredne zajednice otvoriti raspravu s kolegama o navedenoj temi.

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu razvijali vještine razumijevanja, istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, diskusije, izrade plakata i javnog predstavljanja.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen učenicima Prosvjetno-kulturnog Centra Mađara u Republici Hrvatskoj Osijek u ožujku 2013. godine te na Međužupanijskoj smotri projekata za ljudska prava i demokratsko građanstvo u Ugostiteljsko-turističkoj školi Osijek u ožujku 2013. godine.

8. Djeca s poteškoćama u razvoju

Škola

Prosvjetno-kulturni centar Mađara u RH, Osijek, Drinska 12a, 31000 Osijek

Tel. 031/ 274 339

E-adresa: magyar-kozpont@pkc-madjara.t-com.hr, mirela.berlancic@gmail.com

Tematsko područje projekta

Projekt građanin

Cilj projekta

Informiranje i senzibiliziranje javnosti o statusu djece s poteškoćama u razvoju, razrada inovativnog modela volonterstva pod nazivom *U redu je biti drukčiji*, volontiranje u udruzi za djecu s poteškoćama u razvoju, organiziranje humanitarnih akcija te osvješćivanje javnosti o potrebi socijalnog uključivanja djece s poteškoćama u razvoju.

Voditeljica

Mirela Berlančić, prof., u suradnji s Dianom Radobuljac, studentica, Fakultet političkih znanosti, Zagreb

Učenici

Tamara Bajić, Danijel Bakai, Martina Horvat, Andrea Živković-Farkaš, Barbara Bakai, Dora Suk, Tereza Suk, Gergely Virag, Darko Eror, Karolina Topić. Popis učenika koji će predstavljati projekt na Smotri: Tamara Bajić, Tereza Suk, Gergely Virag, Dora Suk

Opis

Izbor i istraživanje problema

Tijekom školske godine 2012./2013. učenici Prosvjetno-kulturnog centra Mađara u RH, Osijek suočili su se s velikim problemom-položajem djece s poteškoćama u razvoju u svojoj sredini. Proučavajući problem zaključili su da je status djece s poteškoćama u razvoju izrazito nepovoljan. Roditelji i djeca prepušteni su sami sebe, nemaju potporu institucija i društva, u cijeloj Slavoniji samo je jedan radni terapeut, sve je veći broj djece s poteškoćama u razvoju, djeca su socijalno isključena, roditelji nemaju dovoljno informacija i materijalnih sredstava, a društvo nije senzibilizirano. Za potrebe projekta učenici su proučili *Ustav RH, Zakon i Pravilnik o socijalnoj skrbi, Zakon o udrušama, Zakon o predškolskom odgoju i naobrazbi, Zakon o osnovnom i srednjem školstvu*. Učenici su razgovarali s roditeljima, djecom s poteškoćama u razvoju, defektologom, ravnateljem Centra, studenticom s Fakulteta političkih znanosti, Zagreb, predsjednikom, članovima i štićenicima udrug za djecu s poteškoćama u razvoju, a brojne informacije prikupili su iz različitih medija (internet, tv, časopisi). Proučavajući status djece s poteškoćama u razvoju učenici su shvatili da je uključenost ove djece u cjelokupni život primarna zadaća svakog pojedinca i društva, u skladu s Ustavom koji kaže da je *Dužnost svih da štite djecu i nemoćne osobe*.

Moguća rješenja problema

Raspravljavajući o problemu, učenici su predložili nekoliko rješenja koja bi bila prihvatljiva cjelokupnom društву:

- informiranje javnosti o statusu djece s poteškoćama u razvoju i njihovoj socijalnoj uključenosti
- otvaranje FB grupe *U redu je biti drukčiji*
- prijava na natječaj Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva-Inovativni model razvoja volonterstva
- solidarnost i organiziranje humanitarnih akcija
- volontiranje u udružama za djecu s poteškoćama u razvoju
- osvješćivanje javnosti o potrebi povećanja materijalne naknade za djecu s poteškoćama u razvoju.

Teško je izdvojiti najbolje rješenje jer problem zahtijeva istodobno djelovanje na svim razinama.

Najbolji pristup rješenju problema

Proučavajući socijalnu politiku i situaciju naš je istraživački tim podržao javnu politiku, ali uz određene izmjene. Iako i Ustav i Zakon o socijalnoj skrbi sadržavaju zaštitu djece s poteškoćama u razvoju, u stvarnosti je zaštita siromašna i zahtijeva dopunu. Potrebno je senzibilizirati javnost, informirati roditelje, jačati solidarnost, volonterski angažman i socijalnu uključivost djece s poteškoćama u razvoju.

Plan djelovanja

Učenici su razradili inovativni model volontерstva pod nazivom *U redu je biti drukčiji*. Volontirali su u udruzi za djecu s poteškoćama u razvoju te su organizirali humanitarne akcije. Također su informirali i senzibilizirali javnost o statusu djece s poteškoćama u razvoju.

Ostvareni rezultati

Učenici su razradili inovativni model volontерstva pod nazivom *U redu je biti drukčiji*. Aktivno su se uključili u Udrugu Novi dan iz Briješća. Riječ je o Udrudi koja je osnovana 2007. godine s ciljem okupljanja, organiziranja i druženja djece s poteškoćama u razvoju. Prvi posjet organiziran je već početkom listopada 2012. godine povodom obilježavanja Dana zahvalnosti za plodove zemlje. Učenici su prikazali predstavu o kralju Matijašu Korvinu i recital *Ako vam prodamo zemlju* te su djeci s poteškoćama u razvoju darovali slatkiše, kolače, školski pribor, čestitke i osmijeh. Dogovoren je nastavak suradnje jer Udruga kao i učenici Centra potiču volonterski angažman, jačanje solidarnosti i socijalnu uključivost djece s poteškoćama u razvoju. Idući susreti organizirani su tijekom blagdana. Za svoje volontiranje u Udrudi članovi Projekta građanin dobili su i zahvalnicu, a o suradnji su pisale i regionalne novine. Učenici su organizirali i humanitarne akcije. Skupljena je hrana, odjeća i higijenske potrepštine, a stvari su odnesene siromašnoj obitelji koja ima dvoje djece s posebnim potrebama.

Projekt je bio predstavljen

Više puta na satima hrvatskog jezika, na susretu s učenicima Ekonomsko i upravne škole Osijek (21. ožujka 2013.) i na Županijskoj smotri (22. ožujka 2013.).

9. „Posudi, pročitaj, vrati“ (Volonterski klub)

Škola

Šumarska i drvodjeljska škola Karlovac, 47 000 Karlovac

Telefon / Telefaks: 047 609 – 599; 047 611 – 175

E-adresa: sum.skola-klc@ka.t-com.hr

Tematsko područje

Društveno – volontiranje i razvoj socijalne solidarnosti

Cilj

Pokretanjem volonterskog kluba u našoj školi doprinijeti pozitivnoj promjeni u našem gradu.

Poticati korisno provođenje slobodnog vremena i razvijati čitalačku kulturu.

Voditeljice

Mirna Korkut, prof. pedagogije i Božica Golubić, knjižničarka

Učenici

Iva Domišljanović, 3.m, Luka Katić, 3.dt, Petar Magdić, 3.dt i Ivana Rustija, 3.dt

Opis

Izbor i istraživanje problema

„VOLONTIRANJE, NAČIN I STIL ŽIVOTA“

Udruga za društveni razvoj KA-MATRIX iz Karlovca pokrenula je ove školske godine inicijativu za osnivanje volonterskog kluba mladih u našoj školi. Grupa od dvadesetak učenika uključila se u edukaciju kroz koju su upoznali što je to volonterstvo, koje su bitne značajke volonterstva te zašto ljudi volontiraju i koja je važnost volonterskog rada. Kroz zanimljive radionice stekli su vještine kvalitetne komunikacije i timskog rada kao i prezentacijske vještine. Razgovarali su, diskutirali i planirali kakve bi socijalne akcije mogli učiniti pozitivne promjene u našem gradu. S obzirom da je naša škola smještena u arboretumu, zelenoj površini našega grada koja ima višestruku ulogu, kako dendrološku i edukativnu, tako i rekreativnu i turističku, polako su nadolazile ideje o volonterskim akcijama koje bi mogli pokrenuti određene pozitivne promjene u našem arboretumu, ali i u našem gradu uopće. Proučili smo i zakonsku regulativu posebno Zakon o volonterstvu i njegove izmjene iz ožujka 2013. godine u kojem se naročito ističe potreba razvijanja socijalne osjetljivosti posebno kod mladih, gdje i mi nalazimo svoju zadaću. Volontерstvo pruža mogućnosti za učenje jer kroz volonterske aktivnosti ljudi mogu usvojiti različite nove vještine i sposobnosti. Volonterske aktivnosti smatraju se izuzetno važnim dijelom demokratskog života u Europi.

Moguća rješenja problema

„VOLONTERSKE AKCIJE“

Pronašli smo informaciju da je troje od deset Euopljana volonterski aktivno. Stoga smo krenuli ispitati kakvo je stanje s volonterstvom prisutno u našem gradu. Posjetili smo neke od karlovačkih ustanova i udruga koje se bave volonterskim radom; Udrugu „Eko Pan“, Udrugu za kreativni razvoj „Domaći“, Centar za mlade Grabrik, zatim Gradsko društvo Crvenog križa

Karlovac, a razgovarali smo i s pročelnicom Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Karlovca.

U svim tim našim susretima doznali smo da postoje brojne humanitarne volonterske akcije i aktivnosti te da se povodom obilježavanja Međunarodnog dana volontera dodjeljuju i priznanja zaslужnim udrugama i pojedincima. Volonterstvo ima važnu ulogu u veoma različitim sektorima kao što su obrazovanje, rad s mladima, kultura, sport, zaštita okoliša, zdravstvo, socijalna skrb, rad u nevladinim, vjerskim, političkim ili humanitarnim organizacijama te doprinos različitim istraživanjima i projektima. Sve te aktivnosti imaju za cilj potaknuti promjene, a građane i posebno mlade ljude staviti u ulogu kreativnih pokretača napretka u svojoj lokalnoj zajednici.

Najbolji pristup rješenju problema

„DNEVNI BORAVAK U PRIRODI S LIBROTEKOM“

Prošle školske godine naša je škola bila uključena u akciju „Živjeti s parkom“ koja je provedena povodom Dana Europe u organizaciji Javne ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima Karlovačke županije „Natura viva“. Tom su prigodom naši učenici, uz pomoć svojih nastavnika i strukovnih učitelja, Vrbanićev perivoj koji je zaštićeni spomenik parkovne kulture te jedan od simbola grada na četiri rijeke, uljepšali novim „namještajem dnevног boravka“. Ta nam je akcija dala ideju da naš volonterski klub, timskim radom učenika šumarskih tehničara, drvodjeljskih tehničara dizajnera i stolara izradi dnevni boravak u našem školskom arboretumu. Ponovno će se čuti zvuci motornih pila i već pomalo zaboravljenih ručnih blanji koje će gladiti drvo dajući mu završni sjaj. Kako bi naš dnevni boravak dobio i veću edukativnu funkciju odlučili smo pored njega postaviti malu uličnu knjižnicu. Ideja za osnivanjem libroteka pokrenuta je od Udruge „Domaći“ koja je, inspirirana sličnim inicijativama koje su već zaživjele u mnogim zemljama, predložila da se naši učenici uključe u izradu malih uličnih biblioteka od prirodnih materijala. Naši dizajneri vrijedno su počeli osmišljavati i davati idejne prijedloge za našu malu libroteku, a krenulo se i u akciju prikupljanja materijala za izradu. Naš se volonterski klub iz dana u dan sve više povećava. Željeli bismo da naš arboretum postane mjesto u kojem će građani Karlovca željeti provoditi svoje slobodno vrijeme. Libroteka s knjigama koje će naši volonteri redovito prikupljati, ali i u kojoj će građani slobodno moći ostavljati i posuđivati knjige, stripove časopise i sl. promovirat će ljubav prema čitanju. Naša odabrana politika u skladu je s temeljnim slobodama i pravima čovjeka i građana koja su propisana Ustavom RH-a.

Plan djelovanja

„POSUDI, PROČITAJ, VRATI“

Kako naša volonterska akcija ne bi ostala u okvirima samo naše škole odlučili smo proširiti naše djelovanje. Već duže vrijeme ostvarujemo vrlo uspješnu suradnju s Domom umirovljenika koji se nalazi u neposrednoj blizini naše škole. Provodimo projekt “Tulum slova” kojim čitanjem u lokalnoj zajednici ističemo važnost promoviranja knjige i čitanja iz užitka, njegovanje tradicije i vještine recitiranja, a samim time i ljepotu i izražajnost hrvatskog jezika. Povodom obilježavanja međunarodnog dana međugeneracijske solidarnosti koji se obilježava 29. travnja planiramo izraditi i postaviti jednu libroteku u parku uz Dom umirovljenika. Na taj način njegujemo zajedničko učenje mladih i starijih, razmjenjujemo iskustva i pridonosimo napretku cjeloživotnog učenja koji je imperativ današnjice. Također ćemo, u suradnji s Udrugom „Domaći“, izraditi i postaviti libroteku u jednoj od karlovačkih promenadi, krajem mjeseca lipnja što će biti naš poklon gradu za rođendan. Sve naše libroteke imat će moto „Posudi, pročitaj, vrati“. Naši će volonteri redovito prikupljati knjige, stripove i

časopise, voditi bibliografske podatke i redovito popunjavati naše male libroteke. Nadamo se da će ova inicijativa pronaći svoje mjesto i razumijevanje među građanima našega grada. Ostvarujemo kontakte s nositeljima vlasti koji su dužni ponijeti svoj dio odgovornosti u rješavanju zaštite prirodne i kulturne baštine našega grada i od njih očekujemo svesrdnu podršku. Volontirajući, ne samo da dajemo, već puno toga dobivamo zauzvrat, zato dajmo priliku sebi i drugima i postanimo volonteri!

Projekt je bio predstavljen

Aktivnosti vezane uz naš projekt još su u tijeku. Ideja projekta prezentirana je stručnim tijelima škole. Po završetku projekta planiramo prezentacije za učenike, roditelje i Nastavničko vijeće naše škole, na Vijeću mladih grada Karlovca i Karlovačke županije te u Knjižnici Ivan Goran Kovačić i Knjižnici za mlade gdje ćemo projekt prezentirati učenicima drugih škola i građanstvu. Projekt ćemo također prezentirati putem lokalnih medija; tiska, radija i TV, na internetskim stranicama naše škole i Grada Karlovca.

Ostvareni rezultati

Osnovan volonterski klub u našoj školi

Educirani učenici za aktivno građanstvo i volonterski rad

Ostvarena suradnja s partnerima zainteresiranim za našu problematiku

Dobivena podrška nositelja vlasti

Uključen veliki broj učenika u aktivnosti volontiranja

Razvijanje kulture čitanja

Ostvarena međugeneracijska suradnja

10. I andeli bi zgriješili...

Škola

Srednja škola Bedekovčina

Adresa: Ljudevita Gaja 1, 49 222 Bedekovčina

Tel. 049 213 514

E-adresa: sskola-bedekovcina@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Informirani potrošač – odgovoran potrošač; odgovoran potrošač – građanin odgovoran za sebe, svoje zdravlje i sredinu u kojoj živi.

Cilj

Učenici bi se trebali upoznati sa svim karakteristikama slatkiša i zašto im je vrlo teško odoljeti. Trebali bi naučiti sve zamke koje oni u sebi sadrže i kako ih prevladati, naučiti cijeniti tradicionalne slatkiše zavičaja, naučiti kako je ponekad zdravo i korisno slatki obrok zamijeniti zdravim, domaćim voćem. Potrebna im je i edukacija kako bi postali odgovorni potrošači, spremni preuzeti brigo o svom zdravlju i „zdravlju“ okoliša u kojem žive.

Voditeljice

Vera Hrvoj, prof., Danijela Švigir, prof.

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 25

U radu na projektu sudjelovali su učenici 1. Ma razreda:

Anita Andrec, Diana Bobinec, Monika Božiček, Monika Franjković, Karlo Glogoški, Marina Kobeščak, Magdalena Kraljić, Klara Kuprešanin, Nikolina Labaš, Lea Landripet, Nikola Malečić, Benjamin Mikulec, Ivana Mlinarić, Petra Mlinarić, Josipa Mrzljak, Klara Ozimec, Nikolina Posarić, Mateja Šaić, Ema Šunc, Mario Valjak, Josipa Zgorelec, Mateja Žunar, Petra Ozimec; i učenici 3.Ga Lucija Martinić, Mario Buden. Učenici koji će predstavljati projekt: Benjamin Mikulec, Marina Kobeščak, Karla Glogoški, Josipa Zgorelec

OPIS

Izbor i straživanje problema

Na početku svake školske godine, a osobito kada se učenici upoznaju s projektnom nastavom, razgovaramo o pitanjima koja ih zanimaju. Tako su i ove školske godine, nakon što su upoznali pojam građanin i način na koji se građani mogu aktivno uključiti u rad zajednice (škole), razgovarali i predlagali teme koje bi mogle biti predmet ovogodišnjeg istraživanja.

Jedan od prijedloga bio je istražiti zašto ne možemo odoljeti slatkišima. Razgovarajući o tome zaključili smo da prevelika količina slatkiša može ozbiljno našteti organizmu. Skloni smo konzumiranju slatkiša jer slatki okusi u nama bude osjećaj sreće i smirenosti. Ali što još uzrokuju slatkiši? Odlučili smo detaljno proučiti sve što nam slatkiši „donose“, istražiti kako su se nekad zadovoljavale potrebe za slatkim, da ispitamo utjecaj prekomjernog komzumiranja slatkiša i još više od toga.

Moguća rješenja problema

Nakon što smo glasajući između nekoliko prijedloga naslova projekta odabrali naziv „I andeli bi zgriješili“, nametnulo nam se pitanje na koji način pristupiti istraživanju. Jedna je mogućnost bila proučiti svu moguću literaturu i na toj osnovi napraviti projekt. Literature doista ima puno, počevši od Interneta, naše knjižnice, starih kuharica. No kako mi imamo i puno više mogućnosti, odlučili smo da to bude malo drugačije. Druga mogućnost koja nam se nametnula bila je iskoristiti sve stručne kapacitete koje imamo u našoj školi i lokalnoj zajednici. To se prvenstveno odnosi na informacije koje nam je pružila naša liječnica i profesorica iz stručnih predmeta, zatim su tu informacije profesorice iz kemije, psihologije.

Najbolji pristup rješenju

Odlučili smo se naravno za drugu mogućnost, odnosno iskoristiti sve mogućnosti koje nam se pružaju u školi, ali i izvan nje. To se prvenstveno odnosi na informacije koje nam je ustupio zubar, informacije liječnika, ali i zanimljiv razgovor koje smo vodili s poduzetnicom kojoj su slatkiši ne samo izvor zadovoljstva već i zarade. Predložili smo dan zdravog voća i kolača povezan sa sportskim druženjem u školi i poseban „zeleni kutak“ u školskoj knjižnici.

Plan djelovanja

Nakon što smo ispitali sve mogućnosti vezane uz ovu temu, odlučili smo ideju predstaviti ravnatelju škole. On je podržao projekt i dao nekoliko zanimljivih prijedloga. To nas je još više potaknulo u radu, a onda smo se sjetili da pored svega što smo ranije predviđeli kao našu politiku, počnemo zapravo od tamo gdje nam je najlepše, gdje smo najsigurniji i najzaštićeniji. To je prostor našeg djetinjstva i bajki. Jedna nas je bajka tako uvela u projekt, i cjelokupni rad postao je jedna prekrasna priča u kojoj nije bilo teško intervjuirati, izrezivati, slagati, crtati....

Projekt je bio predstavljen

Projekt je predstavljen ravnatelju škole i pedagoginji, a informirani su i roditelji 1.Ma razreda. Projekt će biti predstavljen i na Nastavničkom vijeću te na web stranici škole.

Što smo ostvarili?

Ovogodišnji projekt Srednje škole Bedekovčina prvenstveno je imao edukativnu namjenu; upoznati učenike sa svim prednostima i nedostacima koje slatkiši sadrže te ih educirati da budu odgovorni potrošači koji će se znati uspješno oduprijeti marketinškim aktivnostima, koji će biti sposobni prepoznati što je zdravo i nepcu ukusno, a što je škodljivo za zdravlje i treba izbjegavati. No, osim edukativne značajke projekt i rad na projektu pretvorio se u prekrasnu priču u kojoj su svi koji su na projektu radili, uživali.

11. Mijenjajući sebe mijenjamo druge

Škola

Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok
Adresa: Prilaz prof. Ivana Vrančića 5, 49210 Zabok
Telefon/telefaks: 049 221 620, 049 221 147
E-adresa: skola.umjetnosti.zabok@kr.t-com.hr

Tematsko područje

Društvene komunikacijske vještine, upravljanje emocijama i sukobima

Cilj

Potaknuti mlade na bolje prepoznavanja i razumijevanje pravila društvenih normi i primjenjivanje istih u svakodnevnom životu sa željom za postizanjem ugodnije atmosfera življenja.

Voditeljice

Karmela Kristić Šimek, prof., Vanja Lovinčić, knjižničarka

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 18

Nikolina Mezdjić (1.MT), Patricija Jadan (1.G), Mateja Pavlinić (2.G), Josipa Deriš (2.D), Marta Čaržavec (3.D), Valerija Djanješić (3.D), Ivana Grbec (3.D), Barbara Micek (3.D), Ivana Hendija (3.MT), Lucia Vragović (3.MT), Valentina Bubnjar (3.MT), Filip Siget (3.MT), Bruno Bivol (3.MT), Kristijan Gospočić (3.MT), Lovro Tojčić (3.MT), Marta Fiorencis (4.MT), Sara Juretić (4.MT) i Božica Breber (4.D). Učenici koji će predstavljati projekt na Smotri: Nikolina Mezdjić (1.MT), Marta Čaržavec (3.D), Marta Fiorencis (4.MT), Sara Juretić (4.MT).

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Ovogodišnji projekt iz Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo posvećen je kulturi ponašanja učenika u školi i na putovanju do iste (ophodenje s ljudima u javnim prometalima, trgovinama, na ulici).

“Mislim da smo svi svjesni kako su danas ljudi vrlo zaposleni i ne obraćaju pažnju na društvene norme i pravila ponašanja. Mi mladi želimo ostati zapaženi pa se eksponiramo u društvu izgledom, govorom i postupcima, ne razmišljajući smeta li to našoj zajednici.“ Ovim riječima učenica 3. D razreda Valerija Djanješić opisala je situaciju među mladim naraštajem čijem smo nepristojnom i otuđenom ponašanju svjedoci.

Svakodnevno promatrajući učenike, neki su učenici i nastavnici uočili da se bonton ophođenja promijenio i mnogo ih govori da je „sve lošije nego prije“ i da se treba mijenjati. Grupa učenika uočila je taj problem i odlučila reagirati i učiniti nešto da se stvari poboljšaju, tj. da učenicima ne bude problem pristojno se odnositi prema ljudima u javnom prijevozu, trgovinama, školi jer time šalju poruku o samima sebi i svojoj sredini u kojoj odrastaju.

S obzirom da se problem tiče mlađih ljudi, voditeljice su htjele uključiti što veći broj učenika Škole te su podijeljeni zadaci po grupama (proučavanje Statuta, Kućnog reda, Etičkog kodeksa, praćenje ponašanja, intervju s ravnateljima/icama, profesorima/icama, izrade i

analiza anketa, power point prezentacije, igrokaz za najmanje, izrada afirmativnih poruka i stripa).

Svjesni sve većih prigovora na ponašanje mladih (o tome slušaju u svojoj školi, raznim medijima: televiziji, Internetu, novinama, facebook – u) svi dijelovi projekta su usmjereni da se mladi mogu izraziti, ali i da pritom ne narušavaju norme kulturnog ponašanja koje su oličenje svakog dobro uređenog društva.

Moguća rješenja problema

1. Razmotriti i zahtijevati strožije pedagoške mjere sprječavanja
2. Upoznavanje s određenim odredbama Statuta, Kućnog reda i Etičkog kodeksa i održavanje radionica o afirmativnom ponašanju na satovima razrednog odjela i roditeljskim sastancima
3. Poticanje učenika na uočavanje, reagiranje i djelovanje na neprimjereno ponašanje te izradu edukativnih materijala o kulturi ponašanja

Najbolji pristup rješenju problema

Razmišljajući o najboljem rješenju za ovako kompleksan problem, jer se tiče odnosa učenika prema nastavnicima i drugim ljudima kojima su mladi svakodnevno okruženi, uvidjeli smo da ne možemo utjecati na promjene pedagoških mera i da nije dovoljno samo biti upoznat i porazgovarati, nego napraviti konkretnije korake, tj. potaknuti učenike na uočavanje i regiranje na neprimjereno ponašanje te konkretno djelovanje (proučiti dokumente škole, izdanja bontona, ispitati druge o toj temi, izraditi materijale koji će biti prilagođeni mladima, zanimljivi, a edukativni).

Plan djelovanja

Izradili smo slijedeći plan:

1. sastanak otvoren svim razredima škole
2. podjela zadataka učenicima
3. proučavanje Statuta, Kućnog reda i Etičkog kodeksa Škole, nekoliko izdanja bontona (starijih i novijih izdanja)
4. praćenje neprimjereno ponašanja mladih u školi i na putu do škole
5. proučavanje medija na temu neprimjereno ponašanja mladih
6. izrada afirmativnih poruka
7. vježbanje igrokaza o lijepom ponašanju za dječji vrtić i osnovnu školu u Zaboku
8. provođenje ankete za nastavnike Škole (31)
9. provođenje ankete za učenike Škole (178)
10. intervjuiranje ravnatelja/ica i nastavnika/ica ŠUDIGO Zabok, Srednje škole Zabok i Gimnazije A. G. Matoša u Zaboku (8)
11. izrada power point prezentacije o kulturi ponašanja za satove razrednog odjela koja će održati učenici
12. osmišljavanje, izrada i tisk strip o kulturnom ponašanju koji bi se izradio za sve učenike škole s naglaskom na novoupisane učenike

Projekt je bio predstavljen

Projekt je bio predstavljen ravnateljici ŠUDIGO Zabok, Nastavničkom vijeću (9. veljače 2013.), Vijeću učenika (12. veljače 2013.).

Ostvareni rezultati

Plan djelovanja je realiziran u potpunosti što se tiče proučavanja literature, anketiranja, intervjuiranja, analize, izrade power point prezentacije za učenike i afirmativnih poruka, vježbanja igrokaza. U procesu smo prikazivanja prezentacije i izrade stripa te uskoro planiramo prikazati igrokaz u dječjem vrtiću "Zipkica" i Osnovnoj školi K. Š. Gjalskog u Zaboku.

12. Razumijevanjem do zajedništva

Škola

Srednja Škola Oroslavje

Adresa škole: Gajeva 1, 49243 Oroslavje

Telefon: 049 588 740; Telefaks: 049 588 741

e-mail: renata.candrlic@email.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudska prava

Cilj

Razvijanje svijesti o povezanosti različitih generacija i potrebi međugeneracijskog razumijevanja i solidarnosti.

Voditeljice

Ana Knežević– Hesky, prof. i Renata Čandrlić, prof.

Učenici

Broj učenika u projektnoj skupini: 9

Učenici 2. razreda: Tamara Zvonarek, Tamara Tomić, Valerija Mihovljanec, Dominik Sporiš

Učenici 4. razreda: Anamaria Blažinić, Lucija Cvetko, Sabina Drempetić, Valentina Ščitnik, Franziska Žulj, Učenici koji će predstavljati projekt na Smotri: Dominik Sporiš, Tamara Zvonarek, Lucija Cvetko, Fraziska Žulj

OPIS

Izbor i istraživanje problema

U godini obilježavanja međugeneracijske solidarnosti (2012.) posebno smo motivirani za rad na projektu koji potiče razumijevanje i suradnju među generacijama. U današnje vrijeme sve je učestalije učenje starijih od strane mlađih. Obrnuta socijalizacija ponajviše se događa u područjima primjene suvremenih tehnologija. S druge pak, strane, bogato životno iskustvo i prenošenje tradicije iznimno je važna uloga onih „starijih“ u društvu.

Moguća rješenja problema

- 1) Korištenje medija za praćenje tema vezanih uz generacijsku solidarnost
- 2) Edukacija (tribine, predavanja, parlaonice, plakati)
- 3) Zajedništvom do razumijevanja

Najbolji pristup rješenju problema

Zajedništvom do razumijevanja: odlučili smo različitim akcijama i suradnjom s organizacijama u lokalnoj zajednici provesti što više aktivnosti kako bi raumijevanjem problema došlo do zajedništva

Plan djelovanja

- 1) Organizacija pečenja tradicionalnih kolača zajedno sa članovima PTPI kako bismo prikupili sredstva za materijal koji nam je potreban za dekoupage
- 2) Organiziranje radionica-usvajanje znanja o dekoupage tehnici kako bi takve ukrasne predmete mogli ponuditi na božićnom sajmu i tako prikupiti sredstva za darivanje starijih, ali socijalno ugroženih osoba za vrijeme božićnih blagdana
- 3) Organizacija božićne priredbe u našoj školi (u suradnji s dramskom grupom priprema priredbe koja će biti spoj tradicionalnih običaja i suvremenog načina slavljenja Božića)
- 4) PTPI i naša grupa-tradicionalan posjet štićenicima u Pustodolu
- 5) Upoznavanje s radom i uključivanje u akcije udruge Hrvatska žena i udrugom umirovljenika
- 6) Rasprava na facebook-u-odnosi među generacijama

Ostvareni rezultati

Plan djelovanja je u većoj mjeri realiziran. Do sada je provedena rasprava na facebook-u, sakupljen novac od pečenja kolača i prodaje ukrasnih predmeta, a time su darivani socijalno ugrožene osobe iz naše lokalne zajednice. U školi je priređena božićna priredba i učenici su okitili bor s ukrasima koje su radili naši učenici zajedno sa njihovim bakama i mamama na tradicionalan način. Sudjelovali smo na recitalu povodom obilježavanja Međunarodnog dana žena kojeg je organizirala udruga Hrvatska žena iz Oroslavja.

Projekt je bio predstavljen

ravnateljici škole, Vijeću učenika i nastavničkom vijeću, a nakon predstavljanja na županijskoj smotri projekt ćemo objaviti na internetskoj stranici škole.

13. Predškolska dob

Škola

Druga srednja škola Beli Manastir
Školska 3, 31300 Beli Manastir
Telefon: 031/703 306, telefaks: 031/705 206, 705 207
E– adresa : ss-beli-manastir-503@skole.htnet.hr

Tematsko područje

Osobna prava i odgovornosti i prava drugih

Cilj

Ospozobiti učenike za uočavanje problematike u njihovoj zajednici, razvijati solidarnost i suosjećaj za druge, traženje rješenja kroz timski rad i suradnju.

Voditeljica

Jasminka Berend, prof.

Učenici

Aleksandra Cvijić, Ines Mezga, Andrea Šenica, Katarina Vučković, Matea Jakšić, Jelena Šimunić, Anna Gerber, Jovana Vranješ, Tomislav Kostolić, Tea Rončević, Jožef Balog, Dajana Stanojević

Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Jelena Šimunić, Matea Jakšić, Anna Gerber, Jožef Balog

OPIS

Izbor i istraživanje problema

Suočeni s recesijom, promišljajući o općem padu vrijednosti u društvu i užurbanim načinom života, političkim previranjima i medijima opterećenim nezaposlenošću, mitom i korupcijom, nezadovoljstvom ljudi uopće i padom životnog standarda, učenici su odlučili djelovati na polju ljudskih prava i to u kategoriji dječjih prava, kako bi svakidašnjicu učinili ljepšom a ujedno napravili i poveznicu s našim prošlogodišnjim projektom Treća životna dob.

Istraživački rad

Učenici su proveli niz anketa i intervjeta sa roditeljima djece predškolske dobi, tetama u baranjskim vrtićima, ravnateljicom dječjeg vrtića Cvrčak u našem gradu, sa socijalnom radnicom u Centru za socijalnu skrb. Komunicirali smo i s gradonačelnikom, a do nekih smo podataka došli prateći tisak i elektroničke medije.

Analizirali smo dobivene rezultate, svoja nova iskustva bilježili, proučili Ustav Republike Hrvatske, Zakon o predškolskoj dobi i naobrazbi, Konvenciju o pravima djeteta, Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Zakon o dadiljama koji je dobio zeleno svjetlo saborskih zastupnika.

Moguća rješenja problema

Istraživanje je pokazalo da su dječja prava zastupljena u nizu pravnih normi, ali je realna slika ponekad drugačija, pa tako ne reagiramo na nedostatak pomagala za igru u dječjim vrtićima, a nedostatak stručnog tima, osobito logopeda, manjkavost je baranjskih vrtića, a na što smo ukazali lokalnim vlastima.

U cilju rješavanja problema učenici su se uključili u niz akcija kako bi našim najmlađim sugrađanima uljepšali boravak u vrtićima.

Najbolji pristup problemu

Smatramo da je najbolji pristup problemu učenje o ljudskim pravima i odgovornostima, o suradničkom odnosu, timskom djelovanju i suradnji.

Plan djelovanja

Učenici su djelovali u skladu sa zakonskim normama, a i osobnim primjerom nastojali potaknuti druge na djelovanje u sklopu odabранe teme.

Planirano je druženje s djecom predškolske dobi kroz razne manifestacije i igraonice, snimanje terena i opremanje potrebitim pomagalima za ostvarivanje dječjih prava npr. prava na igru, ali i komunikacija s poduzetnicima i organima lokalne vlasti.

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu razvijali svoje vještine istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, pisanja dopisa, komunikacije s organima vlasti, upoznali zakonsku regulativu, shvatili bit javne politike i demokracije.

U dječjem vrtiću organizirali su prigodnu priredbu povodom sv. Nikole, a u kojoj su sudjelovali kao novinari, fotografi, zvjezdice i gitaristi .Cilj je bio razvijanje osjećaja pripadnosti, samopouzdanja, suošćanja i druženja s našim najmlađim sugrađanima.

Sljedeća naša akcija bila je izrada božićnih ukrasa zajedno s mališanima, a koji su ukrašavali i vrtić i našu školu.

Pri snimanju terena učenici su uočili nedostatak vanjskih pomagala za igru u vrtiću, te su odlučili djelovati i po tom pitanju. Zamolbom su se obratili baranjskom poduzetniku d.o.o. Vojtek, a koji se odlučio priključiti našem projektu i donirati njihalicu za vrtić.

Betoniranje postolja za vrtić, a na prijedlog učenika prihvatio je Grad. Učenici su komunicirali i sa gradonačelnikom i zajedno pokušali pronaći rješenje problematike u sklopu naše teme.

Učenici su pronašli i poveznicu s prošlogodišnjim projektom: spremnost na suradnju, pozitiva komunikacija, tolerancija i osmješ na licu naših najmlađih i najstarijih sugrađana.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen ravnateljici i osoblju dječjeg vrtića, gradonačelniku, na županijskoj Smotri u Osijeku, a planirano je i predstavljanje Nastavničkom vijeću te na Radio Baranji. O svim našim aktivnostima izvještavali smo i na mrežnim stranicama Škole.

14. Želim zaraditi svoj džeparac!

Škola

Privatna srednja ekonomska škola s pravom javnosti INOVA, 3. Vrbik 10, Zagreb

Razredna odjeljenja: Folnegovićeva 10

Telefon / telefaks 01/4662893; 01/4662894

E-pošta: inova@pses-inova.hr

Voditeljica

Tajana Pištelek, prof.

Učenici

1. razred: Lara Mihaljević, Nives Dominić, Nika Kovačević, 2.razred: Ivana Stipić, Petar Talijić, Daria Horvat, Katarina Modrić, 3. razred: Ivana Džalto, Antonija Jeskov, Minea Pejić

Tematsko područje

Odgoj za demokratsko građanstvo – Projekt građanin

Cilj

- potaknuti učenike na obogaćivanje znanja, razvijanje vrlina i sposobnosti za stvaranje okružja u kojem se razvija demokratsko društvo
- istražiti sve mogućnosti zapošljavanja mladih, posebno srednjoškolaca, analizirati trenutačnu situaciju, olakšati potragu za poslom mladima, upoznati ih sa svim mogućnostima i približiti im navedene informacije;

OPIS

Izbori i istraživanje problema

- izbor teme – vezan uz svakodnevne probleme srednjoškolaca i mladih uopće
- istraživački rad – posjeti knjižnicama, statističkom zavodu, istraživanje interneta, ankete, posjet mjerodavnim institucijama – Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, Zavodu za zapošljavanje; Učeničkom servisu, kontakti s školama u inozemstvu (iz Comenius međunarodnog školskog partnerstva), intervju...

Moguća rješenja problema

- popularizacija postojećih mogućnosti zapošljavanja mladih, održavanje prezentacija, radionica – rad u okviru sata razredne zajednice kako bi se mladi upoznali s mogućnostima zapošljavnja, zakonskim okvirom i našim novim prijedlogom – otvaranje nove internetske stranice džeparac.hr gdje bi bile objedinjene sve informacije neophodne za pronalaženje zaposlenja za vrijeme praznika

Najbolji pristup rješenju problema

- kroz zalaganje i rad mladih, upoznavanje s problemom – izrada školskih novina, internetske stranice, održavanjem prezentacija..

Plan djelovanja

- upoznavanje sa svrhom i ciljem projektne nastave i konkretnog projekta
- organizacija timova i razvijanje timskog rada i partnerske suradnje svih članova projekta
- razvoj plana akcije – početak izrade dokumentacijske mape
- istraživački rad – posjeti knjižnicama, mjerodavnim institucijama – Gradskom uredu za obrazovanje, kulturu i šport, Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta, Zavodu za zapošljavanje; Učeničkom servisu, kontakti s školama u inozemstvu, intervjuji, istraživanje interneta...
- izrada *portfolia* – razvijanje kreativnosti, sustavnosti
- priprema prezentacije
- prezentacija projekta
- evaluacija rada na projektu i postignuća

Ostvareni rezultati

- projekt je još u istraživačkoj fazi
- tokom istraživanja došli smo do novih otkrića koja su usmjerila naš projekt u novom smjeru i dala mu novi zamah
- održane prve radionice i predavanja s pozitivnim rezultatom – upoznavanje srednjoškolaca s mogućnostima zapošljavanja – pokazan veliki interes mladih što nas je potaklo u dalnjem radu.

Projekt je bio predstavljen

učenicima 1., 2., 3., i 4. razreda, te roditeljima na roditeljskim sastancima i nastavnicima na sjednicama Nastavničkog vijeća;

15. Oživimo „Prostor“

Škola

Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Vladimira Nazora 34, 40000 Čakovec

Telefon: (040) 314-900, telefaks:(040) 314-911

E-pošta: gimnazija-cakovec@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema

Cilj projekta

Obogatiti kulturnu ponudu za mlade s područja grada Čakovca i okolice

Voditeljica

Helena Zečar, prof. filozofije i sociologije

Učenici

Učenici koji sudjeluju u projektu:

Alba Elezović, Ida Ivez, Silvija Jelačić, Maja Sabol, Nikol Brica, Petra Bedić, Karla Kutnjak, Janja Palačić, Andreja Srnec, Jana Fileš, Dena Mikulan, Alma Janković, Lucija Zadravec, Zvonimira Katić, Erika Frančić, Ana Zvonarek (3. razred)

Učenici koji predstavljaju projekt na smotri: Alba Elezović, Ida Ivez, Silvija Jelačić, Maja Sabol

Opis

Izbor i istraživanje problema

Razgovarajući s učenicima Gimnazije Josipa Slavenskog Čakovec, saznali smo da nisu zadovoljni skromnom ponudom kulturnih sadržaja u gradu i okolici namijenjenim mladima. Raspravljavajući o tome, nametnula se tema prostora za mlade pod nazivom „Prostor“ koji financira Grad, a u kojem u posljednje vrijeme nisu organizirani nikakvi događaji. Većinom glasova odlučeno je da ćemo se baviti ovim problemom. Projekt smo započeli provođenjem ankete o aktualnosti „Prostora“ nasumičnim izborom ispitanika u dobi od 15 do 30 godina, ali tako da obuhvatimo polaznike svih srednjih škola s područja grada Čakovca. Najveći postotak ispitanika djelomično je zadovoljan dosadašnjim aktivnostima u „Prostoru“ te više od 50 posto njih smatra da bi sadržaj trebao biti obogaćen. Pretraživanjem članaka lokalnih medija saznali smo da su mlađi već 2006. godine intenzivno radili na dobivanju prostora za mlade. Lobiranjem članova Savjeta mlađih Grada Čakovca prostor za mlade dobiven je 2008. godine kada je „Prostor“ i započeo s radom. U razgovoru s voditeljem „Prostora“ i tadašnjim predsjednikom Savjeta mlađih Grada Čakovca Davorom Doklejom došli smo do informacije da je u posljednjih godinu dana organizirano samo nekoliko aktivnosti.

Proučavanjem stručne literature („Nacionalni program za mlađe od 2009. do 2013. godine“, „Nacionalni program djelovanja za mlađe“, rad „Problemi i potrebe mlađih“, rad „Slobodno vrijeme mlađih – prostor kreativnog djelovanja“ itd.) uvidjeli smo kolika je važnost kvalitetnog provođenja slobodnog vremena mlađih.

Predsjednica Savjeta mlađih Grada Čakovca Anja Kuhanec potvrdila nam je da je riječ o važnome pitanju, kojim se Savjet također u skoroj budućnosti planirao baviti.

Moguća rješenja problema

U razgovoru sa Slobodanom Veinovićem, pročelnikom Upravnog odjela za društvene djelatnosti Grada Čakovca, zaključili smo da postoje tri moguća rješenja ovog problema:

a)		zatvaranje		„Prostora“
b)	promjena		lokacije	„Prostora“
c)	obogaćenje	sadržaja	postojećeg	„Prostora“

Najbolji pristup rješenju problema

Proučavanjem pozitivnih i negativnih strana svake od navedenih mogućnosti, odlučili smo se za oživljavanje postojećeg „Prostora“.

Plan djelovanja

Istraživanjem problema zaključili smo da je, osim obogaćivanja programa, „Prostoru“ potrebna obnova i novi voditelj te je potrebno potaknuti mlade na uključivanje u ponuđene aktivnosti.

Kontaktirali smo predsjednike vijeća svih srednjih škola s područja grada Čakovca, upoznali ih s problematikom i zamolili ih da se uključe u izradu godišnjeg plana i programa „Prostora“ (zamišljeno da se svaka škola uključi sa svojim godišnjim aktivnostima).

Slijedi raspisivanje natječaja za novog voditelja koji bi surađivao sa svim predsjednicima vijeća učenika, obnova „Prostora“ te poticanje mlađih na aktivno sudjelovanje preko vijeća učenika svih srednjih škola s područja grada Čakovca.

Ostvareni rezultati

Izlaganjem projekta na sjednici Gradskog vijeća Grada Čakovca, dobili smo još jednu u nizu potvrda o važnosti problema, a u suradnji sa Savjetom mlađih Grada Čakovca i finansijsku potporu Grada za renoviranje „Prostora“.

Projekt	je	bio	predstavljen
Nakon provedene ankete s projektom smo upoznali učenike naše škole, učenike ostalih srednjih škola, Savjet mlađih Grada Čakovca (koji je otprije upoznat s problemom i s kojim smo započeli suradnju), kao i lokalne vlasti (sudjelovanje na sjednici Gradskog vijeća Grada Čakovca). Naš je sljedeći korak upoznavanje šire javnosti s problemom i projektom preko lokalnih medija (gostovanje u radijskoj emisiji i članak u lokalnim novinama), ali i školskog lista „Čagi“ u kojem će članak o projektu zauzimati središnje mjesto.			

16. Kada glazba zagluši uši

Škola

Gospodarska škola Čakovec, Vladimira Nazora 38, 40 000 Čakovec

Telefon/telefaks: 040 395302

e-adresa: gospodarska-skola-cakovec@ck.t-com.hr

Tematsko područje

Umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema

Cilj projekta

Upozoriti na manjkavosti Zakona o sigurnosti prometa na cestama i u učenika osvijestiti važnost brige za zdravlje te svoju i sigurnost ostalih sudionika u prometu

Voditeljica

Monika Perčić, prof.

Učenici

U izradi projekta sudjelovali su učenici drugih razreda, usmjerenja tehničar cestovnog prometa: Marko Bartolić, Hrvoje Bedić, Sanela Bočkaj, Ivan Dokleja, Filip Fodor, Filip Golub, Franjo Hergotić, Emanuel Horvat, Nino Horvat, Simon Horvat, Dominik Kamenić, Nikola Klanjščak, Patricija Kolenc, Lea Kos, Madlen Kovačić, Ivan Križaj, Klaudija Mance, Maja Mezga, Ivana Pajtak, Filip Paler, Lana Peršak, Ivan Petković, Neven Pintarić, Nikola Rafael, Mellani Škvorc, Leonardo Švec, Lora Tušek, Helena Zdolec, Elena Zlatar, Marta Žvorc.

Učenici koji će predstavljati projekt na Smotri: Filip Paler, Helena Kopasić, Helena Zdolec i Neven Pintarić.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Pri odabiru problema za istraživanje presudna je bila njegova aktualnost. S obzirom na to da mnogi srednjoškolci u školu dolaze biciklom ili pješice i sa slušalicama u ušima, iz razgovora s njima, ali i iz tiskovina te interneta, shvatili smo da glasno slušanje glazbe u tom slučaju može biti izrazito opasno. Potvrđio je to i slučaj srednjoškolke N.N. koja je stradala tijekom jedne takve situacije i koja nas je dodatno osvijestila podijelivši s nama svoja iskustva. Cilj nam je mjerodavne za ovaj problem, kao i bicikliste i pješake, potaknuti na promišljanje o važnosti brige i ozbiljnog pristupa svojoj i sigurnosti ostalih sudionika u prometu. To je ujedno u skladu s glavnim ciljem Nacionalnoga programa sigurnosti cestovnog prometa 2011. – 2020. kojim se drastično žele smanjiti svi oblici stradavanja. Anketa o tome koliko naših učenika biciklista/pješaka sluša glazbu kad su sudionici u prometu, pokazala je da samo rijetki to ne čine. S nama su svoje mišljenje podijelili profesori prometne struke iz naše škole Renato Vinko i Smiljka Kovačić, ujedno predstavnica Savjeta za sigurnost prometa Međimurske županije, predstavnik Postaje prometne policije PUM-a Ladislav Požgaj, školski psiholog Ratko Čuček te ototorinolaringologinja Ljubica Pavčec. Istražili smo sljedeće dokumente, zakone i propise: Ustav RH, Zakon o sigurnosti prometa na cestama (čl. 3, 76, 114), Nacionalni program sigurnosti cestovnog prometa 2011. – 2020., Opću deklaraciju o ljudskim pravima i Konvenciju o pravima djeteta.

Moguća rješenja problema

Nakon analize shvatili smo da su sadašnji zakonski okviri u svezi s problemom koji istražujemo loši, točnije manjkavi, neprecizni, nedovoljno usmjereni na sigurnost biciklista, pješaka i ostalih sudionika u prometu. Također smo shvatili da mladi nisu dovoljno osvješteni o tome da im glasno slušanje glazbe može trajno ošteti sluh. Ponudili smo sljedeća rješenja problema:

- od mjerodavnih zatražiti promjenu ili donošenje novih zakonskih odredaba koje se odnose na problem
- izraditi letak kojim bi se skrenula pažnja na problem i podigla svijest građana o njegovu postojanju
- uspostaviti i razvijati suradnju s učenicima, roditeljima, prometnom policijom i liječnicima na edukativnim akcijama radi povećanja prometne kulture i brige za zdravlje
- uputiti dopis Ministarstvu pomorstva, prometa i infrastrukture kojim se traži njihovo mišljenje o problematici kojom se bavimo
- uputiti dopis Društvu za zaštitu potrošača Hrvatske kojim im se predlaže da proizvođače mobitela, MP3 uređaja i sl. zatraže da ugrade opciju kojom se automatski podešava gornja poželjna razina jakosti zvuka (najviše 70 dB) te da se na tim uređajima, kao na cigaretama, istakne upozorenje da glasno slušanje glazbe ošteće sluh.

Najbolji pristup rješenju problema

Dogovorili smo se da ćemo, nakon izrade letka kojim se upozorava na problem, svoja razmišljanja iznijeti prometnoj policiji, roditeljima, putem medija građanima; razgovarati s otorinolaringologom i psihologom; mjerodavnima uputiti dopis i zatražiti njihovo mišljenje o problematici kojom se bavimo.

Plan djelovanja

S obzirom na to da smo shvatili da je ključna edukacija, odnosno promjena ponašanja u prometu i glede brige za zdravlje, odlučili smo organizirati radionice na kojima bi učenici o problemu razgovarali sa stručnjacima iz prometnog područja i predstvincima prometne policije te istražiti što o ometanju percepcije pješaka i biciklista tijekom vožnje sa slušalicama kažu psihologija i otorinolaringologija. Od Hitne medicinske pomoći zatražit ćemo podatke o broju biciklista koji su lani stradali u takvim okolnostima. Također planiramo, u suradnji s prometnom policijom, održati edukativne akcije na terenu kojima bi se upozorilo na nužnost promjene ponašanja u prometu.

Ostvareni rezultati

Dobili smo mišljenje mjerodavnih državnih tijela i zdravstvenih stručnjaka te organizirali predavanja prometnih i policijskih stručnjaka. S predstavnikom Postaje prometne policije Policijske uprave međimurske Ladislavom Požgajem dogovorili smo predstavljanje projekta u PUM-u te edukativne akcije na terenu. Prijatelje iz ostalih razreda naše škole pozvali smo da nam se pridruže. Tijekom rada na projektu razvijali smo vještine istraživanja, suradničkog učenja, pisanja dopisa, argumentiranja, vođenja razgovora, izrade plakata i javnog nastupanja. I ono što je najvažnije: odlučili smo zdravlju te svojoj i sigurnosti ostalih sudionika u prometu posvetiti više pažnje.

Projekt je bio predstavljen

S projektom smo upoznali nekoliko razrednih odjela u našoj školi, a planiramo ga predstaviti i Nastavničkom vijeću, Vijeću učenika, na roditeljskim sastancima, Danima otvorenih vrata škole, učenicima drugih škola, u PUM-u i na sjednici Savjeta za sigurnost prometa Međimurske županije. Također ga planiramo objaviti na školskim mrežnim stranicama te u medijima.

17. Pomoć djeci u KBC-u Osijek

Škola

Ekonomski i upravni škola Osijek, Trg Svetog Trojstva 4, 31000 Osijek

Telefon/telefaks: 031 207104; 031 212670

E-adresa: ekonomski-skola-osijek@os.t-com.hr

Tematsko područje

Ljudska prava i demokratsko građanstvo

Cilj projekta

Potaknuti mlade iz svoje okoline na volontiranje, razvijanje socijalnih vještina, stjecanje iskustva/znanja.

Voditelji

Dalibor Popović, prof. i Kristina Galošević, prof.

Učenici

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta učenici su 3.a razreda Ekonomskog i upravnog škole Osijek. Učenici koji će predstavljati projekt na smotri: Lana Horvatić, Andrea Kiš, Marina Marić i Marija Urska.

Opis

Izbor i istraživanje problema

Život je slagalica. Tijekom života mnogi od nas svoje puzzle pogube, ili im jednostavno treba pomoći pri slaganju. Učenici su se odlučili za ovu temu jer žele pomoći bolesnoj djeci koja borave u KBC-u Osijek. Zašto bi se tako mali opterećivali mislima vezanim uz bolest i bili tužni kada je ponekad osmijeh nešto što ruši mnoge probleme, barem na kratko. Učenici žele pomagati, uljepšati boravak djeci u bolnici i učiniti nešto korisno.

Moguća rješenja problema

Moguća rješenja su organiziranje radionica s djecom, prikupljanje potrebnih sredstava za uljepšavanje boravka te uključivanje volontera koji bi provodili vrijeme s bolesnom djecom.

Najbolji pristup rješenju problema

Učenici imaju ideju volontiranja. Prijedlog je da zajedno odlaze u posjet djeci koja su smještena u KBC-u Osijek i provode vrijeme s njima, kako bi se igrali s djecom, pjevali, možda ih naučili nešto što propuštaju dok izostaju s nastave...

Plan djelovanja

Učenici su proveli anketu među svojim vršnjacima kako bi istražila razloge koji bi mlade ljude potaknuli na volontiranje i potencijalne prepreke volontiranju. Rezultat ankete provedene među učenicima Ekonomskog i upravnog škole u Osijeku je da ponekad za altruističko ponašanje očekujemo protuuslugu, ali u većini slučajeva pokazalo se da su učenici spremni nesebično pomagati. Kontaktirali smo zaposlenike KBC-a Osijek, te im iznijeli svoje prijedloge. Na iste smo dobili pozitivan odgovor, te uskoro planiramo ostvariti zamišljeno, posjetiti djecu u bolnici.

Ostvareni rezultati

Učenici su radom na projektu razvijali vještine razumijevanja, istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, te su shvatili potrebu za nesebičnim pomaganjem.

Predstavljanje projekta

Projekt je predstavljen učenicima Ekonomске i upravne škole Osijek i učenicima Prosvjetno-kulturnog Centra Mađara u Republici Hrvatskoj Osijek u ožujku 2013. godine te na Međužupanijskoj smotri projekata za ljudska prava i demokratsko građanstvo u Ugostiteljsko-turističkoj školi Osijek u ožujku 2013. godine.

18. Zdravstveni odgoj u školi

Škola

IV gimnazija „Marko Marulić“, Zagrebačka 2, 21 000 Split

Telefon / Telefaks: 021 344 484

E-adresa: gimnazija-marko-marulic@st.htnet.hr

Tematsko područje

Projekt građanin

Cilj

Podizanje svijesti mladih o važnosti:

zdravih stilova života (kroz pravilnu prehranu, pravilne i redovite fizičke aktivnosti i osobnu higijenu, te prevenciju bolesti i ozljeda);

prevencije nasilničkog ponašanja (kroz pravilan odnos prema drugoj djeci i odraslima, odnos prema školi i općenito prema društvu i okolini i drugim institucijama, prepoznavanje i izbjegavanje fizičkog i psihološkog nasilja, nenasilno rješavanje sukoba i razvoj tolerancije prema različitosti);

prevencije ovisnosti (kroz prepoznavanje i prevenciju ovisnosti o pušenju, alkoholu, psihohaktivnim drogama, prevenciju ovisnosti o kockanju i klađenju, izbjegavanje ovisnosti vezane za informatičko-komunikacijske tehnologije (računalne igre, internet, masmediji));

spolne i rodne ravnopravnosti i odgovornog spolnog ponašanja (kroz upoznavanje sa spolnošću i fizičkim i psihičkim implikacijama, odgovorno spolno ponašanje i prevencija spolnih bolesti i neželjene trudnoće, psiholoških aspekata intimnih veza, promišljanje o rodnim ulogama, te uvid u vrijednosti i svjetonazor različitih društvenih skupina (religioznih, aktivističkih...)).

Voditeljica

Natalija Palčić, prof.

Učenici

Pletikosić Jelena, Bekavac Lana, Brizić Jan, Mikačić Matej

Opis

Izbor i istraživanje problema

To je trenutno problem odnosno najaktualnija tema u hrvatskome društvu zato što je pokazala snažnu različitost mišljenja o istome te podijelila društvo na one 'ZA' i na one 'PROTIV'. Tema tj. problem je doveo do otvorenoga sukoba između svjetovne i crkvene vlasti u Hrvata. Problem je pokazao da se u važna pitanje ne može ulaziti ishitreno i nepripremljeno.

Ovaj 'novi' koncept zdravstvenoga odgoja doveo je do uznemiravanja jednog dijela javnosti koja smatra da on utječe na promjenu dosadašnjega tradicionalnog svjetonazora hrvatskoga društva.

Osporavatelji ovakvoga načina uvođenja zdravstvenoga odgoja smatraju da je obitelj još uvijek onaj subjekt koji ima pravo i obvezu poučavanja zdravstvenoga odgoja svojoj djeci.

Jedan dio zajednice još uvijek nije spreman uopće otvoreno razgovarati o tima temama koje najčešće nazivamo 'tabu' temama.

Najviše nesporazuma ima u svezi četvrtoga modula koji govori o ljudskoj spolnosti.

Do problema je došlo zbog različitoga svjetonazora onih uključenih u ovu temu; nesuglasja u svezi četvrtoga modula kurikuluma zdravstvenoga odgoja; miješanja crkve u odluke državnih (svjetovnih) vlasti; zbog osjećaja zadiranja u roditeljska prava, obiteljski život i kršćanske moralne vrijednosti duboko uvriježene u tradiciju hrvatskoga naroda; nedovoljno stručno ospozobljeni predavači.

Ljudi različito vide veličinu ovoga problema ovisno o svome svjetonazoru. Mišljenja su podijeljena. Tako oni koji se zaažu za uvođenje zdravstvenoga odgoja ne vide problem u tome, a osporavatelji uvođenja vide ovu temu kao problem sa ozbiljnim posljedicama na cjelokupno društvo.

Za rješavanje ovoga problema odgovorne su državne institucije koje bi trebale prije donošenja tako važnih odluka provesti ozbiljnu javnu raspravu i uzeti u obzir sve objektivne činjenice.

Moguća rješenja problema

Rješenja koja se nude za rješenje ovog problema:

1. UVOĐENJE ZDRAVSTVENOGA ODGOJA U OBRAZOVNI SUSTAV REPUBLIKE HRVATSKE

PREDNOSTI:

- obrazovanje učenika o temama iz zdravstvenoga odgoja
- slobodnije poimanje kontroverznih tema
- moguća prevencija nepoželjnih posljedica neodgovornoga ponašanja prema zdravlju općenito

NEDOSTACI:

- nepostizanje konačnoga dogovora zbog nesuglasja u stavovima oko ove teme
- nestručnost predavača o ovim temama
- zadiranje u obiteljski život i prava

2. UVOĐENJE ALTERNATIVNIH PROGRAMA ZDRAVSTVENOGA ODGOJA

PREDNOSTI:

- smanjenje nesuglasja u stavovima u svezi provođenja zdravstvenoga odgoja
- veća stručnost osoba koje bi predavale teme iz zdravstvenoga odgoja
- manja opterećenosot tekuće nastavne satnice

NEDOSTACI:

- neredovitost
- upitna objektivnost stavova

Odabrani pristup rješenju problema

Nakon razmatranja jakih i slabih strana pojedinog rješenja, te mogućnosti našeg vlastitog utjecaja odlučili smo da je najbolji pristup rješenju problema uvođenje zdravstvenog odgoja u obrazovni sustav Republike Hrvatske. Na taj način obrazuje se učenike o temama iz zdravstvenog odgoja, slobodnije se poimaju kontroverzne teme, a i moguća je prevencija nepoželjnih posljedica neodgovornog ponašanja prema zdravlju općenito.

Problem u provođenju ove politike moglo bi biti nepostizanje konačnoga dogovora zbog nesuglasja u stavovima oko ove teme, nestručnost predavača o ovim temama i činjenica da će dio javnosti ovu politiku doživjeti kao zadiranje u obiteljski život i prava

Plan djelovanja

Odlučili smo naš plan djelovanja fokusirati na našu školsku zajednicu, te smo stoga organizirali ove akcije:

1. Radionice za roditelje – upoznati roditelje kurikulom zdravstvenog odgoja
2. Prezentacije – zašto učiti o zdravstvenom odgoju
3. Radionice za učenike – razrada konkretnih tema iz zdravstvenog odgoja
4. Školski pano s argumentima o potrebitosti uvođenja zdravstvenog odgoja
5. Provodenje ankete o mišljenju učenika žele li zdravstveni odgoj u školi
6. Organizacija „Dana zdravstvenog odgoja“ u školi

Projekt je bio predstavljen

Projekt je bio predstavljen na:

- satovima izborne nastave građanskog odgoja u našoj školi tijekom ožujka i travnja 2013
- na Županijskom stručnom vijeću iz građanskog odgoja Splitsko dalmatinske županije u ožujku 2013.
- mrežnim stranicama naše škole
- na Parlamentu mladih u Europskom domu

19. Glas mladih slabo odjekuje

Udruga

Udruga Dugopolje aktivno radi, skraćeno DAR, Stepinčeva 2, 21204 Dugopolje

Mobitel: 098 1375698, 098 9762593, 098 9440878

E-adresa: udrugadar@gmail.com

Tematsko područje

Modeli demokracije

Cilj

Potaknuti aktivizam mladih u zajednici, osvijestili da mogu biti inicijatori promjena i kreatori vlastite budućnosti te da je njihov glas bitan i da može „odjeknuti“.

Voditeljice

Stephanie Balić, prof., Mara Balić, dipl. učiteljica, Maja Lovreček, prof.

Učenici/ce

Učenici koji su sudjelovali u izradi projekta su: Ivana Balić (1. razred SŠ), Matija Balić (1. razred SŠ), Marija Delaš (1. razred SŠ), Josip Radovan (2.razred SŠ), Stjepan Ante Balić (3. razred SŠ), Karmen Bosančić (3. razred SŠ), Ivana Jelena Balić (4. razred SŠ), Luka Balić (4. razred SŠ), Matea Radovan (4. razred SŠ), Kristina Čosić (4. razred SŠ), Hrvoje Radovan (4. razred SŠ)

Opis

Izbor i istraživanje problema

Raspravljujući o problemima svoje zajednice, grupa mladih zaključila je da je broj mladih koji su aktivni u zajednici nedovoljan, obzirom na brojnost populacije. U razgovoru s vršnjacima primjećeno je da se mladi ne žele aktivirati, jer smatraju kako njihov glas u pravoj mjeri ne dopire do nadležnih, slab je odjek na probleme mladih te vlada uvriježeno mišljenje „*tko smo mi da savjetujemo čelu vlast*“.

Smatrajući da su promjene moguće te uzimajući u obzir modele demokracije koji nalažu da je svaki glas potreban, dobrodošao i treba se čuti, skupina mladih volontera odlučila se aktivirati i istražiti zakonske mogućnosti sudjelovanja mladih u kreiranju vlastite budućnosti.

Volonteri su istražili dokumente i zakone koji se odnose na problem:

- Opća deklaracija o ljudskim pravima
- Zakon o savjetima mladih (čl.10)
- Deklaracija o odgovornosti sadašnjih generacija prema budućim generacijama

Napravljen je intervju s predsjednikom Općinskog vijeća o dosadašnjem načinu kreiranja politika za mlade te uključenosti mladih u taj proces. Također je provedena anonimna anketa među mladima u zajednici kojom se željelo saznati u kolikoj mjeri mladi smatraju da je potrebno osnivanje tijela za mlade koje bi se zalagalo za njihove probleme i učinilo da se njihov glas „bolje čuje“. Mladi su ovim putem imali priliku iznijeti nekoliko problema koje smatraju prioritetnim za rješavanje.

Moguća rješenja problema

Volonteri su uočili tri moguća rješenja problema:

- Mogućnost aktivizma kroz HDZ mladež koja djeluje već dugi niz godina u lokalnoj zajednici
- Mogućnost aktivizma mladih kroz Udrugu DAR koja radi s mladima i za mlade
- Okupljanje mladih od 15 do 29 godine u neformalnu skupinu koja bi potaknula predstojeću lokalnu vlast na osnivanje Savjeta mladih

Nakon razmatranja jakih i slabih strana svakog pojedinog rješenja, volonteri su se odlučili za najbolji pristup.

Najbolji pristup rješenju problema

Volonteri će okupiti mlade od 15 do 29 godine u neformalnu skupinu koja bi potaknula predstojeću lokalnu vlast na osnivanje Savjeta mladih. Predizborni vrijeme će iskoristiti za organiziranje okruglog stola za razgovor s kandidatima za mjesto budućeg načelnika i donačelnika. Time će im dati priliku da iznesu svoje programe lokalnoj zajednici posebice programe koji se tiču mladih. Ujedno će mladi imati priliku iznijeti svoje probleme i inicirati osnivanje Savjeta mladih te zahtjevati konkretan odgovor.

U tome imaju podršku mladih Dugopolja, a zakonsko uporište kao i podršku dobili su i od predsjednika Županijskog Savjeta mladih.

Plan djelovanja

Volonteri su isplanirali aktivnosti koje će poduzeti kako bi se provedlo predloženo rješenje. Dogovoren je da će se održati slijedeće aktivnosti:

- Udruga DAR, kao podržavatelj mladih, omogućit će zainteresiranim mladima osobama sedmodnevni CH-Q trening, pod vodstvom stručne osobe, kako bi osvijestili svoje kvalitete, vrijednosti, motive i perspektivu, smatrajući da će na taj način doprinijeti izgradnji njihova samopouzdanja i time ih osnažiti za provođenje ideje u djelo.
- Sastanak s predsjednikom županijskog Savjeta mladih Antom Bačićem te dobivanje više informacija o osnivanju i djelokrugu tog tijela
- Organiziranje okruglog stola s kandidatima za načelnika i donačelnika na predstojećim lokalnim izborima
- Pismeni zapis obećanog programa s istaknutim paragrafima koji se tiču mladih kako bi se na njega mogli pozvati nakon provedenih izbora i odabira jednog od kandidata

Ostvareni rezultati

Volonteri su radom na projektu razvijali svoje vještine istraživanja, suradničkog i iskustvenog učenja, diskusije, intervjuja, pisanja dopisa, izrade plakata i javnog predstavljanja.

Sakupili su gradu za razgovor na okruglom stolu te ga uspješno realizirali.

Prošli su stručni CH-Q (Career qualification program) trening.

Potakli su ostale mlade u zajednici na aktivizam, osvijestili da mogu biti inicijatori promjena i kreatori vlastite budućnosti te da je njihov glas bitan i da može „odjeknuti“.

Projekt je bio predstavljen

Projekt je predstavljen lokalnoj zajednici kao i sadašnjim i budućim predstavnicima općine Dugopolje te medijima. Nakon predstavljanja na državnoj smotri projekt će biti objavljen i na mrežnim stranicama Udruge.

20.

Program smotre

Organizatori smotre

Organizatori su smotre projekata iz Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta Republike Hrvatske i Agencija za odgoj i obrazovanje

ČLANOVI DRŽAVNOGA POVJERENSTVA SMOTRE PROJEKATA IZ PODRUČJA NACIONALNOGA PROGRAMA ODGOJA I OBRAZOVANJA ZA LJUDSKA PRAVA I DEMOKRATSKO GRAĐANSTVO

Suci/procjenitelji

Sudionici smotre

Popis projekata dječjih vrtića

R. br.	Naziv projekta	Dječji vrtić	Mentori/ce
1. DV			
2. DV			
3. DV			
4. DV			
5. DV			
6. DV			
7. DV			
8. DV			
9. DV			
10. DV			

Popis projekata osnovnih i srednjih škola

Red br.	Naziv projekta	Škola	Mentor	Učenici
OŠ razredna nastava				
1. OŠ RN	Zvonci dobrega srca	Osnovna škola Rečica Područno odjeljenje Šišlјavić, Šišlјavić bb, 47204 Šišlјavić Telefon: 047 661579 E– adresa: sanjezana.zorbas@gmail.com	Snježana Zorbas	Monika Purgar, 4.r., Matej Uđbinac, 4.r., Karlo Vukić, 4.r., Petra Britvec, 4.r., Leon Matasić, Dora Žeger, 3.r.

2. OŠ RN	Škrinja zaboravljenih igara	Osnovna škola Legrad Adresa škole: Trg Svetog Trojstva 35, 48317 Legrad Telefon: 048 835011; Telefaks: 048 835011 e-mail: os-legrad-001@skole.t-com.hr	Tamara Marcinjaš, diplomirani učitelj	Matija Habek, Leon Sataić, Iva Šenji, Tara Kolaš i Kim Delić (2.r.) Popis učenika koji će predstavljati projekt na smotri: Matija Habek, Iva Šenji, Leon Sataić i Tara Kolaš (2.r.)
3. OŠ RN	Poučna staza	OŠ Pavleka Miškine Adresa: Sveti Duh 24, 10000 Zagreb Tel: 01 3700 772 E-mail: os-zagreb-014@skole.t-com.hr	Nikolina Matovina Hajduk	Lovro Maločić, Mislav Oslić, Nera Ivković, Tia Nikolić
4. OŠ RN	Srce na dar	Osnovna škola Josipa Račića, Srednjaci bb, 10 000 Zagreb Telefon / telefax: 01 3844 970; 01 3844 970; E-pošta: os-zagreb-063-skole.t-com.hr	Dragana Rakonca, učiteljica razredne nastave Darija Jurič, knjižničarka	Lana Andropolj, Luka Bužinec, Sven Pevec, Peta Straga Rezerva: Iva Zbiljski
5. OŠ RN	Igrajmo se	OŠ Stubičke Toplice Adresa škole: Strmečka cesta 5a, 49 244 Stubičke Toplice Telefon / telefaks: 049/282-531, 049/503-644 E-pošta: osnovna.skola.stubice.toplice@kr.t-com.hr	Brigitte Gmaz, dipl.učiteljica razredne nastave, Blanka Doko, prof. i dipl. bibl.	Karlo Kucelj 4.r., Stjepan Biškup 4.r., Patricia Šurlan 4.r., Nera Petek Martinić 4.r.
6. OŠ RN	Priča drienku	Osnovna škola Ksavera Šandora Gjalskog Zabok, PŠ Špičkovina Adresa škole: Đački put 1, Zabok Telefon: 049	Anica Ormuž, učiteljica, Ružica Kotarski, pedagoginja	Juraj Mohač, 4.š, Mihael Kebet, 4.š, Anamarija Pernjek, 4.š, Jurica Jurčec, 4.š

		221050; 049 226582, Telefaks: 049 223623 e-mail: os-ksaver- sandor- djalski@kr.t-com.hr		
7. OŠ RN	Zbirka radova na kajkavskom dijalektu	OŠ Zlatar Bistrica Adresa: Vladimira Nazora 10, 49247 Zlatar Bistrica Telefon / telefaks: 049 461 749, 049 503 066 e-adresa: os-zlatar-bistrica@skole.htnet.hr	Snježana Kovačević, stručni suradnik- knjižničar, Andreja Jertec, učiteljica 4. razreda	Ema Počekal, 4.r., Ana Futivić, 4.r., Daniel Cimić, 4.r., Ana Marija Jakušić, 4.r.
8. OŠ RN	Susret različitosti i kultura u mom razredu	OŠ Fran Krste Frankopana, Ivanićgradska 24, Zagreb Telefon/telefaks: 01 2311003 E-adresa: osfkf@skole.t-com.hr	Ljiljana Mitić, dipl. učiteljica razredne nastave	Maja Barić, 2.r. Fran Ožbolt, 2.r., Ivan Popek, 2.r., Filip Vuger, 2.r. .
9. OŠ RN	Misto u sridu srca mogu	Osnovna škola Gradac, Kralja Tomislava 2, 21330 Gradac Telefon/telefaks: 021 697 553, mob.0981311017 E-adresa: fperic8@gmail.com , os-gradac-001@skole.t-com.hr	Branka Perić, Ranka Radoš	Lekić Helena, Radić Toni, Šutić Ernita, Talajić Nina
10. OŠ RN	Bolji i ljepši Stari grad Čakovec	III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec Telefon/telefaks: 040 328001 E-adresa: treca-os-cakovec@ck.t-com.hr	Zdenka Novak – dipl. učiteljica- mentor i Aleksandar Bartolić – učitelj razredne nastave	Gabriela Židov, (4.c), Ira Pucko / Žana Žilić (4. c), Laura Šardi, (4.c) i Fran Bendelja, (4.c)
11. OŠ RN	Kaj Međimurju v	III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec	Zdenka Novak – dipl. učiteljica- mentor i Aleksandar	Rajna Međimurec, (4.c), Aleksandar Posavec/Tomi Tkalec (4.c), Matea Horvat, (4.c)

		Telefon/telefaks: 040 328001 E-adresa: trega-os-cakovec@ck.t-com.hr	Bartolić – učitelj razredne nastave	Borna Činć, (4.c)
12. OŠ RN	Etno-zbirka OŠ Belica	Škola Osnovna škola Belica, PŠ Gardinovec, dr. Ljudevita Gaja 21, 40319 Belica Telefon/telefaks: 040 845 220 E-adresa: tajnistvo.skole@ck.htnet.hr	Silvija Micek, učiteljica informatike, Lidija Hertarić, učiteljica razredne nastave	Ivana Colarić, Petra Hajdarović, Julijana, Kolarić i Edvard Sternad
13. OŠ RN	Različiti, jednako vrijedni a	Osnovna škola Goričan, Školska ulica 16, 40324 Goričan Telefon / telefaks: 040 601160, 040 602164 e – adresa: os-gorican-001@skole.htnet.hr	Sanja Rašan, učiteljica razredne nastave, mentor	Melani Kalanjoš, Luka Marton, Slavica Šimunović i Robert Vugrinec
14. OŠ RN	Sigurni na putu do škole	Osnovna škola Orehovica, PŠ Podbrest, Školska 2, 40322 Orehovica Telefon/telefaks: 040 635 020 E-adresa: os-orehovica@ck.t-com.hr	Senija Zadravec-Kermek, dipl. učitelj razredne nastave, Ivana Čurila, dipl knjižničar	Benjamin Hajdinjak (4.c), Kevin Držanić (4.c), Patricija Lončarić (3.c), Patrik Piškor (3.c) Leticija Horvat (4.c)
15. OŠ RN	Eko čišćenje	Osnovna škola Kuršanec, Glavna 15, 40 000 Čakovec Telefon/ telefaks : 040 389 099 E-adresa: os-kursanec@ck.t-com.hr	Zvonka Rakuša, dipl. učiteljica razredne nastave i hrvatskoga jezika	Tea Jalušić (4.b), Klara Bacinger (4.b), Dora Kos (4.b) i Anita Drožđek (4.b)
16. OŠ RN	Bliski susret mladih i starih lica	Osnovna škola Prelog, Trg bana Jelačića 2, 40323 Prelog Telefon i telefaks: 040 646066	Silvija Kosec, dipl. učiteljica razredne nastave, mentor i Branka Podgorelec, nastavnik	Ivan Levačić, Ema Klarić, Ana Šimić, Dorijan Strbad

		E-adresa: os-prelog-001@skole.t-com.hr	razredne nastave, mentor	
17. OŠ RN	Priločka narodna nošnja	Osnovna škola Prelog, Trg bana Jelačića 2, 40 323 Prelog Telefon / telefaks: 040 646066 E-adresa: os-prelog@ck.t-com.hr	Melita Trupković, dipl. učiteljica razredne nastave – mentor	Sara Mikec (1.d), Matej Glavina (1.d), Katarina Židov (3.c), Lana Mikec (3.c)

OŠ predmetna nastava

1. OŠ PN	Od pločice do pločice	OŠ Vežica, Kvaternikova 49, Rijeka Telefon/telefaks: 051 453868; 051 455680 E-adresa: os-vezica@ri.t-com.hr	Gordana Frol	7. razred: Lucia Tisa Ćiković, Mislav Rumora, Nika Dorčić, Renea Pavičić, Matija Mišić 8.razred: Leon Poljanić, Valeria Tabako, Mia Borši
2. OŠ PN	Okoliš čuvamo- maštamo stvaramo	OŠ „Trsat“, Slavka Krautzeka 23, 51000 Rijeka Telefon, telefaks: 051 216775 E-adresa: os.trsat@ri.t-com.hr	Đurđica Novak – Žagar	Marija Antonia Zubalj, 7.a; Marko Matić, 7.a; Ira Nimčević, 7.a i Adriano Butorac, 7.a
3. OŠ PN	Čitanje je cool!	OŠ „Petar Zrinski“ Čabar, Narodnog oslobodenja 5, 51306 Čabar Telefon/telefaks:05 1/821-147, 051/821-016 E-adresa: os-cabar-001@skole.t-com.hr	Ksenija Petelin, prof.	5. razred: Bartol Janeš 6. razred: Lea Žagar i Dea Turk 7. razred: Anamarija Kvas, Doris Petelin, Nikol Petelin i Dorian Loknar
4. OŠ PN	Peto godišnje doba na Grobnišćini	Osnovna škola Čavle, Čavle 212, 51219 Čavle Telefon / Telefaks: 051 259 169 E-adresa: os-cavle-001@skole.t-com.hr	Gordana Manojlović, prof.	Maja Linić, Lara Tić, Morena Volarić, Jan Fabrio

5.	Utjecaj	Osnovna škola	Sonja Dragičević	Iva Kristić i Luana
----	----------------	---------------	------------------	---------------------

OŠ PN	društvenih mreža na hrvatski jezik	Podmurvice, Podmurvice 6, 51000 Rijeka Telefon / telefaks: 051 678177 E-adresa: os-podmurvice@ri.t-com.hr		Bobanović, 8. razr. Marin Pavelić i Ana Dimitrijević – Stilinović, 7. razr.
6. OŠ PN	Poruka u boci	OŠ „Milan Brozović“ Kastav, Skalini Istarskog tabora 3, 51215 Kastav Tel i fax: 051 691 308, 051 601 069 E-mail: os-kastav-001@skole.t-com.hr	Dubravka Uroda, prof.	Isak Delić, Mario Jelić, Filip Majetić, Saša Mirilović, Dominik Mulac, David Romac, Goran Slišković, Mario Zec (izborna nastava Građanskog odgoja i obrazovanja – 8. razred)
7. OŠ PN	JA građanin kažem STOP pajasenu	Osnovna škola „Nikola Tesla“ Trg Ivana Klobučarića 1, 51000 Rijeka Telefon/telefaks: 051 315 226; 51 317 165 E-adresa: os-ntesla@ri.skole.hr	Orjana Marušić Štimac	U provođenju i prezentaciji projekta na smotri sudjelovali su: Viktorija Kalić (7.razred), Lovorka Krznarić (8. razred), Hana Rut Lerga (7. razred) i Marija Balenović (7. razred). U provođenju i pripremi prezentacije pored navedenih učenika sudjelovale su i Lara Novak (7. razred) i Noa Kaštelan (7. razred).
8. OŠ PN	Prometnice na školskim putovima	Osnovna škola Zamet Bože Vidasa 12, 51000 Rijeka Telefon / telefaks: 051 261113/685050	Irena Peić	Učenici 6. i 8. razreda: Karla Gjukić, Lucia Ivakić, Katia Skokandić i Sara Tokalić, sve 6. razred.
9. OŠ PN	Internetom u avanturu očuvanja baštine	OŠ Sveti Petar Orehovec Sveti Petar Orehovec 90, 48267 Orehovec Telefon/telefaks: 048 856 257 E-mail: os-sveti-petar-orehovec-	Stojanka Lesički, Darko Višak	Dario Hruškovec, Dora Kos, Marko Matus, Ljubica Tinodi – (8. b)

		<u>001@skole.htnet.hr</u>		
10. OŠ PN	Molvarski negdašnji kolači	Osnovna škola Molve Adresa škole: Trg kralja Tomislava Telefon: 048 892 031 Telefaks: 048 892 027 e-mail: os-molve-001@skole.t-com.hr	Mirela Paša	Helena Ivančan, Ana Ivančan, Ana Lončar i Lorena Vincek
11. OŠ PN	Pomozi mi da se smijem	Osnovna škola Ferdinandovac, Dravska 66, 48356 Ferdinandovac Telefon: 048 210001; Telefaks: 048 817709 E-adresa: os-ferdinandovac-001@skole.htnet.hr	Mihaela Patačko, prof.	Martina Karan, Doris Kudumija, Petra Turbelija i Martina Živko (6. razred)
12. OŠ PN	Znamo li što imamo?	OŠ „Đuro Ester“, Koprivnica Adresa škole: Trg slobode 5, 48000 Koprivnica Telefon: 048 622 433; Telefaks: 048 625 842 E-mail: tajnik@kc.htnet.hr	Ana-Marija Bobovčan, prof., mentor	Broj učenika u projektnoj skupini: 21: Danijel Bačani, Juraj Balaško, Marko Baron, Lorena Cahunek, Lea Fuček, Lara Geci, Mateo Halavuk, Matija Indir, Emanuel Jakrlin, Robert Jelak, Hana Knežević, Tara Kučina, Marco Landek, Ena Maria Marušević, Lea Miloš, Mihael Posavec, Lukrecija Slobodanac, Matej Staničir, Mihaela Šestanj, Filip Verčević, Dalibor Želežić (5.d razred), Hana Knežević, Tara Kučina, Lea Miloš, Filip Verčević
13. OŠ PN	Čuvajmo zdravlje	OŠ Franu Krste Frankopana, Frankopanska 64, 31 000 Osijek Tel . 031 505820; Fax 031 575125 e-mail: os-osijek-007@skole.t-	Dubravka Čuržik, Anica Fumić	Nera Mamić 8.a, Niko Pušeljić 8.a, Lucija Todić 8.a, Lorena Stanojević 8.c

		com.hr		
14. OŠ PN	Školska uniforma – “uni“ ili „forma“	Osnovna škola „Tin Ujević Opatijska 46, 31000 Osijek	Mirna Grbec, učiteljica	Marijana Horvat, Tea Mušac, Ena Šprem, Hana Šprem i Vita Guljaš (rezerva)
15. OŠ PN	Mladi prate rad lokalne samouprave	OŠ Pantovčak Hercegovačka 108, Zagreb Telefon / telefaks: 01 48 24 148; 01 48 24 422; E-adresa: os-zagreb-005@skole.t-com.hr	Marina Žitković, dipl.pedagog; pedagoginja OŠ Pantovčak	Učenici Vijeća učenika : Zoe Milošević(5.a), Hana Ahčin(5.b), Luka Šimek(6.a), Anamarija Madunić(6.b), Maria Bota(7.a), Nika Perković(7.b), Mislav Žanić(8.a), Luka Kostanjski(8.b), Karla Kroflin(8.c)
16. OŠ PN	"Izgradite nam biciklističke staze da nas automobili ne gaze"	Osnovna škola Šime Budinić Adresa: Put Šimunova 4, 23000 Zadar Telefon: 023 305435, Fax: 023 309010 E – mail : os-zadar-005@skole.t-com.hr	Nera Batina	Josipa Batur, 8 e, Evelin Delić, 8e, Marcela Dorkin, 8 d, Katarina klarin, 8 d, Ema Pavlović, 8e, Mihaela Perić, 8e, Fani Španić, 8d
17. OŠ PN	Nama+ je+ stalo!“ (engl. verzija: „WE CA+RE+!“)	OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovički Adresa škole: Brestovec Orehovički 40, 49 221 Bedekovčina Telefon: 049 238149, Telefaks: 049 238250 E-mail: os.stjepana.radica.brestovec.orehovicki@kr.t-com.hr	Zdenko Kobeščak	Karolina Tretinjak, 8.a, Dorotea Valjak, 8.a, Dominik Stanić, 7.a, Karlo Kobeščak, 7.a
18. OŠ PN	Tehnologija nas spaja ili razdvaja?	OŠ Stjepana Radića Brestovec Orehovički Adresa škole: Brestovec Orehovički 40, 49 221 Bedekovčina Telefon: 049 238149; Telefaks:	Dijana Gubez, prof.povijesti i Ljubica Gorički, prof. pedagogije	Maja Čmarec, Valentina Siketić, . Andreja Tenšek, Valentina Pavlek

		049 238250 E-mail: os-s.radica@kr.t-com.hr		
19. OŠ PN	Priča o himni	Osnovna škola Antuna Mihanovića Klanjec Lijepo naše 41, 49290 Klanjec tel./faks: 049 550332, e-pošta: os-klanjec-001@skole.t-com.hr , jadranka.husnjak@skole.hr	Jadranka Husnjak	Sara Pleško, 7.r., Ema Lovrek, 6.r., Ana Lovrečki, 7.r., Patricija Pogačić, 7.r.
20. OŠ PN	Info ploča Tuhelja	OŠ Lijepa naša Tuhelj Adresa škole: Tuhelj 54, 49215 Tuhelj telefon/telefax.: 049 556218 e-mail: os-tuhelj-001@skole.t-com.hr	Ančica Slaviček, prof.	David Koletić, Edo Kruneš Kunšt, Kristijan Gajšak, Mladen Jelačić
21. OŠ PN	Oštećeno školsko igralište (Mladi prate rad lokalne samouprave; O Š Zapruđe)	Osnovna škola Zaprude, Meštrovićev trg 8a, 10020 Zagreb Telefon i telefaks 01 6671642 E-adresa: os-zagreb-088@skole.t-com.hr	Izeta Colarić	Jakov Crnjak, 7.b; Jakov Bošnjak, Marta Keča, Ema Mikulandra, 8.a; Mihael Janić, Ana Klarin, Tina Klarin, Tina Krčmar, Vanja Turudić, Anja Žarković, 8.b; Maja Starčević, 8.c
22. OŠ PN	Pušenje nije cool!	OŠ „Stjepan Radić“, Božjakovina, Domaćinska 1, 10370 Dugo Selo Telefon/telefaks 01 2763 456, 01 2763 556 E-adresa: os-bozjakovina-001@skole.htnet.hr	Dragica Katić, prof., Keti Mamuza, prof.	Mateja Čutura 7.r., Klara Babić 7.r. Roberto Hilt, 7.r., Ana Babić, 7.r., Eva – Paola Ercegović 7.r, Morena Opačak 6.r, Darija Nikolić 6.r, Marina Blažević 6.r, Paulina Devčić 6.r, Petra Darojković 6.r, Ivona Josipović 6.r
23.	Ravnopravnost	Osnovna škola	mr. sc. Tihomir	Ana Milković, Milan

OŠ PN	spolova u školi i u društvu (EU odgoj)	kneza Mislava, Braće Radić 6, 21212 Kaštel Sućurac Telefon/telefaks: 021 224 080 E-adresa: os-knez- mislav@st.htnet.hr; rajcic66@yahoo.com	Rajčić	Janjić, Marta Laštre, Domagoj Bratinčević
24. OŠ PN	Sigurnost i mobilnost za sve	I. osnovna škola Čakovec, Kralja Tomislava 43, 40000 Čakovec Telefon / Telefaks: 048 395157 E-adresa: 1.osnovna- skola@ck.t-com.hr	Ivana Ružić, diplomirani informatičar	Ena Jalšovec (7. razred), Margareta Lesjak (7. razred), Hrvoje Novak (7. razred) i Jana Škvorc (7. razred).
25. OŠ PN	Dio istog svijeta	II. osnovna škola Čakovec, Trg pape Ivana Pavla II 1, 40 000 Čakovec Telefon:040/390 120 E-adresa: os- cakovec-002@skole.htnet.hr	Marta Novak, mag. theol.	Lea Goričanec (7.b raz), Antea Lilek (7.b raz), Tomica Oskoruš (7.a raz), Bruno Srnec (7.b raz.)
26. OŠ PN	(Ne)biciklima kroz grad	Snježana Odak Hrkac, učiteljica povijesti i geografije, mentor	II. OŠ Čakovec, Trg pape Ivana Pavla II 1, 40000 Čakovec Telefon / telefaks:040/390- 120 E– adresa: os- cakovec-002@skole.htnet.hr	Nina Drk, 8.a, Anja Rakuša, 8.a, Neven Žilavec, 6.b, Lana Mađar, 6.a
27. OŠ PN	Florijan Andrašec – zaboravljeni međimurski pjesnik	III. osnovna škola Čakovec, Ivana pl. Zajca 24, 40000 Čakovec Telefon/telefaks: 040 / 328001 E-adresa: treca-os- cakovec@ck.t-com.hr	Tihana Preksavec, prof. hrvatskoga jezika, Tomica Hlapčić, prof. povijesti, mr. sc. Dražen Ružić, diplomirani knjižničar	Ena Meglić (7.razred) i Tena Benčik (7. razred), Anja Posavec (8. razred), Sara Sobočan (8. razred)
28. OŠ PN	Mali svijet	Osnovna škola Donja Dubrava, Krbulja 21, 40328,	Renata Heric, prof. povijesti i geografije	Marta Horvat (7.r), Marijeta Bogomolec (7.r.), Tamara

		Donja Dubrava Telefon: 040 688825 E-adresa: os-donja- dubrava- 001@skole.t- com.hr		Punčikar(7.r.), Nikolina Matulin (7.r.)
29. OŠ PN	Projekt 108	Osnovna škola Donji Kraljevec, Čakovečka 7, 40320 Donji Kraljevec Telefon 040 655 137 Telefaks 040 655 639 E-adresa: os.d.kraljevec@ck.t -com.hr	Dubravka Horvat, prof. hrvatskog i češkog jezika i književnosti i Marta Novak, mag. theol.	Vivien Gudlin (7.r), Gloria Kovač (7.r), Ema Miščin (8.r), Maria Žokalj (5.r)
30. OŠ PN	A tko si ti?	Osnovna škola Vladimira Nazora, Pribislavec, Kaštelska 12, 40 000 Čakovec Telefon / Telefaks: 040 360 754; 040 360 863 E-adresa: os- pribislavec- 004@skole.htnet.hr	Aleksandra Đurić, prof.	Ivana Mihalković (8.razred), Valentina Pavić (8.razred), Helena Varga (8.razred), Inka Varga (8.razred)
31 OŠ PN				

Srednja škola

1. SŠ	Negativni pozitivci	Gimnazija "Fran Galović" Koprivnica Adresa škole: dr. Željka Selingera 3A Telefon: 048 279 801; Telefaks: 048 279 817 e-mail: gimnazija- fran-galovic@kc.t- com.hr	Mišela Lokotar, prof., Marina Tomac-Rojčević, prof. mentor	Paula Stančin, 2.e; Vanja Vidaković, 2.f, Ivana Markulin, 2.e, Luka Ernečić, 2.f
2. SŠ	Uoči, reagiraj i promjeni svoje ekološke navike	Tehnička škola i prirodoslovna gimnazija Ruđera Boškovića, Vukovarska 209,	Gordana Popović, mag.educ.paed.	Učenici 1. i 3. razreda koji su sudjelovali u izradi projekta i koji će ga predstavljati na smotri:

		31 000 Osijek Telefon / telefaks: 031 501 933, 031 495571; 031 505 341 E-adresa: tehnoloska.skola@os.t-com.hr		Maja Nagy (3.e), Ivana Jozić (3.e), Ika-Josipa Babić (1.p), Marina Lukić (1.p)
3. SŠ	Zdrava prehrana	Srednja škola Marka Marulića Slatina Trg Ruđera Boškovića 16, 33520 Slatina Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577 E-pošta: sanjamrzljak@yahoo.com	Sanja Mrzljak Jovanić, mag.philol.croat.	Tatjana Josipović, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Dino Hrgetić, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Nino Turopoli, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije, Marija Čavić, 3. razred Ekonomije, trgovine i poslovne administracije
4. SŠ	Duhan – lokalno dobro, globalno zlo	Srednja škola Marka Marulića Slatina Trg Rudera Boškovića 16, 33520 Slatina Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577 E-pošta: matijagosler2002@yahoo.com	Matija Gosler, prof.	Andrea Gregurić, 1.a razred opće gimnazije, Lucija Fotez, 1.a razred opće gimnazije, Lucija Ivanac, 1.a razred opće gimnazije, Marina Relatić, 1.b razred opće gimnazije
5. SŠ	Kulturna baština – ponos predrasude	Srednja škola Marka Marulića Slatina Trg Ruđera Boškovića 16, 33520 Slatina Telefon/telefaks: 033/551 449; faks: 033/551577 E-pošta: dariovrbaslija@yahoo.com	Dario Vrbaslija, mag. theol.	Nikolina Ljekaj, 2. b razred opće gimnazije, Igor Suhi, 3. b razred opće gimnazije, Eva Balković, 2. b razred opće gimnazije, Višnja Šljivac, 2. b razred opće gimnazije
6. SŠ	Carpe diem quam minimum credula	Srednja škola Obrovac, 23450 Obrovac Tel. 023 689058	Darko Tokić, prof.	Martina Ević, 4.r., Valentina Ević, 4.r., Tina Župan, 2.r.

	postero	Faks 023 689852 E-mail: ss-obrovac-501@skole.t-com.hr		
7. SŠ	Crkva politika u našoj sredini	Ekonomski i upravna škola Osijek Trg Svetog Trojstva 4, 31000 Osijek Telefon/telefaks: 031 207104; 031 212670 E-adresa: ekonomска-skola-osijek@os.t-com.hr	Dalibor Popović, prof. i Kristina Galošević, prof.	Igor Milaković, Zdenka Šustić, Mihaela Totić i Vedrana Živković.
8. SŠ	Djeca poteškoćama u razvoju	Prosvjetno-kulturni centar Mađara u RH, Osijek, Drinska 12a, 31000 Osijek Tel. 031/ 274 339 E-adresa: magyar-kozpon@pkc-madjara.t-com.hr , mirela.berlancic@gmail.com	Mirela Berlančić, prof.,	Tamara Bajić, Tereza Suk, Gergely Virág, Dora Suk
9. SŠ	„Posudi, pročitaj, vratи“ (Volunteerski klub)	Šumarska i drvodjelska škola Karlovac, 47 000 Karlovac Telefon / Telefaks: 047 609 – 599; 047 611 – 175 E-adresa: sum.skola-klc@ka.t-com.hr	Mirna Korkut, prof. pedagogije i Božica Golubić, knjižničarka	Iva Domišljanović, 3.m, Luka Katić, 3.dt, Petar Magdić, 3.dt i Ivana Rustija, 3.dt
10. SŠ	I andeli bi zgrijšešili ...	Srednja škola Bedekovčina Adresa škole: Ljudevita Gaja 1, 49 222 Bedekovčina Tel. 049 213 514 E-adresa: sskola-bedekovcina@kr.t-com.hr	Vera Hrvoj, prof., Danijela Švigir, prof.	Benjamin Mikulec, Marina Kobeščak, Karla Glogoški, Josipa Zgorelec
11. SŠ	Mijenjajući sebe mijenjamo druge	Škola za umjetnost, dizajn, grafiku i odjeću Zabok Adresa: Prilaz prof.	Karmela Kristić Šimek, prof., Vanja Lovinčić, knjižničarka	Nikolina Mezdjić (1. MT), Marta Čaržavec (3. D), Marta Fiorencis (4. MT), Sara Juretić (4.

		Ivana Vrančića 5, 49210 Zabok Telefon/telefaks: 049 221 620, 049 221 147 E-adresa: skola.umjetnosti.za bok@kr.t-com.hr		MT)
12. SŠ	Razumijevanje m do zajedništva	Srednja Škola Oroslavje, Adresa škole: Gajeva 1, 49243 Oroslavje Telefon: 049 588 740; Telefaks: 049 588 741 e-mail: renata.candrllic@email.t-com.hr	Ana Knežević-Hesky, prof. i Renata Čandrlić, prof.	Dominik Sporiš, Tamara Zvonarek, Lucija Cvetko, Fraziska Žulj
13. SŠ	Predškolska dob	Druga srednja škola Beli Manastir Školska 3, 31300 Beli Manastir Telefon: 031/703 306, telefaks: 031/705 206, 705 207 E- adresa : ss-beli-manastir-503@skole.htnet.hr	Jasminka Berend, prof.	Jelena Šimunić, Matea Jakšić, Anna Gerber, Jožef Balog
14. SŠ	Želim zaraditi svoj džeparac!	Privatna srednja ekonomska škola s pravom javnosti INOVA, 3. Vrbik 10, Zagreb Razredna odjeljenja: Folnegovićeva 10 Telefon /Faks 01/4662893; 01/4662894 E-pošta: inova@pses-inova.hr	Tajana Pištelek, prof.	1. razred: Lara Mihaljević, Nives Dominic, Niko Kovačević, 2.razred: Ivana Stipić, Petar Talijić, Daria Horvat, Katarina Modrić, 3. razred: Ivana Džalto, Antonija Jeskov, Minea Pejić
15. SŠ	Oživimo „Prostor“	Gimnazija Josipa Slavenskog Čakovec, Vladimira Nazora 34, 40000 Čakovec Telefon: (040) 314- 900, telefaks:(040)	Helena Zečar, prof. filozofije i sociologije	Alba Elezović, Ida Ivec, Silvija Jelačić, Maja Sabol

		314-911 E-pošta: gimnazija-cakovec@ck.t-com.hr		
16. SŠ	Kada glazba zagluši uši	Gospodarska škola Čakovec, Vladimira Nazora 38, 40 000 Čakovec Telefon/telefaks: 040 395302 e-adresa: gospodarska-skola-cakovec@ck.t-com.hr	Monika Perčić, prof.	Filip Paler, Helena Kopasić, Helena Zdolec i Neven Pintarić
17. SŠ	Pomoć djeci u KBC-u Osijek	Ekonomска i upravna škola Osijek, Trg Svetog Trojstva 4, 31000 Osijek Telefon/telefaks: 031 207104; 031 212670 E-adresa: ekonomска-skola-osijek@os.t-com.hr	Dalibor Popović, prof. i Kristina Galošević, prof.	Lana Horvatić, Andrea Kiš, Marina Marić i Marija Ursa
18. SŠ	Zdravstveni odgoj u školi	IV gimnazija „Marko Marulić“, Zagrebačka 2, 21 000 Split Telefon / Telefaks: 021 344 484 E-adresa: gimnazija-marko-marulic@st.htnet.hr	Natalija Palčić, prof.	Pletikosić Jelena, Bekavac Lana, Brizić Jan, Mikačić Matej
19. SŠ	Glas mladih slabo odjekuje	Udruga Dugopolje aktivno radi, skraćeno DAR, Stepinčeva 2, 21204 Dugopolje Mobitel: 098 1375698, 098 9762593, 098 9440878 E-adresa: udrugadar@gmail.com	Stephanie Balić, prof., Mara Balić, dipl. učiteljica, Maja Lovreček, prof.	Ivana Balić (1. razred SŠ), Matija Balić (1. razred SŠ), Marija Delaš (1. razred SŠ), Josip Radovan (2.razred SŠ), Stjepan Ante Balić (3. razred SŠ), Karmen Bosančić (3. razred SŠ), Ivana Jelena Balić (4. razred SŠ), Luka Balić (4. razred SŠ), Matea Radovan (4. razred SŠ), Kristina Ćosić (4. razred SŠ), Hrvoje Radovan (4.

				razred SŠ)
--	--	--	--	------------

Programske teme

S projektom iz demokratskog građanstva i ljudskih prava po metodi *Projekt građanin* mogu sudjelovati:

- odgojitelji predškolskog odgoja
- učenici razredne nastave osnovnih škola
- učenici predmetne nastave osnovnih škola
- učenici srednjih škola.

Cilj Smotre: Omogućiti učenicima stjecanje kompetencija za cjeloživotno učenje

Na smotri mogu sudjelovati projekti iz sljedećih tematskih područja.

1. Predškolski odgoj:

- Osobna prava i odgovornosti i prava drugih;
- pravo na zdravu okolinu i čuvanje okoline;
- razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog identiteta i interkulturnosti;
- ponos i čuvanje baštine.

2. Razredna nastava

- Ljudska prava i odgovornosti;
- zaštita voda u zavičaju;
- zavičaj, gospodarstvo u zavičaju i poduzetnička kompetencija;
- projektna nastava iz demokratskog građanstva – projekt građanin zaštita okoliša;
- razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog identiteta i interkulturnosti
- razvoj kulturne osviještenosti
- jezične / dijalektalne osobitosti razvičajnih regija
- umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema.

3. Predmetna nastava osnovne škole i srednje škole

- Ljudska prava i demokratske građanske odgovornosti;
- projektna nastava iz demokratskog građanstva – projekt građanin umijeće komuniciranja i rješavanja osobnih i društvenih problema
- razvoj osobnog, zavičajnog, domovinskog i globalnog identiteta
- gospodarstvo i poduzetnička kompetencija
- zaštita okoliša
- europske integracije;
- kulturna baština, kulturne vrijednosti i stvaralaštvo, razvoj identitetne i interkulturne kompetencije

Svaki projekt djece u dječjim vrtićima, učenika osnovne škole te učenika srednjih škola treba imati sljedeće **sastavnice**:

1. naziv projekta
2. tematsko područje
3. cilj projekta
4. naziv dječjeg vrtića/škole, adresa, telefon, faks, e-pošta;
5. ime i prezime voditelja projekta;
6. podaci o djeci u dječjim vrtićima te učenicama/učenicima

7. opis projekta: opis pojedinih dionica projekta (prema metodičkim odrednicama za provedbu projekata te prema osobitostima za svaku dob – izbor i istraživanje problema, moguća rješenja problema, najbolji pristup, plan djelovanja, podaci o tome gdje je projekt bio predstavljen, ostvareni rezultati);

Opis provedbe projekata

Proces odgoja i obrazovanja za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja ostvaruje se na tri razine:

- Cjelokupno ozračje u kojem dijete živi u obitelji i vrtiću (prostor, ritam života, materijalno okružje, odnosi i interakcije s drugima)
- Svakodnevne životne situacije (zadovoljavanje osnovnih potreba, dosljednosti u primjeni odgojnih postupaka, razvoj socijalne veze s odgojiteljicom/odgojiteljem i osjećaja komunikacijske sigurnosti i dr.)
- Planirani poticaji za raznovrsne igre i planirana zbivanja u odgojnoj skupini i vrtiću te okružju.

U izboru tematike projekta valja polaziti od potreba i mogućnosti djece i uvažavati načela i metode predškolskog razvojnog kurikuluma. Projekt treba imati elemente akcijskog istraživanja.

1. Izbor teme koja je povezana sa životom djeteta

Izbor teme se mora temeljiti na intrinzičnoj motivaciji djeteta. Polazište je u nekom, za djecu važnom životnom problemu i interesu koji je svojstven njihovim razvojnim osobinama. Teme iz područja predškolskog odgoja i obrazovanja integriraju četiri grupe prava i odgovornosti: pravo na preživljavanje, pravo na razvojne poticaje, pravo na sudjelovanje i zaštitna prava;

2. Razvoj projekta u predškolskom odgoju i obrazovanju

a) Stvaranje materijalnog i interakcijskog okružja

Osiguranje poticajne materijalne sredine i što raznovrsnijih izvora znanja. Osigurati timski pristup i partnersku suradnju svih sudionika projekta: u odgojnoj skupini, unutar vrtića, s roditeljima djece i s lokalnom zajednicom.

b) Aktivna uključenost djeteta – učenje činjenjem, informacije iz prve ruke

Rad na projektu odvija se u kontekstu koji potiče djecu na pregovaranje, suradnju, preuzimanje odgovornosti za traženje odgovora (učenje kako učiti), provjeravanje svojih otkrića i traženje vlastitih pristupa rješavanju problema.

Iskustva koja djeca stječu tijekom projekta moraju biti relevantna za njegov život.

c) Kreativno izražavanje i prosocijalno ponašanje

Način ponašanja djece u igri i rezultati dječjeg stvaranja (govornog, likovnog, glazbenog i praktičnog) sredstvo su motiviranja za dalja istraživanja, ali i mjerilo rasta i razvoja djeteta te postignuća vezanih za temu projekta.

3. Evaluacija procesa i postignuća

Procjenjuje se praktična primjena novih znanja i vještina djece. Procjenu vrši odgojitelj, odnosno tim koji radi na projektu, na temelju promatranja dječje igre i stvaranja.

Tijek rada na provedbi projekta učenika osnovnih i srednjih škola

Projektna nastava ostvaruje se kroz najmanje sedam koraka zbog toga da se očuva demokratska procedura rješavanja problema, ali i svi procesni dijelovi projekta. Znanje projektnog planiranja učenici će trebati kasnije u svojem profesionalnom i građanskom životu. Takvo učenje namijenjeno je učenicima razredne nastave i predmetne nastave osnovnih škola i učenicima srednjih škola. Za ostvarenje projekta potrebno je najmanje 15 školskih sati.

Svaki sat planira se tako **da uključuje interdisciplinarni pristup u oblikovanju sata** kao što su: čitanje, diskusija, pisanje, istraživanje činjenica, analiza grafova, rješavanje problema u malim skupinama, socijalno učenje, učenje kako učiti, poduzetništvo, tehnike suradničkog učenja, igra uloga, proučavanje zakona i Ustava RH, pisanje dopisa, molbi, kontaktiranje s osobama iz javnog života i predstvincima vlasti, javni nastup itd.

Učenici u suradnji s roditeljima i učiteljima izabiru problem, sustavno ga istražuju, dokumentiraju i oblikuju plan rješavanja problema. U ostvarivanju projekta uspostavlja se suradnja s roditeljima, stručnjacima, predstavnicima vlasti, medija, ljudima iz lokalne zajednice u čiju nadležnost spada rješavanje problema. Da bi se došlo do odgovarajućeg izbora i rješenja problema u nastavnom procesu planiraju se sljedeće dionice.

1. Izbor problema

Prepoznavanje problema u svojoj sredini kroz osobno iskustvo, razgovor s roditeljima, rođacima, priateljima, učiteljima. Raspravljanje i selekcioniranje problema kojim će se razred ili skupina baviti većinskim brojem glasova razreda.

2. Istraživanje društvene važnosti problema

Proučavanje zakona i propisa koji se odnose na problem. Upoznavanje ustavnih odredbi iz područja rješavanja problema. Praćenje tiska i ostalih medija. Anketiranje učenika i građana. Korištenje biblioteka i čitaonica, udžbeničke literature, prikupljanje informacija elektronskom poštom, slaganje dokumentacijskih mapa.

3. Oblikovanje mogućih rješenja problema

Dijeljenje projektne skupine u četiri manje skupine. Svaka skupina raspravlja i oblikuje najbolji način rješavanja problema. Utvrđuju se načini, pristupi, postupci, identificiraju se lokalni nositelji vlasti u čije područje rada spada problem i koji mogu pomoći u rješavanju problema.

4. Izbor najboljeg pristupa rješenju problema

Glasnogovornik svake skupine pred cijelim razredom obrazlaže pristup skupine rješavanju problema. Cijeli razred raspravlja o jakim i slabim stranama ponuđenog rješenja. Na kraju razred izabire najuspješnije rješenje među ponuđenima a slabe strane nastoje ponuđenim rješenjem prevladati.

5. Razvoj plana akcije

Projektna skupina razvija plan akcije, odnosno planiranje aktivnosti koje će se poduzeti kako bi se proveo plan i došlo do oživotvorenja predloženog rješenja problema. Projektna skupina izrađuje portfelj i dokumentacijsku mapu rješavanja problema.

6. Predstavljanje plana akcije široj zajednici

S planom akcije upoznaju se ostali učenici, roditelji, razrednici, predstavnici lokalne zajednice. Tako se stvara pozitivno ozračje za prihvaćanje ponuđenog rješenja problema. Projekt se može prikazati u školi pred nastavnicima, učenicima, na roditeljskom sastanku, na razini cijele škole i sl. Bit je u tome da učenici učvršćuju svoje vještine argumentacije, javnog nastupanja, razvijaju svoje stavove, upoznaju u očima drugih svoju osobnost.

7. Javno predstavljanje ponuđenog rješenja problema

Za predstavljanje projekta izvan škole potrebno je pomoći učenicima tako da voditelj projekta unaprijed dogovori odlazak predstavnicima lokalnih vlasti koji su nadležni za rješavanje problema. Može se uputiti obavijesti medijima o mjestu i vremenu susreta s predstavnicima lokalnih vlasti. Prilikom predstavljanja potrebno je koristiti portfelj i dokumentacijsku mapu. Na portfelj se stavljuju samo najreprezentativniji dokumenti (fotografije, isječci iz novina, rezultati ankete, članci zakona, tekstualni zapisi učenika i drugi važni materijali prikupljeni i nastali u pojedinim koracima rješavanja problema).

Sadržaj smotre i vrednovanje postignuća:

I. dokumenti projekta su ogledna mapa (četiri spojena *hamera/panoa* 70x100) i dokumentacijska mapa projekta – format A4 ili A5.

II. Obrazloženje i obrana projektnog cilja (do 16 minuta) – skupina od četiri učenika pred prosudbenim povjerenstvom.

Sadržaj i procedura Smotre detaljno su opisani u priručniku za nastavnike *Projekt građanin*.

Voditelji projekta

Projekt vodi/e samo oni voditelji koji su prošli stručnu edukaciju za primjenu Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava, za aktivne metode učenja i poučavanja i projektnu nastavu – projekt građanin.

Selekcija projekata

Izbor najkvalitetnijih projekata vrši Državno povjerenstvo te o rezultatima izbora obaviješće voditelje projekata. Izbor se vrši prema sljedećim okvirnim kriterijima:

- izbor teme i postupak provedbe treba biti u skladu s uputama objavljenim u Katalogu natjecanja susreta i smotri;
- projekt treba imati obilježja integriranog razvojnog kurikuluma i uvažavati zadaće i načela odgoja i obrazovanja za demokratsko građanstvo i ljudska prava;
- u prikazu se daje proces provedbe projekta i postignuća vidljivih u promjenama okružja i ponašanju djece i odraslih;
- u provedbi i prikazu postignuća treba koristiti kreativne načine izražavanja djece i odraslih.

O sposobljenost koju stječu učenici radeći na projektima iz područja demokratskog građanstva

Učenici se osposobljavaju da budu konstruktivni građani zauzeti za izgradnju boljeg društva, a ne bespomoći kritizeri koji svojim tihim otporom uniše svaki razvojni projekt. Doživljaj uspjeha u ovom području prenosi se na bolje učenje u drugim predmetima jer je doživljeni uspjeh izvor motivacije.

Projektna nastava uključuje sve metode aktivne uključenosti učenika u nastavni proces.

Takvim učenjem stječe se društvena osposobljenost: znanja, vještine i stavovi koji su neophodni za **cjeloživotno učenje**.

- istraživanje,
- učenje kako učiti,
- rješavanje problema,
- timski rad,
- suradničko učenje,
- dokumentarni pristup,
- rasprava,
- kratak i argumentiran govor,
- javni nastup,
- poduzetnička osviještenost,
- učenje Ustava RH i zakona njihovim korištenjem u rješavanju stvarnih problema,
- identitetna, kulturna i interkulturna osviještenost
- komunikacijske vještine,
- razvoj građanskih i moralnih vrlina.

Kriteriji za vrednovanje projekta

1. **Značaj.** Je li skupina izabrala najvažnije informacije za ukazivanje na značaj problema i mogućnost njegova rješenja?

2. **Razumijevanje.** Jesu li izlagatelji pokazali razumijevanje prirode i opsega problema s obzirom na alternativne pristupe rješenja problema koje su prepoznali? Jesu li pokazali razumijevanje svojeg plana djelovanja?
3. **Obrana stajališta.** Je li skupina na odgovarajući način predstavila svoje stajalište? Jesu li učenici branili svoja stajališta na odgovarajući način prilikom odgovaranja na postavljena pitanja?
4. **Točnost u odgovaranju.** Jesu li odgovori na pitanja sudaca bili uspješni?
5. **Suradnja unutar skupine/timski rad.** Jesu li se branitelji projekta držali onog dijela rješenja problema za koji su bili odgovorni? Jesu li se nadopunjavali uvažavajući pritom mišljenja ostalih?

Kriteriji za vrednovanje obrane projekta

1. **Uvjerljivost.** Je li izlaganje u cjelini uvjerljivo ukazalo da je izabrani problem važan?
2. **Praktičnost i usklađenost:** Je li predloženi pristup za dobivanje potpore ostvarljiv? Jesu li uzeta u obzir stvarna ograničenja?
3. Je li odnos između izlaganja bio jasan? Je li se svako izlaganje nadovezivalo na ono prethodno ili prethodna?
4. **Obrana stajališta:** U kojoj su mjeri učenici uspjeli dokazati da je njihov plan djelovanja razuman? U kojoj su mjeri uspjeli dokazati da mogu osigurati potporu i prevladati otpor u zajednici i kod izvršne i zakonodavne vlasti u odnosu na njihov plan djelovanja?
5. **Točnost u odgovaranju:** U kojoj su mjeri odgovori učenika bili točni u odnosu na pitanja?
6. **Suradnja:** Jesu li izlaganja učenika pokazala da su razgovarali o postignutom i naučili surađivati radeći na projektu?

U vrednovanju obrane projekta uzima se u obzir cjelokupni rezultat s obzirom na kreativnost, originalnost i učinkovitost izlaganja. Obrana projekta vrednuje se opisno.

Literatura

1. Nacionalni program odgoja i obrazovanja o ljudskim pravima, Vlada Republike Hrvatske (1999), Nacionalni odbor za obrazovanje o ljudskim pravima, Zagreb
2. Temeljni međunarodni dokumenti iz područja odgoja i obrazovanja za ljudska prava (1999), Vlada Republike Hrvatske, Nacionalni odbor za obrazovanje o ljudskim pravima, Zagreb
3. Projekt građanin, priručnik za nastavnike (2008), Agencija za odgoj i obrazovanje, prijevod.Centar za građanski odgoj i Ministarstvo prosvjete SAD, Zagreb
4. Lončarić Jelačić, Nevenka: Odgoj za ljudska prava i aktivno građanstvo kroz cjelokupni školski pristup (2008), Brošura za Smotru projekata iz Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Zagreb
5. Spajić-Vrkaš, V., Stričević I., Maleš D., Matijević M. (2004): Poučavati prava i slobode-priručnik za učitelje osnovne škole s vježbama za razrednu nastavu, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Istraživačko – obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo, Zagreb.
6. Maleš, Dubravka, Stričević, Ivanka: Odgoj za demokraciju u ranom djetinjstvu (2005), Priručnik za rad s djecom predškolske dobi na usvajanju humanih vrijednosti: Udruženje Djeca prva, Zagreb
7. Maleš, Dubravka i suradnici: Živjeti i učiti prava (2003.), Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu,
8. Uzelac, Maja (2006) 111 koraka prema demokraciji i ljudskim pravima. Priručnik građanske i političke kulture za mlade i odrasle. Mali korak, Zagreb
Istraživačko-obrazovni centar za ljudska prava i demokratsko građanstvo
9. Markočić, Matilda: Igrom do škole (2003.), Udruženje „Djeca prva“, Zagreb
10. Humane vrednote i Istraživanje humanitarnog prava (2004), Zavod za školstvo Republike Hrvatske, Hrvatski crveni križ i ICRC, Zagreb

Upute za suse/procjenitelje

Smotra Projekta građanin je kulminacija interaktivnog programa građanskog odgoja kojem je cilj aktivno uključivanje mladih u građanski život njihovih zajednica. U Projektu građanin, učenici uočavaju i analiziraju pitanja i probleme s kojima se suočava njihova zajednica (škola, susjedstvo, grad, država). Oni odabiru jedno od tih pitanja i problema za detaljno istraživanje. Nakon što dovrše svoje istraživanje oni predlažu javnu politiku koja se bavi tim pitanjem ili problemom. Na kraju, izrađuju plan akcije u kojem su detaljno opisani koraci koji se trebaju poduzeti da bi njihov prijedlog javne politike bio usvojen od strane nadležnih tijela. Tada, na osnovi svojih istraživanja razred ili projektna skupina izrađuje svoj portfelj.

Da bi izradili portfelj Projekta građanin, učenici se dijele u četiri pod-grupe, jedna grupa za svaki dio portfelja. Glavna odgovornost svake grupe je

Prva grupa – Objasnjenje problema

Druga grupa – Istraživanje alternativne politike

Treća grupa– Predlaganje javne politike

Četvrta grupa – Izrada plana akcije

Sljedeći podaci pripremljeni su da bi vam pomogli u vrednovanju svakoga od četiri dijela portfelja. Portfelj ima dvije komponente – oglednu komponentu i dokumentacijsku komponentu. Te dvije komponente zajedno čine portfelj koji ćete vrednovati. U tu svrhu koristit ćete „Popis kriterija za portfelj“ i „Obrazac za procjenu portfelja“. „Obrazac za procjenu portfelja“ ima pet dijelova, četiri dijela s kriterijima za vrednovanje portfelja i jedan dio s kriterijima za sveukupno vrednovanje rada učenika.

Dolje navedeni podaci odgovaraju četirima glavnim dijelovima koji čine oglednu komponentu i dokumentacijsku mapu.

Prva grupa za izradu portfelja – objasnjenje problema

Ogledni dio

U prvom oglednom dijelu treba navesti detaljno objasnjenje odabranog problema te razloge zašto ga je razred ili projektna skupina odabrala. Pisani sažetak na jednoj ili dvije stranice trebao bi obuhvaćati jasan opis pitanja/problema i što je razred/skupina o njemu naučila. U prvom oglednom dijelu trebali bi se nalaziti i odgovarajući grafikoni, fotografije, ilustracije i/ili strip. Učenici bi trebali navesti i sve izvore koje su koristili u istraživanju.

Pisani sažetak treba postaviti na ogledni pano, a on mora sadržavati sljedeće podatke:

- jasno objasnjenje prirode pitanja/problema koji su učenici odabrali za istraživanje
- stupanj ozbiljnosti i opseg pitanja/problema
- razina(e) tijela vlasti koja su nadležna za bavljenje tim problemom
- navedene osobe ili grupe koje bi mogle podijeliti odgovornost za rješavanje tog problema
- navedena neslaganja oko problema u zajednici
- postoji li već politika koja se bavi tim problemom
- ako politika postoji, navesti objasnjenje njezine prikladnosti

Dokumentacijska mapa

U prvome dijelu mape učenici moraju dokumentirati svoje istraživanje, uključujući i odabir materijala koji najbolje podupire njihove tvrdnje. Kao dodatak sadržaju, ovaj dio mora sadržavati dokaze koji podupiru njihov grupni rad. Na primjer:

- popunjeni obrazac "Uočavanje i analiza problema".
- sažetak obrazaca korištenih tijekom vođenja razgovora (ili reprezentativne primjerke)
- relevantne članke iz novina i/ili časopisa
- popunjene obrasce koji se odnose na medije – radio i TV, ili obrasce o korištenim izvorima
- ostale odgovarajuće članke i izvješća

Druga grupa za izradu portfelja – istraživanje alternativne politike

Ogledni dio

U drugom oglednom dijelu treba navesti detaljno objašnjenje i vrednovanje dvaju ili tri prijedloga alternativne javne politike koju su predložile različite grupe ili pojedinci. Ako već postoji javna politika i nju treba uključiti, zajedno s objašnjenjem njezine učinkovitosti. U drugom oglednom dijelu trebali bi se nalaziti i odgovarajući grafikoni, fotografije, ilustracije i/ili strip. Učenici bi trebali navesti i sve izvore koje su koristili.

Ogledni dio treba sadržavati pisani sažetak, ne duži od jedne stranice, za svaku alternativnu javnu politiku koja se predstavlja. Svaki sažetak trebao bi sadržavati sljedeće podatke:

- ako već postoji javna politika, njezino objašnjenje i vrednovanje njezine učinkovitosti (koje su prednosti i nedostaci)
- detaljno objašnjenje alternativne politike/rješenja i njezinih prednosti i nedostataka, zajedno s podacima koji to podupiru
- navod izvora koji predlaže tu javnu politiku (npr. građani, posebna interesna grupa, zakonodavstvo, gradska skupština ili gradsko vijeće)

Dokumentacijska mapa

U drugome dijelu mape učenici moraju dokumentirati svoje istraživanje, uključujući i odabir materijala koji najbolje podupire njihove tvrdnje. Kao dodatak sadržaju, ovaj dio mora sadržavati dokaze koji podupiru njihov grupni rad. Na primjer:

- primjerak cijelog teksta politike, ako ona već postoji
- pisma ili memorandume posebnih interesnih grupa ili pojedinaca
- promidžbeni materijal koji je u opticaju u zajednici
- ostale odgovarajuće članke i izvješća koji podupiru navedene tvrdnje

Treća grupa za izradu portfelja – predlaganje javne politike

Ogledni dio

U trećem dijelu treba jasno objasniti odabrani prijedlog javne politike kojim se želi rješavati određeni problem i razlozi zbog kojih ga je razred/skupina odlučila podržati. Razred/skupina može odlučiti i podržati postojeću politiku, prilagoditi postojeću politiku, predložiti novu politiku, ili poduprijeti jednu od alternativnih politika opisanih u oglednom dijelu broj dva. U

trećem oglednom dijelu trebali bi se nalaziti i odgovarajući grafikoni, fotografije, ilustracije i/ili strip. Učenici bi trebali navesti i sve izvore koje su koristili.

Ogledni dio trebao bi sadržavati pisani sažetak od jedne do dvije stranice u kojem se navodi sljedeće:

- Objasnjenje javne politike koju razred predlaže i opravdanje kako će se ta javna politika najbolje baviti navedenim problemom.
- Prednosti i nedostaci javne politike, uključujući i aktualne podatke koji podupiru navedene tvrdnje, imenovane osobe ili grupe na koje će ta politika imati utjecaj te koji će biti mogući učinak.
- Izjava u kojoj se navode odgovarajuća tijela vlasti ili državnih ureda, koji će biti odgovorni za provedbu predložene javne politike.
- Mišljenje u kojem se navodi zašto predložena javna politika nije u suprotnosti sa zakonom ili Ustavom.

Dokumentacijska mapa

U trećem dijelu mape učenici moraju dokumentirati svoje istraživanje, uključujući i odabir materijala koji najbolje podupire njihove tvrdnje. Kao dodatak sadržaju, ovaj dio mora sadržavati dokaze koji podupiru njihov grupni rad. Na primjer:

- popunjeni obrazac „Mišljenja o ustavnosti“
- relevantne zakone, uredbe i/ili pravilnike
- kopiju postojeće politike ili zakona, ili modele nove ili prilagođene javne politike
- ostale relevantne članke i izvješća koji podupiru navedene tvrdnje

Četvrta grupa za izradu portfelja – izrada plana akcije

Ogledni dio

Četvrti ogledni dio portfelja trebao bi sadržavati detaljan opis procesa koji je potrebno provesti da bi predložena javna politika bila usvojena od strane nadležnog tijela vlasti ili državnog ureda. Plan bi trebao sadržavati sljedeće: korake za dobivanje potpore navedenoj politici u zajednici i detaljan plan provedbe predložene javne politike. U četvrtom oglednom dijelu trebali bi se nalaziti i relevantni grafikoni, fotografije, ilustracije i/ili strip. Učenici bi trebali navesti i sve izvore koje su koristili.

Pismeni sažetak treba sadržavati sljedeće podatke:

- jasno objašnjenje na koji će način razred od dužnosnika tražiti potporu javnoj politici koju predlažu
- jasno objašnjenje na koji će način razred tražiti potporu javnoj politici i planu akcije koju predlažu od strane posebnih interesnih grupa, grupa u zajednici, poduzeća ili utjecajnih pojedinaca
- navedene utjecajne pojedince, poduzeća, posebne interesne grupe ili državne uredi koji bi se mogli suprostaviti predloženoj javnoj politici i planu akcije te razloge zbog kojih bi to oni mogli učiniti
- objašnjenje koraka koje treba poduzeti da bi se proveo plan akcije i koje su koristi plana
- procjenu troškova i vremenski okvir za provedbu plana akcije, ako je moguće

Dokumentacijska mapa

U četvrtom dijelu mape učenici moraju dokumentirati svoje istraživanje, uključujući i odabir materijala koji najbolje podupire njihove tvrdnje. Kao dodatak sadržaju, ovaj dio mora sadržavati dokaze koji podupiru njihov grupni rad. Na primjer:

- pisane izjave potpore ili suprotstavljanja
- promidžbeni materijal
- pisma utjecajnih osoba ili javnih dužnosnika
- ostale relevantne članke i izvješća koji podupiru navedene tvrdnje

Osvrt

Ovaj dio se nalazi samo u dokumentacijskoj mapi. U posljednjem koraku Projekta građanin traži se od učenika da se osvrnu na svoje iskustvo učenja. Peti dio dokumentacijske mape treba sadržavati kratke izjave i/ili pisma učenika u kojima oni opisuju što su naučili iz Projekta građanin. To uključuje osrvrt na to što su naučili o javnoj politici i procesu donošenja politike. Trebaju objasniti kako im je Projekt građanin pomogao da bolje razumiju ulogu dužnosnika i građana. Na kraju, u osrvtu bi trebalo navesti kako bi projektu drugačije pristupili da ga rade iznova.

Obrazac za procjenu obrane projekta

Portfelj Projekta građanin sastoji se od dva dijela: oglednog panoa od četiri dijela i dokumentacijske mape od pet dijelova. Kada vrednujete portfelj, kriterije koji se nalaze u obrascu za procjenu treba primijeniti na ogledni dio i na odgovarajući dio u dokumentacijskoj mapi. U vrednovanje portfelja i dokumentacijske mape uključuje se i vrednovanje njegove obrane. Skala procjene je sljedeća: **Izvrsno, vrlo uspješno, uspješno, zadovoljavajuće.**

KRITERIJI VREDNOVANJA	PROCJENA	KOMENTAR
Prvi pano: Razumijevanje problema <ul style="list-style-type: none"> • Navodi i objašnjava problem i njegove uzroke i predstavlja dokaze postojanja problema • Pokazuje razumijevanje pitanja vezanih uz problem • Pokazuje razumijevanje postojeće ili predložene javne politike • Objasnjava neslaganja oko problema koji možda postoje u zajednici • Objasnjava zašto bi vlast trebala biti uključena u rješavanje 		
Drugi pano: Analiza alternativne politike <ul style="list-style-type: none"> • Predstavlja dvije ili tri alternativne javne politike kao rješenje problema • Objasnjava prednosti i nedostatke svake predstavljene alternativne politike • Utvrđuje koje su nesuglasice i sukobi vezani uz svaku od alternativa 		
Treći pano: Priprema javne politike i uvjeravanje <ul style="list-style-type: none"> • Navodi javnu politiku kojom se rješava problem i državni odjel ili tijelo nadležno za provođenje predložene javne politike • Podržava predloženu javnu politiku objašnjnjima i dokazima • Utvrđuje i objasnjava prednosti i nedostatke predložene javne politike • Objasnjava i podupire podacima zašto je njihova predložena javna politika ustavna 		
Četvrti pano: Provedba plana akcije <ul style="list-style-type: none"> • Navodi pojedince i grupe koje podupiru i koje se suprotstavljaju toj politici, a na koje će ona utjecati • Navodi dužnosnike koje podupiru i koje se suprotstavljaju toj politici, a na koje će ona utjecati • Navodi i objasnjava slijed akcija kojima će djelovati da se njihova predložena javna politika provede • Predlaže akciju koja se nastavlja i temelji na dokazima 		

predstavljenima na prethodnim panoima		
---------------------------------------	--	--

KRITERIJI VREDNOVANJA	OCJENA	KOMENTAR
Cjelokupni portfelj: Opseg u kojem cjelokupni portfelj <ul style="list-style-type: none"> • Predstavlja materijal na oglednim panoima i dokumentacijskoj mapi koji je međusobno povezan i međusobno se podupire • Predstavlja jasan i uvjerljiv slijed od jednog do drugog oglednog panoa • Koristi standarde dobrog pisanja • Koristi odgovarajuće i prikladne grafikone i pisane podatke • Vizualno je privlačan • Uključuje dokaze, • U dokumentacijskoj mapi u petom poglavlju učenici su dali osvrt o tome što su naučili 		

Ukupna procjena projekta:

- a) Izvrsno
- b) Vrlo uspješno
- c) Uspješno
- d) Zadovoljavajuće

Komentar:

Jake strane obrane projekta:

Ima li slabih strana? Vaše preporuke za poboljšanje:

Procjenitelj: _____

Ime škole/učitelja _____

ŽUPANIJSKE SMOTRE PROJEKATA

Izvješće s 5. Županijske smotre projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo – Primorsko–goranska županija

U OŠ Vežica u Rijeci, 22.ožujka 2013. održana je 5. županijska smotra projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo. Smotru je otvorila voditeljica Županijskog stručnog vijeća za demokratsko građanstvo Gordana Frol, a pjevački zbor Vežički tići pod ravnjanjem Natalije Banov, otpjevao je nekoliko prigodnih pjesama.

Na smotri je sudjelovalo osam škola.

Predstavljeni projekti:

1. OŠ Petar Zrinski, Čabar – Čitanje je cool !, mentorica Ksenija Petelin
2. OŠ Čavle, Čavle – 5. godišnje doba na Grobničini, mentorica Gordana Manojlović
3. OŠ Podmurvice, Rijeka – Utjecaj društvenih mreža na hrvatski jezik, mentorica Sonja Dragičević
4. OŠ Nikola Tesla, Rijeka – Ja građanin kažem stop pajasenu, mentorica Orjana Marušić Štimac
5. OŠ Trsat, Rijeka – Okoliš čuvamo– maštamo i stvaramo, mentorica Đurđica Novak-Žagar
6. OŠ Vežica, Rijeka – Od pločice do pločice, mentorica Gordana Frol
7. OŠ Zamet, Rijeka – Prometnice na školskim putovima, mentorica Irena Peić
8. OŠ Milan Brozović, Kastav– Poruka u boci, mentorica Dubravka Uroda

Suci procjenitelji bili su:

- Slavica Juranić, pedagoginja
- Zoran Mijanović, pedagog
- Orjena Stefani Marečić, prof hrvatskog jezika
- Željka Travaš, prof.dipl. politolog
- Krešimir Vogrinc, prof. povijesti i filozofije
- Ana Mušnjak, novinarka RTL televizije

Učenici su pokazali znanje i vještine koje krase odgovorne građane. Aktivno su se uključili i tražili najbolje načine kako bi riješili svoje probleme. Naučili su oblikovati alternativne politike. Radom na projektu razvili su kompetencije koje će znati koristiti u budućem životu kako bi poboljšali kvalitetu osobnog života i života zajednice. Suci su pohvalili sve učenike s nadom da će i dalje ustrajati u promicanju vrijednosti demokratskog građanstva.

Izvješće sa 6. Županijske smotre projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo – Koprivničko–križevačka županija

Šesta županijska smota projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo za Koprivničko-križevačku županiju održana je 21. ožujka 2013. godine u Osnovnoj školi »Đuro Ester«, u Koprivnici.

Organizatori Smotre bili su Agencija za odgoj i obrazovanje, Županija Koprivničko-križevačka i OŠ »Đuro Ester« Koprivnica.

Sudionike skupa pozdravili su ravnateljica škole Sanja Prelogović, zamjenik župana Ivan Pal, predstavnik Ureda državne uprave Boris Sabolić te savjetnica gradonačelnice Helena Hećimović u ime Grada Koprivnice.

Na Smotri je bilo prikazano šest projekata. U prezentaciji projekata sudjelovalo je 24 učenika i devet voditelja.

Predstavljeni projekti, učenici i njihovi mentori:

- Škrinja zaboravljenih igara, OŠ Legrad, učenici: Matija Habek, Iva Šenji, Leon Sataić, Tara Kolaš, mentorica: Tamara Marcinjaš
- Pomozi mi da se smijem, OŠ Ferdinandovac, učenici: Petra Turbelija, Martina Živko, Doris Kudumija, Martina Karan, mentorica: Mihaela Patačko
- Molvarske negdašnje kolači, OŠ Molve, učenici: Helena Ivančan, Ana Lončar, Lorena Vincek, Ana Ivančan, mentorica: Mirela Paša
- Internetom u avanturu očuvanja baštine, OŠ Sv. Petar Orebovec, učenici: Dario Hruškovec, Dora Kos, Marko Matus, Ljubica Tinodi, mentori: Stojanka Lesički i Darko Višak
- Znamo li što imamo? OŠ „Đuro Ester“, Koprivnica, učenici: Filip Verčević, Hana Knežević, Lea Miloš, Tara Kučina, mentorica: Ana-Marija Bobovčan
- Negativni pozitivci, Gimnazija „Fran Galović“, Koprivnica, učenici: Paula Stančin, Vanja Vidaković, Ivana Markulin, Luka Ernečić, mentorice: Mišela Lokotar i Marina Tomac-Rojčević.

Učenici i njihovi mentori, kroz svoje projekte, upoznavali su Ustav Republike Hrvatske, stjecali odgovarajuće znanje, razvijali vještine i stavove koji su im potrebni da se razviju u informirane, učinkovite i odgovorne građane koji će štititi i unapređivati razvoj ustavne demokracije u Republici Hrvatskoj, pa time i temeljna ljudska i građanska prava svake osobe u njoj. Učenici su u svom radu primjenjivali aktivne metode učenja i poučavanja: projektno učenje, suradničko učenje, učenje u paru, igranje uloga, simulacije, rješavanje problema, socijalno učenje korištenjem informacijskih i komunikacijskih tehnologija i dr.

Povjerenstvo Smotre činili su:

- Ivan Pal, zamjenik župana Koprivničko-križevačke županije;
- Jasna Kraljić Cmrk, prof., mentorica Gimnazije »Fran Galović« u Koprivnici;
- mr. Sanja Prelogović, ravnateljica OŠ »Đuro Ester« Koprivnica.

Suci/procjenitelji bili su:

- Melita Mioč Felak, sutkinja županijskog suda u Koprivnici
- Diana Šarek, voditeljica programa i urednica školskog programa na županijskom radiju Koprivnica;
- mr. Sanja Prelogović, ravnateljica i voditeljica ŽSV za građanski odgoj
- rad je pratila i voditeljice za građanski odgoj Jasna Kraljić-Cmrk, prof., savjetnica.

Suci procjenitelji projekata izrekli su pohvale svim prikazanim projektima. Svi projekti predloženi su za Državnu smotru. Smotra potvrđuje kako je građanski odgoj i obrazovanje sastavni dio života mnogih naših županijskih škola.

Specifičnost naše Županije je što su ove godine dvije škole uključene u eksperimentalnu provedbu Kurikuluma građanskog odgoja i obrazovanja i to Osnovna škola „Đuro Ester“, Koprivnica i Gimnazija „Fran Galović, Koprivnica.

Uvođenjem eksperimentalnog građanskog odgoja i obrazovanja u naše škole učitelji će još više biti sposobljeni za korištenje aktivnih metoda učenja i poučavanja za razvoj pojedinih dimenzija građanske kompetencije: ljudsko-pravne, političke, društvene, kulturološke, gospodarske, ekološke, a kod učenika će se razvijati znanja, vještine, stavovi, vrednote i identitet za aktivne buduće građane.

mr. Sanja Prelogović

Izvješće sa 6. Županijske smotre projekata iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo
– Krapinsko-zagorska županija

OŠ Ksavera Šandora Gjalskog, Zabok 22. ožujka bila je domaćin 6. županijske smotre projekata iz Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo.

Otvorenju Smotre bili su nazočni i pozdravili sudionike ravnatelj škole domaćina Tomislav Polanović, županica Krapinsko-zagorske županije Sonja Borovčak i učenici škole domaćina kratskim stvaralačkim programom. Upute sudionicima iz dječijih vrtića, osnovnih i srednjih škola dala je predsjednica županijskog povjerenstva za provođenje smotre Snježana Romić. Naglasila je kako je uvjereni da će prezentirani projekti biti poticaj drugim vrtićima i školama da idućih godina prikažu kako se uče i žive prava i odgovornosti u našim odjedno-obrazovnim ustanovama i tako doprinosi izgradnji budućeg odgovornog građanina. Građanski odgoj i obrazovanje kroz modul Projekt građanin primjenjuje se u vrtićima i školama županije već više od deset godina.

Na Smotri je bilo prikazano 14 projekta, četiri dječjih vrtića, sedam učenika osnovnih škola i tri projekta učenika srednjih škola. Prezentiralo je 40 učenika koji su projekte pripremali sa svojim mentoreima, a vrtičke projekte uz ppt prezentacije predstavile su po dvije odgajateljice iz svakog vrtića.

Prezentacije projekata pratila su po tri suca/procjenitelja koji su učenicima postavljali pitanja i vrednovali njihova izlaganja, portfelje i dokumentacijske mape. Suci procjenitelji projekata bili su Tajana Broz, predsjednica Županijskog povjerenstva za ravnopravnost spolova Vlasta Horvatić-Gmaz, glavna urednica časopisa *Hrvatsko zagorje* i tajnica društva „Kajkaviana”, Ivana Radanović, predsjednica Mreže udruga ZAGOR, Danuta Szarzynska-Lojna, odgajateljica i članice županijskog povjerenstva Ljubica Gorički, Ružica Kotarski, Snježana Romić, Vera Hroj, Renata Čandrčić i Gordana Pavlinić.

Svaki od projekata dječjih vrtića vrijedan je na poseban način te će se omogućiti njihovo prezentiranje i rasprava o njima u okviru redovnih stručnih skupova odgajitelja na razini županije. Suci procjenitelji predložili su projekt DV Naša radost *Pčele i pčelari* iz Pregrade i projekt *Daj 5 za bolji svijet* iz DV i jaslica Zabok za Državnu smotru. Također s i plakati pregradskog, zabočkog vrtića predloženi u kategoriji plakata, a u koliko će biti moguće i plakat Stubičkih Toplica.

Svi projekti učenika osnovnih i srednjih škola su razvojnog karaktera i na njima će se i dalje raditi. Suci procjenitelji dali su minimalne sugestije prezentantima i mentorima za poboljšanje prezentacije na Državnoj smotri za koju se predlažu. Izrekli su pohvale svim prikazanim projektima. Svaki projekt bio je temeljen na zakonima i naišao na potporu šire javnosti. U prezentacijama projekata učenici su pokazali koliko su upoznati sa zakonskim propisima koji utječu na njihov život i rad u školi i sredini u kojoj žive. Sustavno su proučili probleme za koje smatraju da su važni, dokumentirali problem i tražili rješenja. U ostvarivanje projekata surađivali su s roditeljima, svim djelatnicima škole, strukturama lokalne vlasti, širom javnosti. Dokazali su da su ojačali svoje govorničke sposobnost, osobito sposobnosti argumentacije, stekli su strpljivost u slušanju drugih, uvažavanju tuđeg mišljenja te učili na osobnim i tuđim iskustvima. Radom na projektima usmjeravaju se na razvoj kompetencija koje su bitne za život i rad u modernom društvu. To su: poduzetništvo, umijeće učenja, osobni i socijalni razvoj, informacijsko-komunikacijska tehnologija, zdravlje, sigurnost i zaštita okoliša i građanski odgoj.

Učesnici Smotre dobili su katalog koji je izdan u suradnji Krapinsko-zagorske županije i Agencije za odgoj i obrazovanje te pohvalnice i zahvalnice za sudjelovanje. SŠ

Oroslavje izradila je za svakog učesnika bedž sa logom Krapinsko-zagorske županije. Škola domaćin pobrinuča se za prigodne poklone za svakog učesnika.

Smotra je uspješno provedena, a svi projekti predloženi su za Državnu smotru.

Snježana Romić, učiteljica savjetnica

Izvješće s 2.županijske Smotre projekata iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo – Virovitičko-podravska županija

Srednja škola Marka Marulića Slatina bila je 22. ožujka 2013. domaćin Druge županijske Smotre projekata iz područja Nacionalnoga programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo.

Na smotri su predstavljena četiri različita projekta iz područja ljudskih prava i demokratske građanske odgovornosti, gospodarstva i poduzetničke kompetencije te razvoja kulturne baštine i identitetne kompetencije.

Svim su projektima suci/procjenitelji dodijelili visoke ocjene i predložili ih za državnu smotru.

Predstavljeni projekti:

Zdrava prehrana

Srednja škola Marka Marulića Slatina

Voditeljica: Sanja Mrzljak Jovanić, prof.

Učenici:

Dino Hrgetić, 3. ekonomije

Marija Čavić, 3. ekonomije

Nino Turopoli, 3. ekonomije

Tatjana Josipović, 3. ekonomije

Duhan – lokalno dobro, globalno zlo

Srednja škola Marka Marulića Slatina

Voditelj: Matija Gosler, prof.

Učenici:

Andrea Gregurić, 1.a opće gimnazije

Lucija Fotez, 1.a opće gimnazije

Lucija Ivanac, 1.a opće gimnazije

Marina Relatić, 1.b opće gimnazije

Što je pogrešno s gejovima?

Srednja škola Marka Marulića Slatina

Voditelj: Zorislav Jelenčić, prof.

Učenici:

Ana Brtan, 2.a opće gimnazije

Filip Felbar, 2.a opće gimnazije

Goran Trifunović, 2.a opće gimnazije

Ivan Toni Vujić, 2.a opće gimnazije

Očuvanje zavičajne baštine – ponos i predrasude

Srednja škola Marka Marulića Slatina

Voditelj: Dario Vrbaslija, prof.

Učenici:

Eva Balković, 2.b opće gimnazije

Igor Suh, 3. b opće gimnazije

Nikolina Ljekaj, 2.b opće gimnazije

Višnja Šljivac, 2.b opće gimnazije

Povjerenstvo smotre:

Petar Žarković, prof.
Mirjana Drenski, prof.
Zorislav Jelenčić, prof.

Suci/procjenitelji:

Dragan Zubak, prof.
Mirjana Drenski, prof.
Silvija Štimac, prof.

Na smotri je uz same sudionike bilo nazočno i dvadesetak članova Županijskog stručnog vijeća za demokratsko građanstvo, a sam događaj dobro je medijski popraćen.

Zorislav Jelenčić, prof.
voditelj Županijskog stručnog vijeća za demokratsko
građanstvo Virovitičko-podravske županije

Osvrt na naših petnaest godina

Davne, 1998. godine, pedagoginja gospođa Dubravka Čuržik dolazi sa seminara i upoznaje me s prijedlogom novog načina rada, upoznaje me s radom na građanskem odgoju djece. Po prirodi radoznala, rado prihvaćam novi izazov. Moj dobri osmi razred, pedagoginja i ja krećemo u nama svima nepoznato područje.

Istražujemo, učimo, odlazimo na seminare i tako svih ovih godina trudimo se napraviti uradak što je bolje moguće. Prvi susret škola s Projektom građanin održan je u Zagrebu 1999. godine. Svi smo puni iščekivanja, nade u uspjeh, pomalo straha od sudaca.

Prošlo je jako dobro. Veselje djece i nas voditelja, savjetnice, gostiju, sudaca.

Amerikanci, savjetnici u projektu, zadovoljni su onim što smo mi u Hrvatskoj pokazali. Svi smo zadovoljni. Prvi korak smo savladali.

Sljedeći susreti u Dubrovniku, Zagrebu, u našoj školi u Osijeku, Sv. Ivanu Zelini i ponovo dugi niz godina u Zagrebu. Dolazile su i odlazile neke nove škole, a mi se nekako nismo dali. Učenici s generacije na generaciju prenose glas o radu na Projektu, nađu se tu i mlađa braća i setre i evo nas danas, 2013. godine po petnaesti put na smotri Prijekata.

Odradili smo cijeli niz zanimljivih tema, uvijek s naglaskom na dobrobit djece i naše zajednice:

- 1999. godine, Odlaganje otpada u razrušenim dijelovima grada
- 2000. godine, Miniranost u našem okruženju
- 2001. godine, Svakodnevica invalida u našem gradu
- 2002. godine, Slobodno vrijeme mladih od 13 do 15 godina
- 2003. godine, Život i rad mladih sportaša
- 2004. godine, Položaj žene u Republici Hrvatskoj
- 2005. godine, Prehrana u školskim kuhinjama
- 2006. godine, Romi u Republici Hrvatskoj
- 2007. godine, Nepotpuna obitelj
- 2008. godine, Zrnca u mozaiku, nacionalne manjine Osječko-baranjskoj županiji
- 2009. godine, Sigurno do škole
- 2010. godine, Dijete u drugoj obitelji
- 2011. godine, Djeca s posebnim potrebama
- 2012. godine, Problem djeće igre
- 2013. godine, Čuvanje zdravlja

Ovakav način rada učenicima je zanimljiv i bez obzira na dodatni rad, puno uloženog truda i vremena rado ga prihvaćaju. Drago nam je da je Građanski odgoj ušao u naše škole i nadamo se kako će u njima ostati.

Pozivamo mlade profesore neka prihvate ove izazove, neka budu uporni i uspjeh će se vjerujemo kroz nove generacije učenika osjetiti u građanskoj svijesti naših stanovnika.

Svima želim puno uspjeha i žao mi je što više neću biti aktivni sudionik smotri, ali bit će potpora svima koji je budu trebali.

Anica Fumić
Učiteljica geografije
Osnovna škola Frana Krste Frankopana Osijek

Državna Smotra simuliranih suđenja – Modul zakon u razredu – iz područja Nacionalnog programa odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo

U organizaciji Agencije za odgoj i obrazovanje održana je državna Smotra simuliranih suđenja – Modul zakon u razredu u prostorijama Općinskog kaznenog suda u Zagrebu (Ilica 207).

Smotru su pripremili i organizirali savjetnici Nevenka Lončarić-Jelačić, prof., i mr. sc. Tomislav Ogrinšak sukladno odlukama Državnog povjerenstva za provedbu Smotre, koje je imenovao Odlukom o imenovanju povjerenstva ravnatelj Agencije za odgoj i obrazovanje. Predsjednik Povjerenstva bio je Đuro Sessa, dipl. iur. sudac Vrhovnog suda Republike Hrvatske, a tajnik Tomislav Ogrinšak, viši savjetnik za nacionalne programe u Agenciji za odgoj i obrazovanje.

Smotra je održana 9. ožujka 2013. prema predviđenom programu.

Na Smotri su sudjelovali timovi iz sljedećih škola:

Gimnazija Fran Galović, Koprivnica,
Gimnazija Lucijan Vranjanin, Zagreb,
Upravna i birotehnička škola, Zagreb,
IV. gimnazija Marka Marulića, Split,
Ekonomsko-birotehnička škola, Slavonski Brod,
Srednja škola Blato, Blato i
Dom za odgoj djece i mladeži, Split.

Ove godine učenici su sudjelovali u simulaciji kaznene parnice: Županijsko državno odvjetništvo u Zagrebu protiv Andreje Rogan. (Kaznena parnica u kojoj očajnički pokušaj nastavka burne ljubavne veze završava pokušajem ubojstva.)

Simulirani procesi trajali su od 10.15 do 13.00 sati.

U 13.15 sati održana je svečanost dodjeljivanja pohvala i zahvala učenicima i mentorima.

Snimke sa snimanja simuliranog suđenja mogu se naći na MoD portalu:

<http://mod.carnet.hr/index.php?q=categories&id=205>

Sudac Vrhovnog suda Republike dr. sc. Marin Mrčela istaknuo je da modul Zakon u razredu – simulirana suđenja u sklopu Građanskoga odgoja i obrazovanja uči učenike kako komunicirati s nekim s kim se ne slažu i kako predstaviti sebe ne umanjujući integritet drugoga, ali i zašto je važan sud i koja bi ljudska prava bila ugrožena da ga nema.

Simulirana suđenja dio su učenja za ljudska prava i demokratsko građanstvo u okviru modula: Simulirana suđenja i vladavina prava – Zakon u razredu – od zakona u razredu prema kulturi vladavine prava kao dio Gradanskog odgoja i obrazovanja.

Ciljevi

1. Pružiti potporu razvijanju samopouzdanja, sigurnog nastupa, vještine govorenja, kritičkog razmišljanja i timskog rada te poboljšanju osnovnih vještina čitanja, pisanja, govorenja, raščlanjivanja i zaključivanja te komunikacijskih vještina slušanja i suradnje.

2. Učenicima omogućiti bolje razumijevanje pravosudnog sustava – od pravila za izvođenje dokaza do ponašanja u sudnici. To pridonosi povećanju njihove svijesti o važnosti prava u demokratskom društvu i povećava razumijevanje temeljnih prava kojima raspolažu hrvatski učenici na osnovi hrvatskog Ustava i u komparativnom smislu američki učenici na osnovi američkog Ustava.
3. Osigurati praktično iskustvo izvan sudnice i u sudnici na osnovi kojeg će učenici učiti o pravu, društvu i sebi samima. Učenicima omogućiti razmišljanje o tome kako društvo rješava sporove i ocjenjuje pravičnost donesenih odluka.
4. U komparativnim simuliranim sudskim procesima upoznati koje su sličnosti i razlike između hrvatskog i američkog sudskog procesa.

Učitelji i učenici moraju znati zbog čega sudjeluju u ovom projektu. Informiranje o razlozima provođenja neke aktivnosti opravdava vrijeme provedeno u razredu i izvan njega te ukazuje na način uklapanja novog iskustva u važan obrazovni kontekst. Učitelji i učenici mogu proširiti popis obrazovnih rezultata prije, za vrijeme ili nakon što obrade jedinicu simuliranog suđenja.

Ovu strategiju možemo primijeniti u radu s učenicima svih razina znanja i sposobnosti te s učenicima različitih stupnjeva obrazovanja. Simulirana suđenja možemo koristiti u područjima kao što su društvene znanosti, prirodne znanosti, književnost, povijest, etika, vjerou nauk, filozofija, strani jezici i drugo.

Uključivanje standarda i ciljeva koji se ostvaruju u odgojno-obrazovnoj ustanovi povezuje simulirano suđenje s važnim ciljevima cijelokupnog hrvatskog odgojno-obrazovnog sustava. Važno je napomenuti činjenicu koja se odnosi na simulirano suđenje na bilo kojoj obrazovnoj razini, tj. da cilj ove aktivnosti nije precizno preslikavanje stvarnog suđenja, već je to novo iskustvo učenja za učitelje, učenike i stručnjake koji vam u tome pomažu. Naglasak ne smije biti na savršenstvu izvedbe, već na ugodnom uvježbavanju i količini vremena koju ćete potrošiti na razgovor o izvedbi. Refleksivni osvrt i sažimanje pomaže učenicima da još jednom ponove osnovne dijelove suđenja i bolje razumiju cijelo iskustvo, uključujući i vještine koje su im bile potrebne za uspjeh. Drugim riječima, imajte na umu da simulirana suđenja trebaju biti ugodno novo iskustvo učenja.

U simulacijama učenici trebaju ono što su naučili primijeniti u životnim situacijama niskog rizika, što omogućuje nastavnicima da procijene jesu li usvojili podatke na takav način da ih doista mogu koristiti u svojoj ulozi građana.

Simulacije zahtijevaju od učenika da koriste vještine razmišljanja više razine. Učenici ih razvijaju jer su aktivno uključeni u simulacije. Kulminacija simulacije često podrazumijeva publiku, što motivira učenike da naporno rade i istaknu se kvalitetom.